

SKIFTELOVEN

Nr. 155 af 30. november 1874

som ændret senest ved lov

nr. 412 af 18. december 1963

ved

Bernhard Gomard

2. oplag

KØBENHAVN
G·E·C GADS FORLAG
1975

ATELIER ELEKTRA A/S, KØBENHAVN
UFORANDRET OPTRYK AF 1. OPLAG 1964
ISBN 87 12 53517 6

FORORD

Kommentarerne til loven er ført à jour til udgangen af 1963.

Loven fremtræder i bogen, som den vil være gældende fra 1. april 1964. Kommentarerne til de nye bestemmelser bygger bl. a. på de udførlige forarbejder og motiver, navnlig i Betænkning om arvelovgivningen nr. 291 af 1961, Betænkning om skifte mellem ægtefæller nr. 305 af 1962 og i justitsministeriets bemærkninger til forslaget, der er vedtaget og stadfæstet som lov nr. 412 af 18. december 1963. I et tillæg er optaget en sammenstilling af bestemmelserne i Skiftelovens § 47 og i kapitlerne 5 og 6, som de er gældende før og efter 1. april 1964.

Blandt kommentarerne findes en del henvisninger til utrykte afgørelser fra justitsministeriet. Jeg takker ministeriet for tilladelse til at offentliggøre dette materiale. Endvidere bringer jeg sekretær i justitsministeriet Mogens Lomholt en varm tak for stor og dygtig bistand.

Endelig takker jeg det Finneske legat for økonomisk støtte.

B. G.

Forarbejder findes i

- Rigsdagstidende 1872-73:** Folketingstidende sp. 5182-5225.
Landstingstidende sp. 29-31, 98-141, 1562-1645, 1704-08.
Tillæg A sp. 1343-1462.
Tillæg B sp. 883-906.
- Rigsdagstidende 1873-74:** Folketingstidende I sp. 19-21.
Folketingstidende II sp. 83, 436-472, 2115-2214, 2547-2561, 3210-3245.
Landstingstidende sp. 861-885, 1032-1052, 1058-1067.
Tillæg A sp. 1037-1074, 1609-1610.
Tillæg B sp. 473-490, 819-820.
- Rigsdagstidende 1874-75:** Folketingstidende sp. 29, 230-232, 273, 789-791, 1052-1053.
Landstingstidende sp. 119, 134-140, 167-176.
Tillæg A sp. 1357-1398.
Tillæg B sp. 1-4.
- Rigsdagstidende 1924-25:** Folketingstidende sp. 1727, 2716, 4781, 4819.
Landstingstidende sp. 732, 735, 763.
Tillæg A sp. 2881.
Tillæg B sp. 491.
- Folketingstidende 1961-62:** Folketingets forhandlinger sp. 4855 ff, 5063 ff.
Tillæg A sp. 1865 ff.
- Folketingstidende 1962-63:** Folketingets forhandlinger sp. 47 ff., 416 ff., 1734, 2078 ff.
Tillæg A sp. 19 ff., 477 ff.
- Folketingstidende 1963-64:** Folketingets forhandlinger sp. 103, 583, 1744, 1900.
Tillæg A sp. 109.
Tillæg B sp. 53,81.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. AFSNIT

<i>Om dødsfaldets anmeldelse og om de almindelige betingelser for skifterettens overtagelse af dødsboers behandling</i>	9
Kapitel 1 (§§ 1-11)	

2. AFSNIT

<i>Om offentligt skifte</i>	39
Kapitel 2:	
Om den offentlige skiftebehandlings begyndelse og om de første foranstaltninger ved den (§§ 12-18)	
Kapitel 3:	
Om behandlingen af dødsbo, når arvingerne ikke påtager sig ansvaret for gælden, og ej heller nogen kreditor forlanger boets behandling efter konkursloven ifølge dennes § 145 (§§ 19-50)	65
Første underafdeling: Om behandlingsmåden i almindelighed (§§ 19-33)	65
Anden underafdeling: Om den offentlige skiftebehandlings indflydelse på fordringshavernes stilling, når gældsansvar ikke overtages af arvingerne (§§ 34-42)	95
Tredie underafdeling: Om dødsboets slutning og opgørelse (§§ 43-50)	113
Kapitel 4:	
Om behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås (§§ 51-56)	151
Kapitel 5:	
Om behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle (§§ 57-63)	158
Kapitel 6:	
Om skifte ved separation og skilsmisse m. v. (§§ 64-70) ...	192

3. AFSNIT

<i>Om privat skifte</i> 244	244
Kapitel 7 (§§ 71–81)	

4. AFSNIT

<i>Tillægsbestemmelser</i> 269	269
Kapitel 8 (§§ 82–93)	
<i>Skifteloven</i>	358
<i>Sagregister</i>	394

1. A F S N I T

Om dødsfaldets anmeldelse og om de almindelige betingelser for skifterettens overtagelse af dødsboers behandling.

KAPITEL 1

§ 1

Når nogen afgår ved døden, skal derom uopholdelig gøres anmeldelse til stedets skifteret, som på forlangende og uden betaling meddeler attest om anmeldelsen. Ligets begravelse må ikke finde sted, forinden sådan attest er forevist.

Stk. 2. Anmeldelsespligten påhviler den afdødes ægtefælle, hvor sådan gives og er nærværende; i andet fald de tilstedeværende myndige arvinger og, hvor sådanne ikke findes, den, hos hvem den afdøde har været til huse, eller de myndige medlemmer af samme husstand.

Sønderjyske landsdele

*Ifølge lov nr. 260 af 28. juni 1920 §§ 24 og 25 gælder skifte-
loven i de sønderjyske landsdele med undtagelse af §§ 1-3.*

*Lov nr. 258 af 28. juni 1920 § 4 opretholder de borger-
lige personregistre.*

*Bekendtgørelse nr. 375 af 22. december 1961 § 8, stk. 3,
og §§ 25-29 om anmeldelse af dødsfald for personregister-
føreren i det registreringsdistrikt, hvor dødsfaldet har fundet
sted og §§ 30 og 31 om anmeldelse af dødsfald, der indtræf-
fer på sørejser m. m.*

*Justitsministeriets skrivelse nr. 18 af 10. januar 1921 og
justitsministeriets skrivelse nr. 155 af 21. maj 1921 om stati-
stiske indberetninger fra personregisterførere vedrørende
dødsfald.*

Justitsministeriets skrivelse nr. 112 af 31. maj 1922: I tilfælde, hvor dødsfald var indtruffet i et andet registreringsdistrikt end hjemstedet, fandtes det hensigtsmæssigt, at tilførsel til personregistret skete foruden på dødsstedet også på hjemstedet, men dødsfaldet burde ikke medtages i de statistiske indberetninger fra sidstnævnte sted.

Justitsministeriets cirkulære nr. 156 af 28. oktober 1924 nr. 3, jfr. justitsministeriets cirkulære nr. 272 af 22. december 1961 § 6, om pligt for personregisterførere til at anmelde dødsfald for folkeregistret.

Bekendtgørelse nr. 375 af 22. december 1961 § 29 om udfærdigelse af attest for anmeldelse til personregisterføreren og om pligt for denne til at give meddelelse om dødsfaldet til skifteretten på dødsstedet.

Færøerne

Ifølge *anordning nr. 30 af 14. januar 1876* jfr. skiftelovens § 93, stk. 2, gælder skifteloven for Færøerne med visse modifikationer, se bemærkningerne ad § 93, stk. 2.

Anmeldelse af dødsfald sker for skifteretten eller vedkommende sysselmænd. Sysselmændene skal afgive indberetning til skifteretten om anmeldte dødsfald jfr. *bekendtgørelse nr. 116 af 1. april 1924* angående dødsattester på Færøerne.

Grønland

Skifteloven gælder ikke for Grønland. I Vestgrønland finder reglerne i *arvelov for Grønland nr. 190 af 7. juni 1958* kap. 3 og 4 anvendelse. For Nord- og Østgrønlands vedkommende er denne lov ikke trådt i kraft jfr. § 42.

Ifølge § 26 skal dødsfald anmeldes til kommunefogeden for den plads, hvor afdøde hørte hjemme og af denne videreanmeldes til kredsdommeren.

Begravelse og ligbrænding

Justitsministeriets skrivelse nr. 236 af 21. december 1876: Hvor begravelsen finder sted i et andet sogn end det, hvor dødsfaldet er indtruffet, skal den præst, som foretager jordpåkastelsen eller andet begravelsesceremoniel, påse, at dødsfaldet er anmeldt for skifteretten.

Kirkeministeriets cirkulære nr. 189 og 190 af 5. juli 1940 jfr. justitsministeriets sag O 936/1939: De for vedkommende menigheder anerkendte præster skal påse, at der foreligger skifteretsattest ved begravelser her i landet også for så vidt angår personer, der er døde i udlandet, men som havde bopæl i Danmark, jfr. også justitsministeriets sag 2. ktr. 1964-107⁴.

Justitsministeriets sag 2 ktr. 1954-107⁶¹: Ved begravelser af i udlandet bosatte danske kræves ikke forevist skifteretsattest.

Kirkeministeriets cirkul. nr. 82 og 83 af 12. april 1924 om indberetning til skifteretterne udenfor de sønderjyske landsdele om begravelser ved trossamfund udenfor folkekirken.

Lov nr. 162 af 18. april 1950 om ligbrænding: I § 2 opregnes de tilfælde, hvor ligbrænding kan finde sted. Ifølge § 3 må ligbrænding ikke iværksættes, forinden politiet på det sted, hvor dødsfaldet er sket, har afgivet skriftlig attest om, at der fra dets side ikke er noget til hinder for ligbrændingen.

Bevis for dødsfaldet

Kan dødsattest ikke fremskaffes, men må det dog anses for bevist, at en person er omkommet, f. eks. ved skibsforlis eller under ophold i udlandet, tager skifteretten boet under behandling. Både spørgsmålet om dødsfaldet er bevist og om tidspunktet for dødsfaldet er judicielle, jfr. *UfR* 1953.963, 1948.968 og *J.D.* 1951.342 samt *Borum og Trolle:* Lov om borteblevne 1946, s. 15 f og *Borum:* Personretten 3. udg. s. 15 f. Kan bevis for dødsfaldet ikke føres, men er det dog

tvivlsomt, om vedkommende lever, gælder reglerne i lov om borteblevne nr. 397 af 12. juli 1946.

Bekendtgørelse nr. 78 af 25. marts 1931 om dødsattester § 4: I København og på Frederiksberg skal dødsattest forevises for skifteretten.

Justitsministeriets skrivelse af 23. august 1940 (Fuldmægtigen 1940 s. 125 og dommerforeningens årsberetning 1939/40 s. 19) om dokumentation for dødsfaldet og afdødes data ved anmeldelse til skifteretterne udenfor København og Frederiksberg.

Harbou: Forevisning af dødsattest ved dødsanmeldelse i Fuldmægtigen 1943 s. 46.

Dødsattester

Lov nr. 2 af 2. januar 1871 om ligsyn.

Bekendtgørelse nr. 78 af 25. marts 1931 jfr. *bekendtgørelse nr. 166 af 1. juni 1959 om dødsattester.*

Kirkeministeriets cirkulærer nr. 126 og 127 af 18. maj 1961 om formen for dødsattester.

Folkeregistre

Lov nr. 57 af 14. marts 1924 om folkeregistre § 3 om pligt til indberetning til folkeregistret vedrørende dødsfald for de myndigheder, overfor hvem dødsfald skal anmeldes. Ifølge § 3, stk. 3, skal dødsfald af skifteretten indberettes til folkeregistret senest 3 dage efter anmeldelsen.

Justitsministeriets cirkulære nr. 160 af 28. oktober 1924 jfr. *justitsministeriets cirkulære nr. 174 af 15. oktober 1956 om indberetning fra skifteretten til vedkommende folkeregister om anmeldte dødsfald.*

Justitsministeriets skrivelse af 6. april 1927 (utrykt): Den skifteret, som modtager anmeldelsen, og ikke den skifteret, hvortil dødsfaldet eventuelt videreanmeldes, skal foretage anmeldelse til folkeregistret.

Om de sønderjyske landsdele, se ovenfor.

Fremmede statsborgere

Justitsministeriets cirkulære nr. 171 af 3. december 1931 om indsendelse til justitsministeriet af dødsattester for fremmede statsborgere.

Justitsministeriets cirkulære nr. 31 af 10. marts 1955 om indsendelse til justitsministeriet af dødsattester for tyske statsborgere.

Eksterritoriale personer

Dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 6: Ikke pligt til at anmelde eksterritoriale personers død til skifteretten.

Der skal ejheller ske nogen indberetning herom til justitsministeriet.

Se iøvrigt bemærkninger ved § 87.

Skiftesaglister

Justitsministeriets cirkulære nr. 199 af 17. december 1957 om underretternes kasse- og regnskabsvæsen §§ 33-35.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 535-36. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 49 f og s. 54 f. Munch-Petersen: Skifteret s. 237.

§ 2

Forsømmelse af den i foregående paragraf foreskrevne anmeldelse belægges under en offentlig politisag med en bøde til statskassen af 20-200 kroner. Samme straf pålægges den præst, som foretager jordpåkastelse eller anden begravelsesceremoni, uden forud at have ladet sig forevise skifterettens attest.

Det i bestemmelsen angivne bødemaksimum på 200 kr. er bortfaldet ved *lov nr. 127 af 15. april 1930 om ikrafttræden*

af borgerlig straffelov m. m. (lovbekendtgørelse nr. 285 af 1. juli 1963) § 6, stk. 1.

Forfølgning sker under politisag, jfr. retsplejelovens § 721, stk. 1.

Se om de sønderjyske landsdele *lov nr. 258 af 28. juni 1920* § 4 og ovenfor.

§ 3

Ved anmeldelsen, som kan ske enten skriftlig eller mundtlig, bør det såvidt muligt opgives, hvor den afdøde havde bolig eller opholdssted, hvem arvingerne er, samt hvor efterladenskaberne forefindes.

Stk. 2. *Det påhviler såvel anmelderen som andre, hos hvem en afdøds efterladenskaber beror med tilbørlig omhu at bevare disse, indtil skifterettens nærmere bestemmelse kan erholdes.*

Indholdet af anmeldelsen

Kultusministeriets skrivelse nr. 184 af 28. maj 1892: Skifteforvalter tilbagesendte dødsanmeldelse med påtegning, at han ikke ville meddele attest, før der var givet skifteretten oplysning om arveforhold og efterladenskaber. Justitsministeriet udtalte til kultusministeriet, at det måtte anse skifteforvalterens vægring for uberettiget.

Se om de sønderjyske landsdele *bekendtgørelse nr. 375 af 22. december 1961* § 28, og om Vestgrønland *arvelov for Grønland nr. 190 af 7. juni 1958* § 26.

Retsstillingen før bestemmelse om boets behandlingsmåde er truffet

UfR 1914.468 udtaler, at et under offentlig behandling stående bo på forhånd, indtil modstående erklæring forelig-

ger – både i forhold til arvinger og kreditorer behandles efter reglerne i skiftelovens kap. 3.

JD 1937.52. Enkes opsigelse af lokaler, som var lejede af hendes afdøde mand, på boets vegne, før afgørelse om behandlingsmåden var truffet, anset for lovlig.

JD 1937.163. Slægtning i Norge til her afdød, ugift kvinde nægtet dækning af boet af udgifter til rejse hertil, før bestemmelse om bobehandlingen var truffet, »for at repræsentere familien ved begravelsen« og »tage vare på boet«, da der ikke forelå anmodning fra nogen, som kunne forpligte boet, og rejsen ikke var nødvendig af hensyn til boets behandling. *Litteratur.* *Deuntzer:* Skifteret s. 535–36. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 55 f. *Munch-Petersen:* Skifteretten s. 237 f.

Tages boet under offentlig behandling, regnes dets skattepligt fra dødsfaldet, jfr. *Hartvig Jacobsen:* Skatteretlige problemer ved dødsfald s. 19 og *Glistrup:* Skatteret s. 532, note 4.

§ 4

Adgang til at forlange offentligt skifte har enhver arving, om også de øvrige arvinger er enige i at ville dele boet selv. Derimod kan legatarer ikke forlange boet taget under offentlig skiftebehandling, og ej heller kreditorer, undtagen i de tilfælde, hvor sådant hjemles ved reglerne om konkurs.

Hvem er arvinger

1. Gyldigheden af testamentariske dispositioner

UfR 1897.964. Et dokument, som angaves at være en testamentarisk disposition, oprettet efter arveforordningens § 25, tilsidesattes, og de ved dispositionen forbigåede legale arvingers begæring om offentligt skifte toges til følge.

Se endvidere *UfR 1886.826*, *UfR 1895.1010* og *UfR 1898.303* citerede ved § 72.

2. Arving eller legatar

UfR 1915.596. En person anset som arving, ikke blot som legatar, da der ved testamentet i det hele og store var rådet til fordel for ham over samtlige testators efterladenskaber, og da der var tillagt ham testationsret derover.

UfR 1917.672. En arveladers datterbørn, som ved testamente var tillagt $\frac{1}{3}$ af hans efterladenskaber, anset som arvinger, da det dem tillagte i testamentet betegnedes som arv og androg en ikke ubetydelig brøkdelen af boets midler, og da datterbørnene måtte have ganske tilsvarende interesser som tvangsarvingerne med hensyn til boets behandling.

UfR 1933.784. Ved testamente var rådet over løsøre til værdi ca. 1100 kr. og en kapital på 70.000 kr., medens resten, 36.500 kr. udlagdes til rentenydelse for testators adoptivdatter, hvem der tillige tillagdes løsøre til værdi ca. 600 kr. Uanset at adoptivdatteren i testamentet betegnedes som universalarving, fandtes hun at måtte anses som legatar.

3. Andre tilfælde.

UfR 1928.168. En vis arveret, som var tillagt afdødes stedbørn med hensyn til en for afdødes søn båndlagt kapital, fandtes at være af så usikker beskaffenhed, at den ikke gav stedbørnene ret til at forlange offentlig skifte.

UfR 1926.569 om lignende spørgsmål citeret ved § 5.

UfR 1949.506. Enkemand, der ifølge gensidigt testamente var hustruens universalarving, begærede hustruens bo udleveret til privat skifte, hvad hendes forældre protesterede imod. Betingelserne for udlevering til privat skifte ikke til stede, da det var omtvistet, hvem der retslig var arvinger, hvilket spørgsmål måtte afgøres af skifteretten ved dom under offentlig skiftebehandling.

Afgørelsen er næppe rigtig, skifteretten må kunne afsige dom uden først at tage boet under offentlig behandling, se herom *Harbou* i *UfR 1949 B. 285 f.* *Harbou* mener iøvrigt, at afgørelsen burde være truffet ved kendelse, se herimod den kommenterede retsplejelov ad § 660.

Om afgørelsesmåden vedrørende udlevering til privat skifte se ved §§ 71 og 72.

Retlig interesse som betingelse for skiftebehandling.

Begæring fra andre end arvinger og sikkerhedsstillelse for omkostninger

UfR 1878.982. En livsarving efter en afdød, som var opgivet intet at eje, anset berettiget til at fordre, at dødsboet toges under offentlig skiftebehandling, og (mod sikkerhedsstillelse for sagsomkostningerne) at skifteforvalteren ved sagsanlæg søgte en kapital, som efter den pågældendes formening indestod hos nogle medarvinger, inddraget under boet.

UfR 1895.1021. En person, som ved transport på købekontrakt havde erhvervet en fast ejendom af en sælger, der senere var død, uden at skifte var afholdt efter ham, da han intet ejede, anset berettiget til mod sikkerhedsstillelse for omkostningerne at fordre afdødes bo taget under offentlig skiftebehandling, for at der kunne træffes bestemmelse om meddelelse af skøde på ejendommen.

UfR 1942.421 citeret ved § 37.

UfR 1952.1064 citeret ved § 10.

Justitsministeriets skrivelse nr. 78 af 28. marts 1911: I anledning af at skifteretten havde stillet som betingelse overfor en røgter for at tage boet efter hans fader og dennes efterlevende enke under offentlig skiftebehandling, at røgteren deponerede 50 kr. som sikkerhed for skifteomkostningerne, blev udtalt, at det efter ministeriets opfattelse ikke var berettiget at stille sådan betingelse, men at spørgsmålet herom iøvrigt hørte under judiciel pådømmelse. Se nærmere om sikkerhedsstillelse *Harbou: Skifteafgifter m. m. (1936) s. 34 f.*

Konkurs

Ifølge lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. m. § 3 kan konkursboet tiltræde arv, som under konkursen tilfalder

fallenten, medmindre arveladerens retsgyldige bestemmelser er til hinder herfor. Efter tiltrædelsen behandles arveboet af skifteretten, således at gældsansvar undgås.

Ifølge konkurslovens § 145 kan i dødsboer, hvor gæld ikke vedgås af arvingerne, enhver af afdødes fordringshavere forlange konkursbehandling, når boet er insolvent. Dersom afdødes arvinger vedgår arv og gæld, er der ingen adgang for hans kreditorer til at forlange konkursbehandling.

Dør en fallent under konkursen, fortsætter konkursbehandlingen, og der tilkommer ikke arvingerne nogen adgang til at bringe den til ophør ved at vedgå arv og gæld, jfr. konkurslovens § 144.

UfR 1888.253. Begæring om behandling efter konkurslovens § 145 blev forkastet, da den først var fremsat, efter at det var bekendtgjort, at udkast til opgørelse var f. emlagt til eftersyn.

UfR 1896.295. En kreditor i et insolvent dødsbo, hvori arv og gæld ikke var vedgået, fremsatte begæring om boets overgang til konkursbehandling i henf. old til konkurslovens § 145. Denne begæring, som iøvrigt først blev fremsat 1¹/₂ år efter skiftebehandlingens påbegyndelse, blev afvist, da overgang til konkursbehandling efter det oplyste måtte anses ikke blot som hensigtsløs, men endog skadelig for boets interesser.

J.D. 1938.276. En kreditor i et gældsfragåelsesbo, der var insolvent, begærede boet taget under konkursbehandling, idet han ønskede afkræftelsessøgsmål anlagt.

Da et flertal – både efter tal og vægt – af de på en til behandling af konkursbegæringen indvarslet skiftesamling mødte kreditorer erklærede, at de måtte stemme imod, at der anlagdes afkræftelsessøgsmål, og da begæringen, hvis den toges til følge, kun skønnedes at ville medføre forhaling og udgift for boet, nægtede skifteretten at tage den til følge.

Om privat skifte med arvings konkursbo se *Skattedepartementets skrivelse af 1. november 1933, Dommerforeningens medlemsblad 1934 s. 16 jfr. justitsministeriets sag H 1879/1933 citeret ved § 9.*

Grønland

Se arvelov for Grønland nr. 190 af 7. juni 1958 § 27.

Litteratur. Deutzer: Skifteret s. 538, 560 ff og 687. Bentzon: Arveret s. 11, 288 og 335. Borum: Arvefaldet s. 66 ff, 77 og 108 ff. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 70 note 6, 125 f og 265. Munch-Petersen: Skifteretten s. 238–39. Ernst Andersen: Arv og legat s. 146.

§ 5

Uden hensyn til arvingernes forlangende bliver dødsboer, med den af § 10 flydende indskrænkning, at tage under behandling af skifteretten:

- a) *når ved skiftets begyndelse nogen af arvingerne på grund af alder er umyndig;*
- b) *når nogen af arvingerne ved skiftets begyndelse er umyndiggjort, med mindre den umyndiggjorte har i sædvanligt formuefællesskab med ham samlevende ægtefælle i live, i hvilket tilfælde værgeren i forbindelse med denne kan tiltræde boet på den umyndiggjortes vegne;*
- c) *når ved skiftets begyndelse nogen af arvingerne er fraværende udenfor riget, eller hans opholdssted ikke vides, og han heller ikke har befuldmægtiget en anden til i boet at varetage sit tarv; vides det ikke, om en eventuelt arveberettiget person, hvis opholdssted ikke kendes, har overlevet arveladeren, kan boet dog overtages til privat skifte, når der er forløbet en tid af 5 år, siden der sidst havde efterretning om ham, eller når de i forordningen af 11. september 1839 §§ 14 og 15 omhandlede betingelser, under hvilke en bortebleven persons arvinger ville kunne procedere til at erholde nytten og brugen af dennes formue, er tilstede med hensyn til ham.*

Mindreårige arvinger

Justitsministeriets sag A 4921/1926: Udtalt på forespørgsel, om det er en betingelse for et bos overtagelse til privat skifte, at samtlige arvinger ved skiftets begyndelse er over 21 år, at skiftelovens § 5 a må forstås i overensstemmelse med den til enhver tid gældende myndighedsalder, men at spørgsmålet henhører under domstolenes afgørelse.

UfR 1926.563. Ved en enkes død var hendes nylig afdøde søns hustru frugtsommelig ved sin mand, og da det ufødte barn efter D.L. 5-2-30 var arving efter farmoderen, hvis det blev levende født, måtte skiftet efter hende foregå offentligt jfr. D.L. 5-2-12 og skiftelovens § 5. Se *Ernst Andersen: Arv og legat* s. 264 f.

Umyndiggjorte arvinger

UfR 1907.692. En arving, som boede i Sverige, var umyndiggjort der. Dette fandtes i medfør af skiftelovens § 5 b at nødvendigøre offentligt skifte. At værgeren efter svensk ret var kompetent til at begære privat skifte, kunne ikke føre til andet resultat.

UfR 1918.306. En arving var ved skiftets begyndelse sindssyg. Dette ville dog ikke nødvendigøre offentligt skifte, når han ikke var umyndiggjort.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1951-110³⁰⁵: Et bo ville kunne udleveres til privat skifte på grundlag af begæring fra en umyndiggjort arvings ægtefælle og en for den umyndiggjorte ad hoc beskikket værge. Se herved lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 52.

Fraværende arvinger

UfR 1962.386. Antaget, at en i USA underskrevet skiftefuldmagt, der ikke var oprettet for konsul eller notar, men var medunderskrevet af 2 vitterlighedsvidner, efter omstændighe-

derne kunne danne grundlag for udlevering af et bo til privat skifte.

P. H. Raaschou i Fuldmægtigen 1962 s. 113: »Notarbe-
kræftelse af fuldmagter fra arvinger bosat i udlandet?«

Justitsministeriets sag S 3995/1943. Betingelserne for pri-
vat skifte efter justitsministeriets opfattelse ikke til stede, når
der fra en af arvingerne, som boede i udlandet, kun var med-
delt en af de mødende mundtlig fuldmagt.

Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 30. april 1927 og
justitsministeriets skrivelse nr. 351 af 16. september 1940:
Udenrigsministeriet er villigt til at søge forbindelse med i ud-
landet boende arvinger i dødsboer her i landet.

Værgers beføjelser

Justitsministeriets skrivelse nr. 351 af 16. september 1940:
En i medfør af skiftelovens § 14 beskikket værge for fravæ-
rende arvinger kan ikke samtykke i, at boet overgår til privat
skifte.

Justitsministeriets sag P 895/1940: Udtalt, at en i medfør
af myndighedslovens § 59 beskikket værge for en utilregnelig
efter justitsministeriets opfattelse ikke kunne meddele sam-
tykke til privat skifte.

Skifte med »mellemdøde børns« boer

UfR 1936.1017 og *UfR 1953.284 H* samt *justitsministeriets
skrivelser af 3. december 1935* og *nr. 64 af 1. marts 1952* og
Dommerforeningens årsberetning 1955/56 s. 11 citerede ved
§ 46.

UfR 1915.674: En enke, der havde siddet i uskiftet bo,
døde. Hendes og hendes mands 3 fællesbørn vedgik arv og
gæld i boet. Ægtefællerne havde imidlertid yderligere haft en
søn, der var død efter faderen, men før moderen, og i hvis
bo arv og gæld ikke var vedgået. Herefter fandtes betingelser-
ne for privat skifte af fællesboet ikke at være til stede.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1950-110⁷⁵: Udtalt, at der efter justitsministeriets opfattelse ikke ville være adgang for en enkemand, som havde hensiddet i uskiftet bo, til at skifte privat med børn og et afdødt barns bo, da der i dette fandtes umyndige arvinger, men at spørgsmålet henhørte under domstolenes afgørelse.

Om privat skifte med arvings dødsbo se endvidere *general-direktoratet for skattevæsenets skrivelse nr. 87 af 23. april 1874* citeret ved § 9.

Ernst Andersen: Arv og legat s. 247 note 24.

Om privat skifte med arvings konkursbo se *skattedepartementets skrivelse af 1. november 1933, Dommerforeningens medlemsblad 1934 s. 16 jfr. justitsministeriets sag H 1879/1933* citeret ved § 9.

Eventuelt arveberettigede

UfR 1926.569. En kapital skulle ifølge testamente hensættes til rentenydelse for testators hustru og ved hendes død tilfalde hans livsarvinger til den tid som arv efter ham. Antaget, at på skiftet ved hans død kom kun arvinger i betragtning, hvis arveret da var aktuel. Betingelserne for privat skifte til stede.

UfR 1928.168: At der var tillagt en afdøds stedbørn en vis arveret til en for afdødes søn båndlagt kapital, for det tilfælde, at sønnen døde uden at efterlade sig livsarvinger, fandtes ikke til hinder for, at afdødes bo udleveredes sønnen som eneste livsarving til privat skifte.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1950-110⁸⁴: I ægtefællers gensidige testamente bestemt, at ved længstlevendes død skulle halvdelen af boet udlægges til rentenydelse for mandens søster og ved hendes død til hendes børn som arv, medens den anden halvdel skulle udlægges til rentenydelse for nogle personer af hustruens familie samt ved disses død til visse personer eller disses livsarvinger, som arv. Justitsministeriet udtalte ved længstlevendes død, at man var mest tilbøjelig til at antage, at boet ikke ville kunne udleveres til privat skifte, men at spørgsmålet henhørte under domstolenes afgørelse.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1950-110²²⁴: Halvdelen af bo skulle udlægges arveladers søster til fri rådighed og den anden halvdel arveladers broder til rentenydelse, således at kapitalen ved hans død skulle tilfalde hans to børn eller en af disse, hvis den anden måtte være død. Justitsministeriet udtalte, at man måtte være mest tilbøjelig til at antage, at boet ikke ville kunne udleveres til privat skifte, men at spørgsmålet henhørte under domstolenes afgørelse.

Privat skifte med legater

UfR 1906.730, jfr. *UfR 1908.73 H* citeret ved § 6.

Justitsministeriets sag H 1563/1933: Eksekutor skulle ifølge afdødes testamente være bestyrer for et legat, som skulle oprettes, når nogle rentenydelsesrettigheder var ophørt. Antaget, at eksekutor ikke havde været berettiget til på legatets vegne at vedgå arv og gæld i boet, og at han ikke på legatets vegne kunne have overtaget boet til privat skifte, selvom eksekutorbehandling ikke havde været foreskrevet.

UfR 1945.788: I testamente var to legater indsat som universalarvinger, og en advokat var indsat som værge for legaterne på skiftet, således at han skulle være berettiget til på legaternes vegne at vedgå arv og gæld. Da der ikke var truffet sådanne bestemmelser, at det klart og utvetydigt fremgik, at advokatens stilling i realiteten i hvert fald var en midlertidig bestyrers, kunne han ikke kræve boets midler udleveret til privat skifte.

Ægtefælleskifte

Af § 64 fremgår, at ægtefælleskifte kan ske privat, uanset en eller begge ægtefæller er umyndige.

Kassebetjente

Ifølge *lobekendtgørelse om statens regnskabsvæsen nr. 178 af 21. maj 1937 § 38* (som ændret ved *lov nr. 486 af 28. november 1942 § 2*), må boet efter en kassebetjent ikke udleve-

res til privat skifte uden samtykke fra den myndighed, hvorunder han hørte.

Borteblevnes arv

Sø lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne §§ 25-27, hvorefter arv ikke afsættes til borteblevne arvinger, men vel til arvinger, som ikke er borteblevne, men hvis opholdssted er ukendt.

Forordningen af 11. september 1839 er ophævet ved lov om borteblevne. 5 års fristen er ikke udtrykkeligt knyttet til forordningens regler og kan derfor stadig anvendes. I stedet for de citerede regler i §§ 14 og 15 i forordningen om personer, der sandsynligvis er døde, må formentlig træde bestemmelserne i loven om borteblevne § 6, stk. 2. Herefter kan boet overtages til privat skifte, når der er forløbet 1 år siden den borteblevne sidst vides at have været i live, såfremt den borteblevne dengang var i livsfare, eller der af andre grunde er en til vished grænsende sandsynlighed for, at han er død.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 539 ff, 565 og 587. Bentzon: Arveret s. 15, 58, 321 og 335. Borum: Arveret s. 6. Arvefaldet s. 91. Personret s. 133. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 127, 137 og 265. Munch-Petersen: Skifteret s. 237, note 6, 238, 239-41 og 278. Ernst Andersen: Arv og legat s. 146.

§ 6

Skifteretten har fremdeles, uden hensyn til arvingernes forlangende, at behandle sådanne dødsboer, som ved gyldig viljesbestemmelse af den afdøde er henviste til offentlig skiftebehandling. Selv om en arvelader efterlader sig livsarvinger, skal det være ham tilladt ved testamente at anordne offentligt skifte eller at indsætte testamentexecutorer uden dømmende myndighed. Sådant bestemmelse kan med virkning for hele fællesboet træffes af den længstlevende ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo.

*Er eksekutorindsættelse i testamente til hinder
for privat skifte?*

Dette spørgsmål må i almindelighed besvares bekræftende, medmindre testamentet bestemmer, at eksekutorindsættelsen ikke skal være til hinder for privat skifte, jfr. herved *Thorkild Hansen* i *Sagførerbladet* 1957.25. Skifteretspraksis er næppe ganske fast, jfr. *Harbou* i *Juristen* 1957.346 f. Et andet spørgsmål er, om boet efter omstændighederne på grund af sin enkle karakter vil kunne behandles ved skifteretten, uanset eksekutorindsættelsen, jfr. herom nedenfor ad § 83. Eksekutor kan ej heller udlevere boet til privat skifte efter skiftelovens § 9 (se ved denne bestemmelse) eller efter § 75.

UfR 1908.73 H, jfr. *UfR 1906.730*. Et testamentarisk oprettet familielegat fandtes at måtte betragtes som testators universalarving, og det udtaltes, at den ved testamentet indsatte legatværgе havde kunnet overtage boet til privat skifte, såfremt testator ikke – som tilfældet var – havde bestemt, at boet skulle behandles af eksekutorer.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1951-110¹⁶⁹: Udtalt, at bestemmelse om eksekutorbehandling i et ikke underskrevet testamentsudkast, der godkendtes af arvingerne, efter justitsministeriets formening ikke var til hinder for boets udlevering til privat skifte i medfør af skiftelovens § 75, da bestemmelsen om eksekutorbehandling ikke indeholdtes i en endelig viljeseerklæring fra arveladeren, men at spørgsmålet henhørte under domstolens afgørelse.

UfR 1959.262. I ægtefællers testamente oprettet 1930 var der truffet bestemmelse om eksekutorbehandling ved længstlevendes død. Længstlevende døde i 1958 og eneste arveberetigede var 2 fællesbørn. Antaget, at disse kunne få boet udleveret til privat skifte, da testamentet havde den situation for øje, at der ikke var børn i ægteskabet, og var uden betydning for efterladenskaberne fordeling, samt under hensyn til aktiverne art.

Se iøvrigt følgende afsnit.

Nødvendiggør eksekutorindsættelsen offentligt skifte, også når den indsatte eksekutor er død?

<i>Justitsministeriets sag A 1210/1926.</i>	} se nedenfor
<i>UfR 1926.800.</i>	
<i>Justitsministeriets sag J 16¹⁰⁹/1934.</i>	

VLT 1955.181 og Fuldmægtigen 1955.79. I testamente var truffet bestemmelse om eksekutorbehandling. Efter at den indsatte eksekutor var død, ændrede testator testamentet 2 gange, uden at ændre eksekutorindsættelsen. Antaget, at denne var til hinder for, at boet udleveredes til privat skifte.

UfR 1960.316 H. Enke, der hensad i uskiftet bo med 2 fællesbørn, oprettede i 1938 testamente, hvori der blev truffet bestemmelse om eksekutorbehandling af boet. I 1957 afgik den indsatte eksekutor ved døden. Efter enkens død i 1959 begærede fællesbørnene boet udleveret til privat skifte, hvilket nægtedes på grund af eksekutorindsættelsen.

UfR 1963.940. Ægtefæller havde bestemt, at al arv efter dem skulle være særeje, hvorom den indsatte eksekutor skulle forsyne aktiverne med påtegning. Ved længstlevendes død var den indsatte eksekutor død, og eneste arving var en søn. Boet var på 228.322 kr. Under hensyn til boets formueforhold og bestemmelsen om særeje fandtes sønnen ikke at kunne overtage boet til privat skifte.

Kan privat skifte finde sted ved førstafdøde ægtefælles død, når der i fællestestamente er truffet bestemmelse om eksekutorbehandling?

UfR 1945.1094 H. Bestemmelse i ægtefællers testamente om eksekutorbehandling af »vore boer« fandtes ikke at være til hinder for, at enken ved mandens død overtog hans bo til privat skifte.

Jfr. *E. Munch-Petersen* i J. 1947.272.

Kan længstlevende ægtefælle tillade privat skifte ved sin død, når der i fælles testamente er truffet bestemmelse om eksekutorbehandling?

Justitsministeriets sag A 1210/1926. I et af ægtefæller oprettet testamente var truffet bestemmelse om eksekutorbehandling. Efter at hustruen og den indsatte eksekutor var afgået ved døden, bestemte manden, der hensad i uskiftet bo, at boet skulle kunne udleveres universalarvingen til privat skifte. Justitsministeriet udtalte, at spørgsmålet herom henhørte under skifterettens afgørelse. Denne bestemte herefter, at privat skifte ikke ville kunne finde sted.

UfR 1926.800. I et af ægtefæller oprettet testamente var der truffet bestemmelse om eksekutorbehandling ved længstlevendes død. Efter at manden og de indsatte eksekutorer var afgået ved døden, gav enken, der hensad i uskiftet bo, og fællesbørnene testamentet en påtegning om, at de ikke ønskede fællesboet behandlet af eksekutorer. Uanset denne påtegning fandtes fællesbørnene ved moderens død afskåret fra at få boet udleveret til privat skifte.

UfR 1927.695. I et af ægtefæller oprettet testamente var truffet bestemmelse om eksekutorbehandling. Efter mandens død bestemte enken med hjemmel i testamentet, at en person A skulle være eneste arving. Hun bestemte videre, at A skulle overtage boet uden medvirken af skifteret eller eksekutor. Antaget, at A var afskåret fra at få boet udleveret til privat skifte, idet der ikke fandtes i testamentet at være hjemmel for enken til at træffe bestemmelse herom.

Justitsministeriets sag J. 16¹⁰⁹/1934. En advokat var i et af ægtefæller oprettet testamente indsat som eksekutor. Efter hustruens død ændrede manden testamentet, således at arvingerne skulle være berettigede til at overtage boet til privat skifte. Advokaten døde før manden. Af skifteretten antaget, at eksekutorindsættelsen var til hinder for, at boet ved mandens død udleveredes til privat skifte.

UfR 1935.148. I ægtefællers testamente indsattes hustruens tidligere advokat som eksekutor. Hustruen, der efter mandens død havde overtaget boet, ansås berettiget til i forståelse med de i testamentet indsatte arvinger at ophæve eksekutorindsættelsen, da intet talte for, at det havde været mandens ønske, at den skulle opretholdes mod hustruens vilje, og hun med føje havde mistet tilliden til den indsatte eksekutor.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 551 ff, 714. *Bentzon:* Arveret s. 147, 181. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo- og fællesbo s. 128 f, 238 ff. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 14 f, 238, 241 f.

§ 7

Har arvingerne overtaget boet til privat skifte og deling, indtræder offentligt skifte ikke, fordi forholdene senere under boets behandling forandrer sig derhen, at offentligt skifte måtte være indtrådt, hvis de havde været således ved dødsfaldet.

Jfr. skiftelovens § 77 og § 78.

UfR 1926.563 citeret ad § 5. Udtalt i dommen, at der ikke i denne situation kunne blive anvendelse for skiftelovens § 7.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 569 ff. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 139 f. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 243, 278.

§ 8

I tilfælde af uenighed imellem arvinger, som har begyndt privat skifte, er enhver enkelt af dem berettiget til at fordre boet opgjort og delt ved skifteretten i overensstemmelse med reglerne for behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås.

UfR 1892.600. En tvist mellem privat skiftende arvinger angående gyldigheden af nogle af arvelader underskrevne arveaftaler medførte, at boet toges under offentlig skiftebehandling.

UfR 1961.1077: En arving i privat skiftet bo kunne begære offentligt skifte, efter at arveanmeldelse var indgivet og arveafgift betalt, idet der var opstået tvist om delingen af en del af boet. Boet ansås ikke for sluttet, jfr. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 136.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 568 f. *Bentzon:* Arveret s. 10, 179, 291, 293, 335. *Borum:* Arvefaldet s. 71 f, 77. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 140. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 243 f. *Ernst Andersen:* Arv og legat s. 293 og 301.

§ 9

Er offentligt skifte begyndt, men grunden til sådan behandling bortfalder, forinden boet slutes, kan arvingerne fordr sig boet udleveret til privat skifte og deling, når de alle er enige herom, dog kun med de anmeldte kreditorers samtykke, hvis de ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de vil blive fyldestgjorte til forfaldstid, og, forsåvidt kreditorerne er blevet indkaldte, først efter udløbet af den dem satte frist.

Stk. 2. Under samme betingelser kan den længstlevende ægtefælle, for så vidt forudsætningerne for at hensesidde i uskiftet bo er tilstede, fordr sig boet udleveret til fri rådhed.

Kan eksekutor udlevere boet til privat skifte?

Justitsministeriets skrivelse nr. 46 af 15. marts 1927, Ministerialtidende 1927 A. 35, justitsministeriets sag B 107/1927. En advokat var ved testamente indsat som eksekutor for det tilfælde, at offentligt skifte skulle blive nødvendigt. Efter at

eksekutorskifte var påbegyndt, udleverede den pågældende arvingerne boet til fortsat privat skifte. Udtalt, at eksekutorbehandlingen måtte fuldføres, medmindre eksekutorbevillingen tilbagekaldtes.

Justitsministeriets skrivelse nr. 120 af 7. juli 1931, Ministerialtidende 1931 A. 126, justitsministeriets sag F 2341/1931. Et bo behandledes af eksekutor på grundlag af arvingernes begæring. Eksekutor udleverede boet til fortsat privat skifte. Udtalt, at eksekutor efter justitsministeriets formening havde været uberettiget til at udlevere boet til privat skifte som sket, hvorfor det burde pålægges ham at reassummere boet og fuldføre dets behandling.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1960-101⁸¹: Spørgsmål om udlevering af eksekutorbo til privat skifte. I testamente bestemt, at eksekutor skulle kunne udlevere boet til privat skifte. Eksekutorbevillingen tilbagekaldt af justitsministeriet, hvorefter skifteretten foretog udleveringen, jfr. også *justitsministeriets sag P 4292/1940*.

Legatarers stilling

Justitsministeriets sag F 3505/1931: Antaget, at testamentariske arvinger i et ikke-vedgåelsesbo efter proklamas udløb og gældens dækning kunne få boet udleveret til fortsat privat skifte, skønt boets beholdning ikke kunne dække legatarers krav.

Privat skifte med arvinges døds- eller konkursbo

Generaldirektoratet for skattevæsenets skrivelse nr. 87 af 22. april 1874, Ministerialtidende 1874.92. Udtalt, at en under bobehandlingen afdød arvinges bo, der behandledes af skifteretten, tilligemed de øvrige arvinger kunne få det oprindelige bo udleveret til privat skifte.

Skattedepartementets skrivelse af 1. november 1933, Dommerforeningens medlemsblad 1934.16. Udtalt, at arvinges

konkursbo, efter at det i dødsboet udstedte proklama var udløbet og gælden betalt, kunne have deltaget i overtagelse af dødsboet til fortsat privat skifte, *jfr. justitsministeriets sag H 1879/1933.*

Sikkerhedsstillelse

VLT 1934.241. En af skifteretten for udlevering til privat skifte krævet sikkerhed kunne ikke forlanges udleveret af arvingerne uden samtykke fra kreditor, hvis ikke-opfyldte krav var anmeldt før udleveringen.

UfR 1941.220 om sikkerhedsstillelse efter § 52, stk. 2, er citeret ved denne bestemmelse.

Boet optaget til slutning

UfR 1909.529. Antaget, at et bo kan forlanges udleveret til privat skifte, også efter at det er optaget til slutning.

Andre tilfælde

UfR 1960.690. Enke i uskiftet bo havde ved testamente tillagt sin plejedatter P, hvad hun kunne råde over, og anordnet offentligt skifte ved skifteretten. På skiftet nægtede P at vedgå arv og gæld, og gav mod vederlag afkald på arv, hvorefter A som eneste arving erklærede, at han vedgik arv og gæld og agtede at overtage boet til privat skifte. Antaget, at boet med rette var behandlet som offentligt gældsfragåelsesbo, og at arveafkaldet og A's gældsvedgåelse ikke kunne medføre forandring i behandlingsmåden, ligesom statsskattelovens § 43, stk. 2, måtte forstås således, at der ialt fald ikke inden den deri fastsatte frist kunne ske udlevering til privat skifte.

Uskiftet bo

Arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 kapitel 3.

Bestemmelsen i skiftelovens § 9, stk. 2, er ikke bortfaldet ved lov nr. 120 af 20. april 1926 om ægtefællers arveret og uskiftet bo eller arveloven, jfr. *Bentzon*: Arveret s. 64 med note 85.

Justitsministeriets skrivelse nr. 312 af 23. oktober 1907. Ministerialtidende 1907 A. 305. En mand døde efterladende sig enke, fællesbørn og egne særkuldbørn, og hans bo udleveredes til privat skifte. Enken skiftede med særkuldbørnene og begærede med fællesbørnenes samtykke at sidde i uskiftet bo med disse. Antaget, at der ikke var hjemmel til at fordre, at boet forinden overgik til offentligt skifte.

Udleveringen

Justitsministeriets cirkulære nr. 27 af 17. marts 1927 citeret ved § 75.

UfR 1908.245: citeret ved § 22.

UfR 1948.499: Ikke hjemmel til at nægte en enke, der havde overtaget boet efter sin afdøde mand til privat skifte med mandens adoptivdatter, tilladelse til at hensesidde i uskiftet bo med adoptivdatterens samtykke, idet det private skifte ved begæringens indgivelse ikke var sluttet.

JD 1949.70: En enkemand E havde i anledning af nyt ægteskab begæret skifte af fællesboet med ægtefællernes børn, derunder den mindreårige M, og boet var udleveret dem til videre privat skifte efter skiftelovens § 75, men ikke sluttet, da E opgav at gifte sig og begærede sig boet udleveret til hensesidde i uskiftet bo. Mod M's protest toges begæringen til følge, da der ikke var pådraget M nogen forpligtelse, og M måtte antages at have været klar over, at E's hensigt til at gifte sig påny var forudsætning for hans begæring om skifte, medens M ikke havde nogen selvstændig ret til at fremsætte sådan begæring.

Harbou i *Juristen* 1949.153–57: Kan et fællesbo, når skifte er påbegyndt, udleveres den efterlevende ægtefælle til hensesidde i uskiftet bo?

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 572 ff, 651 og 692. Bentzon: Arveret s. 58 og 64. Borum: Arveret s. 33. Arvefaldet s. 56 og 68. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 131 ff. Munch-Petersen: Skifteret s. 15, 241, 244, 268 og 303. Ernst Andersen: Arv og legat s. 245.

§ 10

Når det ifølge de ved dødsanmeldelsen foreliggende omstændigheder må antages, at der i et dødsbo ikke findes midler til at dække andre udgifter end begravelsesudgifterne, kan skifteretten straks udlægge, hvad der findes i boet, til den, som har bekostet eller vil bekoste begravelsen.

Stk. 2. Skønner skifteretten ifølge de ved dødsanmeldelsen foreliggende oplysninger, at boets formue er mindre end 400 kroner, og at gælden ikke overstiger dette beløb, finder der, når der er én eller flere myndige arvinger, og disse såvel som værgerne på de umyndige arvingers vegne straks erklærer at ville vedgå arv og gæld, ikke offentlig skiftebehandling sted, selv om dette ellers ifølge reglerne i § 5 ville være nødvendigt. Bestemmelserne i §§ 77–80 finder ikke anvendelse i sådanne boer.

Fremgangsmåden ved begravelsesudlæg

Justitsministeriets skrivelse nr. 248 af 1. oktober 1890, Ministerialtidende 1890.252, justitsministeriets skrivelse nr. 85 af 1. marts 1898, Ministerialtidende 1898.87 og justitsministeriets skrivelse nr. 79 af 31. marts 1931, Ministerialtidende 1931.78, justitsministeriets sag E 14³⁷/1930: Boer, der udlægges for begravelsesomkostningerne bør altid foretages til skifteprotokollen på samme måde som andre boer.

UfR 1954.343: Skifteret, der var bekendt med, at en afdød efterlod sig en arving her i landet, fandtes efter omstændighederne at have været uberettiget til at udlægge boet for begravelsesomkostningerne til sogneråd, der havde betalt begravelse

sen, uden at arvingens stilling til spørgsmålet var klarlagt, jfr. herved lov om offentlig forsorg nr. 169 af 31. maj 1961 § 52, stk. 1, citeret nedenfor ved nærværende bestemmelse.

Begravelsesudlæggets omfang

UjR 1893.323: En enke fik sin afdøde mands bo udlagt for begravelsesomkostningerne, idet hun angav, at dets værdi ikke oversteg 100 kr. Det viste sig senere, at afdøde havde en fordring på ca. 1900 kr. plus påløbne renter. Denne fordring fandtes ikke omfattet af begravelsesudlægget.

UjR 1908.664: Citeret ved § 43.

UjR 1942.833: En mand, der havde fået boet efter sin moder udlagt for begravelsesomkostningerne, indleverede til delvis aflysning et i boet værende pantebrev af ringe værdi, ledsaget af en skiftebogsudskrift og en af ham selv udfærdiget erklæring om, at han ved udleveringen havde gjort skifteretten bekendt med, at boet omfattede pantebrevet. Afvist, da den pågældendes beføjelse til at råde over pantebrevet ikke fandtes at fremtræde på den i tinglysningslovens § 10 foreskrevne måde.

UjR 1951.546 H: Afdøds universalarving, der havde fået boet udlagt for begravelsesomkostningerne, og som under behandlingen overfor skifteretten havde oplyst, at en boet tilhørende $\frac{1}{6}$ af en ejendom i Californien efter forholdene ikke repræsenterede nogen værdi for ejerne, fandtes i medfør af det foretagne udlæg legitimeret som ejer af ejendomsandelen, der nu havde fået økonomisk interesse.

Genoptagelse

UjR 1870.682: En enkemand fik ved hustruens død udlagt fællesboet for begravelsesomkostningerne, idet han opgav, at det kun havde en værdi af 14 rdl. 64 sk. Ved hans død viste det sig, at fællesboet ved udlægget havde ejet over 1000 rdl. Antaget, at boet efter ham måtte deles mellem begge ægtefællers arvinger, som om han havde siddet i uskiftet bo.

UfR 1895.1021: Citeret ved § 4.

UfR 1908.850: K havde fået sin svigermoders bo udlagt for begravelsesomkostninger. En anden datter af afdøde (end K's hustru) hævdede, at afdødes overdragelse i levende live af 2 ejendomme til K var ugyldig som sket pro forma, og hun søgte under en retssag K til at aflægge regnskab for boets midler, herunder de 2 ejendomme. Sagen blev afvist ex officio med den begrundelse, at sagsøgeren burde have begæret boet genoptaget ved skifteretten.

UfR 1917.360: Fru B anmeldte i sin faders bo en arv, som havde henstået mod tinglyst skifteekstrakt, men hendes kompetence hertil blev bestridt. Hun var separeret fra sin mand, deres bo var ikke blevet delt, og ved mandens død fik en broder af ham hans bo udlagt for begravelsesomkostningerne, idet der intet var oplyst for skifteretten om de nævnte, mod tinglyst skifteekstrakt indestående midler. Indsigelsen mod fru B's arvekrav blev taget til følge, og fru B, der ikke fandtes at have bevist sit anbringende om, at hendes mand havde overladt hende hele deres fællesbo, blev henvist til at lade dette reassumere.

VLT 1950.125: Et bo blev udlagt for begravelsesomkostningerne til afdødes samleverske, der urigtigt angav at være hans enke. Senere viste det sig, at afdøde havde en enke. Boet blev genoptaget til skiftebehandling af fællesboet.

UfR 1952.1064: D, der var blevet dømt til at udrede erstatning til K, var forinden afgået ved døden, og dommen påankedes på dødsboets vegne af D's ansvarsforsikringsselskab A. Da det viste sig, at boet af skifteretten var udleveret til D's fader til dækning af begravelsesomkostningerne, begærede A med tiltræden af K og D's fader som værge for D's umyndige søn boet genoptaget. Idet der ikke kunne gåes ud fra, at erstatningskravet kunne gøres gældende mod A, såfremt ankesagen ikke gennemførtes, og idet såvel boet som K fandtes at have interesse heri, toges begæringen om genoptagelse til følge.

JD 1953.142: Efter at boet efter en frasepareret kvinde

var blevet udlagt hendes svigersøn for begravelsesomkostningerne, blev boet på begæring af den frasepareredes ægtefælle genoptaget, og under bobehandlingen fik han udleveret diverse effekter som tilhørende ham som særeje.

UfR 1955.897: Enke fik sin afdøde ægtefælles bo udlagt for begravelsesomkostningerne i 1940. I 1955 begærede afdødes datter af tidligere ægteskab, som i 1940 var 14 år, boet genoptaget. Begæringen toges til følge, da der var et vist holddepunkt for at antage, at udlægget var sket på et urigtigt grundlag, og enken var uvillig til at oplyse sagen.

JD 1958.241: Boet efter en person, der var død som følge af et færdselsuheld, blev efter at være udlagt for begravelsesomkostningerne genoptaget med henblik på et eventuelt erstatningskrav fra en anden i uheldet impliceret mod afdødes ansvarsforsikringsselskab, jfr. forsikringsaftalelovens § 95.

UfR 1963.856: Bo efter dame, som var omkommet ved trafikulykke, udlagt hendes ægtefælle for begravelsesomkostningerne. Boet ved ægtefællen anlagde sag mod forsikringsselskab, men sagen afvistes, da der ikke forelå noget bo, der kunne optræde som sagsøger.

Anmeldelse af gæld

Erik Hastrup i *Juristen* 1955 s. 415: »Anmeldelse af fordringer i dødsboer, der er sluttede uden egentlig skiftebehandling«.

UfR 1939.218, *UfR 1942.421*, *JD 1953.131* og *UfR 1955.353* citerede ved § 37.

Retssager mod afdøde

UfR 1886.1025: Under en retssag døde indstævnte, og boet blev udlagt til hans enke for begravelsesomkostningerne. Sagen begæredes nu rettet mod boet, men hævedes ved dom.

UfR 1897.827: En person, som var sagsøgt til indfrielse af et gældsbrev, lod møde, men afgik senere under sagens gang

ved døden. Hans bo blev udlagt hans datter for begravelsesomkostningerne, men herefter rettede sagsøgeren sin påstand mod boet, som han erklærede at ville foranledige reassumeret efter dommens afsigelse. Samtidig gjorde han gældende, at sagen skulle pådømmes, som om der ikke var taget til genmæle fra indstævntes side. Afdødes datter og hendes ægtefælle påtog sig gældsansvaret for så vidt angik det påstævnte beløb. Den sidstnævnte påstand blev forkastet, da indstævnte havde ladet møde før sin død, og da hans arvinger måtte være berettigede til at fortsætte sagen, i hvilken der derefter blev afsagt frifindelsesdom.

UfR 1952.1064 og JD 1958.241: Refereret ovenfor.

Sømænd

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1952-107¹²⁹: Ifølge sømandslovens § 30 skal rederiet betale begravelse for sømænd, der dør, medens tjenesten står på. Ikke hjemmel til at udlægge et sådant bo for begravelsesomkostningerne.

Begravelse på det offentliges bekostning

Lov om offentlig forsorg nr. 169 af 31. maj 1961 § 52, stk. 1: »Såfremt en person ikke har sikret sig tilstrækkeligt til sin begravelse, og der ikke i boet er midler til at bekoste denne, er opholdskommunen forpligtet til at afholde rimelige udgifter herved og kan da forlange boet udleveret for begravelsesomkostningerne efter reglerne i skifteloven«, jfr. herved UfR 1954.343, citeret foran.

Se iøvrigt ved § 37 og § 43.

ad § 10, stk. 2

Bestemmelsen er nu på grund af den lave beløbsgrænse uden praktisk betydning.

Justitsministeriets skrivelse nr. 141 af 27. september 1930,

Ministerialtidende 1930 A. 107: Udtalt, at selvom justitsministeriet ikke mener, at ordet »straks« i skiftelovens § 10, stk. 2, udelukker en skifteret fra at tilstå en kortere udsættelse til opnåelse af øvrighedens godkendelse af gældsvedgåelse fra en umyndig arvings værge, må man under hensyn til den ringe størrelse af de i lovbestemmelsen omhandlede boer anse det for ubetænkeligt at undtage en umyndig værges gældsvedgåelse i de nævnte boer fra bestemmelsen i værgebekendtgørelsens § 26 om overøvrighedens samtykke.

Kravet om overøvrighedens godkendelse af umyndiges gældsvedgåelse er ophævet ved *bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938*, anført ved § 16.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 540 f, 551, 576 og 578 f. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 128 og 146 ff. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 240 og 246 f. *Ernst Andersen:* Arv og legat s. 273.

§ 11

Om fremgangsmåden, som arvinger, der ønsker at benytte deres ret til at skifte og dele selv, har at bruge, og om beviserne, som de i så henseende har at forskaffe, gælder iøvrigt de nedenfor i kap. 7 givne forskrifter.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 129.

2. A F S N I T

Om offentligt skifte

KAPITEL 2

*Om den offentlige skiftebehandlings begyndelse
og om de første foranstaltninger ved den*

§ 12

Er betingelserne for offentlig skiftebehandling tilstede, skal der, for så vidt denne lov ikke bestemmer anderledes, snarest mulig efter, at dødsanmeldelsen er sket, eller efter at skifteretten på anden måde er kommen til kundskab om dødsfaldet, afholdes en begyndelsesforretning, under hvilken skifteretten ved forsegling eller på anden hensigtssvarende måde har at tage under sin varetægt, hvad der findes i boet, ligesom den har at drage omsorg for, at de boet tilhørende genstande, som findes i andre retskredse, tages under forsegling eller under varetægt af stedets skifteret. Forefundne på ihændehavere lydende værdipapirer skal skifteretten snarest mulig foranstalte noterede på navn, for så vidt sådan notering kan finde sted. Erfjeres det, at den afdøde har haft noget udestående hos andre, bør med hensyn dertil træffes fornøden foranstaltning. Ting, som skønnes at tilhøre andre, og som disse kan forlange straks udleverede, bliver ikke at inddrage under behandlingen.

*Skifteretten afgør, om betingelserne for
skiftebehandling er til stede*

UfR 1881.692: A overdrog i levende live sin gård til en søn, og ved hans død blev det opgivet til skifteretten, at han intet ejede. Senere anlagde A's svigersøn sag ved den ordinære underret mod den nævnte søn med påstand om, at skødet

kendtes ugyldigt, så at A's bo skulle tages under skiftebehandling. Sagen afvistes fra underretten, da det tilkom skifteretten at afgøre, om betingelserne for skiftebehandling af A's bo var tilstede.

Anbringelse af bomidler

Justitsministeriets skrivelse nr. 160 af 15. juli 1875, Ministerialtidende 1875.106: Udtalt, at afgørelsen af, hvorledes bomidler der beroede hos en herredsfoged, midlertidigt skulle anbringes, tilkom skifteretten i forbindelse med boets vedkommende.

Justitsministeriets skrivelse nr. 101 af 26. juni 1925, Ministerialtidende 1925.79, jfr. justitsministeriets sager Æ 5622/1924 og Ø 2929/1925: Udtalt, at afgørelsen af, hvor kontante beløb tilhørende de af skifteretten behandlede døds- og konkursboer midlertidigt vil være at anbringe, tilkommer boets vedkommende, eventuelt i forbindelse med skifteretten. *Justitsministeriets cirkulære nr. 199 af 17. december 1957 om underretternes kasse- og regnskabsvæsen § 2, stk. 2:* Kontante beløb over 200 kr., tilhørende boer, der er under skifterettens behandling, skal snarest muligt indsættes til forrentning for boet i en bank eller sparekasse.

Om eksekutorboer se *lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer § 8, stk. 1, og instruks nr. 94 af 22. marts 1933 § 5, stk. 1.*

Ihændeleverpapirer

Justitsministeriets sag T 1557.1944: Der er efter justitsministeriets formening ikke hjemmel til at dispensere fra forskriften om, at ihændeleverpapirer skal noteres på boets navn.

Om eksekutorboer se *lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer § 8, stk. 2, og instruks nr. 94 af 22. marts 1933 § 5, stk. 1.*

Brandforsikring

Justitsministeriets sag M 14⁹/1937: Brandforsikring for løsoere i de af skifteretterne behandlede boer bør tegnes for hvert bo for sig og ikke generelt.

Indberetninger, meddelelser m. v.

Omfatter offentligt skifte fast ejendom, skal der uopholdeligt sendes vedkommende *tinglysningsdommer meddelelse herom*, jfr. *lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning* § 13, stk. 1, *Illum*: Tinglysning s. 110 og 138 og *v. Eyben*: Formuerettigheder, 2. udg., s. 325-326.

Dersom der i et dødsbo forefindes en *ægtepagt* mellem afdøde og dennes tidligere afdøde ægtefælle, eller afdøde var *umyndiggjort* eller sat under *lavværgemål*, skal der ved boets slutning sendes tinglysningsdommeren meddelelse herom, jfr. *anordning nr. 298 af 26. november 1926 om tinglysning* § 33, stk. 1, og *Illum*: Tinglysning s. 332 f., samt *justitsministeriets cirkulære nr. 70 af 22. maj 1935* angående meddelelse til tinglysningsdommeren om ægtepagter, umyndiggørelsesdekretter m. v.

Påbegyndelse af offentligt skifte, der omfatter registreringspligtigt skib, skal uopholdeligt meddeles *skibsregistret*, jfr. *lov nr. 93 af 29. marts 1957* § 23, stk. 6. Om anmeldelse til *luftfartøjsregistret* se *lov nr. 135 af 31. marts 1960* om registrering af rettigheder over luftfartøjer § 11.

Oplyses det under behandlingen af et dødsbo, at afdøde efter 1. juli 1932 har oprettet *testamente for en dansk notar*, skal dødsfaldet indberettes til centralkartoteket over testamenter, jfr. *justitsministeriets cirkulære nr. 236 af 12. august 1942*.

Ved behandlingen af dødsboer efter *dekorerede personer* skal skifteretten påse, at afdødes dekoration indsendes til ordenskapitulet eller, når dekorationen ikke forefindes i boet,

erstattes i penge, jfr. *justitsministeriets cirkulære nr. 72 af 16. maj 1925*.

Ved offentligt skifte er skifteret eller eksekutor pligtig til snarest efter dødsfaldet at meddele vedkommende *ligningsmyndighed og skatteråd* oplysning om afdødes efterladte formue, for så vidt den udgør mindst 10.000 kr., jfr. *lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten* § 43, stk. 2, og *lovbekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen* § 44, stk. 2, samt *cirkulære nr. 174 af 15. oktober 1956 om meddelelse af dødsfald og konkurs til skattevæsenet*.

Lov nr. 93 af 20. marts 1963 om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1963-64 § 9, stk. 2, bestemmer i lighed med tidligere udskrivningslove, at vedkommende skifteforvalter senest den 1. maj 1963 til vedkommende skatteråd i en af finansministeren nærmere foreskrevet form skal indsende en specificeret opgørelse af boets skattepligtige formue.

Dør en lejer uden at efterlade sig en ægtefælle, skal skifteretten anmelde dødsfaldet til *boliganvisningsudvalget* jfr. *lov om leje nr. 355 af 27. december 1958* § 133, stk. 4. Hvis en husejer, der bor i egen ejendom, dør, bliver hans lejlighed ikke anmeldelsespligtig, før den gennem boets behandling er blevet ryddeliggjort. Overtages ejendommen af efterlevende ægtefælle eller arvinger, følger det af lejelovens § 143, stk. 2, nr. 1, at anmeldelse ikke skal ske, jfr. *K. Ehlers og A. Blom: Kommentar til lejeloven s. 434*.

Afgår indehaveren af et *næringsbrev ved døden*, skal brevet med tilhørende duplikateksemplarer inden 1 måned tilhagesendes til den myndighed, som har udfærdiget det, jfr. *næringslov nr. 138 af 28. april 1931* § 16, stk. 1, og *justitsministeriets cirkulære nr. 9 af 27. januar 1933*.

Dør indehaveren af en forretning, som er anmeldt til *handelsregistret*, påhviler det hans bo at anmelde dødsfaldet; ophører et *ansvarligt selskab* på grund af et medlems død, påhviler anmeldelsespligten såvel de andre ansvarlige medlemmer

som afdødes bo, jfr. *lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura* § 21, stk. 2.

Når der i de af skifteretterne behandlede dødsboer efter personer, der har oppebåret *alders- eller invaliderente* (nu indtægtsbestemt folke- eller invalidepension) forefindes aktiver i et sådant omfang, at boet ikke kan udlægges for begravelsesomkostningerne, skal skifteretten give meddelelse til vedkommende sociale udvalg (i København magistraten) jfr. *justitsministeriets cirkulære nr. 57 af 3. marts 1944*.

Vedrørende boer, i hvilke det vides eller kan formodes, at *offentlige stiftelser* har krav, skal skifteretten straks give meddelelse til vedkommende stiftamtmand eller biskop, jfr. *cancelleplakat af 10. april 1795*.

Indberetninger til *toldvæsenet* eller *kontrolmyndigheder* vedrørende afgifter:

Lov nr. 68 af 25. marts 1955 om *tobaksafgifter* § 29, stk. 2.

Lovbekendtgørelse nr. 25 af 28. januar 1959 om afgift af *parfumer, toiletmidler m. v.* § 14, stk. 2.

Lovbekendtgørelse nr. 62 af 29. februar 1960 om omsætningsafgift af *chokolade- og sukkervarer m. m.* § 27, stk. 2.

Lovbekendtgørelse nr. 149 af 31. marts 1960 om *forskellige forbrugsafgifter* § 21, stk. 2.

Toldlovsbekendtgørelse nr. 156 af 12. april 1960 § 101, stk. 3 (kreditoplæg).

Lovbekendtgørelse nr. 1 af 2. januar 1962 om afgifter af *spiritus, vin og øl* § 51, stk. 3.

Lovbekendtgørelse nr. 374 af 14. november 1963 om *forbrugsbegrænsende foranstaltninger* § 23, stk. 2.

Postvæsen

Lovbekendtgørelse nr. 312 af 14. august 1963, *postlov*, § 21b nr. 2: Forsendelser til personer, hvis bo er under skiftebehandling, kan med undtagelse af almindelige brevforsendelser, der ved påtegningen »personlig« eller på anden måde fremtræder som personlig korrespondance, udleveres til skif-

teretten. § 21c. Forsendelser til adressater, der er afgået ved døden, udleveres til den eller dem, der behandler eller har overtaget boet efter den afdøde, medmindre afsenderen ved en påtegning på forsendelsen, f. eks. »personlig«, har tilkendegivet, at forsendelsen under sådanne forhold skal tilbagesendes.

Postgiro

Bekendtgørelse nr. 122 af 21. april 1955 om benyttelse af postvæsenet § 3 nr. 6: »Ændring i en kontohavers retlige forhold, der har betydning for dispositionen over hans postkonto, må meddeles postgirokontoret af rette vedkommende og godtgøres ved fremlæggelse af behørig bevisligheder. Sålænge en sådan meddelelse ikke foreligger, har post- og telegrafvæsenet intet ansvar for den i anledning af dets ukendskab til de indtrådte forandringer muligt opståede skade«.

§ 3, nr. 7: »Dør en kontohaver, kan kontoen efter anmodning opretholdes indtil 6 måneder efter hans død. Anmodningen herom kan fremsættes af skifteretten eller af den, der har overtaget boet efter den afdøde.«

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 580. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 72, 75 ff og 161 ff. *Munch-Petersen:* Skifteretten s. 13, 237, note 6 og 247 f.

§ 13

Den i foregående paragraf omhandlede begyndelsesforretning kan dog opsættes til straks efter begravelsen, for så vidt skifteretten ikke i de foreliggende omstændigheder finder betænkelighed derved.

Stk. 2. *Når betingelserne for, at den længstlevende ægtefælle kan henses i uskiftet bo, eller for, at arvingerne kan tiltræde boet uden det offentliges mellemkomst, vel ikke straks ved anmeldelsen er tilstede, men det dog kan forudses, at de*

inden kort tid vil kunne opfyldes, kan skifteretten give en kort udsættelse med forretningen, for så vidt boets ejendele skønnes ikke at være udsatte for at forvanskes eller forkomme.

Stk. 3. *Det har sit forblivende ved bestemmelserne i forordningen om kasse- og regnskabsvæsenet i almindelighed af 8. juli 1840 §§ 52 og 53.*

UfR 1961.656 citeret ved § 14.

Ad stk. 3 se nu lovekædet nr. 178 af 21. maj 1937 om statens regnskabsvæsen og revision § 38 (som ændret ved lov nr. 486 af 28. november 1942 § 2) jfr. § 42, om kassebetjente – citeret ved § 5.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 555 og 580. Bentzon: Arveret s. 58 og 288. Borum: Arveretten s. 33. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 72, 239 og 242. Harbou i UfR 1962 B s. 62 ff, navnlig s. 65. Munch-Petersen: Skifteretten s. 247.

§ 14

Skifteretten har snarest mulig efter boets overtagelse at anstille undersøgelse om arvingerne og legatarerne, samt at give dem særskilt underretning om dødsfaldet, for så vidt dette behøves. Sådan underretning meddeles på den måde, skifteretten i hvert enkelt tilfælde anser for hensigtsmæssig, og det er den navnlig tilladt at benytte meddelelse ved anbefalet brev. Hvis der iblandt foranførte i boet interesserede personer findes umyndige, har skifteretten at gøre de fornødne skridt, for at værger snarest mulig kan blive beskikkede for dem, for så vidt dette ikke tidligere er sket. For fraværende arvinger, hvis opholdssted ikke kendes, eller som er så langt borte, at boets videre behandling ikke findes at burde udsættes, indtil deres bestemmelse kan indhentes, bliver der ligeledes, for så vidt ingen fuldmægtig giver møde for dem, efter skifterettens for-

anstaltning i overensstemmelse med reglerne i forordningen af 11. september 1839 § 6, jfr. § 7, at beskikke værger, der i enhver henseende har samme ret og pligt og er samme kontrol underkastede som værger for umyndige.

Skiftelovens § 14 er opretholdt ved myndighedslovens § 62.

Forordningen af 11. september 1839 er ophævet. Til de nævnte bestemmelser i forordningen svarer nu *lov nr. 397 af 12. juli 1946 om bortblevne § 1 og § 3*:

Dersom den fraværende har en myndig ægtefælle, der er til stede, tilkommer det denne at optræde på skiftet sammen med værgeren – uden tilsyn af pupilautoriteterne, jfr. også *lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 52*.

Etablering af forbindelse med arveberettigede

Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 30. april 1927: Udenrigsministeriet er villigt til gennem vedkommende danske repræsentation at søge forbindelse med i udlandet boende arvinger i dødsboer her i landet.

I tilfælde, hvor det må antages, at der findes arvinger boende i udlandet, hvis adresse er ubekendt, men om hvilke der kan meddeles nærmere udgangspunkt for eftersøgning, bør der samtidig med udstedelse af proklama rettes henvendelse til udenrigsministeriet om at søge at komme i forbindelse med de pågældende dog kun for så vidt det ikke drejer sig om ubetydelige beløb.

Justitsministeriets cirkulære nr. 146 af 30. juni 1932: I alle tilfælde, hvor der kan være mulighed for, at afdøde har oprettet testamente her i landet efter den 1. juli 1932, bør skifteretten indhente oplysning fra centralkartoteket over testamenter.

Justitsministeriets skrivelse nr. 351 af 16. september 1940 (Ministerialtidende 1940 s. 597). Udenrigsministeriet er villig til at yde sin bistand til fremskaffelse af fuldmagter fra arvinger i udlandet.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 19. april 1955: Fremskaffelse af oplysninger i sager om skifte- og arveret ved politiets bistand bør kun finde sted, når særlige grunde gør det påkrævet.

Undladelse af meddelelse til arving

UfR 1929.733: At et dødsbo var skiftet og indboet bortsolgt ved auktion, uden at afdødes sindssyge mand havde fået meddelelse herom, idet der var beskikket en ad hoc værge for ham, pådrog e. o. ikke skifteforvalteren ansvar, da mandens sindstilstand dengang var sådan, at det ikke var forsvarligt at underrette ham om dødsfaldet.

UfR 1961.656: Fællesbo toges efter hustruens død under offentlig skiftebehandling, uden at den efterlevende ægtefælle, der ikke samlevede med afdøde, og som hensad i fængsel, var mødt eller tilsagt. Da skifteretten ikke havde udfoldet normale og rimelige foranstaltninger for at komme i forbindelse med manden, som, hvis han var mødt, ville have fået boet udleveret til privat skifte, dømtes skiftedommeren til at godtgøre skifteudgifterne.

Harbou i UfR 1962 B. 62: »En landsretsdom om skifterettens erstatningsansvar«.

UfR 1964.109 H citeret ved § 71.

Værgebeskikkelse

Lov om umyndighed og værgemål nr. 277 af 30. juni 1922 § 59: »Er nogen ved sygdom eller fraværelse midlertidig forhindret i at varetage sine anliggender, kan der i fornødent fald beskikkes en værge til, så længe tilstanden består, at varetage hans anliggender i nærmere angivet omfang. Forinden beskikkelsen sker, skal den pågældendes samtykke så vidt muligt indhentes.«

Uanset denne bestemmelse er skiftelovens § 14 stadig gældende, jfr. myndighedslovens § 62.

Værgebeskikkende myndighed

Lov om umyndighed og værgemål nr. 277 af 30. juni 1922 § 17, stk. 1: »Værger beskikkes i København af magistraten og ellers af skifteretten.«

Samme lovs § 17, stk. 2, om faste værger for umyndige: »Værgebeskikkelsen foregår på det sted, hvor den umyndige bor eller i mangel af bopæl opholder sig. I særlige tilfælde kan justitsministeriet dog bestemme, at værgebeskikkelsen finder sted andetsteds.«

Samme lovs § 60, stk. 1, om ad hoc værger: »Værgebeskikkelsen foregår på det sted, hvor hvervet skal udføres, eller, når værge skal beskikkes for en syg, på det sted, hvor denne bor.«

Justitsministeriets skrivelse nr. 270 af 25. juni 1945, Ministerialtidende 1945 s. 547: Bo efter person, bosat ved Sorø, behandledes af eksekutor i København under tilsyn af skifteretten i Sorø. Værger for fraværende arvinger skulle beskikkes af skifteretten i Sorø.

Beskikkelse af værger for arvinger i udlandet

Justitsministeriets skrivelse nr. 35 af 11. februar 1924, Ministerialtidende 1924 s. 38, justitsministeriets sag Æ 357/1924. Justitsministeriet havde intet at erindre imod, at der beskikkedes en værge for en sindssyg kvinde, som opholdt sig i England, bl. a. til at varetage hendes interesser på skiftet efter hendes mand her i landet.

Justitsministeriets sag F 2629/1931: Københavns magistrat bemyndiget til at beskikke værge ad hoc for 2 mindreårige arvinger i Amerika med henblik på skifte her.

Justitsministeriets sag E 4724/1930: Der kunne ikke beskikkes værge for arving på Borneo, hvis opholdssted var kendt, idet bobehandlingen fandtes at burde udsættes for at afvente korrespondance.

Justitsministeriets sag G 277/1932: Der kunne ikke beskikkes værger for 2 i Amerika bosiddende arvinger. Den enes adresse var kendt, og hun havde taget skridt til at lade sig repræsentere. En henvendelse til den anden på en ældre adresse havde endnu ikke vist sig forgæves.

Justitsministeriets sag J 2946/1934: Der kunne ikke beskikkes værge for arving i Sydamerika. Den pågældende skiftede hyppigt opholdssted, men man kunne korrespondere med ham.

Justitsministeriets sag M 4059/1937: Værge e. o. beskikket for arving i Amerika. Den pågældende var uden fast bopæl, men man havde været i forbindelse med ham, og han havde nægtet at give fuldmagt til herværende søskende og medarvinger.

Justitsministeriets sag Æ 29¹⁷/1950: Værge beskikket for arvinger, der opholdt sig i den russiske zone i Tyskland.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1951-110¹¹⁴: Ikke hjemmel til at beskikke værge for arving i Tyskland, med hvem man kunne korrespondere, men som undlod at efterkomme skifterettens opfordring til at opgive en fuldmægtig her.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1962-110²⁰⁹: Ikke hjemmel til at beskikke værge for arvinger i USA. Deres adresser var kendte, og man havde korresponderet med nogle af dem og amerikanske advokater, men kunne ikke nå at få fuldmagter til tidspunktet for afsluttende skiftesamling.

Inhabilitet

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgers beføjelser og pligter § 28: »Hvervene som executor testamenti i et dødsbo og som værge for en arving i dette kan ikke forenes.«

Værgbekendtgørelsens § 28 er stadig gældende, også efter arvelovens § 43, stk. 3, hvorefter eksekutorindsættelse ikke gør den indsatte inhabil som testamentsvidne.

Justitsministeriets skrivelse nr. 481 af 1. december 1903, Ministerialtidende 1903 s. 537: Eksekutor kan ikke fungere som værge for en arving, så længe skiftet varer, uanset at han er indsat som testamentarisk værge i medfør af loven af 26. maj 1868, jfr. *justitsministeriets sag L 4716/1936*: En eksekutor kunne ikke være værge for mindreårige arvinger.

UfR 1918.243: En mindreårig arving vedgik i forbindelse med kurator arv og gæld og betalte rente af en del af afdødes gæld. I dommen i en sag om, hvorvidt en del af den nævnte gæld var forældet, udtalt, at den mindreårige under skiftet burde have været bistået af en anden kurator, da den fungerende på sin hustrus vegne havde lignende rentekrav at fremsætte i boet.

Justitsministeriets skrivelse nr. 143 af 3. oktober 1930, Ministerialtidende 1930 s. 107: Udtalt, at en arving i almindelighed ikke bør være værge for medarving.

Værgemålets ophør

Justitsministeriets skrivelse nr. 82 af 19. april 1939, Ministerialtidende 1939 s. 126: Udtalt, at en under eller i anledning af skifte beskikket ad hoc værges funktionstid udløber ved skiftets slutning, såfremt den pågældende væргеbeskikkelse ikke udtrykkeligt angiver en videregående beføjelse.

Eksekutorboer

Lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer § 4, nr. 3, og instruks nr. 94 af 22. marts 1933 § 3, hvorefter den i bestemmelsen omhandlede indberetning skal indeholde oplysning, om nogen arving eller legatar er umyndig, i hvilket fald indberetningen tillige skal indeholde oplysning om, hvem der er værge for den umyndige, og med hvilken hjemmel værgeren virker.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 584 ff. *Bentzon*: Arveret s. 335. *Personret* s. 176 ff. *Borum*: Arvefaldet s. 106. *Person-*

retten s. 16, 116 og 133. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 69 f, 128 og 160 f. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 241 og 248.

§ 15

Enten i forbindelse med begyndelsesforretningen eller snarest mulig derefter skal skifteretten foretage registrering af boet og i forbindelse dermed lade iværksætte vurdering af det, ved hvilken lejlighed også boets indgæld og udgæld optegnes, for så vidt om samme på den tid haves kundskab, og det ikke skønnes hensigtsmæssigere at udsætte dette, indtil gennemsyn af boets regnskabsbøger og papirer har fundet sted, hvilket så snart som muligt bør iværksættes af skifteretten, således at der gives arvingerne lejlighed til at være tilstede.

Se de ved § 44 og § 65 citerede afgørelser om, hvad der hører til boets ejendele og herefter skal inddrages under registreringen.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 583. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 162 ff og 166. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 248.

§ 16

Begyndelses- og registreringsforretninger udføres af skifteretten i forening med to vidner, hvilke under eds tilbud har at vurdere boets ejendele, for så vidt der ikke hertil udfordres særlige kundskaber, i hvilket tilfælde kyndige vurderingsmænd bliver at udmelde af skifteretten. Dersom det senere under skiftet forlanges, lader skifteretten vidnerne bekræfte den stedfundne vurdering med ed, som modtages i en skifte-

samling. På steder, hvor omstændighederne gør det tilrådeligt, kan efter justitsministeriets nærmere bestemmelse et fast ansat retsbud i stedet for de tvende vidner benyttes til at foretage vurdering af indbo af mindre betydning, ligesom med justitsministeriets billigelse faste edsvorne vurderingsmænd og vurderingskoner for retskredsen kan ansættes af skifteretten til at foretage alle vurderinger af løsøre. På landet kan skifteretten lade begyndelses- og registreringsforretninger i boer efter gårdmænd, der kun er brugere, samt husmænd og andre, der er stillede lige med dem, såsom håndværkere og mindre handlende, udføre af sognefogeden med to tilkaldte vidner. Disse forretninger indføres i en særskilt af amtet autoriseret protokol.

Stk. 2. Ved de i denne paragraf omhandlede forretninger bliver, så vidt det kan ske uden ophold, arvinger og legatarer at tilkalde. Skifteretten har enten ved registreringsforretningens slutning eller, navnlig forsåvidt forretningen er udført af sognefogeden, i en særskilt skiftesamling, der afholdes snarest mulig derefter, efter forhandling med dem at tage beslutning om sådanne foranstaltninger i boet, som ikke tåler opsættelse, og at opfordre dem til at erklære, om de vil overtage ansvaret for den afdødes gæld eller ikke. Til at afgive denne erklæring kan der tilstås dem en kort betænkningstid. Er der umyndige eller fraværende arvinger, for hvilke værger er beskikkede ifølge § 14, afgives erklæringen på deres vegne af disse; dog kan skifteretten, uagtet værgerne erklærer at ville vedgå arv og gæld, modsætte sig dette, når den antager, at der vil blive påført den umyndige eller den fraværende arving tab ved at overtage gældsansvaret.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876 pkt. 6 jfr. lov nr. 164 af 4. juni 1924 pkt. 5. På Færøerne kan begyndelses- og registreringsforretninger udføres af vedkommende sysselmand i forening med 2 vidner.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte, §§ 20 og 21 om subsidiær registrering m. v. af ejendele i andre af medlemslandene end det, hvis lov er bestemmende for bobehandlingen, jfr. Munch-Petersen: Skifteretten s. 342-43 og 355.

Retsvidner

Retsplejelovens § 654, stk. 2: »Til andre møder i skifteretten end begyndelses- og registreringsforretninger er særlig tilkaldelse af vidner ikke fornøden.«

Vurderingsmænd

Justitsministeriets skrivelse nr. 31 af 15. januar 1942, Ministerialtidende 1942 s. 31, justitsministeriets sag Q 5061/1941: Udtalt, at autorisationer af taksatorer i henhold til skifteovens § 16 efter justitsministeriets formening alene angår skiftebehandling.

Endvidere udtalt, at autorisationerne kan meddeles uden justitsministeriets godkendelse i de enkelte tilfælde, og at der forinden autorisation finder sted, bør afæskes de pågældende en erklæring på tro og love om, at de med streng upartiskhed og opmærksomhed vil udføre de vurderingsforretninger, som de måtte blive anmodet om at foretage.

Angående vederlag til vurderingsmænd se lov nr. 156 af 30. november 1874 om betalingen for de til skiftevesenet henhørende forretninger § 7 – for København justitsministeriets skrivelse nr. 208 af 25. september 1875 (Ministerialtidende 1875 s. 138). Lov om forhøjelse af afgifter nr. 112 af 12. april 1957 omfatter ikke vederlaget til vurderingsmændene.

Registrerings- og vurderingsforretningen

Justitsministeriets cirkulære nr. 175 af 21. maj 1909: Indeholder *dels* tilkendegivelse til sognefogederne om, at alle aktiver uden undtagelse, altså også kontrabøger og pengeeffekter, bør optages i sognefogedernes registreringsforretninger, *dels* meddelelse til skifteretterne om, at hvis sådant ikke er sket, eller hvis aktiverne er overleverede til skifteretten af arvinger eller andre, bør der uopholdeligt til skifteprotokollen og i hovedbogen gøres bemærkning om modtagelsen af aktiverne, *dels* endelig en udtalelse om, at der om enhver indtægt, som tilflyder et bo, og om ethvert aktiv, som afgives til et bo uden at være optaget i en registreringsforretning, straks sker en bemærkning til skifteprotokollen.

Justitsministeriets skrivelse nr. 141 af 22. april 1949, Ministerialtidende 1949 s. 264. Udtalt, at forskriften i justitsministeriets cirkulære nr. 175 af 21. maj 1909 om, at der bør ske en bemærkning til skifteprotokollen om enhver indtægt, som tilflyder et bo, eller om ethvert aktiv, der afgives til et bo uden at være optaget i en registreringsforretning, ikke medfører, at der behøver at ske tilførsel til protokollen om indtægter af allerede registrerede aktiver.

Om *edsafklæggelse* se *retsplejelovens § 186 og § 187.*

Om *skifterettens befordring* se *lov nr. 170 af 1. maj 1923 og bekendtgørelse nr. 171 s. d. samt justitsministeriets cirkulære nr. 300 af 1. oktober 1943.*

I praksis benytter *sognefogederne* ikke egne *protokoller* autoriseret af amtet, men dommerkontorets protokoller, der – som andre *retsbøger* – er autoriseret af dommeren jfr. *retsplejelovens § 33 og anordning nr. 187 af 26. maj 1937 om førelse af retsbøger.*

Vurderingsprincipper

Se *UfR 1947.87 H* og *UfR 1952.873* citerede ved § 62 c, samt *UfR 1948.961, UfR 1950.521 H, UfR 1954.456 H* cite-

rede ved § 65 og *UfR 1948.376 H (TfR 1949.203)* citeret ved § 70 a.

Om vurdering af good-will se *Kobberrnagel: Konkurrencens retlige regulering I s. 172 ff* og *Erik Mikkelsen i TfR 1961. 274 ff.*

Gældsvedgåelse *Gælden skal vedgås udtrykkeligt*

I eksekutorboer svares skifteafgift, medmindre betingelserne for at skifte privat – bortset fra bestemmelserne i testamentet om eksekutorindsættelse er opfyldt. En af disse betingelser er, at arvingerne har vedgået gælden, jfr. *Harbou: Skifteafgifter m. m. s. 13.*

Justitsministeriets skrivelse nr. 188 af 15. november 1881, Ministerialtidende 1881 s. 160: Afgiftsfrihed for eksekutorboer i henhold til skifteafgiftslovens § 1 indtræder ikke alene, fordi arvingerne er myndige, men kun når de har erklæret at ville overtage ansvaret for gælden.

UfR 1885.957: Eksekutorboer er ikke fritaget for skifteafgift, blot fordi arvingerne er myndige og til stede, men kun for så vidt de tillige udtrykkeligt har vedgået arv og gæld.

UfR 1894.192: Skiftegebyrerne i et eksekutorbo, i hvilket første skiftesamling var holdt efter proklamas udløb, og over et år efter eksekutorbevillingens udfærdigelse måtte beregnes, som om arv og gæld ikke var vedgået, uanset at arvingerne på den nævnte skiftesamling havde erklæret, at de gentog deres straks efter dødsfaldet, før eksekutorbevillingens udfærdigelse mundtligt afgivne erklæring om, at de vedgik gælden.

UfR 1912.452: I et eksekutorbo havde arvingerne ikke udtrykkeligt vedgået arv og gæld. Ifølge eksekutor skyldtes det en forglemmelse, at erklæring herom ikke var tilført skifteprotokollen, ligesom forskellige forhold, herunder at aktiverne langt oversteg passiverne, efter hans mening klart viste, at det havde været arvingernes mening at vedgå gælden. Antaget, at de fremdragne forhold ikke kunne træde i stedet for en udtrykkelig erklæring fra arvingerne.

UfR 1934.375: I et eksekutorbo måtte skifteafgift betales, idet betingelserne for privat skifte ikke var til stede ved registreringsforretning den 11. august 1930. At betingelserne var opfyldt ved første skiftesamling den 20. september 1930, hvor arv og gæld blev vedgået, var uden betydning jfr. *Albeck:* Behandlingen af eksekutorboer s. 17 med note 16 og 17.

UfR 1941.447: I et af eksekutor efter skiftelovens kap. 5 behandlet bo blev der i første skiftesamling ikke afgivet udtrykkelig erklæring om vedgåelse af gælden, men spørgsmålet om, hvorvidt der skulle skiftes, eller enkemanden skulle hense til uskiftet bo, blev udskudt i 8 dage, og derpå blev der truffet en ordning, hvorefter afdødes arvinger gav afkald på arv mod et nærmere fastsat vederlag. Da enkemanden, som i henhold til aftalen overtog boets samtlige aktiver og passiver, i forvejen var ansvarlig for fællesboets gæld og ved at overtage afdødes boslod også uden udtrykkelig erklæring herom blev ansvarlig for gæld, der mulig påhvilede afdøde alene, kunne skifteafgift ikke kræves.

Umyndige arvinger

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957). »Under skiftebehandling af dødsboer optræder værgen for den umyndige arving og afgiver erklæring på dennes vegne. Udøves værgemålet af forældre i forening, og udebliver den ene af forældrene i en skiftesamling, hvortil de begge er indkaldt, medens den anden møder, optræder den mødte på den umyndiges vegne under skiftesamlingen. I eksekutorboer må værgen ikke vedgå gælden efter afdøde uden godkendelse af den skifteret, der fører tilsyn med boet, i København præsidenten for Københavns byret.

Det tilkommer skifteretten – i eksekutorboer eksekutor – at afgøre, hvorvidt værgens erklæring kan godkendes, og overøvrighedens godkendelse udkræves ikke, medmindre den på-

gældende disposition enten berører den umyndiges udenfor skiftet værende formue eller går udover, hvad der naturligt indgår som led i boets afvikling.

Det kan kun med overøvrighedens samtykke bestemmes, at sikkerhed ifølge tinglyst skifteekstrakt ikke skal omfatte hele boet.«

Værgebekendtgørelsens § 26, stk. 1, var før 1938 affattet således: »Under skiftebehandling af dødsboer optræder værge for den umyndige arving og afgiver erklæring på dennes vegne; dog må værge ikke uden overøvrighedens godkendelse vedgå gælden efter afdøde.« Ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 (*justitsministeriets sag M. 4389/1937*) udgik de kursiverede ord. Heraf følger, at gældsvedgåelse for umyndige ikke mere skal godkendes af overøvrigheden.

Se afgørelser vedrørende værgebekendtgørelsens § 26 citerede ved § 83.

UfR 1918.306: En eksekutor havde ved begyndelsesforretningen i et bo vedgået arv og gæld »som værge for« sin sindsyge voksne datter. Da han imidlertid ikke på dette tidspunkt var beskikket som hendes værge, fandtes han ikke at have haft kompetence til at afgive sådan erklæring, og da han ej heller, efter senere, da datteren var blevet umyndiggjort, at være beskikket som værge for hende, afgav tilsvarende erklæring, var arv og gæld ikke lovligt vedgået for arvingens vedkommende, hvorfor skifteafgift måtte betales som i et ikke-vedgåelsesbo.

Justitsministeriets skrivelse nr. 77 af 14. marts 1931, Ministerialtidende 1931 s. 77. Udtalt, at bestemmelsen i myndighedslovens § 48 jfr. værgebekendtgørelsens § 18 efter justitsministeriets formening ikke er til hinder for, at der meddeles godkendelse af umyndiges gældsvedgåelse i boer, i hvilke der foreligger kautionsforpligtelser, men at der da må være særlig vægtige omstændigheder, som taler for godkendelsen.

Justitsministeriets sag F 5861/1931: Det måtte afgøres efter svensk ret, om gældsvedgåelse på en umyndiggjort arvinges vegne i et her i landet behandlet bo var gyldig. Den umyndiggjorte var svenskfødt, danskgift, nu bosat her, men

umyndiggørelsen var sket i Sverige, hvor værgeren stadig var bosat, jfr. bekendtgørelse angående ægteskabskonventionen nr. 323 af 28. december 1931 art. 17, hvorefter loven i den stat, hvor værgemålet udøves, gælder om værgens beføjelser, jfr. også justitsministeriets sag J 3459/1934.

Justitsministeriets skrivelse nr. 69 af 12. februar 1932 jfr. justitsministeriets sag F 5852/1931. Mindreårige arvinger og deres værge bosiddende i Amerika. Pupilautoriteternes godkendelse efter værgbekendtgørelsens § 26 i dagældende affattelse af deres gældsvedgåelse anset for uforholdsmæssig.

Justitsministeriets sag G 4711/1932: Lignende afgørelse. Den umyndige arving og værgeren boede i Tyskland.

Justitsministeriets sag J 3459/1934: Lignende afgørelse, hvor den umyndige arving og værgeren var bosiddende i Sverige.

Justitsministeriets sag L 4716/1936: Bestemmelsen i værgbekendtgørelsens § 26 gælder, selvom vedkommende arvinger er bosiddende i udlandet, når værge er beskikket her i landet.

Justitsministeriets sag L 5823/1936: Den skifteret, der fører tilsyn med værgemålet, er pligtig at afgive en udtalelse om forsvarligheden af at godkende værgens gældsvedgåelse, selvom det er en anden skifteret, der behandler boet. Den tilsynsførende skifteret er ofte i besiddelse af oplysninger om værgeren og kan, hvor den mener, at yderligere oplysninger bør indhentes, anmode politiet herom.

Andre inhabile arvinger

Justitsministeriets sag E 5313/1930: Bestemmelserne om værgens optræden på skifte på den umyndige arvings vegne finder tilsvarende anvendelse på en i medfør af myndighedslovens § 59 for en sindssyg myndig arving ad hoc beskikket værge.

Fraværende arvinger

Justitsministeriets skrivelse nr. 141 af 27. september 1930, Ministerialtidende 1930 s. 107, justitsministeriets sag E 2817/1930: Udtalt, at bestemmelsen i værgebekendtgørelsens § 26 efter justitsministeriets formening finder anvendelse på værger, der i henhold til skiftelovens § 14 er beskikkede for fraværende personer, jfr. herved § 14 i. f.

Justitsministeriets skrivelse nr. 351 af 16. september 1940: Værger, der i henhold til skiftelovens § 14 er beskikket for fraværende arvinger, kan på de pågældende arvingers vegne afgive erklæring om, at de vedgår gælden i boet, i eksekutorboer dog under forbehold af en godkendelse fra skifteretten, i København præsidenten for Københavns byret.

Eventuelle arvinger

UjR 1904.235: Et barnløst ægtepars fælles testamente bestemte, at hvis manden døde først, (hvilket skete), skulle hovedmassen af formuen indsættes i overformynderiet til rentenydelse for hustruen, og dersom hun indgik nyt ægteskab og efterlod sig livsarvinger af dette, ved hendes død tilfælde disse, og ellers et børnehospital. Det antoges, at gældsansvaret, som på skiftet efter manden var overtaget af hustruen og børnehospitalet, men ikke af de eventuelle livsarvinger, for hvilke ingen tilsynsværge havde været beskikket, ikke var overtaget af samtlige arvinger i boet.

UjR 1910.210 H jfr. UjR 1908.879: Mellem ægtefæller, der bortset fra løsøre havde særeje, var oprettet et gensidigt testamente, i henhold til hvilket hustruen, da manden døde, fik rentenydelse af hans formue, som blev indsat i overformynderiet, og som efter hustruens død skulle deles mellem ægtefællernes søsterbørn. Hustruen og en for de eventuelle arvinger beskikket tilsynsværge vedgik arv og gæld i boet. Antaget, at der ikke kunne tillægges værgens erklæring betydning som vedgåelse.

UfR 1914.173: I et testamente var bestemt, at hvis der efter udredelse af forskellige legater måtte være noget tilovers i boet, skulle der forholdes dermed af eksekutorerne enten som testatrix forud måtte have tilkendegivet, eller således som de måtte finde det rigtigt og forsvarligt. Eksekutorerne vedgik på første skiftesamling arv og gæld. Antaget, at eksekutorerne ikke kunne anses at repræsentere universalarvingerne i boet, og at skifteafgifter derfor måtte betales.

UfR 1926.569 H citeret ved § 5.

Justitsministeriets skrivelse nr. 106 af 6. juni 1931, Ministerialtidende 1931 s. 118: Udtalt, at værgebekendtgørelsens § 26 efter justitsministeriets formening fandt anvendelse på en værge, der på skifte var beskikket til at varetage nogle i afdødes testamente indsatte eventuelle arvingers tarv.

Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 169.

Legater

UfR 1908.73 H jfr. *UfR 1906.730*: Citeret ved § 6.

UfR 1922.406: På skifte blev der beskikket en tilsynsværge for et legat, som i henhold til afdødes testamente skulle oprettes, men for hvilket fundats eller bestyrelse i overensstemmelse med testamentet endnu ikke var tilvejebragt. Tilsynsværgeren vedgik på første skiftesamling arv og gæld. Antaget, at han havde savnet beføjelse hertil.

UfR 1922.644: En testator havde bestemt, at der skulle oprettes et legat, hvis bestyrelse skulle ordnes af hans eksekutorer med en jurist som stadigt medlem, og at den som eksekutor indsatte advokat skulle være berettiget til at udføre dette hverv. Ved skiftets begyndelse erklærede advokaten efter aftale med den anden eksekutor, at han som bestyrer af legatet vedgik arv og gæld, og ved den senere oprettede fundats indsatte eksekutorerne sig selv som bestyrelse. Advokaten fandtes med den anden eksekutors billigelse at have kunnet optræde som midlertidig bestyrer af legatet og som sådan vedgå arv og gæld.

Se også skifterettens udtalelse i UfR 1963.736, 2. spalte.
UfR 1930.181: Arv og gæld gyldigt vedgået af et af afdøde oprettet legat.

Justitsministeriets sag H 1563/1933 og 2. ktr. 1933-1461: Antaget, at eksekutor ikke i denne sin egenskab kunne pådrage et af afdøde oprettet legat forpligtelser eller vedgå arv og gæld på dets vegne.

Justitsministeriets sag M 4885/1937: Udtalt, at justitsministeriet var mest tilbøjeligt til at antage, at en tilsynsværge for et legat ikke var beføjet til at vedgå arv og gæld, da værgeindsættelsen ikke var sket ved afdødes testamente.

Justitsministeriets sag O 289/1939: Udtalt, at en legatbestyrelse, som i henhold til legatstifterens testamente bestod af de to eksekutorer i hans bo og en af disse udpeget trediemand, og som havde konstitueret sig i henhold til testamentet, kunne vedgå arv og gæld på legatets vegne, at justitsministeriet var tilbøjeligt til at antage, at en i henhold til skiftelovens § 14 beskikket tilsynsværge for et legat ikke er beføjet til at vedgå arv og gæld, samt at værgebekendtgørelsens § 26 efter justitsministeriets formening finder anvendelse i tilfælde, hvor legatværger er beføjet til at vedgå arv og gæld.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1953-110⁷⁵: Afdød havde truffet bestemmelse om oprettelse af et familielegat og i testamentet indsat bestyrelse. Udtalt, at en for legatet beskikket tilsynsværge efter justitsministeriets formening ikke var beføjet til at vedgå arv og gæld, men at spørgsmålet henhørte under domstolens afgørelse.

Se tillige afgørelser vedrørende privat skifte citeret ved § 6 og § 71.

Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 169.

Legatarer

Om tilkaldelse af legatarer se *Harbou* i UfR 1949 B 303.

Appel

Skifterettens beslutninger i medfør af *skiftelovens § 16, stk. 2*, kan ikke ankes eller kæres, jfr. *retsplejelovens § 663*. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som *judiciel*.

Eksekutorboer

Lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer § 2 og § 4, hvorefter eksekutor forinden afslutningen af begyndelses- og registreringsforretningen til protokollen skal lade hver især af de mødende arvinger og øvrige vedkommende afgive en skriftlig erklæring på tro og love om, at der dem bekendt ikke findes yderligere at registrere, ligesom eksekutor for sit eget vedkommende tilfører protokollen tilsvarende erklæring.

Blandt det eksekutor i henhold til § 4, senest 6 uger efter at bevillingen er meddelt, skal indsende til den tilsynsførende myndighed, er en udskrift af begyndelses- og registreringsforretningen.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 581 ff. og 587 f. Bentzon: Arveret s. 64, 277-78 og 335. Borum: Arvefaldet s. 55 og 106. Arveretten s. 31 note 7. Personretten s. 108, 113 og 133. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 24, 111, 162 f., 165 f., 169 og 171. Munch-Petersen: Skifteretten s. 6, 174, 245, 248-49 og 312 note 9. J. Damkier i UfR 1915 s. 169-72 og 209-13. Kan førstafdøde ægtefælles arvinger vedgå arv og gæld i fællesboet efter længstlevendes død? E. Warburg smst. s. 188-90 og 213-14. V. Byrdal smst. 299-301. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 167.

§ 17

Når der fra de arvinger, som har været tilstede ved den i forrige paragraf omhandlede forretning, erholdes erklæring om,

at de vil overtage gældsansvaret, eller de i alt fald ikke afgiver en modsat erklæring, men der er fraværende arvinger, fra hvilke ingen erklæring haves, har skifteretten uden ophold at indkalde samtlige arvinger og legatarer til en skiftesamling.

Stk. 2. De arvinger og legatarer, hvis bopæl eller opholdssted inden riget er skifteretten bekendt, skal have særskilt underretning, der kan gives ved anbefalet brev; dersom ikke alle arvingerne eller legatarerne kendes, eller nogen af dem ikke har bekendt bopæl eller opholdssted inden riget, foregår indvarslingen for deres vedkommende ved en offentlig indkaldelse, der indrykkes to gange i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser.

Skifteretten bestemmer varslet efter et skøn over, hvad der i hvert enkelt tilfælde er nødvendigt; dog bør det i reglen ikke være kortere end 1 og ikke længere end 6 uger.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876 nr. 8: Underretning i henhold til skiftelovens § 17, stk. 2, kan også gives på anden hensigtsmæssig måde end ved anbefalet brev.

Nr. 9: Bestemmelsen om, at varslet i reglen ikke bør være kortere end 1 og ikke længere end 6 uger gælder ikke for Færøerne.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 588. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 171. Munch-Petersen: Skifteret s. 249-50.

§ 18

I den i foregående paragraf omhandlede skiftesamling skal skifteretten give arvingerne og legatarerne underretning om boets formuetilstand, så vidt oplysning herom haves, hvorefter arvingerne opfordres til at erklære, om de vil overtage ansvaret for den afdødes gæld eller ikke.

Stk. 2. Når der ikke, enten ved den i § 16 omhandlede sammenkomst med arvingerne eller ved den i overensstemmelse med § 17 berammede skiftesamling, fra alle arvingerne fås erklæring om at ville vedgå gæld, og når der heller ikke forlanges konkursbehandling i henhold til konkurslovens § 145, behandles boet i overensstemmelse med reglerne i det følgende kapitel med den virkning, at ethvert gældsansvar udover, hvad boets midler er i stand til at dække, undgås.

UfR 1894.192 citeret ved § 16.

UfR 1914.468. En mand, der havde lejet en lejlighed fra april flyttedag 1911, døde den 3. s. m., og boet behandledes som ikke-vedgåelsesbo. Lejekravet kun anerkendt som simpelt krav. At beslutningen om boets behandlingsmåde først blev truffet efter flyttedag fandtes ikke at kunne føre til andet resultat.

UfR 1915.674 citeret ved § 5.

Om konkurs se ved § 4.

Litteratur. *Bentzon:* Arveret s. 277-78, 291 og 335. *Borum:* Arvefaldet s. 133. Arveret s. 54 f. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 33 f, 56, 167 og 171 f. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 249. *Gomard:* Fogedret s. 55.

KAPITEL 3

Om behandlingen af dødsbo,
når arvingerne ikke påtager sig ansvaret for gælden,
og ej heller nogen kreditor forlanger
boets behandling
efter konkursloven ifølge dennes § 145

FØRSTE UNDERAFDELING

Om behandlingsmåden i almindelighed

§ 19

Når arv og gæld ikke vedgås, er kreditorerne stemmeberettigede i boets anliggender så længe, indtil de er fyldestgjorte, eller behørig fyldestgørelse sikres dem. Fra dette tidspunkt af bliver derimod arvingerne at anse som dem, der har rådighed over boet. Rejses der tvivl om, hvorvidt nogen, der som fordringshaver møder i en skiftesamling, forinden fordringerne er prøvede, bør erkendes som sådan, har skifteretten ved at benytte de oplysninger, som på forhånd kan have, at afgøre, hvorvidt den mødende kan stedes til stemme. Denne afgørelse er uden indflydelse på den senere prøvelse af hans fordring.

Beslutninger skal træffes på skiftesamling

UfR 1905 B. 136 H. Eksekutor i et ikke-vedgælsesbo havde på boets vegne optaget et lån og givet nogle boet tilhørende værdipapirer som håndpant herfor. Antaget, at der, efter at boet ved eksekutors død var overgået til skifteretten, med føje var nægtet fordringen anerkendelse i boet, da spørgsmålet om foretagelse af de nævnte transaktioner efter disses beskaffenhed burde have været forelagt boets kreditorer på en hertil indkaldt skiftesamling, hvilket ikke var sket.

UfR 1915.301. Uanset at nogle unyttige udgifter til en rets-sag m. m., som en advokat i egenskab af bestyrer af et dødsbo havde afholdt for boets regning, var godkendt af samtlige arvinger, fandtes advokaten ikke berettiget til at få disse udgifter dækket af boet – hvad en senere indsat eksekutor protesterede imod –, da boet behandledes som ikke-vedgåelsesbo, og da arvingernes godkendelse ikke forelå som beslutning taget på en af eksekutor indvarslet skiftesamling.

Protest fra arving mod anerkendelse af fordring

UfR 1908.238. En arving i et ikke-vedgåelsesbo, hvis solvens eller insolvens ikke var afgjort, anset berettiget til i medfør af skiftelovens § 39 og uanset bestemmelsen i dens § 19 om kreditorernes stemmeret at nedlægge protest mod anerkendelsen af en i boet anmeldt fordring.

Appel

Ifølge *retsplejelovens* § 663 kan de i henhold til § 19, 3. punktum truffne bestemmelser ikke gøres til genstand for anke eller kære. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judicial.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 621. *Bentzon:* Arveret s. 10, 277 note 6, 291 og 335. *Borum:* Arvefaldet s. 108. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 43 og 187. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 250-51, 257, 261, 265, 296 og 312 note 9.

§ 20

Vedgås arv og gæld ikke, skal indkaldelse, indeholdende udtrykkelig tilkendegivelse herom, straks udstedes til kreditorerne, jfr. dog § 43.

Stk. 2. *Skifterettens pligt at meddele visse fordringshavere eller andre særlig underretning om skiftet vedbliver fremdeles ligesom hidtil.*

Arvinger i udlandet

Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 30. april 1927 om henvendelse til udenrigsministeriet samtidig med udstedelse af proklama med henblik på eftersøgning af arvinger i udlandet.

Proklamaets indhold

Justitsministeriets skrivelse nr. 212 af 29. juli 1922, Ministerialtidende 1922 s. 298, justitsministeriets sag Y 4095/1922: Proklama i dødsboer bør foruden afdødes navn og stilling tillige angive hans sidste bopæl og eventuelt tillige hans kontor eller forretningslokale.

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 276 af 4. juni 1943 om ændring af justitsministeriets bekendtgørelse nr. 230 af 1. september 1928 om retslige bekendtgørelsers optagelse i statstidende i skematisk form.

Underretning om proklama m. v.

Se ved § 12 om meddelelser i almindelighed.

Justitsministeriets cirkulærer nr. 21 af 18. februar 1915 og nr. 93 af 3. juni 1915: Henleder opmærksomheden på skifteretternes pligt efter kancelliets cirkulære af 17. maj 1823 og skiftelovens § 20 til at give meddelelse om udfærdigelse af proklamaer, henholdsvis til overformynderiet efter dettes pantedeбитorer og til finansministeriet efter statskassens og statslånefondens pantedeбитorer, derunder også for så vidt angår fordringer, som er sikrede ved pant i løsøre.

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 16:

»Præklusivt proklama, som her i landet er udstedt i boet efter en statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, får ikke virkning med hensyn til kendte fordringer, når fordringshaveren er bosat i en af de andre stater og ikke

i tide har fået særskilt meddelelse om proklamaet og dets virkning eller på anden måde er blevet bekendt dermed.

Anmeldes der i et her i landet behandlet bo efter proklamas udløb fordringer, som efter bestemmelsen i 1. stk. vil være at tage i betragtning, og er skiftet sluttet, vil skiftebehandlingen være at genoptage, uden at anke til højere ret er nødvendig. Skifteretten kan i tilfælde af offentligt skifte ved eksigibel dom pålægge en arving, legatar eller ægtefælle eller en fordringshaver at tilbagebetale, hvad han måtte have modtaget for meget i boet«.

Justitsministeriets sag R 4920/1942: Ikke hjemmel i skifte- loven til at pålægge skifteretterne at sende meddelelse om arv og gældsfragåelse til bekendte kreditorer, hvis krav er sikrede ved pant i fast ejendom.

UfR 1950.133 citeret ved § 22.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 645. *Bentzon:* Arveret s. 10 og 280. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 178 f, 183 og 185. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 251 og 255. *Gomard:* Fogedret s. 35.

§ 21

Indkaldelsen til kreditorerne bør tillige indeholde opfordring til arvinger og legatarer, for så vidt disse ikke allerede kendes og deres opholdssted vides, om at melde sig inden samme frist; dog kan indkaldelsen i forhold til dem ikke medføre nogen pligt til at melde sig under deres rettigheders fortabelse. Den træder i alle henseender i stedet for den nu foreskrevne indkaldelse af arvinger med år og dags varsel, og hvor den lovmedholdelig kan undlades (jfr. § 43), er skifteretten ikke pligtig at vente nogen vis tid med boets opgørelse og slutning.

Proklama ikke præklusivt i forhold til arvinger

Den forbigåede arving har ret til i 10 år fra dødsfaldet at kræve arven fra dem, som har fået den udlagt, jfr. nærmere lov om borteblevne nr. 397 af 12. juli 1946 § 25.

Om § 25's anvendelsesområde, se *Borum*: Arvefaldet s. 134-36.

Var arvingen ikke bortebleven, således at arv burde have været udlagt til ham, kan han kræve skiftet genoptaget.

UfR 1927.1024: En enkemand holdt en panteobligation udenfor skifte af hans og hans afdøde hustrus fællesbo. Da dette ved hans død kom for dagen, reassumeredes fællesboet, og dettes krav på andel i obligationen anmeldtes i afdødes og hans efterlevende anden hustrus fællesbo. Uanset at proklama i dette var udløbet, anerkendtes kravet, da det måtte betragtes ikke som et kreditor krav, men som et arvekrav eller dog side-stilles med et sådant.

UfR 1940.386: I et offentligt dødsbo med over 100 arvinger overlodes det en genealog at udarbejde en liste over arvingerne. Ved fejl i denne liste blev en arving forbigået. I boet udstedtes proklama omfattende arvingerne. Skifteforvalteren og medhjælper frifandtes for erstatningsansvar, hvorimod genealogen kendtes erstatningspligtig, dog kun med hensyn til den del af arvingens arvepart, som arvingen ikke måtte kunne inddrive hos sine medarvinger.

UfR 1953.179. I 1947 fik en enke sin mands bo udleveret til privat skifte som eneste arving i henhold til testamente. I 1952 begærede en person boet genoptaget under henvisning til, at han ifølge dåbsattest var afdødes ægtebarn af tidligere ægteskab. Enken ville ikke anerkende dette. Den pgl. fandtes at måtte søge sin arveret fastslået ved søgsmål i første instans.

UfR 1960.639 H (TfR 1961.79). Ægtefæller uden fællesbørn adopterede i 1915 et pigebarn med arveret som ægtebarn, men med testationsforbehold. I 1929 oprettede de gensidigt testamente. Længstlevende skulle være førstafdødes universalarving, og alt hvad længstlevende måtte efterlade sig,

skulle være til rentenydelse for adoptivdatteren og derefter tilfalde dennes livsarvinger, subsidiært et legat. I 1931 døde manden, og hustruen overtog hans bo som universalarving. Hustruen, som uden mandens vidende havde en søn, født 1900, oprettede kodiciller, hvorefter den trediedel, hvorover hun kunne testere, tillagdes adoptivdatteren. I 1957 døde hustruen. Uanset om der i mandens bo burde være set bort fra testamentet af 1929, fandtes adoptivdatteren allerede som følge af forordningen af 11. september 1839 § 2 eller dennes analogi ikke nu at kunne rejse noget krav i den anledning, hvorved bemærkedes, at hustruen ikke kunne anses at have opnået arveudlægget ved fordølgelse af sandheden. Uanset adoptionsbevillingens ordlyd fandtes der efter omstændighederne ikke på bevillingen at kunne støttes nogen ret for adoptivdatteren til at arve mere end den hende testamentarisk tillagte trediedel. Sønnen anerkendtes som arveberettiget til de to trediedele af boets beholdning.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 649. Bentzon: Arveret s. 333, 336 og 342. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 184. Munch-Petersen: Skifteret s. 261.

§ 22

Indkaldelsen sker ved en 3 gange i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser indrykket bekendtgørelse med 3 måneders varsel, når den afdøde skønnes ikke at have stået i gældsforpligtelser eller at have arvinger på noget sted udenfor Europa eller på Island eller Færøerne, og i andet fald med 6 måneders varsel, i begge tilfælde regnet fra den sidste bekendtgørelse. Når skifteretten finder det rigtigt, kan indkaldelsen tillige bekendtgøres på anden hensigtsmæssig måde.

Stk. 2. Viser det sig, at den afdøde har haft kreditorer udenfor Europa eller på Island eller Færøerne, bliver der dog ikke at udstede ny indkaldelse, men sådanne kreditorer kan fordre deres krav tagne i betragtning, for så vidt de anmelder dem

inden forløbet af det længere varsel, som burde være givet ved indkaldelsen. Sker slig anmeldelse, forinden endelig opgørelse er affattet, kan skifteretten, når den erkender, at den udstedte indkaldelse har givet for kort varsel, om fornødent, genoptage de allerede afsluttede dele af skiftebehandlingen. Dersom anmeldelsen først sker, efter at boet er sluttet, må den stedfundne skiftebehandling påankes til omgørelse, hvorefter der da under den fornyede behandling bliver at tage behørigt hensyn til de inden forløbet af 6 måneder fra den sidste bekendtgørelse af indkaldelsen lovlig anmeldte fordringer.

Stk. 3. Det har sit forblivende ved den gældende rets regler om den pligt, som indkaldelsen pålægger kreditorerne til at melde sig under deres fordringers bortabelse, samt om måden, hvorpå indkaldelsens virkning afbrydes.

Færøerne

Om skifte på Færøerne, se anordning nr. 30 af 14. januar 1876 nr. 10 og 11.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 16 citeret ved § 20.

Prækclusion

H.T. 1862.306. Umyndigs krav ifølge skifteekstrakt prækluderet ved ikke at være anmeldt rettidigt efter proklama. Dommen afsagt efter fallitloven af 1851.

H.T. 1866.732. Vekselkrav prækluderet ved ikke at være anmeldt rettidigt efter proklama i fallitbo, uagtet vekselen inden proklamaets udløb var protesteret over for skiftekommissæren i boet. Dommen afsagt efter fallitloven af 1851.

UfR 1879.1139. Arveafgiftsydelse, der påhvilede fideikom-

misbesidder i anledning af hans tiltrædelse af fideikommisset anset prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt efter proklama i hans dødsbo, uanset at dette senere var taget under konkursbehandling, idet proklamaet da var udløbet, og uanset at kravet ikke var forfaldet ved proklamaets udløb.

UfR 1881.173. Fordring anset prækluderet, da den ikke var anmeldt rettidigt efter proklama i indstævntes og hans afdøde hustrus fællesbo.

UfR 1883.846. Lejeret med 3 års uopsigeligheg måtte vige ved et af ejerens dødsbo foranstaltet auktionssalg af ejendommen, og det lejerens tilkommende erstatningskrav i dødsboet ansås prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt efter et i boet udstedt proklama.

UfR 1885.1093. Skattekrav mod afdød anset prækluderet ved ikke at være anmeldt inden et af den pågældendes arving udstedt proklama, uanset at arvingen forinden dettes udløb var blevet bekendt med kravet ved at finde vedkommende skattebillet ukvitteret i boet. Om præklusion af skattekrav se nu lov nr. 149 af 10. april 1922 § 38, stk. 5, og lovbekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 § 49.

UfR 1885.1112. Gejstlig enkekaſſes fordring i afdød sognepræsts bo anset prækluderet ved ikke at være anmeldt rettidigt efter proklama, uanset at skifteretten og kurator var bekendt med fordringens eksistens. Den i forordningen af 10. april 1795 foreskrevne indberetning havde ikke fundet sted, men stiftsøvrigheden var bekendt med fordringens eksistens.

UfR 1896.293. Den klausul i et præklusivt proklama, at pantekreditorerne i boets faste ejendomme var undtagne fra indkaldelsen, antaget alene at være udtryk for reglen om, at en fordringshavers panteret ikke er genstand for præklusion, men derimod ikke at kunne fritage pantekreditorernes personlige krav i boet fra at prækluderes. Imidlertid fandtes disse personlige krav anerkendt, og præklusion udelukket ved forhandlinger, som eksekutor i boet inden proklamaets udløb havde ført med pantekreditorerne.

UfR 1896.816. Umyndigs krav mod fallent prækluderet efter tidligere lovgivning.

UfR 1898.306. En forpagter døde i maj 1895. Hans gartner, som var fæstet for 1 år fra 1. april 1895, fortsatte tjenesten til 1. oktober 1895. Han fik tilkendt løn m. m. hos enken, der i september 1895, efter at proklama var udløbet, havde fået boet ekstraderet til fri rådighed, for tiden til 1. april 1896, idet det udtaltes, at kravet herpå ikke kunne anses prækluderet ved ikke at være anmeldt efter det i boet udstedte proklama.

UfR 1899.213. En kreditor var mødt efter særskilt tilsigelse fra boets medhjælper på skiftesamling og havde deltaget i en beslutning vedrørende boet. Han fandtes derved at være således anerkendt som kreditor, at hans krav ikke ansås prækluderet ved, at han ikke senere anmeldte sin fordring inden proklamas udløb.

UfR 1903. B. 273 H. Spørgsmål om en fordring, som ifølge dom tilkom en person mod en afdød, var prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt, efter at afdødes enke havde udstedt proklama til hans kreditorer. Dette besvaredes benægtende under henvisning til, at enken efter mandens død i nogen tid havde fortsat hans forretning, at den advokat, som havde givet møde for afdøde under sagen, inden proklamaets udløb havde givet forretningen meddelelse om dommen, at den nævnte retssag, omend den var optaget til dom, dog var svævende, da proklamaet udstedtes, og at enken ifølge D.L. 1-24-37 var indtrådt som part i retssagen.

UfR 1906.643. En forsikringstager i en hesteforsikringsanstalt, som havde krav på erstatning for en i 1902 tilskadekommen hest, og som efter lovene skyldte anstaltens bo, der behandlede efter skiftelovens § 82, ekstrabidrag for 1902, fandtes berettiget til at modregne erstatningsbeløbet med ekstrabidragene, uanset at han ikke havde anmeldt sit krav inden udløbet af præklusivt proklama i boet, idet der fandtes at være konneksitet mellem de gensidige krav.

UfR 1908.245. Efter en landbrugers død udstedtes proklama i hans bo, hvorefter hans enke overtog det til hendsiden i uskiftet bo. Antaget, at en ikke rettidigt anmeldt fordring for frø, som før dødsfaldet var bestilt af hustruen i mandens navn, var prækluderet uanset at enken fortsatte landbruget, hvorved hun fik nytten af frøene, ligesom hun blev bekendt med, at gælden eksisterede og først forfaldt efter proklamaets udløb, og uanset at hun lod sig boet udlevere efter at være blevet krævet for gælden.

UfR 1909.506. Nogle måneder efter udløbet af proklama i dødsbo afholdtes der skiftesamling til prøvelse af fordringer, og herunder fremsattes der af arvingerne en mere almindeligt holdt indsigelse mod 2 fordringer. Derefter kom det til en disput, hvorunder arvingerne hævdede, at fordringerne var prækluderede.

Antaget, at præklusionsindsigelsen ikke var for sent fremsat, selvom arvingerne allerede på skiftesamlingen havde været opmærksomme på, at fordringen først var anmeldt efter proklamas udløb, og der toges ikke hensyn til et anbringende om, at man på skiftesamlingen skulle være enedes om, at præklusionsindsigelse ikke skulle fremsættes.

UfR 1913.410. En købmandsenke i uskiftet bo udstedte flere måneder efter mandens død proklama, og søgtes efter dettes udløb til betaling af nogle varer leverede til mandens forretning. Antaget, at fordringen, der ikke var rettidigt anmeldt og ikke havde fået nyt selvstændigt grundlag i forhold til enken, måtte anses prækluderet, uanset at enken før proklamaets udstedelse havde været bekendt med dens eksistens.

UfR 1916.808. Antaget, at en enke, som havde udstedt proklama til sin afdøde mands kreditorer, inden proklamaets udløb havde indladt sig i en sådan forhandling med en fordringshaver om hans fordring, at denne ikke var prækluderet, selvom egentlig anmeldelse ikke var foretaget.

UfR 1917.155: Antaget, at panteret i fast ejendom, der var givet ved et skadesløsbrev til sikkerhed for en trediemands gæld i henhold til et af denne udstedt gældsbevis, var bortfal-

det, idet gælden efter gældsbeviset var prækluderet ved, at kreditor ikke havde anmeldt sit krav i debtors dødsbo.

UfR 1917.481 H og 1916.907. Antaget, at et krav ifølge et gavebrev ikke var prækluderet i et dødsbo, skønt skriftlig anmeldelse først var fremkommet efter proklamaets udløb, idet den pågældende inden udløbet mundtligt havde gjort sin ret efter gavebrevet, som han samtidig foreviste, gældende over for eksekutor i boet.

UfR 1919.991. Erstatningskrav i dødsbo fandtes ikke prækluderet, skønt det var anmeldt noget efter proklamas udløb, idet stridsspørgsmål om erstatningsgrundlaget på grund af bobestyrelsens eget forhold først var opstået efter udløbet af proklama, så at bestyrelsen selv var skyld i, at kravet ikke havde kunnet anmeldes tidligere end sket. Kravet blev ikke, som påstået, anerkendt som massekrav, idet boet ikke fandtes at være indtrådt i det pågældende kontraktsforhold, men anerkendtes som simpelt krav.

UfR 1922.628 H. Forpligtelse for en den 1. marts 1921 afdød aktionær til at indbetale 10 % af aktiebeløbet og hæfte for resterende 20 % blev ikke anmeldt, efter at aktionærens hustru i uskiftet bo den 30. marts 1921 havde udstedt proklama. Anset prækluderet. At aktieselskabet havde indkaldt de 10 % ved et cirkulære, der var modtaget på aktionærens kontor den 16. s. m. fandtes uden betydning.

UfR 1923.479 H. Et dødsbo nægtede at betale de indkaldte sidste rater på en af afdøde udstedt aktionærforskrivning under henvisning til, at forpligtelsen måtte være bortfaldet, da aktieselskabet ikke havde anmeldt sit krav inden proklamas udløb. Nægtelsen anset ubeføjet, da boet uden indsigelse eller forbehold havde betalt en rate, der forfaldt, medens proklama løb, og derved havde anerkendt de afdøde i henhold til aktionærforskrivningen påhvilende forpligtelser i deres helhed.

UfR 1923.817 H. En russisk kreditors krav i et dødsbo her i landet prækluderet, uanset at det måtte antages at være kreditor utilregneligt, at kravet ikke var rettidigt anmeldt. En trediemands lejlighedsvis omtale af kravet over for boets med-

hjælper inden proklamas udløb kunne efter det foreliggende ikke betragtes som en anmeldelse.

UfR 1924.34 H. En forretning var efter eneindehaverens død midlertidigt blevet fortsat af hans dødsbo, hvori arv og gæld ikke var vedgået, indtil den overtoges af et aktieselskab. Der opstod tvist i boet angående betaling af et regningskrav, og idet de varer, som kravet angik, var leverede til boet efter dødsfaldet, om end i henhold til en ældre kontrakt, fandtes boet at måtte opfylde kravet som massekrav uden at være frigjort ved et udstedt proklama.

UfR 1924.969 H. En aktionærs i uskiftet bo hensiddende enke dømt til at indbetale på aktierne, skønt selskabet ikke havde anmeldt sit indbetalingskrav efter et af hende udstedt proklama, idet hun havde anerkendt forpligtelsen ved i henhold til et cirkulære fra selskabet at lade en del af det af selskabet indtjente overskud afskrive som indbetaling på de af hende overtagne aktier og dertil hørende aktionærforskrivninger.

UfR 1925.280. En i 1920 afdød aktionærs indbetalingsforpligtelse over for aktieselskabs konkursbo, der var prækluderet ved ikke at være anmeldt inden udløbet af proklama i hans dødsbo den 26. januar 1921, kunne ikke anses at være genopstået ved at dødsboet derefter havde hævet dividende på aktierne for året 1920.

UfR 1925.730. Aktieselskab undlod trods udtrykkelig opfordring hertil at anmelde muligt krav efter forskrivning for ikke-indbetalt aktiebeløb i aktionærs dødsbo, hvori proklama var udstedt. Herefter antoges enken ikke ved at hæve udbytte af aktierne at have overtaget forpligtelse til yderligere indbetaling. Hun dømtes til at tilbagebetale det efter proklamaets udløb hævdede udbytte.

UfR 1927.442. Fordring anset som behørigt anmeldt efter proklama i dødsbo, derved at boets medhjælper i en skiftesamling til skifteretten havde afleveret en på enkens foranledning af en revisor udarbejdet status, hvorunder den pågældende fordring var optaget.

UfR 1927.1007 citeret ved § 50.

UfR 1929.726 H. Kvinde modtog som gave en kapital, hvoraf giveren forbeholdt sig rentenydelsen for sin livstid. Hun døde før giveren, og kapitalen udlagdes med forbehold af rentenydelsen som arv til hendes søn. Krav på gaveafgift i hendes bo anset som prækluderet.

UfR 1929.1113. En fordring ansås ikke som behørigt anmeldt i dødsboet efter grosserer A, i hvilket der var udstedt proklama, derved at den var anmeldt til en kreditorforening, som før A's død behandlede hans likvidationsbo, og opført på en statusopgørelse, der efter A's død, før udløbet af proklama af foreningen var udleveret til boets medhjælper til brug ved ordningen af forholdet til A's kompagnon og derefter af medhjælperen afgivet til skifterettens revision.

UfR 1931.287 H. En gross. deltog andelsvis med 250.000 kr. aktier, hvorpå intet var indbetalt, i et konsortium i privatbanken i København til støtte af kursen på bankens aktier. Skønt der ikke var sket skriftlig anmeldelse af bankens krav i den anledning i hans dødsbo, i hvilket bl. a. bankens direktør var eksekutor, ansås kravet ikke for afskåret ved proklamaet i boet, idet det på forskellig måde bl. a. ved at være anført i boopgørelsen var behandlet som anmeldt i boet, hvad afdødes i uskiftet bo hensiddende enke antoges at have været klar over.

UfR 1932.383. Vanhjemmelskrav mod dødsbo hidrørende fra afdødes overdragelse af patent anset prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt efter proklama.

UfR 1933.810. Efter at sælgeren af en fast ejendom var afgået ved døden, viste det sig, at køberen ikke havde opnået en ham garanteret færdselsret. Kravet på erstatning herfor ansås prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt efter proklama i sælgerens dødsbo.

UfR 1934.612. Vanhjemmelskrav med hensyn til kreditforeningsobligation over for dødsbo afvist som ikke rettidigt anmeldt efter proklama, uanset at fordringshaveren var i utilregnelig uvidenhed om sit krav, da proklamaet udløb.

UfR 1935.137. Af garantikapitalen for Jydsk Landhypotekforening, hvoraf 10 0/0 var indbetalt, havde G overtaget forskellige garantibeviser og påtaget sig personlig hæftelse for det ikke indbetalte beløb på disse. Efter G's død lod hans enke udstede proklama, uden at hypotekforeningen anmeldte sit krav. Da enken senere, bl. a. i proklamationen uden at tilkænde-give, at hun anså sig for løst fra G's forpligtelser, krævede og fik udbetalt det garanterne tilsagte årlige vederlag m. v., ansås enken derved at have givet hypotekforeningen føje til at gå ud fra, at hun vedstod G's garantiforpligtelser.

UfR 1935.791. Et sogneråd havde i et dødsbo inden proklamafristens udløb anmeldt krav om betaling af 1015 kr. for uberettiget oppebåret aldersrente. Da anmeldelsen måtte opfattes som en anmeldelse af hele det krav, der efter socialministeriets nærmere bestemmelse måtte blive rejst af stat og kommune, og dette udgjorde 1427 kr., anerkendtes sognerådet som fordringshaver for dette beløb.

UfR 1936.166. En person havde på skiftesamling i sin svogers dødsbo bebudet at ville fremkomme med krav på godtgørelse for underhold af afdødes 2 umyndige børn, som i over 4 år havde opholdt sig i den pågældendes hjem. Da der ikke fandtes at foreligge en anmeldelse af kravet i skiftelovens forstand, og en sådan først skete efter proklamas udløb, blev allerede som følge deraf kravet ikke anerkendt.

UfR 1938.817. Pligt til at vedligeholde og ryddeliggøre en vej, som var pålagt grevskabet Frijsenborg af dettes besidder L ikke anset prækluderet ved ikke at være rettidigt anmeldt efter proklama i L's bo, da den som gensidig grundbyrde ikke bortfaldt ved præklusion.

V.L.T. 1940.182. Efter en købmands død henvendte vær-gen for 3 mindreårige arvinger sig til et leverandørfirma for at opnå yderligere leverancer mod kontant betaling. Under forhandlingerne blev afdødes konto i firmaets bøger gennemgået og befundet rigtig, og vær-gen henviste firmaet til at anmelde sit krav i boet. Kravet blev ikke anmeldt rettidigt efter proklama i boet og ansås herefter prækluderet.

UfR 1950.133 H. Skattemyndighedernes restkrav i henhold til forlig i anledning af urigtig selvangivelse fandtes ikke afskåret ved ikke at være anmeldt inden udløbet af proklama i skatteyderens dødsbo, under hensyn til at restkravet i eksekutorernes anmeldelse til Københavns skattedirektorat jfr. Statskattelovens § 43, stk. 2, var opført som »gæld til skattevæsenet«. Dommen er omtalt af *Hartvig Jacobsen* i *Skatteretlige problemer ved dødsfald* (1953) s. 9.

UfR 1952.633. Et i 1922 udstedt gældsbevis bestyredes af Bikuben, der hvert 5. år lod det ratihabere for så vidt angik renter, der ikke var betalt siden 1927 og senere også for hovedstolen. Efter debtors død anmeldte Bikuben fordringen i boet med renter fra 1927 og forlangte siden også rentes rente. Da gælden havde henstået i mere end 20 år, uden at der var foretaget andet til forholdets regulering end de nævnte ratihabitioner, fandtes Bikuben som anmelder at burde have præciseret, at der også krævedes rentes rente, og kravet herpå anerkendtes herefter ikke.

UfR 1955.143 (V.L.T. 1955.21). Efter en apotekers død udarbejdede apotekets bogholderske på foranledning af en universalarvings advokat en kreditorfortegnelse og tilskrev en af kreditorerne, at betalingen ville blive ordnet gennem advokaten. Denne sendte, efter at boet var taget under skiftebehandling som gældsfragåelsesbo, kreditorfortegnelsen til skifteretten, og også boets medhjælper modtog en kreditoroversigt, hvori fordringen var opført. Denne ansås ikke herved eller ved, at medhjælperen havde undladt at henvende sig til kreditor, behørigt anmeldt i boet.

Ifølge *plakat af 26. marts 1790* bør skifteretterne ikke antage de fordringer, der anmeldes efter proklamas udløb.

Ifølge *lov om konkurs nr. 51 af 25. marts 1872 § 145* bliver præklusivt proklama, der ved boets overgang til konkursbehandling er bekendtgjort, men ikke udløbet, uden virkning, medens præklusivt proklama, der på det nævnte tidspunkt er udløbet, beholder sin præklusive virkning.

Ifølge *Statsskattelev nr. 149 af 10. april 1922 § 38, stk. 5,*

påvirkes boets pligt til at betale afdødes statsskat for det skattehalvår (nu kvartal), i hvilket dødsfaldet har fundet sted, ikke af et i boet udstedt proklama.

Ifølge *lovbekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen § 49* påvirkes den boet påhvilende pligt til at udrede personlig kommuneskat, der er pålignet en skatteyder, inden han afgik ved døden, samt en eventuel efterbetalingspligt ikke af et i boet udstedt proklama.

Lov om børns retsstilling nr. 200 af 18. maj 1960 § 22, stk. 3 om fordringer på bidrag til børn uden for ægteskab citeret ved § 37.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 638 ff. Borum: Arvefaldet s. 133. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 179 ff. Munch-Petersen: Skifteret s. 251 og 255-56. Ussing: Dansk obligationsret, alm. del, s. 499-502 og 303 f, 397, 428, 514 f. Jul. Lassen: Dansk obligationsret, alm. del, s. 869-87.

§ 23

Skiftesamlinger afholdes i boet efterhånden, som det findes fornødent. De tillyses ved en bekendtgørelse fra skifteretten i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser – efter omstændighederne tillige i andre aviser – for så vidt skifteretten ikke foretrækker at give dem, der skal tilkaldes, særlig personlig underretning, hvilken kan meddeles på den måde, som skifteretten i hvert enkelt tilfælde finder hensigtsmæssig; det er tilladt at benytte anbefalet brev. Varselet, tiden og stedet bestemmes af skifteretten.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876 nr. 12.

Stedet for skiftesamlingen

Justitsministeriets skrivelse nr. 204 af 16. december 1881, Ministerialtidende 1881 A s. 168: Byrådet i Åkirkeby, under

Nexø retskreds besværede sig over, at skifteforvalteren havde indvarslet til skiftesamling i Nexø i et bo, som hørte under Åkirkeby. Udtalt, at da skifteforvalteren var pligtig at have bopæl i Nexø, havde han også været berettiget til at holde skiftesamling i Nexø.

Skiftesamlingers offentlighed

Jarner i Sagførerbladet 1938 s. 139 og *Munch-Petersen* i Juristen 1947 s. 266 mener, at reglen i retsplejelovens § 29 om retsmøders offentlighed også gælder skiftesamlinger. Herimod *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 43 og *Borum* i Juristen 1939 s. 324.

UfR 1953.182 antager forudsætningsvis, at skiftesamlinger ikke er offentlige.

Appel

Skifterettens beslutninger i henhold til § 23 kan ikke gøres til genstand for anke eller kære jfr. retsplejelovens § 663. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som juridicel.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 188. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 257 og 312 note 9.

§ 24

Med det under forhandling værende anliggende og boets videre behandling i henhold hertil forholdes i reglen på den måde, som de mødende stemmeberettigede (§ 19) forenes om, dog at skifteretten kan nægte sin godkendelse af en værges erklæring, når den skønner, at den tagne beslutning vil skade myndlingens tarv. Sålænge den for fordringernes anmeldelse bestemte frist ikke er udløben, bør skifteretten dog ikke tage

beslutninger til følge, som strider mod endnu ikke anmeldte kreditorers interesse. Det følger iøvrigt af sig selv, at skifteretten ikke bør godkende beslutninger, hvorved de stemmende gør indgreb i nogens ret.

Stk. 2. I tilfælde af meningsulighed mellem de mødende tilfalder det skifteretten at tage beslutninger om de omhandlede punkter. Retten har herved at tage det størst mulige hensyn til de fremsatte meninger, men den er dog ikke bunden ved dem, hvorimod den, for så vidt ikke anderledes bestemmes i denne lov, har at handle efter sit eget skøn om, hvad der bedst tjener samtliges og især de fraværendes og umyndiges tarv.

Vedtagelser på skiftesamling

UfR 1894.1014. Dødsboopgørelse, hvorved fejl var begået bl. a. til skade for en umyndig arving, måtte omgøres, skønt den på skiftet var tiltrådt af den umyndiges værge, da denne ikke var gjort opmærksom på, at almindelige retsregler var fraveget til skade for den umyndige.

UfR 1913.894. I ikke-vedgåelsesbo var der strid om, hvorvidt et parti varer i boets besiddelse var leverede i konsignation, hvad leverandøren påstod. Samtlige mødte kreditorer med undtagelse af en vedtog på skiftesamling, at det skulle anerkendes, at varerne var leverede i konsignation. Den protesterende kreditor indbragte spørgsmålet for skifteretten, som gav ham medhold i, at der efter skiftelovens § 24 ikke overfor hans protest kunne gives nogen gyldig anerkendelse af, at leverandøren var ejendomsberettiget til varerne.

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957) citeret ved § 16.

Skifterettens beslutninger

UfR 1901.683. Skifteret nægtede at efterkomme begæring fra en arving om at sagsøge en mand til indbetaling af et beløb til boet m. m. Arvingen anlagde herefter sag mod den pågældende til betaling af beløbet enten til arvingen eller til skifteretten. Sagen blev afvist med den begrundelse, at den ikke kunne anlægges, så længe bobehandlingen stod på.

UfR 1910.757. Skifteret nægtede at bestemme, at dødsbo skulle anlægge retssag for at søge ejendom inddraget i boet som tilhørende dette. Heri lå ingen hindring for besidderen af ejendommen i ved sagsanlæg mod boet og afdødes hustru at søge sin ejendomsret til ejendommen fastslået.

UfR 1931.364. Skifteretten anset beføjet til at udsende en advokat som repræsentant til Haifa for at søge oplysning om afdødes pengeanbringelse i Palæstina, samt at udstyre ham med vidtgående fuldmagt. Beslutningen om udsendelse, men ikke fuldmagtens enkeltheder, var genstand for kære.

UfR 1933.1031 H. Skifterettens beslutning om ikke at søge sparekassebog inddraget i boet afskar ikke arving fra selv at søge sin del. Dommen er omtalt af *Borum*: Arvefaldet s. 73 ff, og af *Harbou*: Anmeldelse af »arvefaldet« i *UfR 1949 B. 300*.

UfR 1937.161. Skifteret blev efter begæring af 7 af 75 arvinger af landsretten pålagt at anlægge retssag til afgørelse af ejendomsforholdene vedrørende nogle sparebøger.

UfR 1942.472 H. Eksekutors nægtelse af at anlægge sag til inddragelse af aktiv i boet udelukkede ikke en arving fra at anlægge sådan sag.

UfR 1948.232 (V.L.T. 1948.97). Ved skifte efter kap. 3 af et fællesbo efter længstlevendes død krævede 3 arvinger sag anlagt mod en fjerdes ægtefælle til inddragelse af en ejendom, som længstlevende havde skænket ægtefællen. 2 arvinger protesterede. Skifteretten besluttede at undlade at anlægge sagen, men blev af landsretten pålagt dette mod betryggende sikkerhedsstillelse for omkostningerne.

UfR 1963.957 H. Udestående aktiv, som kun en enkelt arving ønskede ved sagsanlæg søgt inddraget i boet, solgt ved auktion og erhvervet af vedkommende arving som højstbydende.

Appel

Ifølge retsplejelovens § 663 kan skifterettens bestemmelser i henhold til skiftelovens § 24, 1. punktum, ikke gøres til genstand for anke eller kære. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judiciel.

Anke og kære er endvidere udelukket for så vidt angår de i retsplejelovens § 290, stk. 3 nævnte procesledende bestemmelser, jfr. § 664, stk. 4.

UfR 1944.639. Skifterettens beslutning om at undlade at søge kriminel undersøgelse indledet kunne ikke kæres, jfr. retsplejelovens §§ 288, 290, stk. 3 og 664, stk. 4.

Litteratur: Deuntzer: Skifteret s. 624 f. *Bentzon:* Arveret s. 291, 293 og 335. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 137 og 188. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 257-58, 261 og 312 note 9.

§ 25

Udebliver nogen fra en skiftesamling, til hvilken han lovlig er kaldet, er han afskåren fra at gøre nogen indvending imod hensigtsmæssigheden af de angående boets bestyrelse i samme tagne bestemmelser. Derimod kan den udeblivende selvfølgelig ikke anses for at have givet afskald på nogen rettighed eller fordring.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 624 f. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 189. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 257.

§ 26

Møder på skiftesamlingen ingen stemmeberettiget, har skifteretten at tage beslutning angående det pågældende anliggende efter eget bedste skønnende om, hvad der er hensigtsmæssigt. Dog kan skifteretten, når omstændighederne taler herfor, indkalde en ny skiftesamling, forinden endelig beslutning tages.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 625. Bentzon: Arveret s. 293. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 189. Munch-Petersen: Skifteret s. 258.

§ 27

Salg af boets ejendele bør i almindelighed ske ved offentlig auktion, der da foretages på den for tvungen auktion foreskrevne måde og har de til samme knyttede virkninger. Dog kan salg underhånden finde sted, når flertallet af de mødende stemmeberettigede med skifterettens billigelse og under iagttagelse af reglerne i § 24, første stykke, jfr. § 25, deri er enige, eller når skifteretten med hensyn til genstande, som er udsatte for fordærvelse eller tab i værdi ved at henligge, bestemmer det.

Se retsplejelovens §§ 679-82. Auktionen sker i ikke-vedgåelsesboer, hvis ejendommen eller effekterne er pantsat eller på anden måde behæftet, efter reglerne om tvangsauktion og ellers ved frivillig offentlig auktion.

Tvangsauktion over løsøre, bortset fra registrerede skibe og luftfartøjer, aktier, gældsbreve og andre fordringer kan ske, ved *auktionsleder* jfr. lov nr. 132 af 16. april 1935, som ændret ved lov nr. 115 af 31. marts 1960, § 2, stk. 1. Bestemmelsen om henvisning til auktionsleder træffes af skifteretten eller eksekutor, jfr. § 2, stk. 2, og *V. Ravnsholt Rasmussen: Håndbog for auktionsledere* (1938) s. 43.

UfR 1936.1025. Flertal på skiftesamling antoges med skifterettens billigelse at kunne vedtage at afstå en anpart i en interessentskabsformue til medinteressenterne, mod at disse overtog afdødes del af gælden og frafaldt anmeldelse i boet. Gæld og formue nogenlunde lige store, jfr. skiftelovens § 27, sidste pkt. Kære afvist i medfør af retsplejelovens § 663.

UfR 1948.820 H. Eksekutor i vedgåelsesbo havde mod universalarvings protest solgt boets faste ejendom underhånden i stedet for ved auktion. Eksekutor fandtes ikke at have godtgjort, at han havde udfoldet fornøden bestræbelse for at opnå ejendommens virkelige værdi. Da det måtte antages, at der var tilføjet boet tab, dømtes eksekutor til at betale erstatning, der skønsmæssigt fastsattes til 5000 kr.

Salg af pantsatte aktiver på anden måde end ved auktion forudsætter formentlig, at panthaveren samtykker eller fyldestgøres, jfr. om konkurs *UfR 1962.600* og konkurslovens § 73.

Se om *udsalg af varer fra dødsboer* lovbekendtgørelse nr. 145 af 1. maj 1959 om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse § 5.

Ifølge retsplejelovens § 663 kan skifterettens bestemmelser i medfør af § 27, sidste punktum ikke gøres til genstand for anke eller kære. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judicial.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 626. *Bentzon:* Arveret s. 292. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 78, 189 f, 192. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 258, 277, 285 og 312 note 9. *Gomard:* Fogedret s. 140 ff.

§ 28

Statsobligationer, kreditforeningsobligationer, bankaktier, jernbaneaktier og deslige offentlige værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, bliver at sælge til dagens kurs, i

fornødent fald ved en vekselmægler, medmindre kreditorer eller arvinger vil modtage dem i udlæg efter kursværdien.

Stk. 2. Har boet iøvrigt udestående fordringer, der ikke er af den beskaffenhed, at de kan gives kreditorer eller arvinger i udlæg efter deres fulde pålydende, og det formedelst fordringernes usikkerhed, det ophold, boet ville lide ved deres inddrivelse, eller af andre grunde anses for utilrådeligt at bekoste søgsmål i anledning af samme, bør de bortsælges ved offentlig auktion, for så vidt boets vedkommende ikke vil lade sig dem udlægge pro rata eller enes om en værdi, for hvilken en eller flere af dem vil overtage fordringerne.

Boets fordringer på en arving kan altid udlægges vedkommende arving til pålydende (modregnes), jfr. betænkning om arvelovgivning nr. 291, 1961 s. 138 f og *Borum: Arvefaldet* s. 81-83.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 627. Bentzon: Arveret s. 292 og 314. Ussing: Dansk obligationsret alm. del s. 11. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 190 f og 218. Munch-Petersen: Skifteret s. 258, 277 og 285.

§ 29

Afhændelse af boets ejendele foretages ved skifterettens foranstaltning, såsnart dette efter omstændighederne er hensigtsmæssigt, og navnlig er kreditorerne, sålænge deres fyldestgørelse ikke er sikret, berettigede til at forlange, at der skrides hertil snarest mulig og i reglen uden at afvente indkaldelsesfristens udløb. Er kreditorernes fyldestgørelse sikret, bliver det ved arvingernes stemmegivning eller skifterettens bestemmelse i henhold til grundsætningerne i § 51, jfr. §§ 47, 49, 60 og 63, at afgøre, når og hvorvidt der skal skrives til afhændelse.

UfR 1930.1096 eiteret ved § 83.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 621 og 628. *Borum: Arvefaldet* s. 82. *Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo* s. 191 f. *Munch-Petersen: Skifteret* s. 258. *Ernst Andersen: Arv og legat* s. 314. *Svend Ipsen i Juristen* 1960 s. 30-31.

§ 30

Skifteretten har at udføre samtlige til boets behandling hørende forretninger; dog kan den forlange, at en inkassator skal antages. Denne vælges af boets vedkommende med stemmeflerhed i en tilvarslet skiftesamling, men skifteretten har at påse, at den antagne stiller betryggende sikkerhed.

Skifterettens beføjelse til at benytte bistand

Inkassatorer eller kuratorer benyttes nu kun sjældent eller aldrig. Derimod antager skifteretten, hvor den ikke selv kan overkomme behandlingen af boet, navnlig når dette indeholder en fast ejendom eller en forretning, en advokat som skifterettens medhjælper. Hjemmelen til antagelse af medhjælper findes i § 33. Beslutningen om antagelse af medhjælper og valget af medhjælper træffes af skifteretten alene.

Om advokatforeningsvedtagelser om valg af medhjælper, se *Bruun Nielsen* i *Fuldmægtigen* 1963 s. 151-153.

Medhjælperes sikkerhedsstillelse

UfR 1886.1071. Skifteforvalter, som på egen hånd havde undladt at afkræve inkassator sikkerhedsstillelse, dømt til at erstatte boet, hvad dette havde tabt ved inkassators uvederhæftighed, med rente af de forbrugte penge fra den dag, disse burde være indbetalt til boet.

Statueret, at skiftelovens § 30 ubetinget pålægger skifteforvalteren at afkræve inkassator sikkerhedsstillelse, altså

uden hensyn til, om dette efter skifteforvalterens skøn måtte være unødvendigt i det foreliggende tilfælde. Se dog om en undtagelse justitsministeriets cirkulære nr. 248 af 29. juli 1943 citeret nedenfor.

Justitsministeriets cirkulære nr. 10 af 4. februar 1925 indskærper pligten for skifteretten til at påse at inkassator stiller betryggende sikkerhed, og at undladelse kan medføre erstatningsansvar.

Justitsministeriets skrivelse nr. 289 af 5. december 1933, Ministerialtidende 1933 s. 351, *justitsministeriets sag H 14²³/1933* – tillige *justitsministeriets sag M 14⁴/1937*: For så vidt der i et dødsbo antages en medhjælper for skifteretten med den almindelige opgave under skifterettens tilsyn at lede boets behandling og udføre de forretninger, som det ikke påhviler skifteretten selv at udføre, følger det af princippet i skiftelovens § 30, at det påhviler skifteretten at påse, at medhjælperen stiller betryggende sikkerhed, og at tilsidesættelse af denne pligt i påkommende tilfælde vil medføre erstatningsansvar for skifteforvalteren.

Justitsministeriets sag N 14³¹/1938: Medhjælper må selv afholde de med tegning af kaufionsforsikring forbundne omkostninger.

Justitsministeriets cirkulære nr. 248 af 29. juli 1943: Indskærper pligten for skifteretterne til at påse, at medhjælperen stiller betryggende sikkerhed for de midler, der måtte komme i deres besiddelse under bobehandlingen, og at undladelse kan medføre erstatningspligt for skifteforvalteren. Udtaler, at sikkerhedsstillelse dog kan undlades, når det må anses for givet, at medhjælperen ikke vil få boet tilhørende midler i sin varetægt.

Justitsministeriets skrivelse nr. 124 af 11. maj 1948, Ministerialtidende 1948 s. 223, »Fuldmægtigen« 1948 s. 66, *justitsministeriets sag 4. kontor 1947-2186*: om medhjælperes sikkerhedsstillelse i boer, i hvilke der er fast ejendom, og skifterettens fremgangsmåde ved afhændelse af faste ejendomme i medhjælper-boer.

Justitsministeriets cirkulære nr. 199 af 17. december 1957 om underretternes kasse- og regnskabsvæsen § 21 om postering af sikkerhedsstillelse.

Medhjælperes salær

Skifterettens medhjælper kan i almindelighed beregne sig samme salær som en eksekutor, dersom han er antaget til at udføre hele bobehandlingen. Salæret fastsættes af skifteretten, se § 33, stk. 2.

Se *Axel H. Petersen: Sagførersalærer* s. 175 f og 190 ff.

Sagførerbladet 1947 s. 125: Skifteretsmedhjælper berettiget til salær hos køber af boets faste ejendom, når han har bistået denne ved berigtigelsen af handelen. Salæret er boet uvedkommende.

Advokatbladet 1963 s. 226: Skifterettens medhjælper i et dødsbo kunne ikke hos to af boets arvinger beregne sig særskilt salær for at repræsentere disse under en strid i boet mellem de to arvinger og en tredje arving.

Se afgørelser om eksekutorsalærer refererede ved § 83.

Auktionsrekvirentsalær

Se ved § 83.

Medhjælperes medvirken ved afhændelse af boets faste ejendomme

Sagførerbladet 1947 s. 126: Skifteretsmedhjælper vil, efter at salg af boets faste ejendom er kommet i stand, normalt kun have at foretage kritisk gennemgang af de af køberens advokat udfærdigede dokumenter.

Medhjælperes ansvar over for boets vedkommende

UfR 1931.390. Om erstatningsansvar for advokat i anledning af hans virksomhed som skifterettens medhjælper i et dødsbo. Udtalt, at den pågældende i sin egenskab af skifterettens med-

hjælper havde handlet under vedkommende dommers ansvar, og at der derfor i al fald kun under ganske særlige omstændigheder ville kunne pålægges ham personligt ansvar overfor boets vedkommende. Frifundet.

UfR 1940.386. I et offentligt behandlet dødsbo med over 100 arvinger blev det overladt en genealog at udarbejde en liste over arvingerne. Som følge af en fejl i denne liste blev en arving forbigået. I boet udstedtes proklama også omfattende arvingerne. Skifteforvalteren og medhjælperen frifandtes for den forbigåede arvings erstatningskrav, hvorimod genealogen, der havde tilskrevet den pågældende, at han, når alle arvingerne var fundet, ville få nærmere meddelelse fra skifteretten, kendtes erstatningspligtig, dog kun med hensyn til den del af den forbigåedes arvepart, som denne ikke måtte kunne inddrive hos medarvingerne.

Appel

UfR 1943.413. En advokat, der af en enke var foreslået som medhjælper i hendes mands bo, kærede skifterettens beslutning om at antage en anden advokat. Kæremålet afvist, da skifterettens beslutning ikke kunne gøres til genstand for kære.

UfR 1955.327. Skifterettens beslutning om ophør af medhjælperens hverv kunne ikke kæres.

UfR 1959.401. Skifterettens beslutning om at antage medhjælper kunne ikke kæres.

Skifterettens afgørelser om størrelsen af medhjælperens honorar kan derimod indbringes for landsretten, jfr. herved *UfR 1943.970*, citeret ved § 76.

Ifølge retsplejelovens § 663 kan skifterettens beslutninger i medfør af § 30, sidste punktum ikke gøres til genstand for anke eller kære. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judicial.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 629 ff. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 193 f. *Munch-Petersen:* Skifteret

s. 258-59 og 312 note 9. *Torben Gelting* i »Fuldmægtigen« 1955 s. 34-35: Bomedhjælperens retlige stilling.

§ 31

Inkassator har at affatte forslag til auktionskonditioner for boets løsøre og forelægge disse for skifteretten; ved de løsøre-auktioner, som holdes over boets ejendele, bliver han som selvskyldner ansvarlig for, at beløbene af de af ham antagne bud bliver indbetalte til skifteretten inden 4 uger efter den i auktionskonditionerne givne betalingsfrists udløb. Det kan også af skifteretten overdrages inkassator at indkræve boets udestående fordringer, hvilke dog, så snart de indgår, bliver at indbetale til skifteretten.

Stk. 2. *Inkassators vederlag for hans ovennævnte forretninger bestemmes ved overenskomst eller, i fald en sådan ikke er afsluttet, ved skifterettens beslutning.*

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876 nr. 13: Fristen forlænget til 6 uger.

Se bemærkningerne ad §§ 30 og 33.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 630 og 779. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 193 f. Munch-Petersen: Skifteret s. 259 og 299.

§ 32

I København, såvel som uden for København, når et mindst halvdelen af de mødende stemmeberettigedes krav repræsenterende flertal derom er enigt, kan der antages en kurator for boet, forsåvidt skifteretten dertil finder føje ifølge boets stør-

relse og beskaffenhed. Den, for hvem et flertal af den anførte beskaffenhed i en skiftesamling erklærer sig, bør i reglen vælges, med mindre skifteretten finder særlige grunde til at nægte vælgets godkendelse, i hvilket tilfælde den efter eget skøn vælger kurator. Denne har som medhjælper under den hele skiftebestyrelse at bistå skifteretten med korrespondance m. m., hvorhos han, dersom der ikke er antaget en særskilt inkassator, tillige har at overtage dennes forretninger. Ingen, som står i tjenesteforhold til eller er ansat i skifteretten, kan vælges til kurator eller uden alle vedkommendes samtykke antages til for betaling at indkræve boets udestående fordringer eller at udføre de i § 33 nævnte forretninger.

Ifølge retsplejelovens § 663 kan skifterettens beslutninger i medfør af § 32 ikke gøres til genstand for anke eller kære. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judiciel. Se bemærkningerne ad §§ 30 og 33.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 630 ff. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 193 f. Munch-Petersen: Skifteret s. 259 og 312 note 9.

§ 33

Forinden der er givet boets vedkommende lejlighed til at vælge en kurator, såvel som når vedkommende ikke vil beslutte antagelsen af en kurator, er skifteretten berettiget til under administrationen af boet at benytte sådan anden hjælp, som måtte behøves til udførelsen af enkelte boet vedkommende forretninger, der ikke efter de hidtil gældende regler påligger den, såsom sagførelse, bestyrelse og tilsyn med boets faste ejendomme, begyndte forretningers tilendebringelse, gennemsyn af boets bøger og papirer o. s. v.

Stk. 2. *Det vederlag, som tilkommer kurator eller andre, der antages til at udføre noget for boet, bestemmes i tilfælde af uenighed af skifteretten.*

UfR 1943.970. Medhjælpers honorar fastsættes ved dom, jfr. retsplejelovens § 660.

Advokatbladet 1961.90: Salæret til kuratorer i konkursbo fandtes fastsat ud fra andre synspunkter end dem, der af advokatmyndighederne anlægges som udtryk for rimelig og forsvarlig salærfastsættelse, og ligger til grund for de vejledende salærtakster, der ikke ville kunne føre til et salær af tilnærmelsesvis samme størrelse, men under hensyn til, at salærerne var godkendt af skifteretten, at regnskabet var godkendt på skiftesamling, at der ikke under bobehandlingen var rejst protest mod salærerne, og at boopgørelsen ikke var påanket, ansås boopgørelsen indbefattet salærfastsættelsen for at være endelig og bindende for alle parter, og også for advokatmyndighederne. Jfr. herved retsplejelovens § 143

Se bemærkningerne ad § 30.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 629 og 779. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 193 f. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 259-60 og 299. *Axel H. Pedersen:* Sagførersalærer s. 175 f.

ANDEN UNDERAFDELING

Om den offentlige skiftebehandlings indflydelse på fordringshavernes stilling, når gældsansvar ikke overtages af arvingerne

§ 34

Fra den tid, et dødsbo er overtaget til offentlig skiftebehandling, skal alle fordringer på den afdøde eller med hensyn til hans efterladenskab fremsættes for skifteretten.

Stk. 2. *Dog gælder det anførte ikke, når sag imod den afdøde var begyndt derved, at stævning lovligen var ham forkyndt, thi i så fald er boet pligtigt at tåle dens fortsættelse og pådømmelse ved den ret, ved hvilken den lovligen er anlagt.*

Twist om fordringer anmeldt i medfør af § 34, stk. 1 afgøres af skifteretten, jfr. retsplejelovens § 660, der er trådt i stedet for skiftelovens § 39.

Reglen i § 34, stk. 2 om *processuel succession* forudsætter, at forpligtelsen ikke er bortfaldet ved dødsfaldet, jfr. om *ægte-skabssager* retsplejelovens § 455 b, stk. 2 og Tvistemål s. 74.

Om *faderskabssager* mod afdøde gælder reglen i retsplejelovens § 456 f, stk. 3, jfr. § 456 g.

Der kan ikke afsiges eksigibel dom over boet, når arv og gæld ikke er vedgået, jfr. skifteloven § 35, stk. 1.

Tillige om modkrav og forbud

UfR 1886.1228: Under retssag afgik sagsøgte ved døden og sagen fortsattes mod boet, der dømtes til at betale et beløb. Boet var taget under offentlig skiftebehandling, men det kunne endnu ikke ses, om det skulle behandles som vedgåelses- eller ikke-vedgåelsesbo. Herefter kunne der ikke mod boets protest gives eksigibel dom for beløbet, hvorimod sagsøger alene

kendtes berettiget til at erholde udlæg i boet efter dettes beskaffenhed og fordringens natur.

UfR 1888.227. Under retssag afgik sagsøgte ved døden efter at have fremsat modkrav. Sagen fortsattes mod boet, der ikke gav møde. Ved dommen hævdedes herefter kontrasagen, og boet dømtes til at betale et beløb. Da det ikke var oplyst, at arv og gæld var vedgået, kunne der ikke gives eksigibel dom for beløbet, men sagsøgeren kendtes berettiget til at få udlæg i boet efter dettes beskaffenhed og fordringens natur.

UfR 1891.220. Under retssag afgik sagsøgte ved døden og sagen fortsattes mod boet, der dømtes til at betale et beløb. Da det ikke var oplyst, at arv og gæld var vedgået efter af-døde, kunne der ikke gives eksigibel dom mod boet, men sagsøgeren kendtes berettiget til at få udlæg i boet efter dettes beskaffenhed og fordringens natur.

Tilsvarende afgørelser i *UfR 1898.752* og *UfR 1899.655*.

UfR 1894.888: Et kontrasøgsmål, hvorved en mand, der var sagsøgt af et dødsbo, hvori arv og gæld ikke var vedgået, søgte positiv dom for en modfordring, afvistes for så vidt modfordringen oversteg hovedfordringen. Se tillige ved § 39.

UfR 1897.424. Efter at en udlægsforretning var påanket, afgik rekvirenten ved døden, og ankesagen fortsattes mod boet, i hvilket arv og gæld ikke blev vedgået. Boet gav ikke møde ved overretten og dømtes til at betale appellantens erstatning for tab, tort og kreditspilde i anledning af udlægsforretningen samt sagens omkostninger. Appellanten kendtes alene berettiget til at få udlæg i boet efter dettes tilstand og fordringens beskaffenhed.

UfR 1900.286. Et aktieselskab, der til en købmand havde solgt et parti petroleum til successiv levering i løbet af et år, anlagde, efter at køberen havde undladt at aftage og betale petroleum efter kontrakten, sag mod ham med påstand om betaling af restkøbesummen mod udlevering af restpartiet. Under sagen afgik købmanden ved døden, og boet, i hvilket arv og gæld ikke blev vedgået, nægtede at indtræde i retshan-

delen. Der kunne alene gives dom, hvorefter aktieselskabets påstand kendtes berettiget.

UfR 1908.98. Under en sag om stadfæstelse af et forbud afgik indstævnte ved døden, og sagen fortsattes mod boet. Antaget, at spørgsmålet om stadfæstelse af forbudet var bortfaldet, da indstævnte var død, men forbudsrekvirenten fik tilkendt forbudsforretningens og sagens omkostninger. Da det ikke var oplyst, hvorvidt arv og gæld var vedgået i boet, kunne forbudsrekvirenten alene kendes berettiget til at få udlæg i boet efter fordringens beskaffenhed og boets forhold.

Konfiskationskrav

J.D. 1952.24. En for indbrudstyveri sigtet person, som havde nægtet sig skyldig, afgik ved døden, inden tiltale blev rejst. En medsigtet blev dømt for tyveri og 2 andre sigtede for hæleri. Under en ved domsmandsret anlagt særskilt sag mod dødsboet fandtes det bevist, at afdøde i forening med den medsigtede havde gjort sig skyldig i tyveriet. Boet blev herefter dømt til inddragelse af et beløb, stort 5.500,— kr., svarende til afdødes andel i udbyttet. Se herved *Hurwitz: Kriminalret*, alm. del s. 574 ved note 6 og 589 ved note 32.

Injuriesager

E. Kromann Thomsen i *UfR 1943 B. 346*: »Kan mortification ske, når injurianten er død?«.

Litteratur. *Deuntzer*: Skifteret s. 600 og 776 ff. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 281. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 251, 253-55 og 299.

§ 35

Ved et dødsbos overgang til offentlig skiftebehandling taber arrest, som måtte være gjort i de til det hørende genstande, sin virkning, ligesom også al adgang bortfalder til, i anledning af fordringer på den afdøde eller med hensyn til efterladenskaberne, at lade afholde arrest eller til at søge fyldestgørelse igennem eksekution og tvangsauktion.

Stk. 2. Dog fortabes ikke retten til ifølge udlæg, opnået før dødsfaldet, at søge fyldestgørelse i det udlagte, ligesom også den, der førend dødsfaldet har fået afsætning, bevarer sin ret til i sin tid at få udlæg og derefter søge fyldestgørelse i det afsatte. Det er en selvfølge, at heller ikke de, der kan afhænde de dem til sikkerhed tjenende genstande uden foregående retsforfølgning, såsom håndpanthavere eller statskassen som pant-haver for krediterede toldafgifter i de en oplagshaver betroede oplagsvarer, jfr. forordningen af 1. februar 1797 § 75, er udelukkede herfra.

Afkræftelse efter konkurslovens regler kan ikke ske, medmindre boet erklæres konkurs i medfør af konkurslovens § 145.

UfR 1883.866. Antaget, at 12-ugersfristen i henhold til konkurslovens § 158 jfr. nu retsplejelovens § 533, stk. 2, ved udlæg i løsøre ikke finder anvendelse overfor dødsboer, der behandles efter skiftelovens kap. 3. Kritisk heroverfor *Gomard*: Fogedret s. 92.

Reglerne i retsplejelovens §§ 680 og 681 gælder i dødsboer, som behandles efter skiftelovens kap. 3.

UfR 1910.652. L og R havde pant i G's ejendom, R med prioritet efter L. R gjorde udlæg i ejendommen og lod den stille til tvangsauktion, på hvilken han blev eneste bydende med et bud, som dækkede L's pantefordring. R erklærede at ville overtage ejendommen som ufyldstgjort panthaver, men han døde, uden at have fået skøde, og ejendommen inddroges under hans bo. En bank, som havde erhvervet L's pantebrev,

ville nu gøre udlæg i ejendommen, men dette blev nægtet, idet banken fandtes i henhold til skiftelovens § 35 at måtte søge fyldestgørelse gennem skiftebehandlingen, da ejendommen rettelig var inddraget under R's bo, og da fremgangsmåden efter lov nr. 47 af 1. april 1905 (nu retsplejelovens § 680) ikke var bragt i anvendelse.

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 22: »Er et dødsbo, som omhandles i § 17 eller § 18 (afdøde statsborger i en af staterne og bosat i en af dem), under offentlig skiftebehandling i Danmark, Island eller Norge, skal lovbestemmelser, der indskrænker en fordringshavers adgang til tvangsfuldbyrdelse overfor boet, også anvendes med hensyn til ejendele, som findes i en anden stat end den, hvor boet behandles. Dette gælder dog ikke adgangen til at inddrive skatter og andre offentlige afgifter, som er pålagt i den stat, hvor ejendele findes, eller adgangen til at opnå fyldestgørelse i ejendele, hvori fordringshaveren har panteret eller tilbageholdelsesret.«

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 599. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 195 og 282. Munch-Petersen: Skifteret s. 251, 253, 305 og 355. Tvangsfuldbyrdelse s. 91 og 330. Gomard: Fogedret s. 54 og 120.

§ 36

Ved skifterettens beslutninger og kendelser bestemmes, hvad der med hensyn til boets behandling og udlodning bliver at iagttage og derunder, med de i § 34 gjorte undtagelser, hvorvidt de mod samme fremsatte påstande skal antages eller ikke. Derimod har skifteretten ikke ret til at tilpligte nogen at indbetale noget i boet eller at udføre noget for det eller til iøvrigt at påkende boets fordringer på andre. Dog kan skifteretten, hvor nogen har anmeldt fordring i boet, påkende dettes mod-

fordringer, forsåvidt de kan komme til afdrag i dets gæld, ligesom den, når nogen påstår udlevering eller overdragelse af genstande, der findes i boet, kan gøre sådan udlevering eller overdragelse afhængig af, at vedkommende opfylder sine forpligtelser i den anledning mod boet. Også kan skifteretten, når noget er udbetalt af boet mod skadesløs kvittering, afgøre, om dette i det hele eller for en del på grund af senere oplysninger eller omstændigheder bør tilbagebetales.

Om formen for skifterettens afgørelser og om skifterettens kompetence gælder nu tillige retsplejelovens § 660.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 § 3, stk. 2: Fremsættes begæring om anvendelse af statsborgerlandets lov rettidigt (se stk. 1) og er skiftet sluttet, vil skiftebehandlingen være at genoptage, uden at anke til højere ret er nødvendig. Skifteretten kan i tilfælde af offentligt skifte ved eksigibel dom pålægge en arving, legatar eller ægtefælle at tilbagebetale, hvad han måtte have modtaget for meget i boet.

Anordningens § 16, stk. 2, se ved § 20.

Krav mod boet

UfR 1884.427. Skiftekommissionen påkendte, hvorvidt statskassen var berettiget til at få udlæg i et dødsbo for nogle stempelbøder, der var pålagt boet af skattedepartementet.

UfR 1885.665. En testatrix havde bestemt, at en kapital skulle indsættes i overformynderiet til rentenydelse for en dame og ved rentenyderskens død tilfalde dennes legale arvinger. Efter rentenyderskens død blev testatricis bo reassumeret ved skiftekommissionen til skifte af kapitalen. Eksekutorerne i rentenyderskens bo fremsatte krav om, at kapitalen skulle indbetales dertil, men dette afvist af skiftekommissionen, da kapitalen fandtes at tilhøre testatricis bo.

UfR 1885.938. En sag, hvorunder en mand ifølge et dokument, der betegnede sig som købekontrakt, påstod sig kendt ejendomsberettiget til en afdød mands gård og subsidiært påstod dokumentet opretholdt som testamente, blev for den subsidiære påstands vedkommende afvist som hørende under skifterettens påkendelse, da den afdødes bo var taget under offentlig skiftebehandling.

UfR 1886.397. En mand solgte sin ejendom og døde, uden at skøde var udfærdiget. Hans hustru hensad i uskiftet bo, men døde også kort efter. Skiftekommisjonen udstedte her efter skøde. Køberen begærede omkostningerne ved at få tinglyst legitimation vedrørende enkens hensidden i uskiftet bo dækkede af boet, men dette afvistes af skiftekommisjonen.

UfR 1908.498. Søgsmål mod kurator i konkursbo vedrørende krav på erstatning for mangler ved olie, boet havde solgt, afvist ex officio, idet kravet måtte anmeldes i boet, og spørgsmålet om dets rigtighed afgøres af skifteretten.

UfR 1912.484. Søgsmål mod kuratorerne i konkursbo vedrørende krav på erstatning i anledning af, at nogle skilte, boet havde solgt, senere havde vist sig at tilhøre en trediemand, afvist ex officio, idet kravet måtte anmeldes for skifteretten.

UfR 1928.1101. En ægtefælle, der hensad i uskiftet bo, havde kort før sin død bortskænket betydelige beløb til forskellige af arvingerne. Det antoges, at ikke de almindelige domstole, men skifteretten måtte afgøre, om en enkelt arving i den anledning ved skiftet kunne kræve vederlag af det beholdne bo efter lov nr. 120 af 20. april 1926 § 6, stk. 3.

UfR 1939.653. En skifteret, der behandlede et dødsbo, ansås afskåret fra at afgøre en tvistighed, hvorunder en trediemand krævede erstatning af boet, fordi bobestyrelsen under et forretningsalg skulle have overdraget ham nogle boet ikke tilhørende butiksreoler. Se herved *Munch-Petersen*: Skifteretten s. 299 f med note 7 og *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 280.

UfR 1953.1121. En mand gav sin datter betinget skøde på sin ejendom, idet han udtalte i skødet, at hans hustru på grund

af alderdomssvækkelse var ude af stand til at forstå skødets betydning og derfor ikke medunderskrev. Manden og hustruen døde, og hustruens arvinger søgte at anfægte overdragelsen. Da det drejede sig om at få ubetinget skøde på en ejendom, der var registreret i boet, blev sagen med rette påkendt af skifteretten.

UfR 1960.975. Antaget, at spørgsmålet om, hvorvidt en af nu afdøde G i sin tid opført og beboet bygning, der lå på en arving A's grund, og som A efter en ved bygningens opførelse med G truffet aftale skulle overtage, mod en godtgørelse på 6000 kr. til de øvrige arvinger, nu skulle inddrages under skiftebehandling, bl. a. under hensyn til det om besiddelsesforholdet oplyste, måtte afgøres af skifteretten.

Boets krav mod andre

UfR 1877.892. Skifterets beslutning om ikke at reassumere et bo for at søge rentenydelseskapital inddraget under boet stadfæstet, se ad § 24.

UfR 1878.982. Livsarving efter afdød, som ved dødsanmeldelsen var angivet intet at eje, anset berettiget til at forlange, at boet toges under skiftebehandling og mod sikkerhedsstillelse for omkostninger, at skifteforvalteren ved de ordinære domstole søgte en kapital, som formentes at indestå hos nogle medarvinger inddraget i boet.

UfR 1884.217. Kautionsist anset berettiget til at fordre hovedskyldnerens bo reassumeret og at fordre, at boet, dersom det ikke kunne dække hans krav, ved sagsanlæg ved de almindelige domstole rejste regreskrav.

UfR 1886.1006. Odense Graabrødre kloster sagsøgte som formentlig arving efter en afdød pensionær i klostret en advokat til udlevering af en kapital, som afdøde havde overladt ham. Antaget, at spørgsmålet om, hvorvidt advokaten var pligtig at udlevere kapitalen, henhørte under de almindelige domstole.

UfR 1898.523. Udtalt, at det var en forudsætning for, at skifteretten kunne anlægge sag ved almindelige domstole for at søge nogle aktiver inddraget i et bo, at den havde truffet bestemmelse om, at de pågældende aktiver burde søges inddraget i boet, hvilket i det foreliggende tilfælde ikke skete.

UfR 1926.420. En skifteret havde truffet den afgørelse, at et beløb, som afdøde havde bortgivet kort før sin død, og som nogle arvinger begærede inddraget i boet, ikke kunne betragtes som hørende til boets aktiver.

Landsretten annullerede ex officio afgørelsen, da skifteretten havde været inkompetente til at påkende sagen.

V.L.T. 1930.249. Skifteret anset inkompetent til at træffe bestemmelse under behandlingen af et dødsbo om inddragelse under boet af nogle malerier, der fandtes på en ejendom, som afdøde havde haft i forpagtning.

V.L.T. 1937.363. Antaget, at der ikke under behandlingen af et dødsbo kunne foretages efterregistrering af nogle effekter, som af nogle arvinger påstodes at tilhøre boet, idet de ikke nu fandtes i boets besiddelse. Spørgsmålet om ejendomsretten fandtes at måtte afgøres ved de almindelige domstole.

UfR 1937.161. Under hensyn til den uklarhed, der forelå med hensyn til ejendomsforholdet til et beløb af 16.000 kr., som indestod på 4 sparekassebøger, der lød på A's navn, og af ham var overgivet til B, dog således at A stadig oppebar renterne, og til udgifterne ved en retssag, pålagdes det skifteretten, som behandlede A's dødsbo, efter begæring af 7 af de 75 arvinger i boet at anlægge retssag mod B til udlevering af sparekassebøgerne, som B hævdede var skænkede ham og hans familie.

Udtalt, at det lå udenfor skifterettens kompetence at afgøre den pågældende retstvist.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 769 og 771 ff. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 152, 280 og 285. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 299 ff.

§ 37

Enhver, som har noget at fordre eller påstå i et dødsbo, bør anmelde dette enten i en skiftesamling eller i skrivelse til skifteretten, som på forlangende meddeler tilståelse for anmeldelsen og har at gøre fornøden tilførsel herom i skifteprotokollen eller anden hertil bestemt bog.

Stk. 2. Ved anmeldelsen erhverves alle de rettigheder med hensyn til renter, afbrydelse af hævd eller forældelse og desl., som ellers flyder af påklage for eller indkaldelse til forligskommissionen eller påtale til tinge.

Se retsplejelovens §§ 680 og 681 om adgang for panthavere i fast ejendom til at forfølge deres panteret uafhængigt af bobehandlingen.

Anmeldelse

UfR 1908.474. Antaget, at veksler måtte fremlægges in originali og ikke blot i en af en advokat bekræftet afskrift.

Kvittering for anmeldelsen

Justitsministeriets skrivelse nr. 124 af 27. april 1889, Ministerialtidende 1889 s. 149: Når anmeldelse sker således, at indførelse i skifteprotokollen ikke kan ske i vedkommendes nærværelse, er skifteforvalteren pligtig at meddele tilståelse for modtagelsen. Justitsministeriet må finde det naturligt, at skifteforvalteren, når fordringshaveren fremsætter begæring om, at tilståelsen gives på et af ham fremsendt duplikat, ikke vægrer sig herved.

Anmeldelse af fordringer i dødsboer, der er sluttede uden egentlig skiftebehandling, se Erik Hastrup i Juristen 1955 s. 415.

UfR 1939.218. Efter at et bo var udlagt for begravelsesomkostningerne, anmeldte en kreditor til skifteretten en fordring på afdøde for at hindre forældelse, idet der for afdøde hen-

stod en falden arv i uskiftet bo. Den pågældende henvistes til at gøre sit krav gældende ved boets eventuelle genoptagelse, da bestemmelsen i skiftelovens § 37, stk. 2, forudsætter, at der foreligger en bobehandling, under hvilken anmeldelsen kan ske.

UfR 1942.421. En fordring blev anmeldt over for et bo, som var udlagt for begravelsesomkostninger og privilegeret gæld. Skifteretten tilbagesendte anmeldelsen med påtegning om, hvorledes boet var udlagt, og at fordringen var optaget i gældbogen, samt tilføjede, at skifteretten ikke kunne udtale sig om virkningen af anmeldelsen. Påstand under kære om, at skifteretten skulle meddele tilståelse med virkning efter skiftelovens § 37, stk. 2, eller reassumere boet, blev afvist, idet påtegningen indeholdt en tilståelse, og skifterettens negative bemærkning ikke kunne begrænse anmeldelsens retsvirkning.

J.D. 1953.131. Et bo blev efter i 1943 at være udlagt for begravelsesomkostningerne reassumeret i 1952 i anledning af, at der var tilflydt boet midler. En fordringshaver anmeldte nu fordringen ifølge et gælds-brev, som var udstedt af afdøde i 1931. Fordringen blev anset forældet, da den ikke var rettidigt anmeldt i boet.

UfR 1955.353. Et bo blev i 1946 sluttet som intet ejende og efter at være genoptaget, udlagt for begravelsesomkostningerne i 1947. I 1953 blev boet påny genoptaget, efter at der var tilflydt det midler, og skattevæsenet anmeldte et krav. Dette blev anset som forældet, da det ikke var rettidigt anmeldt i boet.

Anmeldelsen udelukker præklusion.

Se nærmere de ved § 22 citerede domme.

Lov om børns retsstilling nr. 200 af 18. maj 1960 § 22, stk. 3 opretholder *lov om børn uden for ægteskab nr. 131 af 7. maj 1937 § 26, stk. 4*, hvorefter skifteretten eller eksekutorerne, når det kommer til deres kundskab, at der påhviler afdøde bidragspligt over for børn uden for ægteskab, har at drage omsorg for, at fordringen gøres gældende. Bestemmelsen er omtalt i *Bitsch: Kommentar til børneloven s. 127 ff.*

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 23 150-51 og 194. Munch-Petersen: Skifteret s. 254.

§ 38

Når den ved indkaldelsen til kreditorerne givne frist er udløben, har skifteretten inden en måned derefter at forfatte en liste over de anmeldte fordringer, om fornødent med angivelse af deres indbyrdes orden, og derpå at forelægge denne bilagt med anmeldelserne i en behørig tillyst skiftesamling. I denne samling gennemgås listen tilligemed de bemærkninger, som boets kurator, hvor en sådan er antagen, eller skifteretten har fundet anledning til at knytte til samme eller da fremsætte, og boets vedkommende opfordres til at erklære sig over fordringerne. Såfremt de vil gøre indsigelse mod nogen fordring eller den en sådan anviste plads i ordenen, skal de være pligtige at fremkomme med disse under samlingen eller senest inden 4 uger efter samme og dernæst uden ophold forfølge dem videre. De fordringer, mod hvilke ingen indsigelse er fremsat inden den foranstjorte tidsfrist, betragtes som anerkendte. I den nævnte samling bør derhos såvidt muligt fremlægges en oversigt over boets status.

UjR 1905 A. 184. En fordring var, under anmelderens udeblivelse, kun blevet anerkendt for den del af beløbet, som afdødes bøger udviste. Over et år senere henstillede anmelderen, at fordringen anerkendtes for hele dens beløb, men herimod protesterede arvingerne under henvisning til, at anmelderen havde forholdt sig passiv over 4 uger efter prøvelsen. Da arvingerne imidlertid under den herom opstæede procedure ikke behørigt havde bestridt fordringens rigtighed, blev den anerkendt med bemærkning, at skiftelovens § 38 ikke var til hinder herfor.

UjR 1906.341. I et dødsbo opstod tvist om fordelingen af købesummen for en boet tilhørende ejendom, som var bort-

solgt ved tvangsauktion. En mand, der havde pant i ejendommen, ifølge et skadesløsbrev, men hvis fordring endnu ikke havde været prøvet af boet, kendtes berettiget til for det beløb af den af ham anmeldte fordring, som måtte blive anerkendt af boet, at få dækning af købesummen næst efter nogle nærmere betegnede prioriteter.

UfR 1909.506: Se ved § 22.

UfR 1915.736. Antaget, at den liste over anmeldte fordringer, som omhandles i skiftelovens § 38, og den dertil knyttede indsigelsesfrist kun omfatter fordringer på afdøde, men ikke fordringer, opståede efter dødsfaldet eller udleveringskrav, støttet på ejendomsret.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 801. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 196 og 198. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 256 og 265 note 6.

§ 39

Når nogen anmeldt fordring modsiges, bliver det, efter for-gæves forsøgt forligsmægling af skifteretten, ved dennes kendelse i overensstemmelse med de hidtil gældende rettergangsregler at afgøre, om og for hvilket beløb fordringen skal komme boet til udgift. På samme måde afgøres tvistigheder om fortrinsret og alle andre tvistigheder om, hvorledes boet skal udloddes. Skifteretten drager omsorg for, at boets tarv i slige tilfælde varetages enten ved kurator eller, om fornødent, ved en antagen sagfører.

Protest fra arving mod anerkendelse af fordring

UfR 1908.238 citeret ved § 19.

Regler om rettergangsmåden ved skifteretten findes nu i retsplejelovens § 660.

UfR 1876.1018, jfr. 1877.531. Anerkendelse i dødsbo af fordring ifølge pantebrev gjort afhængig af kreditors ed angående pantebrevets ægthed og fordringens rigtighed. Se nu retsplejelovens § 306.

UfR 1894.888. Fordring fandtes at kunne bringes i modregning over for bo, skønt der var nægtet den anerkendelse ved fordringernes prøvelse i boet, da den ikke var forkastet ved skifteretsafgørelse. Efter § 660 afgør skifteretten ved dom om anmeldte omtvistede fordringer kan anerkendes. Se tillige om afgørelsen ved § 24.

UfR 1938.378. Skifteretsafgørelse burde være truffet ved dom, da den omhandlede selve det materielle arvekrav – ikke bobehandlingen.

UfR 1938.958. Afgørelse vedrørende fremsat arvekrav burde være truffet ved dom.

Om brug af doms- eller kendelsesformen, se iøvrigt Den kommenterede Retsplejelov, 2. udgave, ad § 660.

Skifteretsafgørelsens retskraft

UfR 1891.237. I et testamente var bestemt, at renterne af en kapital skulle tilfalde en person for dennes livstid, og at kapitalen derefter skulle tilfalde 3 personer. Disse døde før rentenydersken. Antaget, at de nævnte 3 personers arvinger ikke kunne gøre krav på kapitalen, allerede fordi den i testators bo afsagte repartition udtalte, at kapitalen ikke faldt i arv straks ved testators død, men først tilfaldt de 3 ved rentenyderskens død.

UfR 1894.888 citeret ovenfor.

UfR 1898.926. Debitor ifølge et pantebrev, som var overgået til 2 ægtefællers fællesbo, fremsatte under en efter skifte af boet, på grundlag af pantebrevet foretagen eksekutionsforretning, påstand om, at han var blevet ejer af pantebrevet. Denne påstand blev forkastet under henvisning til, at den allerede var forkastet ved en af skifteretten i boet afsagt decision, som ikke var påanket.

UfR 1915.287. Skifterets beslutning om indbetaling af nogle uafhængede arvemidler i statskassen og selve denne indbetaling fandtes at være judicielle akter, som måtte stå ved magt indtil de måtte blive omstødt ved appel.

UfR 1931.351. Efter at en herboende mand var afgået ved døden i Tyskland, toges hans bo under skiftebehandling i Danmark, hvilket blev tinglyst på afdødes faste ejendom her. Ejendommen blev udleveret til nogle af tyske myndigheder udnævnte testamentsfuldbyrdere og solgt af disse. Da skifterettens afgørelse om ejendommens udlevering til testamentsfuldbyrderne ikke var påkæret, antoges disse legitimerede til at udstede overdragelsesdokumentet.

Se iøvrigt afgørelser citerede ved § 24.

Omgørelse af skifterettens afgørelser

UfR 1935.843 citeret ved § 72.

UfR 1945.1095 H. Skifteretsbeslutning om udlevering af fællesbo til enke til hensiddende i uskiftet bo med hendes afdøde ægtefælles udarvinger omgjordes straks efter, idet ægtefællernes testamente måtte forstås således, at enken skulle være universalarving.

Da der var tale om en beslutning, truffet uden forudgående procedure og da begæringen uden unødigt ophold var taget tilbage uden at der på grundlag af beslutningen var sket noget, der havde indvirket på trediemands retsstilling, fandtes skifteretten at have haft kompetence til på enkens begæring at omgøre beslutningen.

Deuntzer: Skifteret s. 571 og 750-51. *Bentzon:* Arveret s. 72 m. note 117. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 263 og *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 127-28, 155 og 323.

UfR 1953.179 citeret ved § 72.

Om genoptagelse af begravelsesudlæg se *V.L.T. 1950.125*, *UfR 1952.1064*, *J.D. 1953.142*, *UfR 1955.897* og *J.D. 1958.241*: citerede ved § 10.

Sagsomkostninger

I sager, der afgøres ved kendelse, kan skifteretten pålægge en part, der skønnes uden tilstrækkelig grund at have givet anledning til eller unødigt at have vidtløftiggjort proceduren at udrede sagsomkostninger. I domssager gælder almindelige regler om sagsomkostninger, jfr. retsplejelovens § 660.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 786 ff. Munch-Petersen: Skifteret s. 256-57, 299 og 301-02. Den kommenterede Retsplejelov, 2. udgave, ad § 660.

§ 40

De afsagte kendelser kan ikke, medmindre de pågældende parter frafalder påanke, eller vedkommende kendelse ifølge sin genstand er upåankelig, lægges til grund for boets videre behandling, førend påankefristen er udløben, uden at påanke er iværksat, jfr. § 88.

Stk. 2. *Skulle kendelsen blive forandret eller annulleret ifølge en senere iværksat påanke, tages behørigt hensyn hertil ved boets videre behandling og i fornødent fald ved omgørelse af det foretagne, hvor skiftet ikke endnu er sluttet, men efter den tid må enhver forandring søges iværksat ved påanke af udlodningen.*

Lignende regler gælder om de i anledning af påanken afsagte overrettsdomme.

Skiftelovens § 40 er bortfaldet ved retsplejeloven, jfr. dennes § 654. Reglerne om appel af skifterettens afgørelser findes nu i retsplejelovens §§ 661-665.

Se afgørelser refereret ved § 24.

Litteratur. Munch-Petersen: Skifteret s. 310 ff. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 290. Den kommenterede Retsplejelov, 2. udgave, ad §§ 661-665.

§ 41

Vil en eller flere af boets vedkommende påanke en i en tvist, hvori de ikke er boets modparter, afsagt skiftekendelse eller dom, ved hvilken boet vil lade det bero, da har de hertil adgang, for så vidt der ikke mellem boet og vedkommende er sluttet overenskomst om tvistens genstand, og sagens påanke ikke udsætter boet for tab af rettigheder, som ved kendelsen eller dommen måtte være det tilkendt.

Sammenlign den tilsvarende bestemmelse i konkurslovens § 95.

UfR 1885.314. Nogle personer, som i testamente var indsat til at arve en fordring, der viste sig at være boets eneste aktiv, kunne ikke påanke en kort efter testators død afsagt dom vedrørende fordringen, idet der af indstævnte som arving var gjort indsigelse mod testamentets gyldighed og indhold, så det var uvist, om det omstridte beløb eventuelt helt eller delvist ville tilfalde de nævnte testamentsarvinger.

UfR 1893.147, jfr. UfR 1891.1125. I et dødsbo blev det ved skifterettens kendelse bestemt, at boet skulle søge en af afdøde foretagen gavedisposition omstødt som døds gave. Sagen tabtes, og skifteforvalteren appellerede ikke dommen. Afdødes intestatarvinger fandtes at kunne iværksætte appel.

Arvings adgang til at anlægge sag i 1. instans

UfR 1933.1031 H. Skifterettens beslutning om ikke at søge sparekassebog inddraget i boet afskar ikke arving fra selv at søge sin del.

UfR 1942.472 H. Enkes dispositioner kort før sin død over nogle obligationer fandtes at være bindende for arvingerne som gavedispositioner.

Eksekutors nægtelse af at anlægge sag til inddragelse af obligationerne i enkens dødsbo udelukkede ikke en arving fra at anlægge sådan sag.

Dommen fra 1933 er omtalt af *Borum* i Arvefaldet s. 74-76 og af *Harbou* i UfR 1949 B. 300 f.

§ 42

Boets vedkommende, som ved påanke i henhold til foregående paragraf har forøget boets masse, er berettigede til at forlange de herpå anvendte bekostninger erstattede af boet, for så vidt de ikke overstiger den forøgelse, som boet derved vinder. Er boet sluttet, når den endelige dom falder, tilfalder det ved påanken vundne den eller dem, som har iværksat den, indtil deres bekostninger er dækkede; med overskuddet forholdes der efter de i tredie underafdeling givne regler.

Sammenlign den tilsvarende bestemmelse i konkurslovens § 96.

Litteratur ad §§ 41 og 42. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 291. Munch-Petersen: Skifteret s. 316.

TREDIE UNDERAFDELING

Om dødsboets slutning og opgørelse

§ 43

Viser det sig, at der i et dødsbo ikke findes midler til at dække andre udgifter end begravelsesudgifterne, kan skifteretten straks slutte et sådant bo ved at udbetale eller udlægge til den, som har bekostet begravelsen, hvad der findes i boet. Er det overskydende ikke mere, end at det skønnes at ville medgå til dækning af privilegerede fordringer, kan skifteretten udlægge boets beholdning til disse efter deres orden og beskaffenhed og dermed slutte behandlingen.

UfR 1908.664. En person havde efter registrering fået en afdøds bo udlagt for begravelsesomkostningerne og søgte nu at indtale en fordring på 100 kr., som afdøde havde haft. Mod debtors benægtelse fandtes det ikke godtgjort, at udlægget omfattede denne fordring, og han blev derfor frifunden.

Se iøvrigt bemærkningerne ved § 10 og § 37.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 579 og 653. Bentzon: Arveret s. 334. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 151 ff. Munch-Petersen: Skifteret s. 240, 251 og 261-62.

§ 44

Såsnart som de i § 38 omhandlede 4 uger efter listens fremlæggelse er gået, har skifteretten at iværksætte udlodninger til kreditorerne i overensstemmelse med reglerne i konkurslovens 14. kapitel.

Stk. 2. Ligeledes bliver forskrifterne i bemeldte lovs 1., 3. og 5. kapitel at anvende i de her omhandlede boer med den lempelse, der følger af forholdets natur.

Stempel

Lovbekendtgørelse nr. 309 af 11. oktober 1961 om stempelafgift § 50: Ingen fordring må udbetales på skifte efter et dokument med hensyn til hvilket en stempelovertrædelse er begået, inden dokumentet forevises berigtiget. Se om meddelelse af dispensation fra bestemmelsen *Mangor: Lov om stempelafgift 1936, s. 107.*

Anvendelse af regler i konkursloven

Om konkurslovens regler henvises til kommentaren til denne lov af *Niels Harbou* og *Mogens Munch*.

UfR 1884.505. Afdødes enke fandtes berettiget til i medfør af reglerne om transgbeneficiet i konkurslovens § 1 jfr. § 160 af boet at udtage de i sidstnævnte paragraf omtalte nødvendighedsgenstande, dog uden præjudice for medarvingers eventuelle ret til at forlange de udtagne genstande medtaget ved opgørelsen af boet.

Se nu retsplejelovens § 509 jfr. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 154-56 og *Munch-Petersen:* Tvangsfuldbyrdelse s. 111, og om efterlevende ægtefælles adgang til at udtage det nødvendigeste forlods af boet, skiftelovens §§ 62 a og b.

UfR 1889.1111. En i en eksekutors ikke-vedgåelsesbo anmeldt fordring for betroede midler anset fortrinsberettiget ifølge konkurslovens § 33, stk. 1.

UfR 1899.221. I et tilfælde, hvor en lejer var død midt i et leje halvår, hvorefter hans dødsbo, i hvilket arv og gæld ikke var vedgået, havde opsagt lejemålet til næste flyttedag, og hvor boet havde benyttet lejligheden indtil flyttedagen dels til opbevaring af boets møbler, dels således at det med ejerens samtykke fortsatte den afdødes fremleje af en del deraf, og selv bortlejede en anden del, antoges det, at boets indtræden i lejemålet, der skete ifølge skiftelovens § 44, jfr. konkurslovens § 17, ikke kunne medføre, at lejen for det ved døds-

faldet løbende leje halvår skulle udredes som massekrav, hvilket heller ikke for tiden efter dødsfaldet fulgte af boets benyttelse af det lejede, idet det ikke herved selvstændigt havde overtaget lejemålet.

Endvidere udtalt, at klasselotteriets fordring i en kollektørs dødsbo i anledning af kasseangel er privilegeret efter konkurslovens § 33, stk. 1, og at en kollektørs kautionister, når de har indfriet deres kautionsforpligtelser efter debtors død har samme fortrinsret i boet ifølge skiftelovens § 44, jfr. konkurslovens § 19.

UfR 1902. 176. I en dom om inddragelse i et insolvent dødsbo af nogle livsforsikringspolicer udtalt, at konkurslovens § 28 om afkræftelse ikke kunne finde anvendelse, da boet ikke var taget under konkursbehandling.

UfR 1912.324. En person, der havde lejet en lejlighed fra april flyttedag 1910, døde i februar samme år, og ifølge overenskomst mellem boet, i hvilket arv og gæld ikke blev vedgået, og udlejer, bortfaldt lejemålet uden opsigelse fra oktober flyttedag 1910. Antaget, at konkurslovens § 16, ikke § 17, måtte komme til anvendelse, idet lejemålet ikke var påbegyndt, da gælden blev fragået. Da boet ikke havde tiltrådt lejemålet, og udlejer ikke havde rettet den i § 16 nævnte opfordring til boet, blev kravet på leje kun anerkendt som simpelt krav.

UfR 1915.674 citeret ved § 5.

UfR 1924.34 citeret ved § 22.

V.L.T. 1931.113. Beløb, som A fejlagtigt havde afsendt til B, og som var indgået i B's dødsbo, i hvilket arv og gæld ikke var vedgået, kunne efter omstændighederne kræves udbetalt som massekrav.

UfR 1935.386. Krav på *efterbetaling af for lidt erlagt skat* anset privilegeret i henhold til konkurslovens § 33, stk. 2 litra c.

UfR 1955.430 H. Hverken i konkurslovens § 33, nr. 2 c, jfr. skiftelovens § 44, eller i Statsskatteloven smh. m. kontrolloven hjemmel for privilegium for fordoblingsbeløbet pålagt i anledning af afdødes urigtige selvangivelse. Se bemærknin-

gerne ad § 53 og iøvrigt om skatteefterbetalingskrav i dødsboer *Jørgen Smith*: Skatteunddragelser, 1961, s. 40-42.

UfR 1955.1009. Ikke-vedgåelsesbo anset indtrådt i kontrakt efter konkurslovens § 16. Erstatningskrav for mangler ved leverede varer massekrav.

Foreløbig udlodning efter konkurslovens § 124 foretages kun sjældent i insolvente dødsboer, jfr. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 198.

Medhjælperlov nr. 156 af 31. maj 1961 § 30: »I konkursboer samt dødsboer, i hvilke arv og gæld ikke er vedgået, nyder medhjælperen fortrinsret for løn og kostpenge, jfr. § 7 i overensstemmelse med § 33, nr. 2 f i lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. v. og § 44 i lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m. v. Fortsættes et bestående arbejdsforhold i henhold til § 29 med boet, fyldestgøres medhjælperens krav for tiden efter konkursen eller dødsfaldet som massekrav.«

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 23: »Er et dødsbo, som omhandles i § 17 eller § 18, under offentlig skiftebehandling i Danmark, Island eller Norge, får art. 7 i konvention om konkurs af 7. november 1933 jfr. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 tilsvarende anvendelse ved afgørelse af spørgsmål om fortrinsret for fordringer.«

Krav på tilbagebetaling af offentlig hjælp

Lov nr. 169 af 31. maj 1961 om offentlig forsorg § 66: »... Adgangen til at gøre tilbagebetalingskrav gældende i understøttedes dødsbo er betinget af, at der efter vedkommende skifterets skøn ikke derved berøves personer, over for hvilke der påhvilede ham fuld forsørgelsespligt, det rimelige til underhold.«

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 283 og 334. Ussing: Aftaler s. 13. Enkelte kontrakter s. 31, 60 og 376. Dansk obligationsret, almindelig del s. 202, 210, 439 og 519. Borum: Arvefaldet s. 55. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 74, 196, 198 og 203. Munch-Petersen: Skifteret s. 251-52, 255, 257, 262 og 355-56. Tvangsfuldbyrdelse s. 111. Gomard: Fogedret s. 55.

§ 45

Befindes der at være overskud at arve, efter at kreditorerne er fyldestgjorte, har skifteretten at skride til udlodning af boet til arvinger og legatarer, såsnart iøvrigt boets formue er samlet og indkommet.

I. *Beregning af den beholdning, af hvilken afgifter skal svares Lov nr. 156 af 30. november 1874 om betalingen for de til skiftevæsenet henhørende forretninger m. m., som ændret ved lov nr. 112 af 12. april 1957:*

For så vidt *skifteafgift* skal erlægges (se herom lovens § 1), udgør afgiften ifølge § 3, stk. 1:

»a) af boer i hvilke arv og gæld vedgås samt dødsboer i hvilke den efterlevende ægtefælle skifter med den først afdødes arvinger $\frac{2}{3}$ 0/0 og af alle andre boer $\frac{4}{3}$ 0/0 af boets hele formuemasse uden fradrag af gæld og deslige,

b) desuden af de boer, hvis beholdne formue udgør 400 kr. eller derover 1 0/0 af den beholdne formue.«

I visse tilfælde sker der nedsættelse i medfør af § 3, stk. 2.

Loubekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 om afgift af arv og gave § 16, stk. 1 og 2: »Afgiftspligtens genstand er, hvad der i henhold til den afgiftspligtige erhvervelse kommer de afgiftspligtige til gode.

Omfatter afgiftspligten samtlige en afdøds efterladenskaber, kan derfor også samtlige de ham påhvillende gældsforpligtelser ligesom de øvrige den efterladte formue påhvillende byr-

der eller med dennes erhvervelse forbundne omkostninger fradrages ved opgørelsen af den afgiftspligtige beholdning.«

II. Hvilke udgifter kan afholdes som boudgifter

Skattedepartementets skrivelse nr. 195 af 22. december 1924: (Ministerialtidende 1924 s. 232) Udgifter til arveudlæg kan ikke opføres som boudgift, således at de afgiftspligtige beløb til skifteafgift, repartitionsstempel og arveafgift forringes.

UfR 1931.509. Udgifter til gravsteder kan, når beløbene er bestemt til udsmykning og vedligeholdelse af afdødes eget gravsted, eller gravsteder, hvori foruden afdøde også andre personer hviler, i almindelighed passere som boudgifter.

UfR 1936.386: Antaget, at omkostninger til tinglysning, stempling m. m. af arveudlægsskøder og stempling af arveudlæg ikke kunne henregnes til boudgifter ved udfindelsen af den beholdne formue, hvoraf afgift efter skifteafgiftslovens § 3 b skulle svares.

Justitsministeriets sag M 14³¹/1938 citeret ved § 30.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1954-96⁸⁴: Honorar til legatvæрге på skifte kan kun afholdes som boudgift, såfremt værgeskikkelsen kan siges at være i boets interesse.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1954-110³: Bo kunne belastes med *bekræftelsesvederlag* ved meddelelse efter tinglysningslovens § 13.

Se iøvrigt *Albeck*: Behandlingen af eksekutorbocer, 3. udgave s. 55-57 og afgørelser citerede ved § 83.

III. Legatarers stilling i relation til boomkostninger

Om beregning af arveafgiften, dersom legatet efter testamentet skal udredes fri for afgifter, se arveafgiftsloven § 21, stk. 3.

UfR 1881.43. Antaget, at testator havde villet fritage nogle legatarer for udgift til testamentets efterstempling.

UfR 1900.178. Antaget, at 2 legatarer, der havde fået legaterne udbetalt mod skadesløskvittering uden fradrag af arve-

afgift og efterstemplingsgebyr, var pligtige at tilbagebetale et til afgifterne svarende beløb, idet disse ikke kunne belastes boet.

UfR 1904.736: Der var tillagt en legatar 10.000 kr. »skadesløs og forlods«. Deraf fandtes ikke at følge, at arveafgift og anden udgift til det offentlige vedrørende legatet skulle udredes af boets masse, og det pålagdes legataren at udrede disse afgifter.

UfR 1944.367. Legatarer gjorde indsigelse mod boudgifter. Da de fandtes at have retlig interesse i, at boudgifterne var mindst mulige, var de ikke afskåret herfra.

Vedrørende legatarers stilling se: *Bentzon*: Arveret s. 334 og 337. *Borum*: Arvefaldet s. 105 ff. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 70, 125, 136, 140, 142, 160, 167, 169, 173, 184, 216 og 218-19. *Ernst Andersen*: Arv og legat s. 146 ff.

IV. *Betaling af boomkostninger i medhjælperbo, der intet ejede*

Justitsministeriets sag Y 8301/1922: Sagsomkostninger vedrørende retssag og honorar til skifterettens medhjælper i bo, der intet ejede, kunne ikke afholdes af statskassen. Derimod kunne mindre udgifter til afskrivning, bekendtgørelser m. v. afholdes af denne.

V. *Boskatter*

a) Statsskatter.

1. Indkomstskat.

Lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 2, stk. 1 nr. 4: Indkomstskattepligt påhviler uafsluttede dødsboer, der her i landet er undergivet offentlig skiftebehandling, for så vidt dødsfaldet ligger forud for det sidste kalenderår før ligningens foretagelse.

§ 2, stk. 2, jfr. stk. 1, nr. 3: Indkomstskattepligt påhviler dødsboer, der behandles i udlandet, når vedkommende bo her i landet ejer fast ejendom eller tiende eller har del i sådan ejendom eller nyder indtægter af samme eller af fideikommiskapitaler, herunder kapitaler, båndlagte i overensstemmelse med regelen i lov nr. 563 af 4. oktober 1919 § 4, eller som udøver eller er deltager i nogen næring eller virksomhed her i landet.

§ 2, stk. 3. Udenlandske dødsboers herværende befuldmægtigede er medansvarlige for skattepligt.

Advokatbladet 1963.126 citeret ved § 83.

Advokatbladet 1963.196 (Skattedepartementets afgørelse): I et tilfælde, hvor en skatteyder afgik ved døden efter at have indgået forlig med skattevæsenet om efterbetaling af for lidt betalt skat og efter at have betalt en væsentlig del af beløbet, medens spørgsmålet om ansvar for urigtig selvangivelse, der var henskudt til domstolene, ikke var afgjort, savnedes der hjemmel til at foretage dødsbotillæg i h. t. statskattelovens § 43.

Advokatbladet 1963.198 (Skattedepartementets afgørelse): Når en enke i uskiftet bo begærer offentlig skifte, regnes fristen i statskattelovens § 2 nr. 4 fra skiftets begyndelse, og boet skal ikke svare særlig indkomstskat, hvis det ikke undergives almindelig skattepligt.

2. Formueskat.

Bestemmelser herom findes i den for vedkommende skatteår gældende udskrivningslov. Se for skatteåret 1963-64 lov nr. 93 af 20. marts 1963 om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten §§ 6-10 og § 1, stk. 5 om udenlandske dødsboer.

§ 6, stk. 1: Her i landet behandlede dødsboer, der den 1. april 1963 befinder sig under offentligt skifte, udreder for skatteåret 1963-64 formueskat til staten beregnet efter ...

I fællesboer beregnes formueskatten af afdødes boslod, jfr. *Glistrup*: Skatteret s. 533 med note 6.

Advokatbladet 1963.199 (Skattedepartementets afgørelse):

Ved første skatteansættelse efter hustruens død er enkemanden, som sidder i uskiftet bo kun formueskattepligtig af halvdelen af fællesboet.

b) Skat til kommunen af boers indtægt ved erhvervsvirksomhed.

Lovbekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen

§ 29. Når et uafsluttet dødsbo, der her i landet er undergivet offentlig skiftebehandling, har haft virksomhed eller indtægt af den i § 18, stk. 1 nr. 1-4 ommeldte art i en kommune her i landet, skal der pålignes samme personlig skat til erhvervskommunen. Skatten svares af den pågældende indtægt uden forhøjelse eller nedsættelse af nogen art med kommunens ligningsprocent i de kommuner, hvor den kommunale ligning foretages efter bestemmelserne i § 9 b, stk. 2-4 og i de øvrige kommuner med skatteprocenten.

§ 31. Et dødsbos skattepligt efter § 29 indtræder fra begyndelsen af det efter dødsfaldet følgende kvartal og ophører med udgangen af det skattehalvår i hvilket bobehandlingen er afsluttet.

c) Særlig indkomstskat.

Lovbekendtgørelse nr. 289 af 4. juli 1963 om særlig indkomstskat m. v. § 1: »Dødsboer, der er indkomstskattepligtige til staten, svarer tillige skat af særlig indkomst efter reglerne i denne lov.«

Advokatbladet 1962.280 (Skattedepartementets afgørelse): Hvis en fast ejendom sælges af et offentligt skiftet dødsbo, betales der kun særlig indkomstskat, hvis boet bliver selvstændigt indkomstbeskattet.

Hvis boet skiftes privat, svares ved salg af fast ejendom særlig indkomstskat beregnet på grundlag af den ejendomsverdi, der er betalt arveafgift af.

Advokatbladet 1962.281 (Skattedepartementets afgørelse): Et eksekutorbo, der var indkomstskattepligtigt for skatteårene 1961/62 og 1962/63, solgte i 1961 en ejendom, som afdøde havde erhvervet før 1. januar 1949. Boet skulle svare særlig

indkomstskat af fortjenesten ved salget, idet det beløb, hvortil ejendommen var registreret i boet, betragtedes som anskaffelsessum.

Advokatbladet 1963.197 (Skattedepartementets afgørelse): I et executorbo efter en i 1961 afdød skulle der svares særlig indkomstskat, hvis boet ikke blev sluttet inden den 1/4-1964. Skattedepartementet ville efter omstændighederne ikke have noget imod, at avancen opgjordes med udgangspunkt i et skøn over ejendommens værdi i handel og vandel på registreringstidspunktet, uanset at den var registreret til ejendomsværdien.

Advokatbladet 1963.198 citeret foran.

VI. Afsætning af arv til borteblevne og fraværende

Lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne.

§ 25, stk. 1: Er der ikke vished for, at en arving har overlevet arveladeren, udlægges der ingen arv til ham ...

§ 25, stk. 4: Er der nogen sandsynlighed for, at en arving har overlevet arveladeren, kan skifteretten uanset regelen i stk. 1, når særlige forhold taler derfor, bestemme, at den arv, som eventuelt kan tilfalde denne arving, foreløbig indsættes i overformynderiet som tilhørende boet, medens dette iøvrigt slutes. Når de fornødne undersøgelser er foretaget, dog senest 1 år efter arvens indsættelse i overformynderiet, optager skifteretten spørgsmålet om udlodning af arven til endelig behandling.

§ 26: Har en arving overlevet arveladeren, udlægges der arv til ham, uanset at hans opholdssted ikke er kendt.

Reglerne i kapitel 1 anvendes på denne arv.

§ 27: Dersom en arvings opholdssted vel kendes, men det ikke er muligt at udbetale arven til ham, behandles den efter reglerne i kapitel 1.

Se iøvrigt bemærkningerne ved § 5.

VII. Udlæg af arv til umyndige og fraværende

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957) citeret ved § 16.

Se nedenfor ved § 47 samt § 49.

a) umyndige.

1. Kontanter og værdipapirer.

Findes tilstrækkelige kontante midler eller anordningsmæssige effekter i boet, skal den umyndiges arv udlægges deri, medmindre andet tillades af justitsministeriet. Er der ikke tilstrækkelige midler af denne art, kan ikke-anordningsmæssige effekter udlægges til en umyndig arving. Det må påses, at han ikke stilles ringere end andre arvinger, jfr. *Borum: Personretten*, 3. udgave s. 97-99 og *Gården: Myndighedsloven* 3. udgave, s. 96 f.

Justitsministeriets sag H 3166/1933: Eksekutor kunne uden overøvrighedens sanktion godkende værgens samtykke til at 12.000 kr. af den umyndiges arv på 62.500 kr. blev udlagt i aktier i Københavns Handelsbank.

Justitsministeriets sag L 2539/1936: Overøvrighedens godkendelse af, at mindreårigs arv blev udlagt i pantebrev i en ejendom, boet havde solgt til hans moder, var uforuden. Det tilkom eksekutor at afgøre, om værgens samtykke hertil kunne godkendes.

Justitsministeriets sag L 4664/1936: Nægtet godkendelse af udlæg til mindreårig legatar i ikke-anordningsmæssigt pantebrev. Mindreåriges fader var debitor. Der fandtes tilstrækkelige anordningsmæssige effekter.

Justitsministeriets sag O 525/1939: Ved skifte efter moderns død godkendtes det, at en del af mindreårigs arv forblev indestående i faderens ejendom med ikke-anordningsmæssig sikkerhed.

Justitsministeriets sag T 991/1944: En ordning, hvorefter en forretning, der tilhørte et dødsbo med mindreårige arvin-

ger, blev omdannet til et aktieselskab og arven delvis udlagt i aktier, måtte betragtes som en disposition, der gik ud over, hvad der naturligt indgik som led i boets afvikling, og måtte kræve overøvrighedens godkendelse.

Justitsministeriets skrivelse nr. 48 af 21. februar 1947, justitsministeriets sag V 4896/1946: Ikke godkendt, at arv til umyndiggjort var udlagt i ikke-anordningsmæssige effekter, skønt den efter boets forhold kunne være udlagt i anordningsmæssige.

2. Løsøre (se § 47).

Værgbekendtgørelsens § 27 citeret ved § 47.

Justitsministeriets sag Y 3433/1948: Det tilkom eksekutor at tage stilling til, om værgens begæring om, at den umyndige fik udlagt løsøre for 460 kr. af en arv på 2400 kr. kunne imødekommes, og overøvrighedens sanktion var unødvendig.

3. Fast ejendom.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1961-114⁷⁴: Arveudlæg til umyndige i fast ejendom kræver pupilautoriteternes godkendelse, selvom ejendommen er ubehæftet.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1962-114¹⁹⁰: Tilladt, at gård, som gav betydelige indtægter, udlagdes til en 7-årig og hans moster med halvdelen til hver. Erklæring fra den mindreåriges fader om at ville friholde ham for ethvert af besiddelsen af ejendomsanparten flydende krav, indtil hans 21 år, således at faderen ikke senere ville kunne kræve refusion. Vilkår om bortforpagtning.

b) Fraværende.

Justitsministeriets skrivelse nr. 124 af 13. januar 1944, justitsministeriets sag S 5268/1943: Udtalt, at det ikke er foreskrevet, at arv til fraværende arvinger, for hvem væрге er beskikket i medfør af skiftelovens § 14, skal udlægges i anordningsmæssige effekter, og at eksekutor er berettiget til i medfør af værgbekendtgørelsens § 26 at godkende værgens tiltrædelse af, at udlægget sker i andre effekter, men at overøvrighedens godkendelse bør indhentes, når udlægget efter boets tilstand kunne være sket i anordningsmæssige effekter.

VIII. Om udlæg af kapitaler, hvorpå der hviler rentenydelsesrettigheder UfR 1938 B. 112-15 (C. H. Paulsen), s. 115-16 (K. Jarner), s. 171-74 (G. Svedstrup).

IX. *Indberetninger vedrørende arveudlæg*

Justitsministeriets cirkulære nr. 127 af 12. september 1930: Når der tilfalder en umyndig arv, skal der herom gives meddelelse til den skifteret, som fører tilsyn med værgemålet.

Justitsministeriets cirkulære nr. 11 af 26. januar 1960: Når arv tilfalder legater, stiftelser m. v., med hvis midler der føres tilsyn af et ministerium eller en anden myndighed, skal der herom gives indberetning til den tilsynsførende myndighed.

X. *Udlodning og udbetaling af arv*

a) *A'conto udbetaling: Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 218 antager, at arvingerne aldrig har krav på a'conto udbetalinger. Dette standpunkt er måske for kategorisk, sammenlign om udlodning til kreditorerne konkurslovens § 124, jfr. skiftelovens § 44, stk. 2, (der dog ikke bruges i praksis) og om legatarer nedenfor under b).

UfR 1915.301. En advokat, som efter bemyndigelse fra samtlige arvinger havde bestyret et bo i et tidsrum, i hvilket der var strid om, hvem der skulle være eksekutor i boet, søgtes, efter at en anden advokat havde fået bevilling som eksekutor, af denne blandt andet til at betale et beløb, som han havde udbetalt en arving, hvis arv skulle båndlægges. Han frifandtes for så vidt, da boet agtedes opgjort således, at arvingen uanset båndlæggelsesbestemmelsen fik de under bobehandlingen forfaldne rentebeløb udbetalt til fri rådighed, og da det ovennævnte beløb ikke oversteg det arvingen således tilkommende rentebeløb.

Efter *justitsministeriets praksis* skal rente og udbytte, som under bobehandlingen flyder af arvemidler, der skal båndlægges, også båndlægges.

UfR 1938.1008 H. Antaget, at statsskattelovens § 5 b ikke omfatter beløb, der under offentlig dødsboskifte forskudsvis udbetales arvinger som renter eller andet udbytte af arvekapital, men at sådanne beløb, hvad enten de i henhold til nævnte lovs § 8, stk. 10, pkt. 2 fradrages boets skattepligtige indkomst eller ej, er skattepligtige i medfør af lovens § 4. At arvingen i det foreliggende tilfælde havde svaret renter til boet af de til hende udbetalte beløb, kunne ikke medføre skattefrihed i henhold til lovens § 5 c om indtægter hidrørende fra lån.

UfR 1962.299 H. Efter at en enke havde hensiddet i uskiftet bo, blev fællesboet efter hendes begæring taget under offentlig skiftebehandling, og hendes midler afgivet til skifteretten, som derefter under bobehandlingen udbetalte hende forskellige beløb. De til enken således udbetalte beløb måtte – i det omfang, hvori de kunne dækkes af bosloddens afkastning i de pågældende kalenderår – naturligt anses at være udbetalt som renter og udbytte af bosloddens midler. De måtte herefter anses indkomstskattepligtige for enken efter statsskattelovens § 4, stk. 1 e, uanset om skattemyndighederne ville have lagt et andet synspunkt til grund ved tilsvarende udbetalinger til arvinger, og uanset at bosloddens afkastning efter skattemyndighedernes praksis ikke ville være blevet indkomstbeskattet hos hende, såfremt udbetalingerne under skiftet ikke havde fundet sted.

b) *Udbetaling til legatarer. UfR 1881.43.* Antaget, at testator måtte formodes at ønske nogle legater udbetalt, såsnart dette for skiftebehandlingens skyld var muligt, og at legatsummerne derfor burde forrentes fra dette tidspunkt.

UfR 1885.869. Vidnetestamente kendt gyldigt efter påstand fra nogle deri indsatte legatarer. Anbringende om, at sagen var for tidligt anlagt, idet arvingerne, der havde overtaget boet til privat skifte, først ved skiftets slutning ville blive pligtige at betale legatarerne, da testamentet intet sagde om udbetalingstidspunktet, forkastet.

UfR 1893.1062. Testamentskodicil kendt gyldig. Udtalt i dommen, at legat i henhold til kodicillen ville være at fuldbyrde, såsnart forholdene tillod det.

Borum: Arvefaldet s. 126 f.

c) *Lovbekendtgørelse nr. 309 af 11. oktober 1961 om stempelegift § 50* citeret ved § 44.

d) *Fuldmagt* (herunder fuldmagt for fraværende arvinger).

Justitsministeriets sag O 169⁴¹/1939: Arv til fraværende arving, for hvem der var mødt på skiftet, men hvis befuldmægtigede ikke havde beføjelse til at modtage og kvittere for arven, indsat på spærret sparekassekonto.

Justitsministeriets sag P 3776/1940: Antaget, at skiftefuldmagt, udstedt af fraværende arving, der ikke udtrykkeligt gav beføjelse til at modtage og kvittere for arven, ikke hjemlede denne beføjelse, og at der måtte beskikkes en værge hertil, såfremt arvingens erklæring ikke kunne indhentes.

Justitsministeriets sager S 2703/1943 og S 2408/1943: Arvemidler kunne udbetales til skiftefuldmægtig, der havde udtrykkelig fuldmagt til at modtage og kvittere for arven.

UfR 1954.868. Da en skifteret i strid med en en advokat meddelt fuldmagt, der var anmeldt til skifteretten, udbetalte arven direkte til arvingen, dømtes skifteretten til at godtgøre advokaten den af ham til arvingen forskudsvis udbetalte arv.

e) *Umyndige: Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelse og pligter, § 8:* Værgen kan ikke gyldigt kvittere for modtagelsen af umyndiges midler, der skal indsættes i overformynderiet.

f) *Ad hoc værge: Justitsministeriets skrivelse nr. 105 af 11. maj 1931* (Ministerialtidende 1931 s. 118, *justitsministeriets sag E 5313/1930*): Antaget, at § 59-værge for sindssyg, ikke-umyndiggjort ikke kunne modtage og kvittere for arvemidler.

g) *Arvinger i udlandet: Justitsministeriets cirkulære nr. 230 af 12. november 1959 om arv, der tilfalder personer med fast bopæl i udlandet:*

»1. Kontante arvebeløb, herunder salgsprovenu af arvede formueværdier, skal – medmindre Danmarks Nationalbank tillader andet – indbetales til fordel for vedkommende valuta-udlænding til en af de autoriserede kronekontoførere (d. v. s. alle banker, der falder ind under bankloven, alle medlemmer af Københavns Fondsbørs, samtlige spare- og andelskasser og overformynderiet), enten for overførsel til udlandet eller indsættelse på konto. Enhver autoriseret kronekontofører er endvidere generelt bemyndiget til at modtage værdipapirer, der tilfalder personer med fast bopæl i udlandet, til henlæggelse i åbent depot for ejeren under dennes udenlandske adresse. Når bortses fra kontante arvebeløb, der ikke overstiger 2000 kr., skal det ved forevisning af boopgørelse dokumenteres, at de pågældende værdier er udlagt den pågældende som arv efter en her i landet hjemmehørende person. De autoriserede kronekontoførere er generelt bemyndiget til at foretage en række dispositioner over de således anbragte værdier.

2. De til de autoriserede kronekontoførere indbetalte kontante arvebeløb, herunder salgsprovenu af arvede formueværdier, kan frit overføres til udlandet, når den pågældende arving enten er udenlandsk statsborger, dansk kvinde, der er gift med en udenlandsk statsborger, eller dansk statsborger, der har haft fast bopæl i udlandet i mindst 3 år. De autoriserede valutahandlere (samtlige banker og fondsbørsvekslere) er endvidere bemyndiget til efter nærmere fastsatte regler at udføre visse værdipapirer, der tilfalder personer med fast bopæl i udlandet.

3. Der vil herefter i almindelighed ikke være anledning til at søge udenrigsministeriets medvirken til overførsel af arvemidler til udlandet. Udenrigsministeriet vil dog fortsat yde bistand hertil, hvor særlige forhold taler derfor, såsom når den i udlandet bosatte arving er umyndig, eller der er tvivl om arvingens myndighed, identitet eller bopæl.

Også i disse tilfælde må der forholdes med arven som under 1. nævnt, ligesom de under 2. nævnte begrænsninger med hensyn til overførsel til udlandet gælder.

Fremgangsmåden i disse tilfælde er iøvrigt den, at der til udenrigsministeriet fremsendes en hos en autoriseret valutahandler indkøbt check i vedkommende fremmede lands mønt. Checken må være udstedt til vedkommende danske udenrigsrepræsentations ordre, med angivelse af den by, hvor repræsentationen residerer. Checken affattes på dansk til de nordiske lande og iøvrigt på engelsk eller fransk.

For udbetaling gennem udenrigsrepræsentationerne beregnes i overensstemmelse med § 1, nr. 5, i afgiftsreglement for udenrigstjenesten af 10. februar 1955 et gebyr på en halv procent af værdien, dog ikke over 500 kr. Overstiger værdien ikke 200 kr., beregnes ingen afgift. Gebyret opkræves af repræsentationen i det fremsendte beløb.«

Cirkulæret må sammenholdes med de til enhver tid gældende regler om valutaforhold.

Justitsministeriets sag Æ 6314/1924: Justitsministeriet havde intet at erindre imod, at et mindre arvebeløb til en umyndig arving, bosat i USA, udbetaltes til dennes fader.

h) Udlægsstempel. Lovbekendtgørelse nr. 309 af 11. oktober 1961 § 58, stk. 2: »Udlæg til den længstlevende ægtefælle til fyldestgørelse af boslod eller arvelod eller til arvinger og legatarer stemples efter 2. classes takst af det udlagtes værdi med fradrag af gæld eller andre byrder.«

Stk. 3: »Når en fast ejendom udlægges en legatar, uden at den er tillagt vedkommende ved testamente, anvendes dog stempel som for overdragelse af fast ejendom.«

Skattedepartementets skrivelse nr. 378 af 29. november 1913 (Ministerialtidende 1913, s. 415): Den i stempelovens § 141 hjemlede stempelfrihed for transporter på kreditforænsningsobligationer medfører ikke fritagelse for udlægsstempel efter stempelovens § 58, stk. 2. Påtegning om, at en obligation tilhørte en person, der som eneste arving havde overtaget bo, ikke anset som arveudlæg.

UfR 1918.322. Fundet berettiget, at en eksekutor ved udlodning af en arv afsatte det fornødne beløb til udlægsstempel til udlagte værdipapirer, idet han ikke fandtes at være pligtig,

som arvingen forlangte det, forinden udlægget at transportere papirerne til ihændehaveren.

Advokatbladet 1961.298 (udateret skrivelse fra skattedepartementet): En borepartition med påtegning om, at den for så vidt angik en boet tilhørende trediedel af en fast ejendom ville være at lyse som adkomst for de to arvinger hver for en halvdel, skulle have udlægsstempel i henhold til stempelovens § 58, stk. 2.

Se iøvrigt *Mangor*: Lov om stempelafgift s. 129-135.

XI. Anbringelse af arvemidler

a) Overformyndieriet.

Lov nr. 254 af 27. maj 1950 om overformyndieriet:

§ 1

Stk. 1. Under overformyndieriets bestyrelse hører:

1) Midler tilhørende umyndige.

Undtaget fra denne bestemmelse er:

- a) beløb på 200 kr. eller derunder, medmindre der i forvejen bestyres midler under overformyndieriet for den pågældende, eller indbetalingen antages senere at ville blive bragt op over 200 kr.,
 - b) midler, der i henhold til en arveladers eller givers gyldige bestemmelse skal holdes udenfor overformyndieriet,
 - c) midler, der er sikret ved tinglyst skifte-ekstrakt,
 - d) faste ejendomme, løsøreeffekter, fordringer på naturalydelse o. lign.
 - e) midler, hvis bestyrelse ikke er undergivet pupillariteternes tilsyn.
- 2) Midler tilhørende borteblevne og fraværende personer, jfr. lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne.
 - 3) Midler, der efter gyldig bestemmelse af en arvelader eller giver skal båndlægges i overformyndieriet, medmindre midlerne efter overformyndieriets skøn er uegnede til at bestyres under overformyndieriet.

4) Midler, som efter tilladelse af en offentlig myndighed skal bestyres under overformynderiet.

Stk. 2. Endvidere kan overformynderiet modtage midler tilhørende legater, stiftelser o. lign.

Stk. 3. Overformynderiet kan tillade, at midler, der ellers skulle udbetales, fordi kontohaveren er blevet myndig, efter dennes begæring kan forblive under dets bestyrelse på bestemt tid eller på opsigelse med et af overformynderiet fastsat varsel. Sådanne midler kan af overformynderiet tillades udbetalt før udløbet af den fastsatte frist, når særlige forhold taler derfor.

Stk. 4. Efter justitsministerens bestemmelse kan den i stk. 1, 1) a) omhandlede grænse fastsættes til et højere beløb end 200 kr.

Den i stk. 1, 1) a) nævnte grænse er nu 500 kr. (bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957).

b) *Umyndige*: Se *overformynderiloven* citeret under a) samt *bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 om værgens beføjelser og pligter* (som ændret ved bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957) § 7 og § 11. Se endvidere lov af 26. maj 1868 indeholdende bestemmelser angående forvaltningen af umyndiges midler § 11 citeret i *Gården: Myndighedsloven*, 3. udgave s. 69 f., og de der anførte afgørelser.

Justitsministeriets skrivelse nr. 44 af 22. januar 1948, justitsministeriets sag X 3586/1947: En arvelader kan, når der ikke er tale om tvangsarv, bestemme, at en umyndig arvinges arv skal bestyres udenfor overformynderiet, uanset om der er indsat testamentarisk værge eller truffet bestemmelse om båndlæggelse. Midlerne skal dog anbringes anordningsmæssigt, medmindre testamentet klart giver hjemmel for andet.

Justitsministeriets sag 2. ktr. 1960-114¹⁸⁴: Udtalt, at arv, der tilfaldt mindreårig i Californien fra bo her i landet, burde indleveres til overformynderiet og for en ejendomsanparts vedkommende bestyres af en her beskikket værge, såfremt midlerne ikke ønskedes overført via udenrigsministeriet.

c) *Båndlagte midler.*

Båndlæggelse af tvangsarv for en umyndig arving kan kun ske i overformyndieriet, jfr. arvelovens § 61, stk. 1, 2. pkt., citeret nedenfor. Er arven ikke båndlagt kan arveladeren, hvis han indsætter en testamentarisk værge, gyldigt bestemme, at også tvangsarv skal indsættes i et andet forvaltningsinsitut end overformyndieriet. Anbringelsen skal i alle tilfælde ske på anordningsmæssig måde.

Arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 61: »Tvangsarv kan kun båndlægges i overformyndieriet eller i en til et andet pengeinstitut knyttet forvaltningsafdeling, der af justitsministeren er godkendt hertil. For tiden, indtil en arving bliver myndig, kan båndlæggelse af arvingens tvangsarv kun ske i overformyndieriet.«

Stk. 2.: »Såfremt arvingen samtykker heri, kan arven med justitsministerens tilladelse båndlægges på anden måde, navnlig i fast ejendom.«

d) *Borteblevne og fraværende.*

Borteblevne og fraværende arvingers arvemidler behandles som umyndige arvingers arv, jfr. *lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne § 2, stk. 1, § 26, stk. 2 og § 27.*

Justitsministeriets skrivelse nr. 71 af 12. marts 1948: Det påhviler overformyndieriet at modtage til bestyrelse arv, der tilfalder en person, hvis opholdssted vel kendes, men til hvem arven ikke kan udbetales, og som har indsat en fuldmægtig med ret til at modtage og kvittere for arven, når fuldmægtigen ønsker den inddraget under overformyndieriets bestyrelse. Dette gælder også i tilfælde af, at fuldmægtigen vel har fået arven udbetalt, men i umiddelbar tilknytning hertil ønsker den indsat i overformyndieriet.

Når overformyndieriet har modtaget arven, er det i almindelighed ikke forpligtet til at udbetale den til andre end den arveberettigede selv enten ved hans nærværelse her i landet eller ved overførsel til hans hjemsted.

Litteratur. Munch-Petersen: Skifteret s. 262. *Ernst Andersen:* Arv og legat s. 150 og 287.

§ 46

Et dødsbo behøver ikke at henstå usluttet på grund af forpligtelser, der er afhængige af betingelser, om hvis indtrædelse der først længere hen i tiden kan fås vished, hvorimod der, når boet i øvrigt er færdigt til udlodning, afsættes det fornødne til sådanne fordringer. Det, som senere måtte vise sig at være usfornødent til fordringens fyldestgørelse, udlægges da ved en efterlodning til vedkommende.

Stk. 2. Heller ikke skal det være til hinder for et dødsbos slutning, at den afdøde har arv henstående i uskiftet bo eller anden sådan i henseende til størrelsen uberegnelig fordring, som må henstå i ubestemt tid, hvorimod en senere genoptagelse af skiftet også for så vidt forbeholdes.

Skattekrav

Lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 43, stk. 2, og lovebekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen § 44, stk. 2: Boet må ikke slutes før udløbet af visse frister, medmindre der fra vedkommende myndigheder foreligger erklæring om, at krav på efterbetaling af skat ikke vil blive fremsat.

UfR 1960.690. Enke i uskiftet bo havde ved testamente tillagt sin plejedatter, hvad hun ved testamente kunne råde over, og bestemt, at hendes bo skulle behandles som offentlig skiftet bo af skifteretten. Plejedatteren nægtede på skiftet at vedgå arv og gæld og gav derefter mod vederlag afkald på arv. Den eneste arving vedgik arv og gæld og begærede boet udleveret til privat skifte. Antaget, at boet med rette var behandlet som offentligt gældsfragåelsesbo, og at arveafkaldet og enearvingens gældsvedgåelse ikke kunne medføre forandring i behandlingsmåden, ligesom statsskattelovens § 43, stk. 2 måtte forstås således, at der ikke inden den deri fastsatte frist kan ske udlevering til privat skifte.

Reassumption af »mellemdøde børn«s boer

UfR 1936.1017. Hvor nogen, der har haft arv indestående i uskiftet bo, er afgået ved døden før den længstlevende, bliver hans bo, når arven ved længstlevendes død er udlagt, at genoptage – eventuelt efter skiftelovens kap. 3, jfr. også *justitsministeriets skrivelse af 3. december 1935* (Dommerforeningens medlemsblad 1936, s. 3).

Justitsministeriets skrivelse nr. 64 af 1. marts 1952 (Ministerialtidende 1952, s. 188, *justitsministeriets sag, 2. kontor, 1951-110³⁰⁶*): Person, der havde arv indestående i uskiftet bo., afgik ved døden før længstlevende, og hans bo behandlede som gældsfragåelsesbo, men med fuld dækning til kreditorerne. Udtalt, at boet efter justitsministeriets mening burde reassumeres ved længstlevendes død, men at spørgsmålet hørte under domstolenes afgørelse.

Dommerforeningens årsberetning 1955/56, s. 11: »Mellemdødt barn«s bo, der er sluttet som insolvent, kan, når det ved senere reassumption er solvent, udleveres til hensiddende i uskiftet bo.

Se tillige bemærkningerne ved § 5.

*Skifte af længstlevendes arv efter »mellemdødt barn«
(»Længstlevendes særlige bo«)*

UfR 1953.284 H. Efter M's død i 1929 forblev hans hustru H hensiddende i uskiftet bo med deres 2 adoptivbørn A og B. I 1943 døde A ugift, og herefter skulle ifølge adoptionsbevillingen A's arv efter M tilfalde H. H døde i 1950, og i 1951 ophævedes B's ægteskab med S bl. a. på vilkår, at halvdelen af B's fædrearv skulle tilfalde S. S fandtes at have et selvstændigt krav, der kunne gøres gældende direkte overfor eksekutor i boet efter M og H, på at arven opgjordes på rette måde, og på at en fast ejendom, der var udlagt B for ejendomsværdien, blev vurderet efter skiftelovens § 48. Statueret,

at H's arv efter A kun ville kunne være holdt udenfor det uskiftede bo, såfremt H overensstemmende med § 5 stk. 2 i lov nr. 120 af 20. april 1926 havde begæret skifte inden 3 måneder efter A's død.

Efter denne højesteretsdom er der ikke grund til at udstede eksekutorbevilling til behandling af længstlevendes »særlige bo«, sammenlign *Albeck*: Behandlingen af eksekutorboer, s. 14, note 9. Se iøvrigt om dommen *C. G. Lillenskiold* i UfR 1957 B, s. 245: »En højesteretsdom angående et såkaldt »særligt bo«. *J. Trolle* i UfR 1959 B, s. 181: »Om særlige boer« og om skifte med »mellemdøde børn«. *Ernst Andersen*: Arv og legat, s. 247, note 24.

Forvaltningen af midler afsat til dækning af visse forpligtelser
Herom findes ingen regler i skifteloven. Konkurslovens 14. kapitel, som efter skiftelovens § 44, stk. 1 også gælder for dødsboskifter, indeholder derimod nærmere bestemmelser om spørgsmålet.

Ifølge *konkurslovens § 132* skal, når udlæg er givet, men summen på grund af uafgjorte tvistigheder eller andre omstændigheder ikke udbetales, summen gøres frugtbringende i en bank, sparekasse eller andet solidt pengeinstitut. Indvundne renter kommer enten den, der har fået udlægget, eller massen til gode.

Ifølge *konkurslovens § 134* bliver ejendele, som efter konkursboets slutning tilfalder eller falder tilbage til konkursmassen, at gøre i penge, og beløbet ved en efterudlodning at fordele mellem fordringshaverne, uden at ny indkaldelse af disse finder sted, medmindre skifteretten finder særlig grund hertil.

Litteratur. *Deuntzer*: Skifteret s. 657. *Bentzon*: Arveret s. 66 og 334. *Borum*: Arveret s. 47. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 198, 203 og 293 f. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 262.

§ 47

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963

Enhver arving er berettiget til for sin arvelod at fordre udlæg efter vurdering, dog ikke i fast ejendom; værgens påstand herom på en umyndigs vegne godkendes af skifteretten, når det skønnes at være til den umyndiges gavn. Forlanger flere arvinger udlæg i den samme ting, bliver det ved lodtrækning at afgøre, hvem der skal have fortrinnet. Ting, der har særlig erindringsværdi for familien, skal den arving, fra hvis slægt eller slægtsgren tingen stammer, dog være fortrinsberettiget til at få udlagt. Om den efterlevende ægtefælles rettigheder på skifte henvises til § 61 a, 1. punktum, samt §§ 62 a – 62 e og § 63.

Bestemmelsen er i dens nuværende skikkelse affattet af Justitsministeriets Arvelovsudvalg af 1954, se udvalgets betænkning nr. 291 af 1961, s. 138-39.

Bestemmelsen, som den lyder efter loven af 1963, finder anvendelse i tilfælde, hvor arveladeren er død den 1. april 1964 eller senere, samt ved skifte af uskiftet bo, hvor længstlevende er død, eller skifte begæres den 1. april 1964 eller senere, jfr. § 3 i 1963 loven, citeret ved § 93.

Regelen om fortrinsret med hensyn til ting, der har særlig erindringsværdi, blev allerede foreslået af Arvelovskommissionen af 1936, se kommissionens arvelovudkast med bemærkninger, 1941, s. 204.

Af de regler om *ægtefællens rettigheder*, hvortil § 47 henviser, fremgår, at arvingens krav på udlæg viger for ægtefællens ret til forlods udtagelse efter §§ 62 a og b, for ægtefællens fortrinsret til udlæg i bestemte ting efter §§ 62 c, stk. 1 og § 62 d og for så vidt angår fællesboet for ægtefællens udløsningsret, jfr. § 62 c, stk. 2, og for ægtefællens ret til henstand efter § 63.

Tidspunkt for kravets fremsættelse

UfR 1919.398. Efter at arvingerne i et bo var blevet enige om fordelingen af boets løsøre, forlangte en arving at få udlagt nogle genstande, som en anden arving havde udtaget. Kravet afvist som for sent fremsat.

UfR 1944.923. Efter at de herværende arvinger i et bo havde fordelt boets løsøre, hvoraf også en i udlandet værende arving fik en part, fremsatte den sidstnævnte begæring om udlæg af yderligere nogle løsøregenstande. Man enedes om at foretage lodtrækning om disse. I den skiftesamling, hvor lodtrækningen foregik, fremsatte den udenlandske arving endnu en begæring om udlæg af løsøregenstande. Denne afvist.

Umyndige

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957.

§ 26 citeret ved § 16.

§ 27: »Såfremt der er spørgsmål om udlæg til arvingerne i løsøre, som den umyndige har brug for eller formodes at ville få brug for, eller som kan antages at have særlig værdi for ham eller hans familie, bør værgeren have sin opmærksomhed henvendt på, at den umyndige får sin part deraf.«

Udelukkelse af udlægsret

a) *Kreditorforfølgning.*

UfR 1890.1060. Antaget, at arvelod, i hvilken der var foretaget foreløbigt udlæg, ikke uden udlægshaverens samtykke burde være udlagt delvis i løsøre efter arvingens forlangende, men alene i rede penge. Dommen stemmer ikke overens med *UfR 1960.447.*

UfR 1960.447. En kreditor havde foretaget foreløbigt udlæg i den en arving eventuelt tilkommende arv i hans forældres bo, der behandledes offentligt som gældsvedgåelsesbo, og i hvilket den pågældende arving og hans broder, der begge var myndige, var eneste arvinger. Skifteretten fandtes ikke at have hjemmel til af hensyn til kreditors interesser i strid med skiftelovens § 51, stk. 1 at tilsidesætte arvingernes enige beslutning om, at boets faste ejendom, som var dets væsentligste aktiv, skulle arveudlægges til broderen for ejendomsskyldværdien.

Se *Gomard*: Fogedret s. 55 f og 67.

b) *Testamente.*

Retten til udlæg efter vurdering viger for testamentarisk disposition over bestemte genstande – for så vidt testator har haft fornøden testationskompetence, jfr. Arvelovsudvalgets betænkning, nr. 291 af 1961, s. 138.

Ifølge *arvelovens § 26, stk. 2*, kan arvelader ved testamente give en livsarving fortrinsret til at få sin arv udlagt i bestemte ejendele, både inden for den pågældende arvings tvangsarv og friarv. Dog udelukker en sådan kvalitativ råden hverken den *efterlevende ægtefælle* fra at kræve udlæg i disse ejendele eller for så vidt ejendele hører til fællesboet, fra at fordre sig dem udlagt mod udløsning af de andre arvinger, jfr. *Arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt. smh. m. Skiftelovens §§ 62 c og d*, *medmindre* den afdøde ægtefælles testamentariske disposition er holdt indenfor de i *arvelovens § 66* angivne grænser for den giftes kvalitative råden ved testamente, jfr. *Skiftelovens § 62 c* og bemærkningerne nedenfor til denne bestemmelse.

UfR 1959.427 H, jfr. *TfR 1960.211*. En ret, som en mand i sit testamente havde givet sin samleverske, hvem han havde tillagt størst mulig arv, til til vurderingspris at udtage de effekter, hun måtte ønske, fandtes ikke at udelukke testators døtre fra at udøve den dem efter *skiftelovens § 47* tilkommande ret til – på lige fod med samleversken – at fordre udlæg efter vurdering.

c) *Modregning.*

Udlægsretten gælder endvidere kun i det omfang, boet ikke på arveudlæggets tidspunkt har en forfalden fordring på vedkommende arving og ønsker at modregne, jfr. *Borum*: Arvefaldet s. 81-83 og Arvelovsudvalgets betænkning, nr. 291 af 1961 s. 138 f.

Særlig indkomstskat

Advokatbladet 1964.52 (Skattedepartementets afgørelse): En ejendom, som var arvet ved faderens død i 1946, og på hvilken der var udstedt arveudlægsskøde i 1949, ansås i relation til særlig indkomstskat erhvervet i 1949.

Appel

Ifølge *retsplejelovens* § 663 kan anke eller kære ikke finde sted imod de bestemmelser, der af skifteretten træffes i henhold til § 47, pkt. 1. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelsen må betragtes som judiciel.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 19: En efterlevende ægtefælles ret til på skifte at udtage visse ejendele mod eller uden vederlag bedømmes efter dansk lov, for så vidt boet skal behandles her i landet.

Litteratur. *Deuntzer*: Skifteret s. 603 f og 688 f. *Bentzon*: Arveret s. 65, 84, 147, 292, 319, 321 og 338. *Borum*: Arvefaldet s. 35, 71, 80, 82 og 128. *Personretten* s. 97. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 216 og 220. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 262, 266, 277 og 312 n. 9. *Ernst Andersen*: Arv og legat s. 79-80, 116, 287-90, 293 og 301-02. *O. Unmack Larsen* i *Juristen* 1964.125.

§ 48

Vil vedkommende lodtagere i boet, når udlæg efter vurdering af hele boet eller enkelte dertil hørende genstande skal finde sted, ikke erkende den under registreringen stedfundne vurdering for regel, står det enhver af dem åbent at forlange en formelig vurdering af de ting, som formenes at være urigtig ansatte. Denne vurdering iværksættes af mænd, som skifteretten efter forudgående meddelelse til alle vedkommende udmelder hertil, og bliver, såfremt det forlanges, at beedige i skifteretten.

Lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 om afgift af arv og gave § 18: »Går den afgiftspligtige erhvervelse ud på, at erhververen bliver ejer af visse genstande eller formuerettigheder, beregnes afgiften af disse genstandes eller rettigheders værdi i handel ogandel.

Ved den nærmere fastsættelse af denne værdi bliver følgende regler at iagttage:

- 1) Faste ejendomme ansættes til deres salgsværdi, dog mindst til deres sidst ansatte ejendomsværdi i henhold til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme med fradrag af sådanne byrder, hvortil intet hensyn er taget ved ansættelsen af ejendomsværdien.
Besætning, inventar, maskiner og andet driftsmateriel ansættes til salgsværdien.
- 2) Værdipapirer ansættes, for så vidt de noteres på Københavns børs, efter kursværdien, i modsat fald efter deres pålydende, medmindre det skønnes, at deres værdi er forskellig herfra.
- 3) Udestående fordringer, som ikke kan inddrives, medregnes ikke.
- 4) Skibe og andre løsøregenstande ansættes efter deres salgsværdi.
- 5) Reelle privilegier samt vedvarende, overdragelige rettig-

heder ansættes til det 25-dobbelte af den årlige ydelses nettoværdi eller, hvor denne nettoværdi ikke kan udfindes, efter den vederlagssum, der kan påregnes opnået for dem. Er sådanne afgifter eller ydelser afløselige, kan værdien ansættes til afløsningssummen.

Ligesom vedkommende arving, hvor ejendomsværdien skulle lægges til grund, er berettiget til at lade værdien af den faste ejendom med besætning, inventarium, maskiner og andet driftsmateriel fastsætte ved vurdering af mænd udmeldte ved retten, kan det offentlige, hvor det ikke finder at kunne tiltræde de ved opgørelsen i boet eller i arveanmeldelsen angivne værdier, foranledige, at der foretages en særlig vurdering af de pågældende genstande eller formuerettigheder, samt forlange, at de derved fastsatte værdier benyttes ved afgiftsberegningen. Udgifterne ved den af det offentlige foranledigede vurdering bæres af vedkommende arving, for så vidt værdiansættelsen derved overstiger ansættelsen i opgørelsen eller arveanmeldelsen med mindst 10 0/0.«

Meddelelse fra skattedepartementet nr. 444 af 30. december 1909 om afgørelser vedrørende arveafgiften efter lov nr. 136 af 27. maj 1908 (Ministerialtidende 1909, s. 466): Ad lovens § 18, stk. 1: »Den ved et dødsbos registrering af vidnerne foretagne vurdering af en boet tilhørende fast ejendom antages ikke at fyldestgøre fordringerne til en sådan »særlig vurdering«, som loven stiller som betingelse for at fravige ejendomsskyldvurderingen, idet der hertil må kræves en vurdering foretagen af mænd, udmeldte i dette særlige øjemed«.

Justitsministeriets skrivelse nr. 107 af 2. juli 1929: Udmeldelse af vurderingsmænd til at vurdere fast ejendom i henhold til arveafgiftslovens § 18 foretages af skifteretten.

Skattedepartementets skrivelse nr. 137 af 3. maj 1941: Når begæring om udmeldelse af vurderingsmænd i henhold til arveafgiftslovens § 18 indkommer, skal skattedepartementet underrettes, således at departementet eventuelt kan lade sig repræsentere ved forretningen. Meddelelse bør gives så betids,

at departementet kan være repræsenteret allerede ved udmeldelsen.

Dersom begæringen vedrører fast ejendom bør samtlige matrikelnumre oplyses i underretningen.

Skattedepartementets skrivelse nr. 159 af 30. juli 1947: Meddelelse til skifteretterne angående værdiansættelsen til arveafgiftsberegning af faste ejendomme.

»I. Hvis en et dødsbo tilhørende ejendom er solgt af boet, inden opgørelse foretages, eller arveanmeldelse indgives, vil arveafgiften være at beregne på grundlag af salgssummen som indgået i bobeholdningen uden hensyn til, om salgssummen måtte være større eller mindre end ejendommens vurderingssum til ejendomsskyld.

Er salget sket til en af arvingerne, vil der – navnlig når salgssummen er mindre end vurderingssummen til ejendomsskyld – kunne være anledning for skifteretten til at undersøge, om overdragelsen indebærer et reelt salg. Dette bør i almindelighed antages, når ejendommen af boet effektivt har været udbudt til salg og derefter ved almindeligt skøde (ikke arveudlægsskøde) er overdraget til vedkommende arving for et vederlag mindst lig det højeste udefra gjorte bud.

II. Hvis ejendommen udlægges i arv til arvingerne eller een eller flere af disse, vil arveafgiften i henhold til arveafgiftslovens § 18, 2. stk., nr. 1, være at beregne på grundlag af ejendommens salgsværdi, dog mindst ejendommens vurderingssum til ejendomsskyld.

Hvor skifteretten måtte komme til kundskab om, at en arving, der har fået en ejendom udlagt, kortere tid herefter sælger ejendommen for en sum, der er væsentlig højere end det beløb, for hvilket ejendommen er udlagt, og hvoraf arveafgift er beregnet, må skifteretten indberette dette til l. hovedrevisorat. Det samme gælder, hvor arvingerne i et privat skiftet bo, uden at udlæg til en enkelt eller enkelte arvinger har fundet sted, kortere tid efter arveanmeldelsens indgivelse sælger en ejendom for en sum, der er væsentlig højere end det beløb, hvormed den er opført i arveanmeldelsen. Hovedrevisoratet

vil iøvrigt ved sin revision have opmærksomheden henvendt på tilfælde af denne art.

Endnu bemærkes, at arveafgift af ejendommen naturligvis aldrig kan beregnes af et lavere beløb end det, for hvilket ejendommen er udlagt i boet.«

Lovbekendtgørelse nr. 305 af 1. august 1960 om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme § 52: »I de tilfælde, hvor ejendomsværdien skal lægges til grund ved beregningen af formueskat, *afgift af arv* og gave, stempelafgift og tinglysningsafgift eller ved udmåling af lån eller tilskud til byggeri i henhold til lov nr. 107 af 14. april 1955 om byggeri med offentlig støtte, skal der, forinden beregning eller udmåling finder sted, i ejendomsværdien ske et fradrag lig beløbet for den afgiftspligtige grundstigning.«

UfR 1929.561. Arveafgiftslovens § 18 om beregning af fast ejendoms værdi efter ejendomsskyld fandtes ikke at måtte medføre, at en efter skiftelovens § 48 foretagen vurdering af et dødsbos faste ejendomme måtte tilsidesættes i forholdet mellem arvingerne indbyrdes.

UfR 1940.149. Fast ejendom med forretning, der skulle videreføres af enken, kunne kræves vurderet som særskilt aktiv.

UfR 1951.774 H. I et tilfælde, hvor skattedepartementet ikke kunne tiltræde en den 15. november 1945 modtagen gaveanmeldelse, hvori en post aktier var ansat til den til brug for skatteansættelsen pr. 31. december 1944 udregnede kurs 65, idet departementet krævede kursen ansat til det følgende års kurs 180, måtte gaveafgiften beregnes på grundlag af en i medfør af arveafgiftslovens § 18, stk. 3 på skattedepartementets foranledning foretagen særlig vurdering af aktierne til bestemmelse af disses værdi på gavens tidspunkt.

UfR 1960.788. Ikke hjemmel til at lade vurdering af kro med inventar og varelager foretage af 2 sagkyndige, hvoraf en skulle udvælges af efterlevende ægtefælle.

UfR 1961.859. I et skilsmissebo var løsøre delt, da det vurderedes, og hustruen fandtes at burde have fremsat krav om

omvurdering umiddelbart efter at være blevet bekendt med vurderingen, således at denne ikke nu kunne forhøjes. Der fandtes ikke at kunne tages hensyn til den pris, hvortil manden havde solgt en del af det vurderede, der var tillagt ham. At der hvilede kloakgæld på en fast ejendom, fandtes ikke at have forringet dens værdi.

UfR 1963.890. Manden fandtes ikke ved under et separationsskifte at have taget skiftevurderingen til efterretning at have afskåret sig fra at anfægte vurderingen af en landarbejderbolig, som var undergivet reglerne i lov nr. 72 af 26. februar 1949, fordi vurderingen ikke havde taget hensyn til de særlige regler om erhvervelse af en sådan ejendom, hvorefter af det beløb salgssummen oversteg en vis sum skulle efterbetales en godtgørelse for rentelepelse på statslånet. Ejendommens værdi fastsat af retten.

Hvem kan kræve omvurdering efter § 48?

UfR 1953.284 H citeret ved § 46.

UfR 1960.447 citeret ved § 47.

Om *vurderingsprincipper* m. v. se ved §§ 62 c, 65 og 70 a. *Litteratur.* *Deuntzer:* Skifteret s. 688. *Bentzon:* Arveret s. 323. *Borum:* Arvefaldet s. 10, 72 og 88. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 217, 244 og 313. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 262. *Ernst Andersen:* Arv og legat s. 301.

§ 49

Forsåvidt beløb, der på skifte tilfalder nogen, skal inddrages under overformynderiets bestyrelse, må der ikke uden samtykke af justitsministeriet for sådanne beløbs vedkommende gives udlæg i udenlandske pengeeffekter, som ikke kan notes her i landet, eller som kan opsiges til udbetaling under sådanne former, at der kun med vanskelighed kan erholdes kundskab om forfaldstiden, eller hvis renter må inkasseres i udlandet.

Lov nr. 254 af 27. maj 1950 om overformyndieriet § 16:
 »Påtegninger på pantebreve i fast ejendom, hvorved disse helt eller delvis udlægges eller transporteres til en kontohaver i overformyndieriet, skal tinglyses, dog uden gebyr til det offentlige.«

Se om udlæg af arv til umyndige og fraværende arvinger bemærkningerne under VII til § 45.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 605. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 222 f.

§ 50

Boets slutning kan foregå i en skiftesamling ved opgørelse til skifteprotokollen, og når da alle vedkommende erklærer sig tilfredse med opgørelsen, sker udtællingerne med det samme.

Stk. 2. Hvor denne fremgangsmåde efter boets beskaffenhed ikke kan benyttes bør skifteretten, såsnart boet er modent dertil, optage det til slutning og forfatte et udkast til opgørelse, hvortil den har en frist af i det højeste 6 – eller, når den består af flere medlemmer, 12 – uger fra optagelsesdagen. Udkastet bør, dersom ikke alle vedkommende erklærer, at de antager det, efter foregående offentlig bekendtgørelse, henlægges hos skifteretten til eftersyn og overvejelse i 14 dage, inden hvilken frists udløb enhver heri interesseret kan henlede skifterettens opmærksomhed på mulige fejl og mangler i det. Finder skifteretten den fremsatte bemærkning grundet, berigtiger den udkastet i overensstemmelse hermed; men i modsat fald, såvel som når ingen indvending fremkommer inden fristens udløb, affattes den endelige opgørelse i overensstemmelse med udkastet, og skiftet sluttes, således at forandring deri kun kan ske ved påanke.

Stk. 3. Udtællinger i henhold til opgørelsen foregår først, når påankefristen (§ 88) er udløben, uden at påanke af den er sket, eller alle vedkommende frafalder påanke.

Se afgørelser citerede ved § 81 og § 83.

Repartitionen

Anordning om fjørelse af retsbøger nr. 187 af 26. maj 1937: Repartitioner indføres fuldstændigt i skiftebogen, såfremt de ikke opbevares som bilag til skiftesagerne og indbindes regnskabsårsvis.

*Justitsministeriets skrivelse af 5. september 1955 (Fuld-
mægtigen 1956 s. 34–35) om boopgørelses affattelse.*

Repartitionsstempel

Lovbekendtgørelse om stempelafgift nr. 309 af 11. oktober 1961 § 58, stk. 1: »Repartitioner eller opgørelser i dødsboer under offentlig skiftebehandling stemples, hvad enten behandlingen sker ved de almindelige skifteretter, særlig bevilgede skiftekommisærer eller testamentseksekutorer, efter 2. klasses takst af boets beholdne formue efter fradrag af skifteafgift, men uden fradrag af arveafgift. I fællesboer betales altid stempelafgift af fællesboets beholdne formue.

Se *Mangor*: Lov om stempelafgift 1936, s. 127 ff.

Arveafkald

Landsskatterettens kendelse I 1959/60 nr. 10573 (Advokatbladet 1961.56): »En merarv i form af et pantebrev på 5.813 kr., som en arving havde opnået på grund af hendes søskendes tilsvarende afkald på arv, måtte anses for en gave fra de nævnte søskende, idet det ikke fandtes godtgjort, at skævdelingen var sket i overensstemmelse med arveladerens vilje, og var derfor indkomstskattepligtig. Da pantebrevets kursværdi efter det oplyste kunne ansættes til 85, ydedes der dog et nedslag på 872 kr.

En yderligere merarv, der hidrørte fra, at en anden af klagerens søskende gav fuldstændig afkald på arv, var derimod indkomstskattefri, idet dette arveafkald blev givet i tilslutning til dødsfaldet og inden boets overtagelse til privat skifte.

Se også UfR 1925.767 og *Hartvig Jacobsen: Skatteretten*, 1950, s. 173.

Indbetaling af arveafgift

Lovbekendtgørelse om arve- og gaveafgift nr. 63 af 9. marts 1964 § 24, stk. 1. Når offentligt skifte finder sted, skal afgiften betales, såsnart udbetaling efter opgørelsen i boet kan ske.

Sagsanlæg vedrørende udbetaling

UfR 1900.824. Efter at der var forløbet 12 uger efter repartitionens fremlæggelse, anlagde en arving sag mod boets eksekutor til udbetaling af nogle arvingen ifølge repartitionen tilkommende, men ikke udbetalte beløb. Da arvingen ikke inden sagens anlæg havde rettet begæring til eksekutor om udbetaling, fandtes sagsanlægget uberettiget.

Forholdet til skattevæsenet

Lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 43, stk. 2, og lovebekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen § 44, stk. 2: Boets behandling må ikke sluttes inden 2 måneder efter at de sidst begærede oplysninger i henhold til de pågældende bestemmelser er modtaget af skattevæsenet, medmindre der foreligger erklæringer fra de vedkommende myndigheder om, at der ikke vil blive fremsat krav i henhold til de nævnte love.

UfR 1960.690 citeret ved § 46.

Advokatbladet 1963.126 citeret ved § 83.

For spørgsmålet om skattepligt anses boet som værende under offentligt skifte, indtil endelig og upåankelig repartition foreligger, eller boet er ekstraderet arvingerne til fortsat privat skifte eller udleveret en efterlevende ægtefælle til hendsiden i uskiftet bo, jfr. *skattedepartementets cirkulære af 30. marts 1940* og *J. Hartvig Jacobsen: Skatteretlige problemer ved dødsfald* s. 18-20.

Kravet om at repartition skal være godkendt eller ankefristen udløbet kritiseres af *Harbou* i UfR 1940 B. 171 ff.

Legater

*Justitsministeriets sag 2. kontor 1958-89*⁴⁹: Eksekutorbo kunne sluttes, uanset at behandlingen af spørgsmål om konfirmation på legatfundats ikke var tilendebragt.

Justitsministeriets skrivelse nr. 234 af 24. september 1962 (Ministerialtidende 1962.469, Advokatbladet 1962.223, Fuldmægtigen 1962.155): En for et legat i medfør af myndighedslovens § 59 på skifte efter legatstifteren beskikket værge kunne ikke godkende boopgørelsen med den virkning, at skattepligt blev undgået, idet der i det foreliggende tilfælde ikke havde været noget til hinder for, at legatbestyrelsen kunne konstitueres inden boets slutning.

Bekendtgørelse om boets slutning

Slutningen af et insolvent fragåelsesbo bør bekendtgøres efter samme regler, som gælder om konkursboer, jfr. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 227 og konkurslovens § 133.

Justitsministeriets cirkulære nr. 259 af 12. oktober 1911: I de i henhold til konkurslovens § 133 udstedte bekendtgørelser om konkursboers slutning, bør der optages meddelelse om, hvor stor dividende det pågældende bo giver.

Begæringer m. v. vedrørende bobehandlingen efter boets afslutning

UfR 1888.253 citeret ved § 4.

UfR 1894.1153. I dommen (angående en af en eksekutor foretagen opgørelse, som en arving søgte ændret), udtales det, at det af eksekutor foretagne skifte måtte anses for afsluttet

derved, at eksekutor efter at have forholdt sig overensstemmende med skiftelovens § 50 havde fremlagt repartition, og at det følger, idet boet ikke var reassumeret, måtte være uden retlig interesse for vedkommende arving at få adgang til skifteprotokollen.

UfR 1927.1007. Efter at der i et gældsfragælsesbo var afsagt repartition, og boet var sluttet, blev en kommune, der ved tidligere henvendelse til skifteretten havde fået at vide, at boet da ikke havde midler til dækning af kommunens skattekrav, opmærksom på den stedfundne udlodning. Kommunen påankede så repartitionen med påstand om dens omgørelse og om dækning som privilegeret kreditor for kommunens skattekrav. Kommunen påberåbte sig, at dens krav efter de gældende regler ikke var bortfaldet ved ikke at være anmeldt efter det udstedte proklama, at den havde anket inden ankefristens udløb, og at skiftelovens §§ 22, 40 og 50 herefter gav hjemmel for den efter beslutningen stedfundne anmeldelse af skattekravet.

Det udtales i dommen, at en anmeldelse, som først er fremkommen efter boets slutning, efter skiftelovens bestemmelser herom kun kan tages i betragtning, når det har beroet på en fejl ved bobehandlingen, at anmeldelsen ikke er sket tidligere. Iøvrigt kan de interesserede ikke få deres efter boets slutning fremsatte krav inddraget under bobehandlingen, medmindre de kan påberåbe sig fejl ved denne. Sådant fejl fandtes ikke at foreligge i nærværende tilfælde, idet bl. a. den ovennævnte henvendelse ikke kunne betragtes som anmeldelse i boet.

Samme »faktiske præklusion« indtræder ved konkurs og har der udtrykkelig hjemmel i *konkurslovens § 91*: »Fordringer, der indkommer efter at anmeldelsesfristen måtte være udløbet, skulle dog ikke være udelukkede fra at komme i betragtning ved udlodningerne i boet, *forudsat at de indkommer, førend det er optaget til slutning.*«

Sammenhold iøvrigt afgørelser om præklusion citeret ved § 22.

Omgørelse

UfR 1894.1014 citeret ved § 24.

UfR 1955.230. Begæring fra legatar, hvis legat ikke kom til udbetaling, da der manglede midler hertil, om omgørelse af boopgørelsen, ikke givet medhold.

Se endvidere afgørelser citeret ved § 39.

Anke

Retsplejelovens § 662 citeret ved § 88.

UfR 1889.165. Anke af opgørelse forkastet, idet dens resultat fandtes rigtigt, hvorefter det måtte blive uden indflydelse, at der i repartitionen fandtes udtalelser, som gik ud fra en anden forståelse af afdødes testamente, end den af retten antagne, men som ikke havde haft nogen indflydelse på arveudlægget.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 3. marts 1876 nr. 14: Den frist, i hvilken udkastet til opgørelsen skal ligge til eftersyn og overvejelser, er 4 uger.

Litteratur. *Deuntzer*: Skifteret s. 657 f. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 226 ff, 233 og 250. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 262, 273-74, 298 og 306. *Ernst Andersen*: Arv og legat s. 287 og 291-92.

KAPITEL 4

Om behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås

§ 51

Når arv og gæld vedgås, bliver der at forholde således med boets behandling, som de myndige arvinger og de umyndiges eller fraværendes værger er enige om at begære, dog at skifteretten kan nægte sin godkendelse af en værges erklæring, når den skønner, at den tagne beslutning vil skade myndlingens tarv.

Stk. 2. Er der uenighed mellem arvingerne, eller udebliver de alle, når beslutning på skiftesamling skal tages, tilfalder det skifteretten at tage fornøden bestemmelse. Retten har her ved at tage det størst mulige hensyn til de fremsatte meninger, men den er ikke bunden ved dem, hvorimod den har at handle efter sit skøn om, hvad der bedst tjener samtliges og især de fraværendes og umyndiges tarv.

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957) citeret ved § 16.

UfR 1880.445. Udtalt, at skifteretten efter skiftelovens § 51, stk. 1, havde myndighed til at tilsidesætte en af værgeren for den afdødes umyndiggjorte enke ifølge samme lovs § 60 fremsat begæring om at få samtlige boets ejendele, navnlig en landejendom udlagt mod vederlag til medarvingerne. Bestemmelsen om tilsidesættelse blev dog ændret som ikke materielt begrundet.

UfR 1883.195 jfr. UfR 1882.457. Eksekutor anset berettiget til med tiltrædelse af samtlige arvinger – bortset fra 3 umyndige, hvis værge protesterede –, at anvende nogle egnede

værdipapirer, der dels var fundet i boet, dels købte, til indlevering til overformynderiet i overensstemmelse med bestemmelse i afdødes testamente.

UfR 1885.276. En advokat havde som befuldmægtiget for 2 myndige arvinger på en skiftesamling indgået forlig med de andre, ligeledes myndige arvinger i boet om, at boets netto-beholdning skulle udbetales ham til dækning af salær og omkostninger ved at føre en retssag for boet. Sådant udbetaling fandt sted, men advokatens 2 mandanter ville ikke respektere den nævnte ordning og anlagde sag mod advokaten til at betale dem erstatning for tilsidesættelse af deres interesser. Det hedder i dommen, at advokatens regning for salær m. m. og den derom truffene ordning ikke kunne anses for godkendt af skifteretten, og at dennes udbetaling til advokaten kun kunne betragtes som en udførelse af de myndige arvingers beslutning.

UfR 1954.600. Spørgsmålet om gyldigheden af et på en skiftesamling indgået forlig fandtes at høre under de almindelige domstoles afgørelse.

UfR 1960.447. K havde foretaget foreløbigt udlæg i den A eventuelt tilkommende arv i hans forældres bo, der behandles offentligt som gældsvedgåelsesbo, og i hvilket A og broderen B, der begge var myndige, var eneste arvinger. Skifteretten fandtes ikke at have hjemmel til af hensyn til K's interesser i strid med skiftelovens § 51, stk. 1, at tilsidesætte A's og B's enige beslutning om, at boets faste ejendom, som var dets væsentligste aktiv, skulle arveudlægges til B for ejendomsskyldværdien.

Se herved også *UfR 1890.1060* citeret under Udelukkelse af udlægsret ved § 47.

Se iøvrigt afgørelser citeret ved § 24 og § 83.

Auktion

Salg fra vedgåelsesbo kan ikke ske ved tvangsauktion, jfr. bemærkningerne til § 27 og retsplejelovens § 682.

Appel

Anke eller kære kan ikke finde sted imod de bestemmelser, der af skifteretten træffes i henhold til § 51, stk. 1, jfr. retsplejelovens § 663.

Litteratur. Deuntzer i UfR 1875.305 ff: Om offentligt og privat skifte og om arvingers forhold til arveladerens kreditorer. Skifteret s. 682 f. Bentzon: Arveret s. 291 og 293. Borum: Arvefaldet s. 32, 39, 55 og 70 og Personretten s. 97. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 43, 137 og 201. Munch-Petersen: Skifteret s. 265 og 312, note 9.

§ 52

I de heromhandlede boer behøver indkaldelse til kreditorer ikke at udstedes, medmindre nogen arving forlanger det. Når ikke alle arvinger er myndige og tilstede, bør indkaldelse dog udstedes, medmindre skifteretten efter de foreliggende omstændigheder anser det for unødvendigt.

Stk. 2. *Boet må ikke deles mellem arvingerne, medmindre de anmeldte kreditorer samtykker, hvis de ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de vil blive fyldestgjorte til forfaldstid, og, forsåvidt indkaldelse udstedes, først efter udløb af den ved samme givne frist.*

UfR 1913.744 citeret ved § 81.

UfR 1941.220 (V.L.T. 1940.372). A's dødsbo, der behandlede som gældsvedgælsesbo af eksekutor, sluttedes uden samtykke fra B, der havde anmeldt et krav i henhold til A's skadesløse transport på et pantebrev, stort 37.770 kr., idet kravet angaves tilstrækkeligt sikret i det pågældende pant, og A's enke, der ved udlodningen modtog værdier til ca. 80.000 kr., var rede til at overtage forpligtelsen. Herved fandtes skiftelovens § 52, stk. 2, ikke iagttaget, men unkladelsen kunne dog ikke medføre, at enken blev pligtig at indfri eller overtage

det uforfaldne krav efter pantebrevet, men tilpligtedes alene i henhold til hendes subsidiære påstand at stille sikkerhed i obligationer til pålydende 45.000 kr.

J.D. 1953.90. Et pantebrev i fast ejendom, der forfaldt til udbetaling »ved ejerskifte«, fandtes ikke at kunne kræves indfriet af kreditor i anledning af, at den hidtidige ejer af den pantsatte ejendom var afgået ved døden, hvorefter afdødes arvinger, der havde vedgået arv og gæld, fik ejendommen udlagt i forening. Se herved *v. Eyben: Panterrettigheder*, 2. udgave, s. 168-170 og afgørelser vedrørende privat skifte citeret ved § 81.

Litteratur. *Deuntzer* i UfR 1875.305 ff: Om offentligt og privat skifte og om arvingers forhold til arveladerens kreditorer. Skifteret s. 681, 683 og 694. *Bentzon: Arveret* s. 279, 281-83, 285-87, 292 og 320. *Borum: Arvefaldet* s. 56 f og 72. *Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo* s. 173 f, 179, 182 og 202 f og i UfR 1949 B. 300. *Munch-Petersen: Skifteret* s. 264-65, 269 og 277. *C. Thorkild Hansen* i Sagførerbladet 1950, s. 299-301 og 358-59, samt *Borum* smst. s. 357 om skiftelovens §§ 52 og 53. *Ernst Andersen: Arv og legat* s. 271-72, 275-76, 278, 280-83, 295 og 299. *Trolle* i Juristen 1949.365.

§ 53

Efter boets deling og skiftets slutning hæfter arvingerne en for alle og alle for en for den gæld, som har været anmeldt og krævet betalt i boet forinden dets deling; for anden gæld, for så vidt den ikke er bortfalden som uanmeldt, hæfter arvingerne kun i det forhold, hvori de er berettigede til at tage arv, medmindre de ifølge overenskomstens indhold er en for alle og alle for en forpligtede, eller den afdøde har været regnskabspligtig for kongens penge, børnepenge, fattiges penge eller kirkepenge, og arvingerne har delt boet uden først at aflægge sådant regnskab.

UfR 1913.744 citeret ved § 81.

UfR 1929.170 citeret ved § 81.

UfR 1931.1127. Krav på erstatning for mangler ved en afdøde tilhørende, af eksekutor solgt ejendom blev først fremsat efter boets deling. Arvingerne fandtes at hæfte pro rata efter arveberettigelsen.

Dommen er formentlig urigtig. § 53 angår kun arvingernes ansvar for afdødes gæld, men ikke hæftelsen for boets gæld, jfr. *Borum*: Arvefaldet s. 78 f.

Se afgørelser vedrørende privat skifte citeret ved § 81.

Ved fællesboskifte taler gode grunde for at fastsætte ægtefællens andel i gældsansvaret til boslod + arvelod, jfr. *Borum*: Arvefaldet s. 91-93 og *Ernst Andersen*: Arv og legat, s. 279 med note 14 og 15.

»Befindes det ved behandlingen af et dødsbo, at afdøde har betalt for lidt i skat«, hæfter arvingerne solidarisk for beløbet, dog kun for så vidt, de har modtaget arv og arveforskud, jfr. lov nr. 149 af 10. februar 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 43, stk. 1, og lovbekendtgørelse nr. 121 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen § 44, stk. 1. Skyldes den for lave ansættelse afdødes urigtige selvangivelse, efterbetales skatten med dens dobbelte beløb, jfr. herved *UfR 1955.430 H* og *Jørgen Smith*: Skatteunddragelser, 1961, s. 58 ff. Efterbetalingskrav prækluderes ikke. Var efterbetalingsforpligtelsen allerede før dødsfaldet fastslået ved dom eller forlig er kravet i det hele undergivet skiftelovens regler, herunder om præklusion og hæftelse, jfr. herved *UfR 1950.133 H*.

Sluttes boet, uden at der er afsat det til udredelse af formueskatten fornødne beløb, hæfter boets arvinger solidarisk for skattens betaling, jfr. for skatteåret 1963/64, – lov nr. 93 af 20. marts 1963 om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten § 8, stk. 2.

Litteratur. *Deuntzer* i *UfR 1875.305 ff*: Om offentligt og privat skifte og om arvingers forhold til arveladerens kreditorer. *Bentzon*: Arveret s. 283-87, 289, 320 og 339. *Ussing*: Dansk

obligationsret almindelig del s. 11-12. *Borum*: Arvefaldet s. 60 f, 66 og 92 f. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 173 f og 202 f. I UfR 1949 B. 300. *Trolle* i Juristen 1949. 366 og i UfR 1961 B. 287 med note 50. *C. Thorkild Hansen* i Sagførerbladet 1950.299-301 og 358-59 samt *Borum* smst. s. 357 om skiftelovens §§ 52-53. *Ernst Andersen*: Arv og legat s. 276-84.

§ 54

Når arv og gæld er vedgået, kan der gøres arrest i de til boet hørende formuegenstande, ligesom der i dem kan søges fyldestgørelse ved eksekution og tvangsauktion, når et behørigt eksekutionsgrundlag er tilstede. Arrest, som forud for boets overtagelse måtte være gjort i de til det hørende formuegenstande, træder atter i kraft, som om den ikke var bleven afbrudt.

Se afgørelser vedrørende privat skifte citeret ved § 81.
Litteratur. *Deuntzer* i UfR 1875.305 ff: Om offentligt og privat skifte og om arvingers forhold til arveladerens kreditorer. *Deuntzer*: Skifteret s. 678 f. *Borum*: Arvefaldet s. 25, 83, 113 og 119. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 203. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 253 og 263-64. *Gomard*: Fogedret s. 55 og 120.

§ 55

Den, der vil gøre nogen fordring på den afdøde gældende for derefter at søge eksekution i boet, kan anlægge retssag mod arvingerne ved retten på det sted, hvor boet behandles.

Stk. 2. *Arvingerne er pligtige at give møde efter stævning, forkyndt for skifteretten med varsel beregnet efter dens embedskontor, forøget med et tillæg af 14 dage; det er skifterettens pligt at meddele dem underretning om stævningen.*

Skiftelovens § 55 angiver et værneting for søgsmål mod arvingerne personligt. Kreditor kan vælge i stedet at anlægge sag ved arvingernes almindelige værneting, jfr. herved retsplejelovens §§ 245 og 250. Dom afsagt i sag anlagt efter § 55 kan også eksekveres i arvingernes formue uden for boet. Anderledes vistnok *Borum*: Arvefaldet s. 65.

Twistigheder angående anmeldte fordringer og mod boet, fremsatte krav afgøres ved dom af den skifteret, som behandler boet, jfr. retsplejelovens § 660, stk. 1, eller, såfremt der er tale om et eksekutorbo, ved den ret, som var afdødes hjemting i dødsøjeblikket, jfr. retsplejelovens § 660, stk. 3.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876 nr. 16: Fristen i § 55, stk. 2, er 6 uger.

Litteratur. *Deuntzer* i UfR 1875.305 ff: Om offentligt og privat skifte og om arvingers forhold til arveladerens kreditorer. Skifteret s. 676 f. *Bentzon*: Arveret s. 287. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 195 og 283.

§ 56

Ved de heromhandlede boer bliver der iøvrigt at forholde efter de i foregående kapitel givne regler, for så vidt ikke denne lovs bestemmelser medfører andet.

Litteratur. *Bentzon*: Arveret s. 283, note 30, 292, 314 og 334. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 74, 202 og 283.

KAPITEL 5

Om behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle

Overskriften til kapitel 5 fortsatte tidligere med ordene »og der helt eller delvis har bestået formuefællesskab«. Disse ord er udgået ved lov nr. 412 af 18. december 1963, fordi bestemmelsen i § 57, stk. 1 og de bestemmelser i kapitel 5, som § 57, stk. 2 henviser til, efter ikrafttrædelsen af loven af 1963 også finder anvendelse, hvor ægtefællerne har haft fuldstændig særeje.

Om de ved lov nr. 412 af 18. december 1963 gennemførte ændringer i skiftelovens kapitel 5 se *O. Unmack Larsen* i *Juristen* 1964.125 ff.

UJR 1957.1087 (VLT 1957.335). Hjemmel i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning § 17 for de skifteberettigede til at fritage længstlevende, der hensidder i uskiftet bo, for skifte før indgåelse af nyt ægteskab. Se om arveafgiften i sådanne tilfælde *Ringgaard og Funch-Jensen: Ægteskabsloven, 1962, s. 46*.

§ 57

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Såfremt skifteretten skønner, at der under hensyn til den efterlevende ægtefælles særlige rettigheder intet bliver at udlodde til arvingerne, og ægtefællen erklærer at ville overtage ansvaret for afdødes gæld, kan såvel fællesboet som afdødes særeje uden skiftebehandling udlægges til ægtefællen.

Stk. 2. Iøvrigt bliver afdødes bodel og særeje at skifte efter lovens almindelige regler med de afvigelser, der følger af reglerne i § 61 a, §§ 62 a-62 e og § 63, medens den efterlevende

*ægtefælles bodel skiftes efter nedenstående regler. Hans sær-
eje kan inddrages under skiftet i den udstrækning, det er nød-
vendigt til fyldestgørelse af de krav, der omhandles i § 23 i
lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger
og i arvelovens § 21.*

*Stk. 3. Har den efterlevende ægtefælle hensiddet i uskiftet
bo, behandles hele boet efter nedenstående regler.*

Bestemmelsen i § 57, stk. 1, omfatter ligesom 12.000 kro-
ners-reglen i § 62 b, stk. 2, begge ægtefællers bodele og af-
dødes særje. Bestemmelsen gælder ligesom de øvrige regler i
kapitel 5, jfr. § 57, stk. 3, både skifter straks ved dødsfaldet
og skifter efter hensiddet i uskiftet bo. Udtrykket »den efter-
levende ægtefælles særlige rettigheder« sigter til ægtefællens
ret efter § 62 a til forlods at udtage personlige genstande m. v.
og til herudover i medfør af § 62 b, stk. 1, at udtage bohave
og arbejdsredskaber m. v. Af størst betydning er § 62 b, stk. 2,
hvorefter ægtefællen altid kan udtage så meget, at nettovær-
dien af det udtagne sammenlagt med ægtefællens boslod og
arvelod og hans særjes nettoværdi udgør indtil 12.000 kr.
»Den efterlevende ægtefælles særlige rettigheder« omfatter
også ægtefællens eventuelle ret til vederlag efter 1. pkt. i § 61 a
eller efter § 23 i loven om ægteskabets retsvirkninger. Bestem-
melsen i Danske Lov 5-2-24 er ophævet ved § 4 i loven af
1963.

Skønner skifteretten, at værdien af begge ægtefællers be-
holdne bodele og særjeer ikke overstiger, hvad ægtefællen kan
udtage efter disse bestemmelser, kan boet sluttet uden egentlig
skiftebehandling, d. v. s. uden at afdødes bodel og særje
registreres og vurderes og uden at de øvrige i skifteloven fore-
skrevne bobehandlingsskridt sættes i værk. Sluttet boet efter
§ 57, stk. 1, svares ikke skifteafgift, jfr. Skifteafgiftslovens
§ 2.

Boet kan kun udlægges til den efterlevende ægtefælle uden
skiftebehandling, dersom ægtefællen afgiver erklæring om, at
han overtager ansvaret for afdødes gæld. Navnlig i tilfælde,

hvor afdøde har drevet forretning, bør ægtefællen vejledes om betydningen af gældsovertagelsen. Er ægtefællen umyndig, må erklæringen afgives af værgeren og godkendes af skifteretten. Overøvrighedens tilladelse er derimod ikke nødvendig, jfr. analogien af bestemmelserne i Skiftelovens § 16, Arvelovens §§ 11 og 12 med bemærkningerne i Betænkning om Arvelovgivning, nr. 291 af 1961, s. 60 og Værgebekendtgørelsens § 26.

Modtagelsen af en umyndig ægtefælles begæring om udlæg af boet efter § 57 mod gældsovertagelse kan formentlig betinges af, at kreditorerne under en påbegyndt bobehandling har været indkaldt, jfr. Arvelovens § 12 og om umyndiges hensiden i uskiftet bo, Betænkning om Arvelovgivning nr. 291 af 1961, s. 60.

En særlig erklæring om gældsovertagelsen er kun nødvendig ved skifte straks ved førstafdøde ægtefælles død. Sker skiftet derimod først, efter at længstlevende ægtefælle har hendsiddet i uskiftet bo, er ægtefællen allerede ved at overtage boet blevet personlig ansvarlig for afdødes forpligtelser, jfr. Arvelovens § 16, og en erklæring om, at han vil påtage sig gældsansvaret, er derfor overflødig.

Den efterlevende ægtefælle har ikke et ubetinget krav på at få boet udlagt uden skiftebehandling. Skifteretten bør kun udlægge boet til ægtefællen på den måde, når det er godtgjort, at boets værdi ikke overstiger, hvad ægtefællen kan udtage. Som grundlag for skifterettens skøn kan, hvis boet er ganske enkelt, tjene ægtefællens mundtlige oplysninger, eventuelt støttet ved forevisning af kontrabøger, værdipapirer, genpart af selvangivelse, skattebillet eller lign. Iøvrigt må ægtefællen udarbejde en skriftlig opgørelse over boets aktiver og passiver og eventuelt fremskaffe dokumentation for opgørelsens rigtighed, f. eks. værdipapirer og regnskabsmateriale. Er skifteretten i tvivl om rigtigheden af ægtefællens opgørelse, eller er skønnet over boets nettoværdi vanskeligt, f. eks. fordi boet både indeholder betydelige aktiver og passiver, bør skifteretten indhente erklæring fra arvingerne og fra de eventuelle

legatarer. Opnås ikke herved tilstrækkelig klarhed, eller er arvinger eller legatarer umyndige, må boet tages under egentlig skiftebehandling. Skønnet over værdien vil navnlig være vanskeligt, dersom boet omfatter fast ejendom eller en forretning. I sådanne tilfælde bør udlæg efter § 57, stk. 1 kun ske, hvis arvingerne samtykker, eller hvis værdien *klart* er mindre end 12.000 kr.

Skifterettens afgørelse om udlevering efter § 57 er judiciel og kan indbringes for højere ret i medfør af retsplejelovens §§ 661 og 662. Skifteretten kan genoptage boet, dersom afgørelsen viser sig at være truffet på urigtigt grundlag, jfr. herved de ved § 72 citerede afgørelser om genoptagelse.

Også efter at egentligt skifte er påbegyndt, kan boet udlægges efter § 57, stk. 1. Dette gælder både privat og offentligt skiftede boer, herunder eksekutorboer. Ægtefællen kan selv være interesseret i først at kræve boet behandlet efter skiftelovens kapitel 3 for at få proklama udstedt og således undgå at overtage ansvaret for en gæld, hvis størrelse han måske ikke kender.

Efter at boet er taget under egentlig skiftebehandling, kan udlæg til ægtefællen efter § 57 kun ske med de anmeldte kreditorers samtykke, medmindre de fyldestgøres eller opnår sikkerhed for deres krav, og dersom proklama er udstedt, først efter udløbet af anmeldelsesfristen, jfr. princippet i skiftelovens §§ 9, 52, stk. 2, og 75, stk. 1, sidste pkt. Udleveres boet efter § 57, stk. 1, efter at have været undergivet egentlig skiftebehandling, må skifteafgift betales, men formentlig kun med et nedsat beløb efter analogien af skifteafgiftslovens § 3, stk. 2, nr. 2.

En udskrift fra skifteretten om udlæg af aktiverne i boet efter § 57, stk. 1, legitimerer ægtefællen til at råde over de udlagte aktiver.

Skattedepartementets skrivelse nr. 227 af 4. april 1941 (Ministerialtidende 1941 s. 415). Udgifterne ved bobehandlingen belastes både førstafdødes bodel (og særeje) og længstlevendes bodel.

Lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. v. § 145: »Hvor skifte mellem levende ægtefæller eller mellem den længstlevende ægtefælle, der hæfter for boets gæld, og den først afdødes arvinger foregår ved skifteretten, kan enhver fordringshaver forlange boet behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i dette afsnit, såfremt vedkommende ægtefælle befinder sig i noget af de tilfælde, som efter denne lov giver ret til at fordr konkursbehandling anvendt imod ham eller hende ...«. Konkursbehandling efter denne bestemmelse kan fordres af et uskiftet bo, der skiftes i ægtefællens levende live.

Litteratur (om retstilstanden før loven af 1963): *Harbou* i UfR 1948 B. 65 ff: »Et par spørgsmål vedrørende skiftelovens kapitler 5 og 6«. *Trolle* i Juristen 1949, s. 363-65. *Bentzon*: Arveret s. 73, 315-316 og 320-323. *Borum*: Arveretten s. 54. Arvefaldet s. 93. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 35 f, 204 og 230 ff. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 267-68. *Ernst Andersen*: Arv og legat s. 297 og 300-01.

§ 58

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Under skiftet beholder den efterlevende ægtefælle rådigheden over sin bodel. Er der særlig grund til at befrygte, at han utilbørligt vil forrykke bodelens stilling, kan skifteretten dog helt eller delvis fratage ham rådigheden over bodelen under skiftet. Rådighedsfratagelsen tinglyses efter de i lov om tinglysning nr. 111 af 31. marts 1926 § 48, stk. 1, indeholdte regler.

Bestemmelsen i § 58 svarer ganske til § 66 om ægtefælle-skifte.

Den efterlevende ægtefælle bevarer efter dødsfaldet rådigheden over sin bodel; men skifteretten må gribe ind, hvis fare

for misbrug opstår. Bestemmelsen svarer til § 58 i affattelsen før loven af 1963 med den ændring, at rådigheden over bodelen, dersom den fratages ægtefællen, ikke som tidligere overtages af en særlig beskikket værge, men af skifteretten selv, eventuelt med bistand af medhjælper. Rådighedsfratagelsen kan begrænses til en del af bodelen, og bør ikke udstrækkes længere end nødvendigt til sikring af de andre arvingers krav.

Rådighedsfratagelsen bekendtgøres på samme måde som umyndiggørelser, d. v. s. ved tinglysning ved ægtefællens personlige værneting, og såfremt han ejer fast ejendom, tillige på ejendommen, jfr. Tinglysningslovens § 48.

Reglen om rådighedsfratagelse er før loven af 1963 kun anvendt i sjældne, særligt grove tilfælde. Loven af 1963 har ikke tilsigtet at ændre denne praksis, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 37.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 695 f. Bentzon: Arveret s. 99 og 319. Personret s. 176 ff. Ussing: Aftaler s. 271 og 278. Dansk obligationsret alm. del s. 290, 372 og 418. Borum: Arveretten s. 54 og 88. Arvefaldet s. 87. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 205 ff. Munch-Petersen: Skifteret s. 269-70 og 285. Ernst Andersen: Arv og legat s. 297-98, note 2.

§ 59

De af den længstlevende opgivne arvinger bliver af skifteretten at underrette om skiftet i overensstemmelse med reglerne i §§ 14 og 23. For fraværende arvinger eller legatarer, hvis opholdssted ikke kendes, eller som er så langt borte, at boets behandling ikke findes at burde udsættes af hensyn til dem, bliver der, for så vidt ingen fuldmægtig møder for dem, efter skifterettens foranstaltning at beskikke værger, der har at varetage deres tarv på skiftet.

Skiftelovens § 59 er opretholdt ved lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål § 62.

Se afgørelser citerede ved skiftelovens § 14.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 697. Bentzon: Personret s. 176 ff. Borum: Personret s. 133. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 160 og 205. Munch-Petersen: Skifteret s. 269.

§ 60

Som ændret ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Skiftet bør grundes på den længstlevendes egen opgørelse af indgæld og udgæld, for så vidt denne erkendes af de tilstedeværende arvinger eller disses værger, og skifteretten ikke på de umyndiges eller fraværendes vegne finder nogen særdeles anledning til at betvivle dens rigtighed. Men selv når opgørelsen ikke fra alle sider erkendes for rigtig, bør dog ingen afhændelse af ejendelene finde sted, men disses værdi alene under anvendelse af reglerne i § 48 ansættes af uvildige mænd, ligesom der med hensyn til de anmeldte fordringers rigtighed i regelen kun bliver at anstille sådan undersøgelse, som af skifteretten skønnes efter omstændighederne at være tilstrækkelig, såsom ved at adspørge kreditorerne.

Den tidligere bestemmelse i § 60, stk. 2, om ægtefællens ret til udlæg efter vurdering af fællesboet er ligesom reglerne om ægtefællens rettigheder i § 47 ophævet ved lov 1963. Bestemmelserne om ægtefællens udlægs- og udløsningsret er nu samlet i bestemmelserne i §§ 62 c-e.

Udmeldelse af vurderingsmænd efter § 48 er uforuden, dersom parterne enes om foreløbig at lade bodelen registrere og vurdere efter de almindelige regler i §§ 15 og 16.

Som kontrol med, at den gæld, ægtefællen opgiver, virkelig består, nævner § 60 forespørgsel hos kreditorerne efter de *anmeldte* fordringer. Ægtefællen har ikke længere adgang til

at indkalde sine kreditorer, jfr. § 61, og iøvrigt trænges navnlig til kontrol med de fordringer, hvis indehavere ikke selv har sat sig i forbindelse med skifteretten.

UfR 1902 A. 477. Efter at skiftebehandling af fællesbo (efter hustruens død) havde varet ca. 1½ år, opstod der mellem manden, der havde hensiddet i uskiftet bo, og en livsarving efter hustruen tvist om, hvorvidt mandens opgivelse ved skiftets påbegyndelse af boets indgæld og udgæld burde fraviges på forskellige punkter, tildels på grund af forandring i boets tilstand. Statueret, at manden ikke uden hensyn til skiftebehandlingens varighed var bundet ved sin oprindelige opgivelse af indgæld og udgæld. Se herved også *UfR 1927. 986 H* samt bemærkningerne til § 65, stk. 2, om ægtefælleskifte og den der nævnte *UfR 1948.376 H*.

Litteratur. Borum: Arvefaldet s. 87 f. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 133, 204 f og 207. Munch-Petersen: Skifteret s. 244 og 270.

§ 61

Som ændret ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Arvingerne efter den førstafdøde bliver ikke ved at modtage arv eller vederlag herfor ansvarlige for den gæld, der påhviler den længslevende. Om det dem således udlagte eller udbetalte af kreditorerne kan forlanges tilbagegivet, afgøres efter konkurslovens forskrifter om retshandlers afkræftelse på grund af konkurs.

Bestemmelsen svarer til § 68, stk. 2, om ægtefælleskifte. Før loven af 1963 kunne den efterlevende ægtefælle i forbindelse med skiftet indkalde sine egne kreditorer ved præklusivt proklama, men adgangen hertil er bortfaldet efter at § 61, stk. 1 er ophævet ved loven af 1963, jfr. herved bemærkningerne til §§ 67 og 68.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 700 f. Bentzon: Arveret s. 73 og 317-20. Borum: Arveretten s. 55. Arvefaldet s. 89 og 92. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 129, 167, 175, 207 og 315. Munch-Petersen: Skifteret s. 267-69.

§ 61a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Har den efterlevende ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, kan han forlods udtage vederlag herfor af sin bodel. Under samme betingelse kan den førstafdøde ægtefælles arvinger forlods udtage vederlag af førstafdødes beholdne bodel.

Bestemmelsen svarer ganske til bestemmelsen om ægtefælleskifte i § 69 b.

Reglerne om de i § 61 a nævnte vederlagskrav er ved loven af 1963 flyttet til skifteloven fra ægteskabslov II § 23, stk. 2, 2. pkt., der samtidig er ophævet, jfr. ophævelsesbestemmelsen i § 4 i loven af 1963. Flytningen er sket for at understrege kravenes karakter af skiftekrav, d. v. s., at kravene kun kan gøres gældende under skiftet og kun rettes mod den formue, der inddrages under skiftet, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 41 f. Dette gjaldt også tidligere, jfr. ægteskabslov II § 24. Flytningen ændrer ikke tidligere gældende ret. Nogen realitetsændring har loven af 1963 da heller ikke tilsigtet.

Bestemmelsen i § 61 a giver såvel længstlevende ægtefælle som arvingerne efter den afdøde adgang til forlods af egen bodel at udtage vederlag for midler af eget særeje anvendt til bedste for bodelen. Se om fortolkningen af den tidligere tilsvarende regel i ægteskabslov II § 23, stk. 2, 2. pkt., *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 216-17.

§ 62

Som ændret ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Den omstændighed, at den længstlevende på den heromhandlede måde skifter med den førstafdødes arvinger, indskrænker ikke den længstlevendes kreditorer i at forfølge deres ret mod ham ganske på samme måde, som om ingen skiftebehandling fandt sted.

§ 62, stk. 2, er ophævet ved loven af 1963.

Efter denne bestemmelse skulle, hvor rådigheden over ægtefællens bodel var frataget ham og overgivet til en særlig værge, i medfør af § 58, værge »drage omsorg for, at de lovlige krav på boet (d. v. s. på ægtefællen) behørig fyldestgøres, ganske i overensstemmelse med, hvad der gælder i tilfælde af umyndiggørelse«. Nu tilkommer rådigheden over ægtefællens bodel i sådanne tilfælde skifteretten, jfr. § 58 som ændret ved loven af 1963.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 696. Bentzon: Arveret s. 316 og 319. Borum: Arvefaldet s. 87. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 284. Munch-Petersen: Skifteret s. 268 og 270. Gomard: Fogedret s. 55.

§ 62a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. *Den efterlevende ægtefælle har endvidere ret til forlods at udtage genstande, der er erhvervet til børnenes brug.*

§ 62 a svarer til bestemmelsen om ægtefælleskifte i § 68 a.

§ 62 a blev indsat i skifteloven ved lov nr. 58 af 18. marts 1925. Reglen i stk. 1 om ret til forlods udtagelse af genstande til personligt brug er ikke ændret ved lov 1963. Reglen i det hidtidige stk. 2 i § 62 a er flyttet til § 62 b, stk. 1. Den regel, som nu findes i § 62 a, stk. 2 er ny.

Efter reglen i § 62 a, stk. 1 har den efterlevende ægtefælle ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold. Sådanne genstande kan udtages forlods, uanset om de har hørt til afdødes eller til længstlevendes bodel. Efter loven af 1963 kan udtagelsesretten endvidere udøves over genstande hørende til afdødes særeje, som har været overladt den efterlevende ægtefælle til dennes personlige brug. Dette fremgår af § 57, stk. 2, og af overskriften til kapitel 5, som affattet ved loven af 1963. At udtagelsen er forlods betyder, at ligedelingen af boet først foretages efter ægtefællen har udøvet sin udtagelsesret, men ikke at ægtefællens krav går forud for afdødes kreditorer. I forhold til kreditorerne beskyttes ægtefællen af retsplejelovens § 509 og af reglen om begravelsesudlæg i skiftelovens § 10.

Se iøvrigt om bestemmelsen i § 62 a, stk. 1, *Borum: Familieretten II*, s. 142, *Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo* s. 156 og *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 176.

Ægtefællens ret til at fordre udlæg efter vurdering med fortrin for andre arvinger og ægtefællens udløsningsret efter §§ 62 c og d er efter § 62 e ikke anvendelig på ting, hvorover førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamente i medfør af arvelovens § 66. Skiftelovens § 62 e nævner ikke § 62 a. Heraf må drages den slutning, at efterlevende ægtefælles ret til forlods at udtage genstande til personligt brug og hans ret efter § 62 a, stk. 2, til at udtage børnenes ting ikke kan berøves ham ved testamente. Dette antoges også før arveloven af 1963 og loven af 1963 om ændring af skifteloven, jfr. Betænkning om arvelovgivning, nr. 291 af 1961, s. 139. Retten til forlodsudtagelse efter § 62 a, stk. 2, tilkommer ægte-

fællen og ikke børnene selv. Reglen finder næppe anvendelse, hvis børnene er over 18 år, jfr. bemærkningerne til den tilsvarende bestemmelse i § 68 a, stk. 2, og Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 39.

Bestemmelsen i 2. stk. omfatter ikke alene rent personlige ting, såsom sengetøj, sko, klæder, men f. eks. også møbler, cykler og sportsudstyr indkøbt til børnene. Uanset bestemmelsen efter ordene kun angår genstande, som er anskaffet til børnene, må reglen dog også antages at gælde om ting, som forældrene oprindeligt har anskaffet til eget brug, men senere har overladt til børnene.

Ting, der er børnenes ejendom, f. eks. ting givet børnene som gave eller ting, som børnene har erhvervet ved eget arbejde, kan ikke inddrages under skiftet, uanset om børnene selv efter myndighedslovens §§ 39 og 40 har rådigheden over tingene.

Ting, som er udtaget af boet med hjemmel i § 62 a, 1. og 2. stk., medregnes ikke i de 12.000 kr., som ægtefællen kan udtage efter § 62 b, stk. 2.

I medfør af lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 15, stk. 2, holdes den efterlevende ægtefælles *rettigheder af personlig eller iøvrigt uoverdragelig art*, på hvilke ligedelingsreglerne er uanvendelige uden for skiftet, jfr. herved afgørelser i UfR 1930.125 om invaliditetserstatning båndlagt efter ulykkesforsikringsloven, UfR 1944.573 om livsforsikring og UfR 1962.870 H om pensionsopsparingskonto samt *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 164 ff.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 19. En efterlevende ægtefælles ret til på skifte at udtage visse ejendele mod eller uden vederlag bedømmes efter dansk lov, før så vidt boet skal behandles her i landet.

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 65, 84, 320 og 324. *Borum:* Arvefaldet s. 94. *Familieretten II* s. 142. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 156 ff og 230. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 266, 268 og 354.

§ 62b

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Er boet af ringe værdi, kan den efterlevende ægtefælle udtage bohøve, arbejdsredskaber, og andet løsøre i det omfang, hvori det skønnes nødvendigt, for at han kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved tilfalder ham mere end hans boslod og arvelod.

Stk. 2. *Den efterlevende ægtefælle har altid ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med hans boslod og arvelod og hans særeje udgør indtil ~~12.000~~ kr.*

Krav efter »bohøvereglen« i stk. 1 om udtagelse af større værdier end efter de almindelige regler om beregning af bos- og arvelod kan rettes mod alt, hvad afdøde efterlader sig, både mod fællesboet og mod afdødes særbo, jfr. § 57, stk. 2, og overskriften til kapitel 5. Bohøvereglen vil kun sjældent have betydning, fordi ægtefællen altid, uafhængigt af trang og behov, kan udtage aktiver for 12.000 kr. efter reglen i stk. 2. Værdier til 12.000 kr. vil i almindelighed, men dog ikke altid udtømme et bo »af ringe værdi«, f. eks. ikke et bo bestående af et beskedent indbo og en lastbil, der bruges af den længstlevende i hans erhverv.

Ved beregningen af de 12.000 kr., som den længstlevende ægtefælle kan udtage efter reglen i stk. 2, medtages hans eventuelle særeje. Bohøvereglen indeholder ingen tilsvarende bestemmelse. Ejer den længstlevende ægtefælle et betydeligt særeje, vil han dog i almindelighed være afskåret fra at udnytte bohøvereglen, fordi dette ikke er nødvendigt for at opretholde hjem eller erhverv. Skulle imidlertid forlods udtagel-

se af bohavet etc. være nødvendig af hensyn til opretholdelsen af hjem eller erhverv kan bohavereglen benyttes også af den, der har særeje, f. eks. hvor den længstlevendes særeje er båndlagt.

12.000 kroners reglen i stk. 2 kan anvendes både over for afdødes særeje og over for fællesboet. Værdien af længstlevendes eget særeje fragår i de 12.000 kr. At reglen omfatter både afdødes særbo og fællesboet, fremgår af, at udtagelsesretten kan gøres gældende over for »boet«. Dette udtryk omfatter alt, hvad afdøde har efterladt sig, både fælleseje og særeje. Reglen omfatter alt særeje, både særeje ifølge ægtepagt og særeje i henhold til givers eller arveladers bestemmelse, også særeje som har været båndlagt for den afdøde ægtefælle. Tredjemands bestemmelse om særeje i medfør af ægteskabslov II § 21 afskærer ikke gavemodtagerens eller arvingens efterlevende ægtefælle fra at benytte sin udtagelsesret efter §§ 62 a-d. Trediemand kan derimod afskære udtagelsesretten ved at træffe bestemmelse om, hvem gaven eller arven skal tilfalde efter modtager-ægtefællens død. Sådant bestemmelse kan ikke træffes om tvangsarv, jfr. arvelovens § 26, stk. 1, men er både forsåvidt angår gaver og friarv gyldig i det i arvelovens § 68 angivne omfang. Skiftelovens regler om udtagelsesretten er vistnok til hinder for i gavevilkår eller testamente at optage klausuler, der ikke indsætter en successor efter modtageren, men alene går ud på at ophæve udtagelsesretten for modtagerens ægtefælle på skiftet efter modtagerens død.

Anvendelsen af § 62 b, stk. 2, kan ej heller hindres ved førstafdødes testamente, jfr. Arvelovsudvalgets betænkning, nr. 291 af 1961, s. 142.

Har ægtefællerne haft fuldstændigt formuefællesskab, og overstiger fællesboet efter fradrag af gæld og af aktiver, som ægtefællen kan udtage forlods efter §§ 62 a og 62 b, stk. 1, ikke 12.000 kr. overtager ægtefællen hele boet. Bestemmelsen finder også anvendelse på førstafdødes særeje. Ægtefællen kan derfor ligeledes overtage hele boet, dersom summen af fællesbo og førstafdødes og længstlevendes særeje ikke over-

stiger 12.000 kr. Boet kan i almindelighed udlægges ægtefællen uden egentlig skiftebehandling, jfr. § 57, stk. 1, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

En livsforsikring tegnet på førstafdødes liv, hvori den længstlevende ægtefælle er indsat som begunstiget, medregnes ikke i de 12.000 kr. Forsikringssummen udbetales uden om boet direkte til ægtefællen og påvirker ikke opgørelsen af dødsboet, jfr. nærmere forsikringsaftalelovens §§ 102, stk. 1, og 104, stk. 2, samt Arvelovsudvalgets betænkning nr. 291 af 1961, s. 39 og 142.

Visse af de rettigheder, der omfattes af § 15, stk. 2 i ægteskabslov II, som f. eks. enkepension og livrente, medtages ej heller ved beregningen af ægtefællens udtagelsesret efter § 62 b, stk. 2.

12.000 kroners reglen gælder ved siden af reglen i §§ 62 a og 62 b, stk. 1, d. v. s. at genstande til personlig brug etc., som ægtefællen udtager forlods i henhold til disse bestemmelser, ikke medregnes i de 12.000 kr., jfr. Arvelovskommissionens betænkning, 1941, s. 206, og Arvelovsudvalgets betænkning nr. 291 af 1961, s. 142. Bestemmelserne i §§ 62 a og 62 b, stk. 1 kan således hver for sig eller i forening ved anvendelse i forbindelse med § 62 b, stk. 2 bevirke, at den længstlevende får udlagt hele boet, selvom dettes værdi sammenlagt med hans særeje overstiger 12.000 kr.

Den længstlevende ægtefælle kan ikke, hvor boet ikke indeholder værdier til 12.000 kr., under henvisning til § 62 b, stk. 2, kræve det manglende beløb forud for de, der måtte være indsat som begunstigede i førstafdødes livsforsikringer. Anfægtelse af de begunstigelsesbestemmelser, afdøde har truffet, kan kun ske under de i forsikringsaftalelovens § 104, stk. 2, nævnte betingelser. Kravet på de 12.000 kr. efter § 62 b, stk. 2, kan kun gøres gældende mod boet, og en forsikringssum, der kommer til udbetaling ved dødsfaldet på en livsforsikring tegnet på afdøde, hører ikke med til boet, dersom en begunstiget er indsat, jfr. forsikringsaftalelovens §§ 102 og 104, stk. 1.

Den fortrinsret, som 12.000 kroners reglen giver ægtefællen på skiftet, kan udnyttes, uanset hvilke arvinger først-afdøde efterlader sig. Ægtefællen kan udtage indtil 12.000 kr. både fremfor fællesbørn og fremfor afdødes særbørn. Børnens eventuelle forlodsret efter arvelovens kapitel 5 viger for ægtefællens udtagelsesret. Forlodsretten går derimod forud for ægtefællens arveret, også for tvangsarveretten.

Kreditorernes krav kan fyldestgøres i boet uden hensyn til 12.000 kroners reglen. Dette gælder også bidragsrestancer. En særlig regel gælder om bidrag til børn uden for ægteskab, som påhviler afdøde ikke som far, men som bidragspligtig efter den før børnelovens ikrafttræden den 1. januar 1961 gældende lovgivning. Krav på fremtidige bidrag kan gøres gældende i boet, men kun inden for det beløb, barnet ville have arvet, såfremt afdøde havde været anset som fader til barnet, jfr. lov om børn uden for ægteskab nr. 131 af 7. maj 1937 § 26, stk. 2, der er opretholdt ved lov om børns retsstilling nr. 200 af 18. maj 1960 § 22, stk. 3. Ægtefællens udtagelsesret både efter §§ 62 a og begge stykker i § 62 b går derfor forud for et sådant krav på bidrag som ikke er forfaldent ved dødsfaldet.

Ægtefællens ret til de 12.000 kr. betegnes ofte – også i Arvelovsudvalgets betænkning – ikke som arv, men som en skiftefordel. Dette har dog ikke betydning i henseende til arveafgift, idet den arveladerens ægtefælle tilfaldne arv er afgiftsfri, når den ikke overstiger 50.000 kr., jfr. lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 § 2 A, stk. 2.

Ægtefællen bestemmer frit om og i hvilket omfang han vil gøre brug af sin ret efter §§ 62 a og b til at kræve mere end sin bos- og arvelod. Ægtefællens kreditorer kan ikke – efter at have gjort udlæg eller efter at have erklæret ægtefællen konkurs – gøre retten gældende. Udtagelsesretten er for så vidt personlig.

Forlods udtagelse efter §§ 62 a og b kan i almindelighed kun ske af det beholdne bo, d. v. s. efter at kreditorerne er betalt, eller de fornødne midler afsat til deres dækning. Ægte-

fællen kan dog også med hjemmel i disse bestemmelser udtage aktiver, som er undtaget fra kreditorforfølgning, jfr. navnlig retsplejelovens § 509 om transbeneficiet, forud for arvingerne, jfr. herved *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 157. Udlægges afdødes bo efter § 10 til dækning af begravelsesomkostningerne til en anden end ægtefællen, har denne ikke adgang til at udøve sin udtagelsesret. Både bestemmelserne i §§ 62 a og b finder anvendelse såvel ved skifte straks efter førstafdøde ægtefælles død som ved skifte i længstlevendes levende live efter hensiddent i uskiftet bo, jfr. § 57, stk. 3.

§ 62c

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Den efterlevende ægtefælle er berettiget til af fællesboet at fordre udlæg efter vurdering for sin boslod og arvelod også i fast ejendom. Ønsker ægtefællen og arvinger udlæg i samme ting, har ægtefællen fortrinet.

Stk. 2. *Overstiger værdien af de ejendele, som den efterlevende ægtefælle ønsker udlagt, hans boslod og arvelod, skal han desuagtet være berettiget til at få dem udlagt mod at udbetale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.*

§§ 62 c – 62 e giver regler om ægtefællens udlægs- og udløsningsret. Bestemmelserne om andre arvingers udtagelsesret findes i § 47.

§ 62 c handler om fællesboet. Ægtefællen har fuld udlægs- og udløsningsret efter samme regler i begge bodele. For så vidt angår afdødes bodel kan retten dog begrænses ved afdødes testamente, jfr. nærmere § 62 e.

Bestemmelsen i § 62 c, stk. 1, giver ægtefællen fortrin fremfor arvingerne til at fordre udlæg efter vurdering både for boslod og for arvelod. Ægtefællens udlægsret omfatter i modsætning til arvingernes ret også fast ejendom.

Ægtefællen kan efter reglen i *stk. 2* udtage aktiver af boet til et større beløb end værdien af bos- og arvelod med tillæg af hans eventuelle skiftefordel efter § 62 b, *stk. 2*, dersom bos- og arvelodden efter fradrag af ægtefællens særeje ikke udgør 12.000 kr. mod at udløse de øvrige arvinger kontant for det overskydende beløb. Ved beregningen af dette beløb lægges, som ved benyttelse af reglerne om udlægsret iøvrigt, vurderingerne i boet til grund, jfr. herved for så vidt angår længstlevendes bodel reglen i § 60.

§ 62 d angår afdødes særeje. Bestemmelsen giver alene ægtefællen en udlægsret og ikke tillige udløsningsret, og udlæg kan kun fordres for ægtefællens arv af særejet samt for krav efter § 62 b, *stk. 2*, som ikke kan dækkes af fællesboet.

§ 62 e løser konflikten mellem kvalitative testamentariske bestemmelser truffet af førstafdøde i medfør af arvelovens § 66 og længstlevendes udlægs- og udløsningsret.

Før lov nr. 412 af 18. december 1963 herskede både i teori og praksis tvivl om, hvorvidt og i hvilket omfang bestemmelserne om ægtefællens udlægs- og udløsningsret, som før loven af 1963 fandtes i §§ 47 og 60, *stk. 2*, også fandt anvendelse på førstafdødes særeje, jfr. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 210-211, *Borum*: Arvefaldet s. 95-100, *Ernst Andersen*: Ægteskabsret II, s. 50-54 og samme: Arv og Legat s. 289 f, samt afgørelserne i UfR 1942.600, 1947.87, 1960.788 H, jfr. TfR 1961.82 og UfR 1962.918. De to sidstnævnte afgørelser fastslog, at bestemmelserne om ægtefællens videregående udlægs- og udløsningsret i skiftelovens § 47, *stk. 1*, 3 og 4, pkt. kun omfattede fællesejet og ikke afdødes særeje, jfr. herved §§ 47, *stk. 2* og 60, *stk. 2* (affattelsen før 1963).

Fortrinsretten til udlæg og udløsningsretten tjener ikke alene ægtefællens ideelle interesse i at kunne beholde genstande med affektionsværdi; men giver på grund af tendensen til at anlægge en forsigtig vurdering af boets ejendele også ægtefællen en betydelig økonomisk fordel. Udlægsrettens økonomiske værdi synes ofte, f. eks. i den ovennævnte afgørelse i UfR 1960.788 H at have spillet en væsentlig rolle.

Ægtefællens fortrinsret fremfor andre arvinger og udløsningsretten har betydning over for testamentariske arvinger, der ikke er indsat til at arve bestemte ting, og over for livsarvinger, både i forhold til fællesbørn og afdødes særbørn. Har afdøde ikke efterladt sig livsarvinger, er ægtefællen efter arvelovens § 7 enarving.

Har førstafdøde ved testamente truffet bestemmelse om, hvem bestemte ting skal tilfalde ved hans død, gælder reglen i § 62 e, hvorefter ægtefællens rettigheder efter §§ 62 c og d viger for gyldig testamentarisk bestemmelse. Arvelovens § 66 bestemmer, i hvilket omfang en ægtefælles kvalitative testation er gyldig over for den længstlevende.

Fortrinsretten og udløsningsretten efter § 62 c kan ligesom udtagelsesretten efter §§ 62 a og b udøves både på skifte straks ved førstafdødes død og på skifte i længstlevendes levende live efter hensiddens i uskiftet bo, jfr. § 57, stk. 3. Ved skiftet af afdødes særeje efter hans død har længstlevende krav på udlæg *in natura* i det omfang, § 62 d angiver.

Skiftes fællesboet først ved længstlevendes død efter hensiddens i uskiftet bo, har førstafdødes særbørn fortrinsret til genstande, der har særlig erindringsværdi for familien, og som stammer fra den førstafdøde ægtefælle, jfr. § 47, 3. pkt. Om længstlevendes adgang til ved testamente at råde over boets enkelte genstande gælder arvelovens §§ 15, stk. 2 og 26, stk. 2. Ved skifte, mens længstlevende lever, viger derimod krav fra alle andre arvinger, også fra afdødes særbørn om udlæg efter vurdering for krav fra ægtefællen om at få tingene udlagt, uanset hvori og hvor stærkt arvingernes ønske er begrundet. Den førstafdøde ægtefælle kan inden for de grænser, der sættes af § 66 i arveloven, ved testamente tillægge sine særbørn bestemte ejendele, f. eks. genstande, der har en særlig ideel værdi for dem og for så vidt angår friarven tillige bestemme, at disse ejendele skal udskiftes straks ved hans død. Hensiddens i uskiftet bo med særbørn kan iøvrigt kun finde sted under de i arvelovens §§ 9 og 18 nævnte særlige betingelser.

Udlægs- og udløsningsværdien

UfR 1875.810. Enke fundet berettiget til at udtage løsøregenstande af afdøde ægtefælles bo til vurderingssummen uden noget tillæg.

UfR 1907.426. Arvingerne i et bo protesterede imod, at enken efter den afdøde fik boets faste ejendom udlagt for en sum, til hvilken den var vurderet til auktionsefterretning af 2 af Københavns magistrat udmeldte mænd, idet arvingerne fandt vurderingen alt for lav. – Protesten blev imidlertid forkastet, da arvingerne ikke havde godtgjort dens berettigelse, i hvilken henseende det fandtes at være uden betydning, at en arving havde forlangt sig ejendommen udlagt for en højere sum end vurderingen, for så vidt enken ikke ville tage den for denne højere sum.

UfR 1940.149. Fast ejendom med forretning, der skulle videreføres af enken, kunne kræves vurderet som særskilt aktiv.

UfR 1947.87. Efterlevende ægtefælle udtog med samtykke af boets vedkommende afdødes manufakturforretning med varelager og udestående fordringer samt overtog forretningslejemålet. Antaget, at forretningens afståelsesværdi, der skønsmæssigt ansattes til 4000 kr., måtte føres til indtægt for boet.

UfR 1952.873. Et brugt automobil, der benyttedes af den efterlevende ægtefælle i hans erhverv, fandtes ved boopgørelsen at måtte opføres til det beløb, hvortil det af en af skifteretten udmeldt mand var vurderet, og hvorved automobilen var ansat til den værdi, det måtte antages at kunne indbringe ved salg til forhandler.

UfR 1963.890. Skiftevurdering af en landarbejderbolig, mod hvilken protest ikke var fremsat, afskar ikke parterne fra senere at gøre gældende, at vurderingen var urigtig, fordi den ikke havde taget hensyn til, at ejendommen var undergivet de særlige regler i lov nr. 72 af 26. februar 1949, hvor efter en del af værdistigningen skulle betales til staten som godtgørelse for rentelepelse på statslånet.

Om vurdering af good-will se *Kobbernagel*: »Konkurrencens retlige regulering« I, s. 172 ff og *Erik Mikkelsen* i TfR 1961.274 ff.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 19 citeret ved skiftelovens § 62 a.

§ 62d

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

I afdødes særeje kan den efterlevende ægtefælle fordre udlæg efter vurdering, for så vidt angår hans arv af særejet. Udlæg kan også forlanges i fast ejendom. Ægtefællen har fortrin fremfor andre arvinger, der ønsker udlæg i samme ting.

Den længstlevende ægtefælle kan kun kræve udlæg efter vurdering af afdødes særeje for så vidt angår hans arv af afdødes særeje og hans krav på 12.000 kr. efter § 62 b, stk. 2, dersom ikke summen af hans boslod, arvelod og eget særeje udgør dette beløb. Kravet på hvad mangler i de 12.000 kr. kan dog kun gøres gældende mod særejet for så vidt det ikke kan udredes af fællesejet. At ægtefællen henvises til først at søge sin skiftefordel efter § 62 b, stk. 2 af fællesejet er en naturlig følge af, at ægtefællen har udløsningsret i fællesejet, men ikke i særejet.

Ægtefællens krav om udlæg efter vurdering har fortrin fremfor krav fra andre arvinger, herunder førstafdødes sørbørn, om i medfør af § 47 at få samme ting udlagt. Ægtefællens fortrin fremfor de andre arvinger med hensyn til at fordre udlæg efter vurdering viger hverken ved særeje eller ved fælleseje for den interesse, som de øvrige arvinger, navnlig

afdødes særbørn kan have i at få visse effekter af særlig erindringsværdi udlagt. I modsætning til de andre arvinger kan ægtefællen også forlange udlæg i fast ejendom, men kun for så vidt dens værdi ikke overstiger ægtefællens arvelod og eventuelle krav efter § 62 b, stk. 2 af særejet. Ægtefællen har ikke udløsningsret i særejet, hverken for så vidt angår fast ejendom eller andre aktiver.

Udlægsretten gælder, hvad enten bestemmelsen om særeje er truffet af ægtefællerne ved ægtepagt eller er truffet af en arvelader eller giver.

Ting, som ægtefællen ikke kan udtage, og som ikke udtages af de andre arvinger i medfør af § 47, kan ægtefællen kun erhverve ved at købe dem af boet i konkurrence med andre interesserede, jfr. skiftelovens § 27, medmindre enighed om udlæg – evt. for en højere pris end vurderingen – kan opnås.

Førstafdøde kan ikke ved testamente give længstlevende fuld udlægs- og udløsningsret til hele den efterladte særejeformue. Han kan derimod udvide længstlevendes arv og dermed udlægsretten til $\frac{2}{3}$ af særejet, jfr. arvelovens §§ 6 og 25. For så vidt angår friarven, d. v. s. halvdelen af længstlevendes legale arvelod af særejet, enten $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{6}$, jfr. arvelovens §§ 6 og 7, smh. med 25, kan han ved testamente gøre erhvervelsen af arven betinget af, at længstlevende lader sig bestemme aktiver udlægge. Sådanne aktiver kan, ligesom friarven iøvrigt, båndlægges hos ægtefællen, jfr. arvelovens § 65. Indeholder testamentet alene et pålæg om ikke at råde over aktiverne uden nogen egentlig båndlæggelse, opnås ikke beskyttelse over for kreditorer og godtroende omsætningserhververe, sml. herved *Borum*: Arvefaldet s. 129-131. Om aktivernes videre arvegang kan arveladeren kun træffe bestemmelse i det omfang, arvelovens § 68 angiver.

Efter § 62 e, jfr. arvelovens § 66, finder hverken skiftelovens §§ 62 c eller d anvendelse på enkelte bestemte ting, hvorover førstafdøde har truffet gyldig testamentarisk bestemmelse.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 19, citeret ved skiftelovens § 62 a.

§ 62e

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Bestemmelserne i §§ 62 c og d finder ikke anvendelse på ting, hvorover den førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamente i medfør af arvelovens § 66.

Efterlader arveladeren sig livsarvinger, men ikke ægtefælle, kan han råde kvalitativt ved testamente inden for sin kvantitative testationskompetence, d. v. s. over $\frac{1}{2}$ af boet, jfr. arvelovens §§ 2 og 25. Han kan endvidere give en livsarving fortrinsret til at få sin tvangsarv udlagt i bestemte ejendele, jfr. arvelovens § 26, stk. 2.

Hensad afdøde i uskiftet bo, kan han ved testamente råde over en så stor del af det uskiftede bo, som falder i arv efter ham, for så vidt angår friarven også kvalitativt og for så vidt angår tvangsarven, således at en enkelt livsarving får fortrinsret til at begære udlæg efter vurdering i bestemte ejendele, jfr. arvelovens §§ 15 ,stk. 2, og 26, stk. 2. Ægtefællen skal dog respektere førstafdødes gyldige testamentariske dispositioner over bestemte angivne genstande, jfr. arvelovens §§ 15, stk. 2 in fine og 66.

Efterlader arveladeren sig ægtefælle, kan han råde over halvdelen af sit *særeje*, såvel kvantitativt som kvalitativt, jfr. arvelovens §§ 66, stk. 1, 25 og 26, stk. 1. Han kan endvidere for så vidt angår tvangsarven give en livsarving fortrinsret til at begære udlæg efter vurdering i bestemte ting, men denne fortrinsret viger dog for ægtefællens udlægsret efter § 62 e

såvel som for ægtefællens udtagelsesret efter §§ 62 a og 62 b, jfr. arvelovens § 26, stk. 2.

Den gifte arvelader kan råde *kvantitativt* over halvdelen af sin andel af *fællesboet* (bosloddet), d. v. s. over $\frac{1}{4}$ af det samlede fællesbo. Inden for denne grænse kan han tillige råde *kvalitativt* over de ejendele, som hører til hans bodel, dog kun med ægtefællens samtykke for så vidt angår 1) fast ejendom, der tjener til familiens bolig, eller hvortil ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet, 2) indbo i det fælles hjem, og 3) den anden ægtefælles arbejdsredskaber, jfr. Arvelovsudvalgets betænkning, nr. 291 af 1961, s. 122 ff og 145 f.

En testation over bestemte ting inden for disse grænser udelukker efter § 62 e ægtefællen fra ved benyttelse af udlægsretten efter §§ 62 c, stk. 1, og 62 d og udløsningsretten efter § 62 c, stk. 2, at fordre sig disse ting udlagt. Derimod giver arveladerens bestemmelse efter arvelovens § 26, stk. 2, om fortrinsret for en livsarving fremfor andre arvinger til at få sin arv udlagt i bestemte aktiver ikke arveladeren hjemmel til også at give livsarvingen fortrin for ægtefællen. Dette resultat kan kun nås ved en testation, der opfylder betingelserne i arvelovens § 66. Dette fremgår både af arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt. og af, at skiftelovens § 62 e alene henviser til arvelovens § 66 og ikke til arvelovens § 26, stk. 2.

Ægtefællens adgang til at forlange udlæg i bestemte genstande viger ikke for en testamentarisk bestemmelse, der tillægger en arving eller en legatar ting, hvis identitet ikke er nærmere angivet i testamentet, f. eks. en testation, der angår »ejendele til en værdi af« et bestemt beløb, eller enkelte ting til en samlet værdi af højst ... kr. til minde om arveladeren«. Arvingens udtagelsesret går derimod nok forud, selvom testamentet har indrømmet arvingen en vis valgfrihed, men denne frihed dog er begrænset til nogle få muligheder, f. eks. til at vælge et af tre jagtgeværer.

Har afdøde ved testamentet rådet over bestemte genstande i videre omfang, end han efter arvelovens § 66 har kvalitativ

testationsret, kan den efterlevende ægtefælle gøre den kvalitative råden virkningsløs i det omfang, den er ugyldig, ved at kræve udlæg efter vurdering i de af testationen omfattede effekter. Iøvrigt er testationen virksom for så vidt den går ud på fordeling af aktiverne mellem livsarvinger eller andre arvinger, jfr. arvelovens § 26, stk. 2.

§ 63

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

I det omfang, arven til afdødes umyndige livsarvinger ikke kan udredes uden afhændelse af fast ejendom eller løsøre, som er nødvendige, for at den længstlevende kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, eller uden at den længstlevende berøves andre midler, som er nødvendige herfor, kan skifteretten mod en efter forholdene passende sikkerhed give ægtefællen henstand med udbetalingen af arven, indtil børnene bliver myndige. Nærmere regler herom fastsættes af justitsministeren.

De ændringer, der er foretaget af bestemmelsen i § 63 ved loven af 1963, tilsigter at gøre de tidligere gældende regler om tinglyst skifteekstrakt tidssvarende. § 63 i affattelsen før 1963 opretholdt i det hele de regler, som gjaldt før skifteloven og fandtes i reskript af 7. februar 1794 § 2, plakat af 19. august 1823, plakat af 13. april 1824 og lov af 26. maj 1868 § 12. Tinglyste skifteekstrakter, der er eller bliver oprettet i boer, som er behandlet eller behandles efter skifteloven, som den var før loven af 1963, d. v. s. boer efter personer, der er døde før 1. april 1964, jfr. § 3 i lov 1963 (anført ved § 93), forbliver gyldige i overensstemmelse med de ældre regler. De gamle regler er kort gengivet i Arvelovsudvalgets betænkning, nr. 291 af 1961, s. 146 f. Samtidigt med ændringen af § 63 er § 78, stk. 2, om udfærdigelsen og lys-

ning af skifteekstrakt i boer, der sluttet efter § 78, stk. 1, op-
hævet.

1. Ældre ret.

En tinglyst skifteekstrakt oprettet efter de ældre regler giver arvingen som sikkerhed for hans arv en almindelig lovbestemt panteret i alt, hvad ægtefællen ejer og senere erhverver, »ejendes vorder«. Panteretten tinglyses ved ægtefællens personlige værneting og på hans faste ejendomme. Tinglysning er formentlig nødvendig også overfor kreditorer uanset affattelsen af tinglysningslovens § 48, jfr. *Illum*: Tinglysning s. 331 og før tinglysningsloven UfR 1905 B.135. Pantebreve og aktier, der hører under sikkerheden forsynes med prohibitivpåtegning af skifteretten, jfr. justitsministeriets skrivelse nr. 320 af 27. september 1911.

Sikkerheden omfatter hele boet, medmindre overøvrigheden tillader begrænsninger, jfr. værgebekendtgørelsens § 26, stk. 3. De umyndige arvingers værger skal føre tilsyn med sikkerheden, jfr. nærmere værgebekendtgørelsens § 21. Midler, der er sikret ved tinglyst skifteekstrakt hører ikke under overformynderiets bestyrelse, jfr. lov om overformynderiet nr. 254 af 27. maj 1950 § 1, stk. 1 c.

Så længe børnene underholdes af ægtefællen, skal denne ikke svare rente af arven, sml. myndighedslovens § 20. Ægtefællen er ikke som værge for den umyndige arving regnskabspligtig for midler, der »i deres helhed er sikrede ved tinglyst skifteekstrakt«, jfr. værgebekendtgørelsens § 24, stk. 3. Stedforældre er dog kun berettiget til at tilbageholde et beløb, der svarer til et rimeligt vederlag for børnenes underhold, således at rente af arven, der overstiger sådant vederlag, skal tilsvares arvingerne. Henstanden med arvens udbetaling varer, indtil børnene er blevet myndige, det vil sige for mindreårige til de fylder 21 år. Arven skal kun udbetales til de myndige arvinger, hvis de kræver det. Skifteretten påser ikke, at udbetaling finder sted til børnene, efterhånden som de bliver myndige.

Sikkerhedsretten bevares også efter at arvingerne er blevet myndige, jfr. UfR 1913.869.

Fordringer, der er sikrede ved tinglyst skifteekstrakt, forældes ikke, jfr. UfR 1893.1124 H og VLT 1949.198 samt *v. Eyben: Panterrettigheder*, 2. udg., s. 139. Se om præklusion *v. Eyben* smst. s. 134.

Reglerne om tinglyst skifteekstrakt gjaldt såvel for skifte straks ved arveladerens død som for skifte, efter at den længstlevende ægtefælle havde hensiddet i uskiftet bo.

Indfrielse

Reglerne om tinglyst skifteekstrakt og nedenstående afgørelser fra administrativ praksis har betydning sålænge der endnu findes umyndige arvinger, hvis arv er sikret på denne måde.

Om kontrollen med, at midlerne indkommer i overformynderiet se bekendtgørelse af 2. september 1869, bekendtgørelse nr. 140 af 19. oktober 1897, bekendtgørelse nr. 166 af 8. november 1902 og cirkulære nr. 49 af 2. marts 1871 samt cirkulære nr. 15 af 7. februar 1930.

Justitsministeriets skrivelse nr. 140 af 27. juli 1914: Udtalt, at justitsministeriet savnede hjemmel til at godkende, at tinglyst skifteekstrakt indfriedes, således at midlerne indsattes i sparekasse i stedet for i overformynderiet.

Justitsministeriets skrivelse nr. 174 af 2. maj 1923: Tinglyst skifteekstrakt kan ikke forlanges indfriet, før arvingen ved 21 års alderen er blevet myndig.

Justitsministeriets sag Z 5823/1923: Udtalt, at tinglyst skifteekstrakt ikke kunne indfries ved indlevering af obligationer, men måtte indfries kontant.

Justitsministeriets sag K 2967/1935: Antaget, at justitsministeriet ikke havde hjemmel til at tillade, at tinglyst skifteekstrakt, hvilende bl. a. på fast ejendom ombyttedes med pantebrev, uopsigeligt fra kreditor, sålænge længstlevende eller hendes nye ægtefælle levede, for at bevare midlerne for arvingen, der var udsvævende.

Justitsministeriets sag 2. k. 1959-114¹²⁹: Tinglyst skifteekstrakt tilladt indfriet med bankaktier og 1. prioritets pantebrev indenfor 75 % af ejendomsskyldværdien, for hvilket længstlevende hæftede. Aktierne i sin tid udlagt længstlevende på skiftet.

Rykning

Justitsministeriets sag 2. k. 1952-114⁴⁴: Tilladt rykning af tinglyst skifteekstrakt i fast ejendom, således at den kom til at respektere prioriteter op til 75 % af ejendomsskyldværdien.

Justitsministeriets sag 2. k. 1959-114¹¹⁰: Afslået andragende om tilladelse til rykning af tinglyst skifteekstrakt i fast ejendom, således at den kom til at stå 21.000 kr. uden for ejendomsskyldværdien.

Overdragelse af ejendom, hvori indestår tinglyst skifteekstrakt Justitsministeriets skrivelse nr. 127 af 11. juni 1925: Konfirmation nægtet af ægtepagt om overførelse af genstande, som var omfattet af tinglyst skifteekstrakt for mandens særbarns mødreearv, til hans nuværende hustrus særeje.

Justitsministeriets sag Ø 4856/1925: Tinglyst skifteekstrakt i fast ejendom forfaldt ved salg af ejendommen. Andragende om tilladelse til, at midlerne måtte forblive indestående mod pantebrev og kaution afslået, da betingelserne i lov af 19. marts 1869 § 12 ikke var opfyldt.

Justitsministeriets sag C 1896/1928: Tinglyst skifteekstrakt i fast ejendom kunne ikke forblive indestående, efter at ejendommen ved ægtepagt var overdraget til længstlevendes nye ægtefælle som særeje.

Justitsministeriets sag N 1701/1938: Antaget, at der ikke var hjemmel for amtet til at tillade, at midler, der havde været sikret ved tinglyst skifteekstrakt i fast ejendom, efter ejendommens salg forblev indestående i denne mod pantebreve, idet betingelserne i lov af 19. marts 1869 § 12 ikke var opfyldt.

Justitsministeriets sag Z 164⁶³/1949: Ejendom, hvori inde-

stod midler ifølge tinglyst skifteekstrakt, overdroges til længstlevendes nye ægtefælle. Formuefællesskab. Andragende om tilladelse til, at midlerne forblev indestående mod pantebrev, afslået, da betingelserne ifølge lov af 19. marts 1869 § 12 ikke var opfyldt.

Justitsministeriets sag 2. k. 1951-114⁵⁸: Tinglyst skifteekstrakt med pant i fast ejendom forfaldt ved ejendommens salg. Godkendt, at midlerne forblev indestående mod anordningsmæssigt pantebrev.

Justitsministeriets sag 2. k. 1952-114²²¹: Tinglyst skifteekstrakt med pant i fast ejendom (ejendomsskyld 7.600 kr.) næst 2.900 kr. søgtes efter salg overført til en i stedet erhvervet ejendom (ejendomsskyld 5.000 kr.) med pant næst 3.500 kr. Afslået.

Justitsministeriets sag 2. k. 1959-114¹¹⁹: Tinglyst skifteekstrakt 5.600 kr. i fast ejendom (ejendomsskyld 45.000 kr.) næst sparekasselån 14.000 kr. tillodes overført til ny ejendom (værdi 250.000 kr.) næst offentlige lån 170.000 kr. Tillige pant i morfaders ejendom.

Justitsministeriets sag 1960-114²⁰⁰: Tilladt overførsel af tinglyst skifteekstrakt 5.500 kr. fra fast ejendom (ejendomsskyld 10.000 kr.), hvor den havde pant efter 7.700 kr. til fast ejendom (ejendomsskyld 60.000 kr.), hvor den fik pant efter 49.650 kr.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 689 f. Bentzon: Arveret s. 324-26. Borum: Arvefaldet s. 96, 10 og 104-05. Lovkonflikter s. 130. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 211 ff. Illum: Tinglysning s. 105, note 153, 107, 136, 143, 213, 318, 322 og 331 f. Samme i UfR 1953 B. 232. Ernst Andersen: Ægteskabsret II s. 50. Arv og Legat s. 25 og 302-04.

2. De efter 1. april 1964 gældende regler.

Arvelovsudvalget fremhæver i sin betænkning nr. 291 af 1961, s. 147, at midler til arveudlæg til umyndige arvinger, selvom de ikke findes disponible i boet, ofte kan fremskaffes

ved optagelse af lån, således at børnenes arv kan udloddes kontant, eller at endeligt arveudlæg til de umyndige kan ske ved udstedelse af pantebreve i aktiver, der udlægges til ægtefællen. I mange tilfælde vil pant i den faste ejendom, som måtte findes i boet, give tilstrækkelig sikkerhed. Udlæg til umyndige kan også, som nævnt i bemærkningerne til § 47, med justitsministeriets tilladelse ske i ikke-anordningsmæssige effekter, selv om boet indeholder kontanter eller anordningsmæssige effekter. Sådan tilladelse meddeles kun i særlige tilfælde.

Den efterlevende ægtefælle har imidlertid undertiden et betydeligt behov for henstand med udbetaling af arven, f. eks. hvor han driver en erhvervsvirksomhed. Det vil kunne påføre virksomheden væsentlige tab, hvis ægtefællen tvinges til straks at tilvejebringe midler til udredelse af børnenes arv. De kontanter m. v., han måtte være i besiddelse af, kan være nødvendige som driftskapital. I sådanne og andre tilfælde, hvor udredelse af børnenes arv i høj grad vil vanskeliggøre oprettholdelsen af hjemmet eller ægtefællens erhverv, kan skifteretten efter § 63, som affattet ved lov 1963, give ægtefællen henstand med udbetalingen af arven til de umyndige livsarvinger. § 63 gælder ikke alene om børn, men også om andre livsarvinger, jfr. Arvelovens § 1, stk. 2. Henstand med udbetaling af arven kan gives for en del af arven eller for hele arven, også for arv som er tillagt den umyndige forlods efter reglerne i Arvelovens kapitel 5.

Skifteretten kan kun give ægtefællen henstand, til børnene bliver myndige. Henstand kan kun gives, dersom ægtefællen stiller en sikkerhed, f. eks. pant i fast ejendom eller i løsøre, kaution eller en livsforsikring på ægtefællens liv, som skifteretten skønner er passende. Om selve sikkerhedsstillelsen gælder de almindelige regler om pant, kaution etc. Ægtefællen kan derfor ikke give børnene almindeligt pant i hele sin formue, jfr. konkurslovens §§ 151 og 152. Skifteretten skal ved sit skøn over, om sikkerheden er passende, også tage i betragtning, om det vil kunne stride mod de umyndige livsarvingers

tarv, om ægtefællen tvinges til at realisere boets aktiver for at skaffe midler til udbetaling af arven. Sikkerheden kan derfor efter omstændighederne afhængig af ægtefællens og livsarvingernes forhold være »passende«, selvom sikkerheden ikke efter almindelige kreditgivningssynspunkter er fuldt betryggende. Kravene til sikkerhedsstillingen må i hvert enkelt tilfælde afpasses efter boets og arvingernes forhold. Sikkerheden behøver ikke bestå alene i en enkelt pantsætning. Hvor f. eks. pant i en fast ejendom efter skifterettens skøn ikke giver tilstrækkelig sikkerhed, kan passende sikkerhed opnås ved tilføjelse af pant i løsøre eller tegne en livsforsikring.

Inden skifteretten træffer afgørelse om indrømmelse af henstand efter § 63, bør en udtalelse fra de umyndige arvingers værge indhentes. Er ægtefællen værge for de umyndige, bør en særlig værge beskikkes for at tage stilling til ordningen, jfr. myndighedslovens § 58. Skifterettens afgørelse er judicial. Når henstanden er givet, og boet sluttet, tilkommer det pupilautoriteterne at træffe afgørelser om tilsynet med og ændring af sikkerheden.

De udstedte pantebreve og forsikringspolicer m. v. inddrages under overformynderiets bestyrelse, jfr. overformynderi-lovens § 1. Påtegninger på pantebreve i fast ejendom, hvorved disse helt eller delvis udlægges eller transporteres til en kontohaver i overformynderiet, skal tinglyses. For lysningen svares ikke gebyr, jfr. overformynderilovens § 16.

Bestemmelsen i § 63 finder efter § 57, stk. 2 anvendelse både på den umyndiges arvepart fra fællesboet og fra afdødes eventuelle særbo. Bestemmelsen gælder både skifte straks ved arveladerens død og skifte, som finder sted i den længstlevende ægtefælles levende live efter hensiddens i uskiftet bo.

Justitsministeriets bekendtgørelse af 7. april 1964 om ydelse af henstand med udbetaling af umyndige livsarvingers arv.

I medfør af skiftelovens § 63 som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963 bestemmes herved følgende:

§ 1.

Forinden skifteretten træffer afgørelse om henstand, indhentes erklæring fra den umyndige arvinges værge og, hvis den umyndige er fyldt 15 år, tillige fra denne selv. Er den efterlevende ægtefælle værge for den umyndige, beskikkes der en særlig værge til at afgive erklæring.

§ 2.

Såfremt den umyndige er afdødes særbarn, og den efterlevende ægtefælle ikke bekoster den umyndiges underhold eller uddannelse, må henstand kun indrømmes, når ganske særlige omstændigheder taler derfor.

§ 3.

Henstand skal betinges af den efter forholdene bedst mulige sikkerhed i fast ejendom, løsøre eller værdipapirer, herunder efter omstændighederne en livsforsikring på ægtefællens liv, garanti fra bank, sparekasse eller forsikringsselskab eller anden lignende sikkerhed. Henstand bør derimod kun i ganske særlige tilfælde gives alene mod kaution.

Stk. 2. Er sikkerheden ikke betryggende, må henstand kun indrømmes, såfremt nægtelse heraf ville stride mod livsarvingernes tarv.

Stk. 3. Omfatter henstanden arv til flere umyndige, bør der gives disse sideordnet sikkerhed.

Stk. 4. Skifteretten underretter overformyndieret om indrømmelsen af henstand og om vilkårene herfor.

§ 4.

Indrømmes henstand mod sikkerhed i fast ejendom eller løsøre, udstedes der pantebrev til den umyndige under overformynderiets bestyrelse. Pantebrevet, der skal forfalde ved ejerskifte, udformes i overensstemmelse med vilkårene i de almindelige pantebrevsformularer med de ændringer og tilføjelser, som følger af denne bekendtgørelse og af eventuelle særlige af skifteretten godkendte vilkår.

Stk. 2. Ved indrømmelse af henstand mod anden sikkerhed udstedes der særligt gælds-brev til den umyndige under overformynderiets bestyrelse. Gælds-brevet skal indeholde oplysning om forrentning og betaling af fordringen, om sikkerheden samt om, hvorledes der skal forholdes med eventuelt udbytte og provenu af aktiver, der er stillet som sikkerhed, jfr. § 8.

§ 5.

Gælds-breve, pantebreve, obligationer, aktier, andelsbeviser, livsforsikringspolicer, garantierklæringer eller andre dokumenter, hvortil fordringen eller sikkerheden er knyttet, indleveres til overformynderiet.

§ 6.

Arven forrentes med mindst 5 pct. p. a. Bekostes den umyndiges underhold eller uddannelse af den efterlevende ægtefælle, svares ikke rente, medmindre skifteretten skønner, at renten vil overstige rimelige udgifter til disse formål.

§ 7.

Skifteretten kan fastsætte, at ægtefællen skal udbetale arven eller en nærmere angivet del af denne i passende beløb ad gangen til dækning af udgifterne ved arvingens underhold eller uddannelse indtil hans 21. år. Overøvrigheden kan senere fritage ægtefællen herfor, såfremt ændringer i arvingens forhold gør udbetalingen upåkrævet.

Stk. 2. Overøvrigheden kan i særlige tilfælde tillade, at fordringen mod ægtefællen nedskrives med beløb, som denne anvender til bedste for arvingen.

Stk. 3. I øvrigt vil eventuelle afdrag, så længe arvingen er umyndig, være at indbetale til overformynderiet.

Stk. 4. Når arvingen bliver myndig, kan han fordr arven eller resten af denne udbetalt. De dokumenter, hvortil fordringen eller sikkerheden er knyttet, udleveres til arvingen, medmindre andet aftales. Med undtagelse af pantebrev eller gælds-brev for arvingens fordring bør dokumenterne dog ikke

udleveres, før overformynderiet så vidt muligt har meddelt ægtefællen med 14 dages varsel, at udlevering vil finde sted.

§ 8.

Kontante midler, der fremkommer ved indfrielse, udtrækning eller lignende af aktiver, der tjener som sikkerhed for arvingens krav, anvendes til fyldestgørelse af dette, medmindre andet er fastsat af skifteretten eller senere tillades af overøvrigheden.

§ 9.

Henstanden bortfalder, hvis ægtefællen afgår ved døden, eller hans bo tages under konkursbehandling.

Stk. 2. Overøvrigheden kan til enhver tid fordre arven udbetalt, såfremt der er sket en væsentlig forringelse af sikkerheden, eller såfremt den efterlevende ægtefælle ikke længere bekoster arvingens underhold eller uddannelse.

Stk. 3. Overøvrigheden og overformynderiet kan afkræve ægtefællen alle oplysninger, der er nødvendige til bedømmelse af, om sikkerheden er forringet.

§ 10.

Ændringer i sikkerheden kan tillades af overformynderiet.

§ 11.

Bestemmelsen i § 26, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter ophæves.

Nordiske lande

Anordning nr. 273 af 4. oktober 1935 om gennemførelse af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte § 19: En efterlevende ægtefælles adgang til på skifte at opnå udsættelse med udbetalingen af en arvelod, mod at arvingen får panteret for sin fordring (skifteekstrakt) tinglyst, bedømmes efter dansk lov, for så vidt boet skal behandles her i landet, dog således at panteret i

ejendele, som findes i de andre stater, kun kan stiftes efter der gældende regler. — Denne bestemmelse kan, uanset den udtrykkeligt nævner skifteekstrakten, også anvendes på henstandsreglen i § 63, således som denne er affattet ved loven af 1963.

KAPITEL 6

Om skifte ved separation og skilsmisse m. v.

Kapitel 6 er helt omarbejdet ved lov nr. 412 af 18. december 1963. Loven følger i det hele et af Ægteskabsudvalget i betænkning nr. 305 af 1962 fremsat forslag, alene med den afvigelse, at i § 70 a, stk. 2, nr. 3, ordet »hovedsagelig« er erstattet af ordene »dog i det væsentlige«, og i § 70 b udtrykket »mod en af skifteretten godkendt sikkerhed« er erstattet af »mod en sikkerhed, som efter ægtefællernes formueforhold skønnes passende« og rent sproglige tydeliggørelser i §§ 64 a, 68 stk. 1 og 68 a.

Om de ved lov nr. 412 af 18. december 1963 gennemførte ændringer i kapitel 6 se *L. Ringgård* i *Juristen* 1964 s. 304.

Kapitel 6 angår kun delingen af ægtefællernes fællesbo. Særeje kan dog inddrages under skiftet til fyldestgørelse af vederlagskrav efter ægteskabslov II § 23, jfr. skiftelovens § 65, stk. 1. Kapitel 6 gælder hverken om deling af særejet mellem ægtefæller eller om deling af fælles formue mellem andre end ægtefæller. Tvister mellem ægtefæller om andet end fællesboejendele eller mellem andre personer end ægtefæller hører i almindelighed under de almindelige domstole. Skifteretten er dog efter skiftelovens § 82 kompetent til at foretage skifte af fællesboejere, der omfatter en flerhed af ting, hvad enten de enkelte ejere er ægtefæller eller ikke, jfr. bemærkningerne til § 82.

Bestemmelsen om, hvem af ægtefællerne der skal have ret til at fortsætte lejemålet vedrørende beboelseslejlighed eller

forretningslokaler, træffes ved den bevilling eller dom, hvorved separationen eller skilsmissem gives, jfr. lejelovens § 85 og om denne bestemmelse *Ehlers og Blom*: Kommentar til lejeloven, 1959, s. 257-259. I lejelovens § 85 er bl. a. bestemt, at »den ægtefælle, hvis erhvervsvirksomhed er knyttet til et forretningslokale, har fortrinsret til dette og den dertil nødvendige beboelseslejlighed«. Kan ved udfærdigelsen af bevillingen eller afsigelsen af dommen ikke med sikkerhed siges, til hvem erhvervsvirksomheden vil blive udlagt på skiftet, jfr. herved skiftelovens § 70 a, stk. 2, nr. 3, må lejemålet tillægges den, til hvem virksomheden senere bliver udlagt.

UfR 1945.994. Ved en separationsdom var ægteparrets lejlighed tillagt hustruen, der var flyttet hjemmefra ved separationsforhandlingernes begyndelse. Hun begærede manden udsat af lejligheden, således at indboet, der tilhørte det endnu ikke delte fællesbo, forblev i lejligheden. Dette nægtede fogen, da en udsættelse uden samtidig ryddeliggørelse ikke ville betyde en fuldbyrdelse af dommens ordlyd. Antaget, at nægtelsen var uhjemlet.

J.D. 1948.307. Under separationskifte havde manden fået udlagt boets faste ejendom. Ikke hjemmel til mod hans protest i medfør af lejeloven at tillægge hustruen den af ægtefællerne hidtil beboede lejlighed i ejendommen.

UfR 1948.1331: Antaget, at reglen i § 72, stk. 1 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning også kom til anvendelse på de mellem parterne under mægling for overøvrigheden aftalte separationsvilkår, hvorefter retten til den fælles lejlighed skulle tilkomme hustruen.

UfR 1954.840. Under separations sag tvist om lejlighed, parterne havde beboet i en manden som særeje tilhørende ejendom. Lejelov 1951 § 111 (svarende til lejelov 1958 § 85) fandtes ikke at kunne bringes til anvendelse.

UfR 1960.464 citeret ved § 70 b.

UfR 1961.122 H citeret ved § 82.

Ved fællesboskiftet svares skifteafgift med $\frac{4}{3}$ % af aktiverne + 1 % af nettobeholdningen, jfr. § 3 i skifteafgifts-

loven, nr. 156 af 30. november 1874, som ændret ved lov nr. 112 af 12. april 1957. Tilbagekaldes begæringen førend skiftebehandlingen er påbegyndt, d. v. s. registreringen er sket, svares en fast afgift af 24 kr., jfr. lovens §§ 2 og 6 b.

§ 64

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Når et ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse, samt når ægtefæller er blevet separeret, eller der er afsagt dekret om bosondring, finder offentligt skifte af fællesbo sted, såfremt en af ægtefællerne begærer det.

§ 64 opregner de tilfælde, i hvilke offentligt skifte af fællesbo kan finde sted i begge ægtefællers levende live.

UfR 1951.812. Ægtefæller blev boende sammen og havde fælles husførelse og et vist fælles samliv over et år efter, at de var blevet separeret. Separationen ansås bortfaldet, og et påbegyndt skifte måtte slutes.

Separationen, skilsmissen eller anden grund til at fællesboet skal skiftes skal ikke som dødsfald anmeldes til skifteretten, således at offentligt skifte kan påbegyndes, medmindre begge ægtefæller ønsker at skifte privat. Offentligt skifte af fællesbo foretages kun i de tilfælde, som er opregnet i § 64, og forudsætter derfor, at den ene eller begge ægtefæller fremsætter begæring derom. Offentligt skifte er end ikke en nødvendighed i tilfælde, hvor en af ægtefællerne er umyndig eller fraværende. De fleste ægtefælleboer bliver i praksis skiftet privat. Det private skifte er afsluttet, når en endelig, udtrykkelig eller stiltiende aftale om boets deling er truffet mellem ægtefællerne. Spørgsmålet, om en endelig og gyldig aftale om boets deling er indgået, volder jævnligt tvivl.

UfR 1947.343. I en skilsmissebevilling blev det i overensstemmelse med det i ansøgningen oplyste anført, at fællesboet var delt. Desuagtet fandtes der ikke at foreligge nogen endelig

aftale om boets deling, og boet måtte tages under behandling af skifteretten.

UfR 1948.189 H, jfr. *TfR 1948.312*. Den 31. januar 1940 separeredes to ægtefæller, der boede ved Nakskov, og fællesboet deltes ved overenskomst af 27. februar 1940. Hustruen tog ophold hos en trediemand i København, men flyttede den 17. september 1940 tilbage til manden, efterladende noget bohave i København. Ægtefællerne blev sammen 3 à 4 uger, i hvilken periode de havde fællesoveværelse og havde samleje med hinanden. Derefter rejste hustruen tilbage til København. Da det passerede ikke fandtes at indicere nogen vilje hos begge parter til virkelig genoptagelse af ægteskabeligt samliv, stod den ved overenskomsten stedfundne bodeling ved magt.

UfR 1952.994 H. Ægtefæller underskrev d. 17. april 1950 et fællesandragende til amtet om separationsbevilling på nærmere angivne vilkår med hensyn til bodelingen og bidragspligten, men den 19. s. m. meddelte hustruen sin advokat, at hun fortrød sin underskrift, idet hun var utilfreds med de aftalte vilkår. Andragendet blev derfor ikke indgivet, hvorimod hustruen anlagde sag mod manden til separation på andre vilkår end de i andragendet aftalte. Antaget, at hustruen efter andragendets tilbagetagelse ikke var bundet ved de til separationsaftalen knyttede vilkår.

Jfr. også *UfR 1956.265 H*.

UfR 1954.331. Efter at ægtefæller havde underskrevet overenskomst om deling af fællesboet, meddeltes separation blandt andet på vilkår, at fællesboet i mangel af enighed skulle deles af skifteretten. Bodelingen foretoges herefter uden skifterettens medvirken. Senere meddeltes skilsmisse på separationsvilkårene. Da hustruen nægtede at attestere, at boet var delt, indgav manden begæring om skifte, idet han anførte, at der ikke havde kunnet opnås enighed om delingen. Begæringen toges til følge. Der fandtes ikke at have været grundlag for at gennemføre en skiftebehandling.

J.D. 1956.109. Separerede ægtefæller havde delt boet, således at en fast ejendom tilfaldt manden mod refusionsopgø-

relse. Begæring om offentligt skifte afvist, da en udtømmende opgørelse af mellemværendet var tilsigtet ved refusionen, og tvivlsspørgsmål måtte afgøres ved de ordinære domstole.

UfR 1956.132. Spørgsmål om, hvorvidt en hustru var bundet ved en af hende under en ægteskabssag afgivet erklæring om, at hun gav afkald på sin del af fællesboet, fandtes ikke at høre under skifteretten, men under de almindelige domstoles afgørelse.

Skifteretterne yder i almindelighed ægtefæller, der har begæret offentligt skifte hjælp til at finde en forligsmæssig ordning, således at boet kan skiftes privat, jfr. herved retsplejelovens §§ 660, 429, stk. 2, og 268. Forliges ægtefællerne inden registrering og vurdering er sket, beregnes alene skifteafgift efter skifteafgiftslovens § 6 b med 24 kr. jfr. bemærkningerne til overskriften til kapitel 6.

Parterne i en ægteskabssag optræder på egen hånd uden hensyn til umyndighed, medmindre vedkommende er gjort umyndig på grund af åndssvaghed eller sindssygdom, jfr. retsplejelovens § 448 c. Bestemmelsens betydning er kun at udstyre ægtefællerne med processuel handleevne og myndighed til at træffe beslutninger, som er et nødvendigt eller naturligt led i behandlingen af selve ægteskabssagen. § 448 c angår ikke skiftet. Til at træffe de aftaler af formueretlig natur, som et privat skifte kan indebære, kræves myndighed. En umyndig ægtefælles indgåelse af sådanne aftaler kræver derfor som oftest værgens medvirken, således at aftalen indgås af værger efter samråd med den umyndige, jfr. myndighedslovens § 50. Finder værger ikke den opnåelige ordning tilfredsstillende, kan han indgive begæring til skifteretten om offentligt skifte.

Det private skifte kræver ikke altid afslutning af særlige aftaler, f. eks. ikke hvor boet udtømmes ved ægtefællernes forlods udtagelse af personlige ejendele i medfør af § 68 a, ved udlæg efter vurdering efter § 70 a eller ved lighedeling af kontante midler eventuelt i forbindelse med realisation af andre ejendele.

Værgens dispositioner på den umyndiges vegne både på privat og offentligt skifte skal godkendes af overøvrigheden, dersom dispositionen enten berører den umyndiges formue uden for skiftet, d. v. s. pådrager ham gældsforpligtelser eller angår hans særeje, eller går udover, hvad der naturligt indgår som led i boets afvikling, jfr. værgebekendtgørelsens § 17, der for så vidt angår ægtefælleskifte må fortolkes i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 26 om dødsboskifte. § 26 er citeret foran ved § 16.

Afkald og overdragelser som led i fællesboskiftet er ikke indkomstskattepligtig gave, jfr. *Hartvig Jacobsen: Skatteretten* s. 173 og *Advokatbladet* 1959.330 citeret ved § 70 b.

Fri proces

Justitsministeriets cirkulære nr. 6 af 18. januar 1960 om fri proces under skifte.

Fri proces under skifte meddeles uden forelæggelse for justitsministeriet af vedkommende amtmand, i København af overpræsidenten, på Færøerne af rigsombudsmanden.

For så vidt angår behandlingen af ansøgninger om *fri proces under skifte af ægtefællers fællesbo*, jfr. skiftelovens kap. 6, bør følgende fremgangsmåde iagttages:

Erklæring indhentes fra vedkommende skifteret, der som regel vil indkalde parterne til en forhandling til belysning af andragendet og med henblik på en frivillig deling af boet. Da de til ansøgningens videre behandling nødvendige oplysninger herefter i almindelighed fremgår af skifterettens udtalelse, vil det kun undtagelsesvis være påkrævet at lade parterne afhøre til politirapport.

Fremgår det af oplysningerne, at der ikke har kunnet opnås en for begge parter tilfredsstillende deling af fællesboet, vil der ofte være grundlag for at meddele fri proces til den ægtefælle, der begærer skifte afholdt, når den anden ægtefælle er i besiddelse af hele fællesboet eller den væsentligste del af dette, og ansøgeren efter de foreliggende oplysninger ikke

råder over tilstrækkelige midler til at få skifte påbegyndt og afholde de med behandlingen ved skifteretten forbundne omkostninger. Der vil kun ganske undtagelsesvis være grundlag for tillige at meddele fri proces til den anden ægtefælle.

Når fri proces meddeles, bør det i almindelighed over for vedkommende skifteret udtales, at beskikkelse af advokat og antagelse af medhjælper i boet forudsættes kun at finde sted såfremt der under boets behandling måtte være særlig anledning dertil.

Den, hvem fri proces er meddelt, fritages for at stille sikkerhed vedrørende skifteomkostninger og for erlæggelse af de skifteafgifter, der direkte måtte påhvile vedkommende samt for betaling af udskrifter. Bevillingen medfører tillige fritagelse for udredelse af vederlag til en eventuel medhjælper i boet samt af udgifter til vurderinger, vidner og porto, såfremt disse vederlag og udgifter ikke kan dækkes af bomidlerne. Beskikkes der undtagelsesvis en advokat for den pågældende, udredes det advokaten tillagte salær af det offentlige, jfr. retsplejelovens § 336.

Fritagelsen omfatter ikke de i skifteafgiftslovens § 3 nævnte afgifter, der ved delingen skal udredes forlods af boets midler.

Jul. Paulsen i Fuldmægtigen 1958 s. 149: Om fri proces under skifte.

Sikkerhedsstillelse

Skifteretten kan under bobehandlingen forlange sikkerhed for udgifterne ved skiftebehandlingen i passende omfang, jfr. om skifteafgiften § 8 i skifteafgiftsloven. Se herved.

Justitsministeriets skrivelse nr. 127 af 28. juli 1928: Udtalt, at en skifteret efter justitsministeriets formening ikke havde hjemmel til at forlange sikkerhedsstillelse, før den tog et separationsbo under behandling, men at den var beføjet til at kræve omkostningerne ved de enkelte retsskridt forudbetalt. Tilføjet, at spørgsmålet henhørte under domstolenes afgørelse.

Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 45, samme: Skifteafgifter m. m., 1936, s. 34 f og *E. Munch-Petersen* i Juristen 1947, s. 366 f, mener, at skifteretten kan undlade at tage boet under behandling medmindre en forlangt sikkerhedsstillelse præsteres. Spørgsmålet er ikke løst ved loven af 1963.

Udsættelse af skiftet på grund af retssag

V.L.T. 1943.88. Skiftet udsat efter mandens begæring, indtil en mod ham rejst sag, under hvilken der var nedlagt påstand om konfiskation af ca. 6400 kr. var afgjort.

Konkurs

Hver af ægtefællerne kan under skiftet erklæres konkurs efter de almindelige regler herom, jfr. § 67 og *lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. v. § 145* citeret ved § 57.

Ægtefælles død

I tilfælde af en ægtefælles død under kapitel 6 skifte fortsættes dette, og afdødes bo skiftes særskilt, se *UfR 1948.376 H* citeret ved § 70 a.

§ 64a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Begæring om skifte indgives til skifteretten på det sted, hvor ægtefællerne har bopæl. Har de ikke bopæl i samme retskreds, foretages skiftet af skifteretten på det sted, hvor de sidst har haft fælles bopæl, såfremt en af dem fortsat har bopæl i retskredsen. Medmindre der af ægtefællerne træffes anden aftale, foretages skiftet iøvrigt af skifteretten i den retskreds, hvor

den af ægtefællerne, mod hvem kravet om skifte er rettet, har bopæl.

Stk. 2. Dersom ingen skifteret efter reglerne i stk. 1 kan tage boet under behandling, kan justitsministeren, såfremt mindst én af ægtefællerne har tilknytning til Danmark, efter begæring bestemme, at skifte skal finde sted her i landet. Justitsministeren bestemmer i så fald tillige hvilken skifteret der skal foretage skiftet.

Den bopæl, som efter 1. pkt. i § 64 a giver skifteretten kompetence, er ægtefællernes bopæl ved indgivelsen af begæring om skiftet. 1. pkt. gælder i alle tilfælde, hvor ægtefællerne bor i samme retskreds, også f. eks. hvor ægtefællerne efter separationen eller skilsmissen begge er flyttet til en anden retskreds. Tidspunktet efter 2. pkt. for den begærende ægtefælles fortsatte bopæl i retskredsen og efter 3. pkt. for den anden ægtefælles bopæl er ligeledes begæringens indgivelse, jfr. *UfR 1938.987* citeret ved § 87.

Værnetingsaftale, d. v. s. en aftale mellem ægtefællerne om, ved hvilken skifteret boet skal behandles, er kun gyldig, hvor værnetingsreglerne i 1. og 2. pkt. er uanvendelige, d. v. s. i tilfælde, hvor ægtefællerne bor i hver sin retskreds, og deres sidste fælles bopæl var i en tredje retskreds. Træffes i sådanne tilfælde ingen aftale om værnetinget for skiftet skal skiftebegæringen indgives til skifteretten i den retskreds, hvor den anden ægtefælle bor. Stedet hvor aktiverne findes, er uden betydning for skifterettens stedlige kompetence. Skiftet omfatter al ægtefællernes formue, hvadenten den findes her i landet eller i udlandet.

Selvom efter ægteskabslov II § 56 ældre ret eller efter den internationale privatrets regler fremmed ret, jfr. *Borum: Lovkonflikter*, 4. udgave, s. 112 ff, måtte være afgørende for formueforholdet mellem ægtefællerne skal dog skifte, der finder sted her i landet, så vidt muligt ske i overensstemmelse med reglerne i kapitel 6.

§ 65

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Efter registrering og vurdering foretages opgørelse over hver ægtefælles bodel. Har en ægtefælle tillige særeje, bliver også dette at inddrage under skiftet i den udstrækning, det er nødvendigt til fyldestgørelse af de krav, der omhandles i § 23 i lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger.

Stk. 2. Grundlaget for de i stk. 1 nævnte opgørelser er de aktiver og passiver, der hører til bodelene på tidspunktet for formuefællesskabets ophør, for bosondring dog tidspunktet for bosondringsbegæringens indgivelse. Hvis rigtigheden af den af en ægtefælle opgivne gæld bestrides af den anden ægtefælle, afgør skifteretten, om gældsposten kan tages i betragtning ved opgørelsen.

Stk. 3. Ved opgørelsen af bodelene medregnes ikke de krav mellem ægtefæller, som omhandles i §§ 47 og 67 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Krav på forfaldne underholdsbidrag medregnes ikke som aktiv i den berettigede ægtefælles bodel.

Besiddelsen af og legitimationen til at råde over boets aktiver forbliver i almindelighed hos ægtefællerne under skiftet, jfr. § 66. Det offentlige skifte indledes med registrering og vurdering af aktiverne i fællesboet efter reglerne i §§ 15 og 16. Hver af parterne kan forlange omvurdering efter § 48. Opgørelser foretaget af ægtefællerne kan ikke træde i stedet herfor, cfr. om dødsboer reglen i § 60.

Registreringen og vurderingen danner grundlag for delingen af fællesboet. Alle aktiver, der hører til fællesboet, skal registreres. Særeje registreres ikke, bortset fra særejeaktiver, der inddrages under skiftebehandlingen til fyldestgørelse af vederlagskrav efter § 23 i ægteskabslov II, jfr. skiftelovens § 65, stk. 1. Tvist mellem ægtefællerne om, hvorvidt ejendele er fælleseje eller særeje, eller tvist om, hvorvidt reglerne om deling af fælleseje finder anvendelse på rettigheder af den i

ægteskabslov II, § 15, stk. 2, nævnte art, afgøres af skifteretten ved dom, jfr. retsplejelovens § 660. Hver ægtefælle skal i princippet afgive halvdelen af sin bodels nettoværdi til den anden ægtefælle. Delingen forudsætter derfor, at størrelsen af hver ægtefælles bodel er kendt. Hvor ikke begge ægtefællers solvens er åbenbar, må hver bodel opgøres for sig ved hjælp af registreringen og vurderingen af aktiverne og en opstilling af passiverne. Er ægtefællerne ikke enige om, til hvis bodel et aktiv hører, og føres ikke bevis for, hvorvidt aktivet hører til den enes eller den andens bodel, betragtes aktivet som hørende til begges bodele med halvdelen til hver, medmindre oplysningerne i sagen giver grundlag for at fastslå et andet delingsforhold, jfr. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 137.

Spørgsmål vedrørende inddragelse af aktiver under skiftet

UfR 1887.279. Mandens andel i interessentskab var en del af aktiverne i separationsbo. Antaget, at bestemmelse i interessentskabskontrakten om, at intet til forretningen hørende i tilfælde af en interessents død (eller konkurs) skulle kunne forsegles, registreres eller på anden måde tages under behandling af skifteretten, måtte respekteres. Påstand fra hustruen om, at separationsboet skulle kunne opsiges interessentskabsforholdet i kraft af mandens ret til opsigelse, forkastet.

UfR 1930.125. En manden tilkendt erstatning for invaliditet ikke anset som henhørende til fællesboet, men i modsat retning *UfR 1929.587*. Se herved *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 165-166.

UfR 1942.102 H jfr. *TfR 1942.446*: Hustruen havde tilvendt sig 4000 kr. af mandens bodel og holdt beløbet skjult for at unddrage det fra opgørelsen ved skifte. Straffet for tyveri. Se herved *Hurwitz: Kriminalret, speciel del* s. 376-378 og *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 130, note 90, samt *UfR 1959.946*.

UfR 1943.1103 H jfr. *UfR 1943.1107 H*: Mandens mødre-

nearv, der indestod i uskiftet bo, måtte medregnes som aktiv i hans og hans hustrus separationsbo. Sådant arv medregnes dog efter UfR 1944.163 kun dersom ægtefællen har taget forbehold derom ved skiftet, jfr. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 170 f og UfR 1962.733. Efter 1. april 1964 gælder Arvelovens § 19, jfr. § 75, hvorefter arven først falder ved længstlevendes død.

J.D. 1945.87. En persianerpels til 1700 kr., der af hustruen var købt og »hængt til side« i et magasin, men ikke betalt, ikke medtaget under separationsskifte. Se herved også skiftelovens § 68 a, stk. 1.

V.L.T. 1949.257. Pensionsbidrag tilbagebetalt afskediget tjenestemand skulle inddrages under separationsskifte af fællesboet i det omfang, de var betalt med fællesbomidler.

J.D. 1956.69. Om inddragelse under separationsskifte af beløb, som hustruen forinden havde hævet og angav at have brugt til leveomkostninger.

UfR 1961.23 H, jfr. *TfR 1961.285*. Kapitalpensionskonti måtte medregnes ved opgørelsen af fællesbo ved skifte i ægtefællernes levende live. Se om skifte efter den ene ægtefælles død UfR 1962.870 H, jfr. TfR 1963.50. Se om pensioner i det hele: *Hans Fischer-Møller* i UfR 1961 B. 305 ff. og *Vestberg* i UfR 1964 B. 9 ff.

UfR 1963.858. Skifteretten kunne under separationsskifte ikke afgøre spørgsmål om omstødelse i medfør af § 19 i lov om ægteskabets retsvirkninger af gaver, som den ene ægtefælle havde ydet fællesbørnene.

UfR 1963. 1056. En hustru havde i 1961 forsøgt at forgive sin mand, der som følge heraf var uarbejdsdygtig i lang tid. Hustruen tilpligtedes foruden svie og smerte at erstatte manden tabt arbejdsfortjeneste; kravet herom kunne ikke på grund af formuefællesskabet reduceres til det halve. Spørgsmålet om, hvorvidt erstatningskravet skulle indgå i opgørelsen af parternes fællesbo måtte afgøres af skifteretten; parterne var blevet separerede.

Vedrørende *lov om ægteskabets retsvirkninger § 15, stk. 2*, se *Borum: Familieret II* s. 191-97. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II* s. 160-75.

Særligt om good-will

UfR 1948.961. I et skilsmissebo opgjordes good-will for den af manden drevne skrædderforretning til 5000 kr., medens et beløb af 5000 kr. som »personlig good-will« ikke medregnedes.

UfR 1950.521 H. Værdi af lægepraksis ikke inddraget i skilsmissebo, idet den kun havde væsentlig afhændelsværdi, hvis der pålagdes manden indskrænkning i retten til at praktisere, hvilket ikke kunne ske af hensyn til boet.

UfR 1954.456 H. Good-will af forretning tilhørende manden ikke inddraget i separationsbo, idet forretningen ingen afståelsværdi havde uden usædvanlige forretningsbegrænsninger for manden, hvilke ikke kunne pålægges ham af hensyn til boet.

Se også *UfR 1947.87 H* citeret ved § 62 c.

Om vurdering af good-will se *Kobbarnagel: Konkurrencens retlige regulering I* s. 172 ff og *Erik Mikkelsen* i *TfR 1961*. 274 ff.

Særligt om båndlagte midler

Efter 1. april 1964 gælder reglen i arvelovens § 63, stk. 3, hvorefter båndlagt arv er særeje, medmindre andet er bestemt ved testamente. Den nedenfor anførte ældre praksis har stadig betydning, dersom arveladeren er død før 1. april 1964, jfr. arvelovens § 78, stk. 1.

UfR 1893.466. Skilsmissebo genoptaget til inddragelse af en kapital, som var båndlagt i overformyndieriet til rentenydelse for manden.

UfR 1908.820 H jfr. *UfR 1907.471*. Kapital, der var båndlagt i overformyndieriet for hustruen, ansås at være indgået i

det ægteskabelige formuefællesskab, men med de bånd, som fulgte af båndlæggelsen. Aftale ved separation om deling af renterne blev herefter anset for ugyldig.

Østre landsrets dom af 22. november 1939: Deling ved skilsmisse af kapital, der var båndlagt for hustruen, kunne kun ske med respekt af de på kapitalen hvilende bånd, således at rentenydelsen af hele kapitalen fortsat måtte tilkomme hustruen.

J.D. 1942.147. Hustruen anset ejendomsberettiget til halvdelen af en for manden i overformynderiet båndlagt kapital – med respekt af hans rentenydelsesret til hele kapitalen.

UfR 1954.990 H, jfr. *justitsministeriets sag 2. ktr. 1953-110*⁴² og *justitsministeriets sag 4. ktr. 1953-100*²⁶⁸: A bestemte i sit testamente, at den da ugifte M skulle arve en kapital »som båndlægges i overformynderiet og først udbetales ham, når han er fyldt 45 år, medens renterne udbetales ham ... Skulle han afgå ved døden, før han er 45 år gammel, udbetales beløbet straks til hans arvinger«. Efter at arven var faldet, blev M, der var blevet gift med H, skilt og skulle derfor skifte med H. Udtalt, at kapitalen, da den ikke ved testamentet kunne anses gjort til M's særeje, måtte være indgået i ægtefællernes formuefællesskab, og at der ikke i testamentet fandtes bestemmelser, der var uforenelige med den for formuefællesskabet gældende ligedelingsnorm, hvorfor halvdelen af kapitalen ville være at udbetale H fra overformynderiet ved båndlæggelsens ophør. Renterne af hele kapitalen antoges at tilkomme M, så længe båndlæggelsen varede.

*Justitsministeriets sag 2. ktr. 1953-113*⁷⁶: Ved forlig i forbindelse med separation blev kapital båndlagt for manden delt. Justitsministeriet udtalte, at man var enig i, at renten af hele kapitalen fortsat skulle udbetales til manden.

Bentzon: Arveret s. 162. *Borum*: Familieret II s. 192. Arveret s. 169. *Borum, Juul og Schlegel*: Båndlæggelsesinstituttet i dansk ret s. 99-105. *Ernst Andersen*: Ægteskabsret II s. 164-65.

*Genoptagelse af skiftet med henblik på inddragelse
af yderligere aktiver m. v.*

UfR 1927.986. Et separationsbo var blevet sluttet uden noget udlæg til hustruen, idet gælden antoges at overstige aktiverne. Efter hendes begæring blev boet reassumeret, og det blev nu oplyst, at manden under bobehandlingen havde indfriet en til 17.000 kr. opgjort gældspost ved betaling af 4000 kr. Hustruen fandtes at have krav på, at boet blev opgjort under hensyn til den stedfundne formindskelse af gælden.

UfR 1938.395. I 1921 meddeltes der M og H skilsmisse på vilkår bl. a., at formuefællesskabet ophævedes, og at boet deltes. I 1930 døde M's moder, som hensad i uskiftet bo efter M's i 1911 afdøde fader. Selvom en egentlig deling af M's og H's fællesbo ikke havde fundet sted, og selvom H – ligesom iøvrigt M – ikke tidligere havde været klar over, hvorledes det juridisk forholdt sig med M's før skilsmissen faldne fædre-arv, fandtes H dog ikke nu at have krav på, at der skete en ændring i den til fordel for M gennem en lang årrække eksisterende formueretlige ordning, og H's påstand om skifte med hensyn til M's fædre-arv toges derfor ikke til følge. Se ovenfor ved referatet af UfR 1943.1103 H.

UfR 1940.552. Statueret, at et separationsbo ville være at reassumere til geninddragelse under skiftet af en i overfor-mynderiet indestående kapital, der var udlagt manden, da denne måtte antages ved bortrejse til udlandet at have medtaget beløb, som han derved unddrog skiftet.

UfR 1944.163. Ægtefæller blev separerede i 1935 og skilt i 1939. Mandens moder, der havde hensiddet i uskiftet bo fra et tidspunkt før separationen, døde i 1942, hvorefter hustruen forlangte halvdelen af mandens fædre-arv udlagt. Dette afvistes, da kravet ikke havde været berørt eller reserveret i separationsboet. Se ovenfor ved referatet af UfR 1943.1103 H.

UfR 1944.417. Under skifte af et separationsbo fortav M, at han ejede 4200 kr. H påstod nu M dømt til at betale hende halvdelen heraf, medens M påstod sig frifundet, idet han hæv-

dede, at H ved skiftet – selv bortset fra de 4200 kr. – havde fået mere, end der tilkom hende. Da retten ikke kunne skønne over værdien af de i sin tid frivilligt skiftede værdier, bestemtes det, at de oprindeligt skiftede værdier og de 4200 kr. nu ville være at skifte.

Ægtefællernes kreditorer bliver ikke indkaldt og fyldestgjort som led i ægtefælleskiftet. Den opgørelse af passiverne, som er nødvendig for at kunne beregne nettoværdien af hver ægtefælles bodel, må ske på grundlag af ægtefællernes egne opgivelser afgivet med henblik på skiftet. Kan en ægtefælle ikke godkende den andens opgørelse af sin gæld, afgør skifteretten på grundlag af f. eks. regnskab, som ægtefællerne måtte have ført, opgivelser i selvangivelse og andet bevismateriale ved dom, om den opgivne gæld kan medtages ved opgørelsen, jfr. § 65, stk. 2, 2. pkt. Ægtefællerne kan under tvang som mod vidner pålægges at give møde og afgive forklaring for skifteretten, jfr. retsplejelovens § 660, stk. 2.

Har ægtefællerne både haft særeje og fælleseje, må stilling ikke alene tages til, om de opgivne gældsposter består, men også til hvilke gældsposter der angår særejet, og hvilke der angår fællesejet. Lovregler om, hvordan denne fordeling af gælden skal ske, findes ikke. Gæld stiftet af en ægtefælle, der både ejer særejemidler og fællesejemidler, kan angå særejeformuen alene, f. eks. forretningsgæld i en virksomhed, der er særeje, jfr. nærmere *Ernst Andersen: Ægteskabsret II* s. 198 ff. Efter § 58, stk. 2, i Udkast til lov om ægteskabets retsvirkninger, 1918, kunne gæld, som en ægtefælle har pådraget sig ved vanrøgt af sin bodel eller anden uforsvarlig adfærd og gæld stiftet af ægtefællen til erhvervelse eller forbedring af sit særeje dækkes af særejemidlerne, for så vidt disse slog til, således at kun den del af særejegælden, der ikke kunne dækkes af særejet, medtoges ved beregningen af nettobodelen. Bestemmelsen, som i hovedsagen svarer til den norske skiftelovs §§ 45, jfr. 49, og til den svenske giftermålsbalk 13:2, medtoges ikke i det forslag til ændringer i skifte-

loven, der fremsattes samtidigt med ægteskabslov II, og findes ej heller i den vedtagne lov nr. 58 af 18. marts 1925.

Hæfter begge ægtefæller for en fordring, må gælden opføres i opgørelsen af begge bodeler med den anpart, som vedkommende ægtefælle endeligt skal bære. Tvist mellem ægtefællerne om, hvilken del af sådan gæld, der skal bæres af hver af dem, afgøres af skifteretten ved dom, jfr. § 65 a, stk. 2, og retsplejelovens § 660.

Ved delingen af aktiverne skal forlods af bodelen og eventuelt også af særejet tillægges hver af ægtefællerne midler, der er tilstrækkelige til dækning af den del af hans gæld, som er stiftet, før formuefællesskabets ophør. Skifteloven giver ikke ægtefællerne en særlig ret til inden for bodelene forlods at udtage bestemte genstande til dækning af passiverne. Ægtefællens ret til at udtage bestemte genstande blandt boets aktiver beror på reglerne i §§ 70 a og 70 b. Om kreditorernes stilling under skiftet henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 67.

UfR 1934.793. I 1928 separeredes M og H, således at H overtog boets faste ejendom og i den anledning til boet indbetalte 4000 kr., som hun lånte af en trediemand. I 1930 flyttede ægtefællerne sammen, hvorved M fik rådighedsret over ejendommen. I 1933 separeredes ægtefællerne igen. Antaget, at det af H i 1928 optagne lån ikke ved denne separationsdeling kunne anses som gæld i M's bodel indenfor værdien af den faste ejendom, men alene kom i betragtning som en H vedrørende gæld.

I opgørelsen af boet eller af bodelene skal i almindelighed *kun* optages *de aktiver og passiver, som tilhørte eller påhvilede ægtefællerne før formuefællesskabets ophør*, jfr. stk. 2. Aktiver erhvervet og gæld stiftet efter ophøret af formuefællesskabet skal dog medtages i boopgørelsen, dersom erhvervelsen eller gældsstiftelsen har tilknytning til de aktiver og passiver, der fandtes i boet før dette tidspunkt. Heraf følger, at f. eks. arv, arbejdsindtægt og erstatningskrav, som en ægtefælle har pådraget sig, ikke medregnes i boet, dersom tiden

for henholdsvis arvefaldet, arbejdets udførelse og den skadegørende handling ligger efter formuefællesskabets ophør. Indtægter og udbytte af boets aktiver før og under skiftet indgår derimod i boet, ligesom udgifter, der har tilknytning til boet, f. eks. udgift til vedligeholdelse af aktiverne, opføres som passiv i boet. De aktiver, der indgår i boet, optages i boopgørelsen med deres værdi ved boets slutning, eller ved optagelsen til slutning jfr. skiftelovens § 50. Dette var allerede før lov nr. 412 af 18. december 1963 statueret ved *UfR 1948. 376 H*, jfr. *TfR 1949.203*, der antog, at et skilsmissebo »efter almindelige skifteretlige synspunkter ville være at opgøre efter forholdene ved skiftets afslutning med hensyn såvel til indvundet udbytte som til værdiernes fastsættelse«. Kan værdien af aktiverne have ændret sig siden vurderingen ved skiftets begyndelse, må hver af ægtefællerne derfor kunne kræve ny vurdering foretaget.

Tilgodehavende, som den ene ægtefælle har på den anden, f. eks. erstatningskrav, lønkrav og krav på tilbagebetaling af lån, opføres i almindelighed, ligesom fordringer fra eller imod andre, som aktiv hos den berettigede og passiv hos den forpligtede, dersom kravet er gyldigt stiftet, medens formuefællesskabet bestod, jfr. herved §§ 16, stk. 1, og 29 i ægteskabslov II. Resultatet af boopgørelsen bliver dog som oftest det samme, som det ville blive, hvis kravet ikke toges i betragtning. Er begge ægtefællers bodele solvente eller insolvente, uanset om gæld mellem ægtefællerne regnes med, har posteringen af gælden i boopgørelsen kun betydning for beregningen af skifteafgift efter skifteafgiftslovens § 3, stk. 1 a; men ikke for størrelsen af bosloddet. I andre tilfælde har medtagelsen af kravet også betydning for beregningen af bosloddet. Den solvente ægtefælle, i hvis bodel fordringen på den anden ægtefælle er medregnet, kan modregne fordringen med den insolvente ægtefælles krav på halvdelen af hans nettobodel, jfr. herved bemærkningerne til § 67 a.

Visse krav mellem ægtefæller medtages aldrig i opgørelsen af fællesboet. De i *ægteskabslov I* §§ 47 og 67 nævnte godt-

gørelseskrav medregnes hverken som aktiv eller passiv i bo-opgørelsen, jfr. skiftelovens § 65, stk. 3. Godtgørelsesbeløbet kan, for så vidt det er forfaldet til betaling, kræves dækket af den anden ægtefælles lod i boet, jfr. § 67 a.

Vederlagskrav efter ægteskabslov II § 23 og skiftelovens § 69 b holdes ligeledes uden for opgørelserne af bodelene. Også disse krav kan gøres gældende under skiftet. I modsætning til godtgørelseskravene kan vederlagskravene kun dækkes af det beholdne bo eller særeje, jfr. ægteskabslov II § 23 og skiftelovens § 65, stk. 1, og kravet falder bort for så vidt det ikke dækkes under skiftet, jfr. ægteskabslov II § 24. Om de i § 69 b nævnte vederlagskrav henvises iøvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

UfR 1936.182. Hustruens krav på erstatning efter lov om ægteskabets retsvirkninger §§ 17 og 23 under separationskifte henhørte under skifterettens afgørelse.

UfR 1938.869. Skifterettens afgørelse vedrørende ægtefælles vederlagskrav burde være truffet ved dom.

Skyldige *underholdsbidrag til ægtefællen* opføres som passiv hos den bidragspligtige ægtefælle, men *ikke* som aktiv hos den bidragsberettigede, jfr. § 65, stk. 3, 2. pkt. På samme måde opføres restancer vedrørende *børnebidrag*. Sådant bidrag tilkommer barnet, jfr. børnelovens § 18, og er derfor ikke et aktiv for den ægtefælle, det skal betales til.

Krav på underholdsbidrag, der er forfaldne efter formuefællesskabets ophør, d. v. s. efter meddelelse af bevilling til separation eller skilsmisse, afsigelse af dom eller indgivelse af andragende om bosondring, jfr. ægteskabslov II § 42, skal ikke tages i betragtning under skiftet, hverken som aktiv eller passiv, jfr. § 65, stk. 2, 1. pkt. Ægtefællen kan forlange bidrag til sig selv, som er forfaldne før formuefællesskabets ophør, men ikke senere forfaldne bidrag eller børnebidrag dækket under skiftet, jfr. § 67 a, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Tidspunktet for formuefællesskabets ophør er undertiden vanskeligt at fastslå. Formuefællesskabet bortfalder efter

ægteskabslov I § 66 ved separation, skilsmisse og efter samme lovs § 45 ved omstødelse. Er separation eller skilsmisse opnået ved bevilling, er formuefællesskabet ophørt ved meddelelsen af bevillingen. Gives dom til separation eller skilsmisse, eller omstødes ægteskabet, ophører formuefællesskabet straks ved dommens afsigelse. Skiftebehandlingen kan dog først begynde, når eksekutionsfristen er udløbet. Inddrivelse af underholdsbidrag, udsættelse af den ægtefælle, der ikke har fået lejligheden og udlevering af børnene ved fogeden, kan også først ske, efter at eksekutionsfristen er udløbet, jfr. herved *UfR 1953.184* og *1956.452 H*. Ved underretsdom meddeltes der ægtefæller skilsmisse, og forældremyndigheden over 2 fællesbørn tillagdes manden. Ved landsretsdom afsagt 7. februar 1955 tillagdes forældremyndigheden hustruen. Efter eksekutionsfristens udløb indgav hun rekvisition om fogedforretning, og fogeden bestemte, at forretningen burde nyde fremme. Forretningen blev dog ikke foretaget, før dommen den 21. marts 1955 blev påanket til højesteret. Højesteret bestemte i medfør af retsplejelovens § 491, at fuldbyrdelse af dommen ikke måtte finde sted, før højesteretssagen var afgjort.

Ankes dommen og nægtes separation, skilsmisse eller omstødelse i appelinstanten, må en allerede indgivet begæring om skifte afvises, sml. herved om ankefristen retsplejelovens § 455 a. Stadfæstes afgørelsen om ægteskabets opløsning eller om separation, skal skiftet vistnok foretages, som om formuefællesskabet var ophørt allerede ved afsigelsen af underrettens dom og ikke først ved den endelige dom. Spørgsmålet er ikke afgjort i praksis og er omtvistet i teorien, jfr. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 194 ff og s. 343 ff. I tilfælde af bosondring bliver alt, hvad ægtefællerne erhverver efter indgivelse af begæringen om bosondring, særeje, jfr. ægteskabslov II § 42. Tvivl om skæringstidspunktet i tilfælde af appel opstår derfor ikke ved bosondring.

Ved boopgørelsen må skifteretten tage stilling til *separatiōnis eller skilsmissens skattemæssige konsekvenser*. Herom henvises til *Harbou i Fuldmægtigen 1944* s. 45, *UfR 1948 B*,

s. 73-74, og Behandlingen af dødsbo og fællesbo, s. 104-105, *Trolle* i UfR 1955 B, s. 13 ff, *Theodor Petersen* i UfR 1955 B, s. 185 ff, *Thøger Nielsen* i Advokatbladet 1962, s. 97 ff, og *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 198 ff.

UfR 1939.744. Under separationsforhandlinger forudsattes det, at ægtefællerne hver for sig skulle betale indkomstskat for det følgende skatteår. Da der blev pålignet manden skat for det nævnte skatteår af ægtefællernes fællesindkomst, ansås hustruen pligtig at refundere ham en forholdsmæssig andel, idet der ikke kunne gives hende medhold i, at forøget skattebyrde som følge af mandens flytning til København burde belastes ham alene.

UfR 1941.445. Efter at M og H var blevet separeret ved dom af 27. oktober 1939, fandtes halvdelen af de M påhvillende, efter nævnte dato forfaldne personlige skatter for skatteåret 1939/40 efter omstændighederne – navnlig da skatten vedrørte indtægten fra den tid, samlivet bestod – at burde tilsvares M af H og derfor fradrages i det beløb, som M i anledning af boets opgørelse skulle yde H.

UfR 1950.618. Efter skilsmisseskitte måtte manden efterbetale skat og skattebøde vedrørende tiden før skilsmissen. Da han, der måtte være forberedt på yderligere skattekrav, ikke ved udbetalingen af hustruens anpart i boet, havde taget forbehold om regulering, og da hustruen, der først ca. 2 år senere fik meddelelse om skattekravet, havde disponeret over det modtagne, fandtes hun ikke pligtig at tilsvare halvdelen af skattekravet.

UfR 1951.1112. Efter at et ægtepar den 28. august 1949 var blevet skilt, oplyste skattevæsenet, hvor stor den til hustruen H's indtægt svarende andel af deres samlede skattepligtige indtægt for skatteåret 1949/50 var. Manden, der havde betalt den samlede skat, fandtes at kunne kræve, at hustruen refunderede ham den til hendes indtægt svarende andel.

UfR 1954.805. Ved skifte af separationsbo antaget, at udgiften til fremtidig betaling af skat ikke kunne behandles som gæld.

UfR 1958.951. Antaget, at manden ved separationskifte, ved opgørelsen pr. 2. november 1954 kunne fradrage den pr. 1. s. m. forfaldne skat, hvis sidste rettidige betalingsdag var den 20. s. m.

UfR 1959.746. Ved skifte mellem enke og afdødes 2 særbørn påtog enken sig at efterbetale skattebeløb, hvorefter boet sluttedes. Da hun ikke kunne overholde betalingerne, nedsattes kravet med ca. 100.000 kr. Da nedsættelsen udelukkende skyldtes enkens forhold, og hun i forhold til medarvingerne havde overtaget skattetilsvaret, fandtes særbørnene ikke nu at kunne kræve deres arvelodder omberegnete.

§ 65a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Findes der gæld, for hvilken begge ægtefæller hæfter, har enhver af dem ret til at forlange, at den anden betaler den del af gælden, som endeligt skal bæres af ham, eller at der stilles ham sikkerhed for, at gælden betales.

Stk. 2. I tilfælde af uenighed mellem ægtefæller om, hvilken del af en dem begge påhvilende gæld der endeligt skal bæres af hver af dem, afgøres spørgsmålet af skifteretten.

Bestemmelsen, der svarer til skiftelovens § 70 b før loven af 1963, finder anvendelse på al gæld, som begge ægtefæller hæfter for, hvadenten deres samhæften skyldes, at ægtefællerne har disponeret i fællesskab, kaution, reglen i ægteskabslov II § 11 eller andet. Tvist mellem ægtefællerne om, hvilken del af gælden, der endeligt skal bæres af hver af dem, afgør skifteretten ved dom, jfr. § 660. Om anke af dommen gælder reglerne i retsplejelovens §§ 662-665.

§ 66

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Under skiftet beholder hver af ægtefællerne rådigheden over sin bodel. Er der særlig grund til at befrygte, at en ægtefælle vil forrykke sin bodels stilling, kan skifteretten dog helt eller delvis fratage ham rådigheden over bodelen under skiftet. Rådighedsfratagelsen tinglyses efter de i lov om tinglysning nr. 111 af 31. marts 1926 § 48, stk. 1, indeholdte regler.

Hver ægtefælle bevarer under skiftet legitimationen til at råde over sin bodel. Tinglysning af skiftet kan ikke ske, sml. tinglysningslovens §§ 12 og 13 om dødsboskifte. Ægtefællen er dog pligtig til ikke at råde over bodelen på en sådan måde, at opfyldelsen af den anden ægtefælles boslodskrav vanskeliggøres. Dispositioner, der ville afskære den anden ægtefælle fra at udøve sin udtagelses- og udlægsret efter §§ 70 og 70 a, stk. 2, nr. 1-5, er ægtefællen ikke berettiget til at foretage. Sådanne dispositioner kan dog formentlig kun omstødes, hvor betingelserne i ægteskabslov II §§ 18 og 19 om omstødelse af dispositioner, foretaget mens formuefællesskabet bestod, er opfyldt.

Misbruger ægtefællen sin legitimation til at råde, eller må misbrug befrygtes, kan skifteretten overtage rådigheden over bodelen. Også rådigheden over ting, som findes hos ægtefællen, men som ikke kan henføres til den ene eller andens bodel, kan fratages ægtefællen med hjemmel i § 66, se om retten til udlæg af sådanne ting bemærkningerne til § 70 a. Skifteretten kan ved administrationen af bodelen, som ved gennemførelsen af skiftet iøvrigt, lade sig bistå af en medhjælper, jfr. § 30. Rådighedsfratagelsen kan omfatte hele bodelen med undtagelse af personlige ejendele, jfr. § 68 a, eller begrænses til enkelte bestemte aktiver. Fratagelse af rådigheden bør ikke ske i videre omfang end nødvendigt til sikring af den anden ægtefælles boslodskrav og udtagelses- og udlægsret. Rådighedsfratagelsen skal tinglyses efter reglerne i tinglysnings-

lovens § 48 om tinglysning af umyndiggørelsesdekreter. Tinglysningen skal ske ved ægtefællens personlige værneting, og ejer han fast ejendom, tillige på ejendommen. Gæld, som stiftes efter tinglysningen, og som angår de ejendele, der er frataget ægtefællen, kan ikke medtages i boopgørelsen, selvom ægtefællen ellers efter skiftelovens § 65, stk. 2, ville have været berettiget til at kræve midler afsat til dækning af gælden. Ejheller kan trediemand ved aftale med ægtefællen vinde rettigheder over disse ejendele, som kan gøres gældende til skade for den anden ægtefælle.

Rådighedsfratagelse efter § 66 kan først ske, når formuefællesskabet er ophørt, og begæring om offentligt skifte er indgivet til skifteretten. Straks når ansøgning om separation eller skilsmisse er indgivet, eller sag med påstand om separation, skilsmisse eller omstødelse er anlagt, kan overøvrigheden, jfr. om den stedlige kompetence *anordning nr. 484 af 17. november 1922 § 5*, på en ægtefælles begrundede begæring give den anden tilhold om ikke at forrykke fællesboets stilling, indtil ægteskabsagen er afgjort. Ægtefællen kan kræve bosondring, hvis tilholdet overtrædes eller må befrygtes at ville blive overtrådt, jfr. ægteskabslov I § 77, og *UfR 1936. 809*.

Reglen om rådighedsfratagelse kan bringes til anvendelse under alle de i § 64 nævnte former for skifte, således også skifte efter bosondring eller omstødelse. Efter den tilsvarende regel i § 64 a, som var gældende før loven af 1963, kunne fratagelse af rådigheden finde sted, så snart begæring om bosondring var indgivet til skifteretten, sml. herved reglen i ægteskabslov II § 42, som stadig er gældende. Denne regel, som kun gjaldt ved bosondring, er ophævet. Reglens praktiske betydning var næppe stor, da kendelse om bosondring normalt afsiges hurtigt efter begæringens indgivelse, og kære ikke har opsættende virkning, jfr. retsplejelovens §§ 422, stk. 2, og 441, stk. 2, samt ægteskabslov II § 40, stk. 3.

Før ikrafttrædelsen af loven af 1963 den 1. april 1964 er reglerne om rådighedsfratagelse (den tidligere § 64 a) kun

anvendt i sjældne, særligt graverende tilfælde, hvor en ægtefælle har gjort sig skyldig i groft misbrug af sin adgang til at råde over boet. Ændringerne ved loven har ikke tilsigtet nogen ændring af denne praksis, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 37.

UfR 1948.1320. Antaget, at der under skifte af skilsmissebo ikke var grund til i medfør af skiftelovens § 64 a jfr. § 58 at fratage manden et som udlejningsvogn uden fører benyttet automobil, der af skifteretten ved en påanket dom var tillagt hustruen.

J.D. 1954.130. Om fratagelse af rådighed over mandens bodel ved bosondring i anledning af, at manden kværulemt havde undladt at betale terminsydelse på sin landbrugsejendom, som gik til tvangsauktion.

§ 66a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Har en ægtefælle efter separation eller skilsmisse, efter dom til omstødelse eller efter indgivelse af begæring om bosondring disponeret over ejendele eller indkasseret fordringer, som hører til hans bodel, skal han aflægge regnskab til skifteretten.

Formuefællesskabet mellem ægtefællerne er allerede ophørt inden skiftet kan påbegyndes, jfr. §§ 64 og 65, stk. 2, og bemærkningerne til den sidstnævnte bestemmelse. Imidlertid skal boet gøres op på grundlag af forholdene ved skiftets slutning for så vidt angår værdiansættelsen af aktiverne og indtægter og udgifter vedrørende boets ejendele og forpligtelser, jfr. bemærkningerne til § 65, stk. 2.

Da ægtefællerne under skiftet stadig har rådigheden over de ejendele, der hørte til deres bodel, jfr. § 66, er aflæggelsen af regnskab for perioden fra formuefællesskabets ophør,

også for tiden før begæring om offentligt skifte er indgivet til skifteretten, og indtil boopgørelsen nødvendig. I regnskabet skal kun optages indtægter og udgifter, som vedrører fællesboet. Regnskabspligten omfatter alle dispositioner over værdier tilhørende fællesboet, som ægtefællen foretager under skiftet. Modtager ægtefællen værdier, som hører til den andens bodel, skal han straks afgive dem til den anden ægtefælle.

§ 67

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Et skifte mellem ægtefæller indskrænker ikke kreditorernes adgang til at forfølge deres ret på samme måde, som om intet skifte fandt sted.

Ved ægtefælleskifte være sig offentligt eller privat deles fællesboets aktiver mellem ægtefællerne. Skifteloven pålægger ingen pligt til før delingen at dække kreditorerne, jfr. dog herved bestemmelserne i § 67 a og i ægteskabslov II § 24. Ægtefællernes kreditorer har ikke adgang til at anmelde deres krav til dækning i boer, der skiftes mellem ægtefæller. Anmeldelser, der måtte fremkomme, har derfor ikke virkning som retsforfølgningsskridt efter § 37 og pålægger ikke som i dødsboer efter § 52, stk. 2, skifteretten eller ægtefællerne nogen forpligtelse til at dække gælden, inden boet deles. Ægtefællerne har ikke – som før loven af 1963 efter § 68, 1. pkt. i dens tidligere affattelse – adgang til under skiftet at begære udstedt præklusivt proklama.

Som et modstykke til, at kreditorerne ingen mulighed har for at skaffe sig indflydelse på skiftebehandlingen står, at skiftebehandlingen ikke indskrænker kreditorernes ret til at foretage udlæg og udpantning, hos den ægtefælle, der hæfter for gælden i de ejendele, som før formuefællesskabets ophør hørte til denne ægtefælles bodel eller til at erklære ægtefællen

konkurs. Ægtefællen er ikke berettiget til at udøve sin påvisningsret således at den andens mulighed for at få udlæg efter § 70 a, stk. 2, forspildes. Tvangsauktion kan afholdes på grundlag af udlægget eller udpantningen uden at afvente boets slutning, cfr. om dødsboer retsplejelovens § 511, stk. 2, 2. pkt. Rådighedsfratagelse efter § 66 har i almindelighed ingen betydning for kreditorerne, jfr. nærmere bemærkningerne til § 66.

UJR 1902 A. 159. En kreditor havde gjort udlæg i en fordring på udbetaling af en kapital i overformynderiet, tilhørende debtors og hans hustrus fællesbo, der var under skiftebehandling på grund af skilsmisse. Overformynderiet nægtede at udbetale det pågældende beløb uden skifterettens samtykke. Under en sag, som kreditor anlagde mod overformynderiet, blev det statueret, at forfølgningen havde haft hjemmel i skiftelovens § 69 (nu § 67), og idet det yderligere bemærkedes, at der ikke var udstedt indkaldelse til kreditorerne, blev overformynderiet dømt til at betale kreditor beløbet, og det uagtet overformynderiet allerede under sagen havde udbetalt beløbet til skifteretten.

UJR 1911.249. En person anlagde sag mod en skifteret, der behandlede et bosondringsbo, med påstand om at skifteretten dømtes til at udbetale ham et beløb, der var inddraget under boet som tilhørende ægteemandens andel, og som sagsøgeren mente at have krav på. Sagen blev afvist med den begrundelse, at skiftelovens § 69 (nu § 67) kun hjemler en kreditor adgang til at forfølge sin ret mod debitor personligt.

UJR 1911.552. Antaget, at renter af fordring, der var anmeldt og anerkendt i bosondringsbo, ikke kunne beregnes fra anmeldelsesdagen, men først fra datoen for rekvisitionen af en til sikkerhed for fordringen foretagen arrestforretning. Udtalt, at dette resultat måtte antages at fremgå af skiftelovens § 69 (nu § 67), hvorefter kreditorer i et bosondringsbo henvises til at forfølge deres ret ganske på samme måde, som om ingen skiftebehandling stod på.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo, s. 272 og 284. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 285. *Gomard:* Fogedret s. 55.

§ 67a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Har en ægtefælle et krav mod den anden ægtefælle af den i § 65, stk. 3, nævnte art, kan han under skiftet forlange det dækket af den anden ægtefælles lod i boet.

Ægtefællen behøver ikke at benytte den i § 67 a anviste fremgangsmåde til inddrivelse af de krav, § 65 a, stk. 3, nævner; d. v. s. godtgørelseskrav efter ægteskabslov I §§ 47 og 67 samt underholdsbidrag til ægtefællen. Kan dækning fås i den anden ægtefælles boslod, opnår ægtefællen imidlertid en hurtig og let fyldestgørelse ved at benytte bestemmelsen. Den ægtefælle, der vil gøre brug af § 67 a, kan enten trække beløbet fra i den halvdel af sin nettobodel, som ellers skulle afleveres til den anden ægtefælle, eller lægge det til den halvdel af den andens nettobodel, som han kan kræve udleveret, jfr. den almindelige delingsregel i § 68, stk. 1, og ægteskabslov II § 16, stk. 2. En solvent ægtefælle kan således efter § 67 a få fyldestgørelse, selv om den anden ægtefælle er insolvent. I det omfang, den solvente ægtefælle får fyldestgørelse, indskrænkes udsigten for den insolvente ægtefælles andre kreditorer til at få dækning for deres krav i den insolventes boslod.

Ægtefællen er for de krav, der ikke er nævnt i § 65, stk. 3, stillet som andre kreditorer, d. v. s., at ægtefællen i almindelighed efter at have erhvervet dom må gøre udlæg i den anden ægtefælles bodel eller efter skiftet i hans boslod og øvrige formue. Skal ægtefællen af aktiver i sin besiddelse aflevere værdier til den anden, kan han dog få sit kreditorkrav opfyldt ved

modregning, og opnår derved – ligesom efter § 67 a for de i § 65, stk. 3, nævnte krav – fyldestgørelse under skiftet uden retsforfølgning. Både § 65, stk. 3, og adgangen til modregning gælder kun bidrag til ægtefællen selv. Restancer af børnebidrag må søges inddrevet efter de almindelige inddrivelsesregler, jfr. lov nr. 150 af 24. april 1963 om inddrivelse af underholdsbidrag. Kravet kan ikke bruges til modregning, fordi det ikke er ægtefællens, men barnets, jfr. børnelovens § 18.

Muligheden for at benytte § 67 a og for modregningen iøvrigt bortfalder næppe fordi ægtefællen berøves rådighed over sin bodel, jfr. § 66, men derimod vistnok for så vidt skyldnerægtefællen udtager aktiverne efter § 68 a, eller får dem udlagt efter § 70 a, stk. 2, nr. 1-5.

De i ægteskabslov II § 23 omhandlede vederlagskrav indtager også en særstilling med hensyn til fyldestgørelsesmåden under skiftet. Efter § 24 i samme lov skal det manglende beløb tillægges den berettigede forlods af det beholdne fællesbo. Hvis dette ikke slår til, kan den berettigede få tillagt det halve beløb af den andens nettosæreje, jfr. § 65, stk. 1, 2. pkt. Kravet viger således for kreditor krav. Kravet kan kun gøres gældende på skiftet.

§ 68

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Udviser den i henhold til § 65 foretagne opgørelse af en ægtefælles bodel overskud, deles dette ligeligt mellem ægtefællerne, medmindre andet følger af nedenstående bestemmelser eller af ægteskabslovgivningens regler.

Stk. 2. En ægtefælle bliver ikke ved at modtage udlæg for sin lod i den anden ægtefælles bodel ansvarlig for dennes gæld. Om ægtefællen er pligtig at tilbagegive det modtagne til kreditorernes fyldestgørelse, afgøres efter konkurslovens regler om retshandlers afkræftelse.

§ 68 fastslår i stk. 1 i overensstemmelse med ægteskabslov II § 16, stk. 2, at de ejendele, som omfattes af det ægteskabelige formuefællesskab som hovedregel skal deles lige, når formuefællesskabet ophører, og at delingen gennemføres således, at hver ægtefælle har krav på halvdelen af de to bodeles nettoværdi.

Undtagelser fra hovedreglen om lighedeling på denne måde findes i skifteloven i bestemmelserne om forlods udtagelse af visse aktiver, jfr. §§ 68 a, 69, 69 a og 69 b og i reglen i § 70 om begunstiggelse af en ægtefælle, der ikke inden for værdien af sin boslod kan udtage det nødvendigste og ikke er i stand til efter reglen i § 70 b at udløse den anden ægtefælle. I ægteskabslov II findes undtagelser i §§ 15, stk. 2, og 23. Gør en ægtefælle sig insolvent ved på skiftet at overlade den anden aktiver, der hører til hans bodel, eller undlader en insolvent ægtefælle at afkræve den anden halvdelen af hans nettobodel, kan ægtefællens kreditorer efter at have erklæret ham konkurs omstøde bodelingen efter reglen i konkurslovens § 28. Reglen i konkurslovens § 28 kan også anvendes i skilsmisse- og omstødselsboer, uagtet parterne ikke under skiftet, som § 28's ord kræver, er ægtefæller, jfr. *UfR 1950.818* og *Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962 s. 19-21*.

Skifteloven giver ikke ægtefællerne adgang til under skiftet at indkalde deres kreditorer ved udstedelse af præklusivt proklama, jfr. § 67 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

UfR 1889.742. Separationsbevilling var meddelt bl. a. på vilkår, at hustruen skulle beholde hele indboet. Antaget, at der ikke kunne gøres udlæg i indboet på grundlag af en manden før separationen overgået dom.

§ 68a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Hver af ægtefællerne har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt

deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Genstande, der er erhvervet til børnenes brug, kan udtages forlods af den ægtefælle, der har forældremyndigheden over børnene.

Bestemmelsen i § 68 a, stk. 1, om ret til at udtage genstande, som udelukkende tjener til personligt brug, svarer ganske til § 62 a, stk. 1, om den efterlevende ægtefælles udtagelsesret. Bestemmelsen omfatter personlige brugsgenstande, navnlig klæder, smykker, ur, skrivesager etc., efter omstændighederne også hobby-udstyr såsom kikkert, fotografiapparat o. lign., men ikke egentlige arbejdsredskaber.

Retten til efter reglen i 2. stk. forlods at udtage ting erhvervet til børnenes brug må antages også at omfatte ting, der faktisk anvendes af børnene, selvom de oprindeligt er anskaffet alene eller tillige til brug for andre eller f. eks. er erhvervet ved arv. Bestemmelsen i 2. stk. omfatter ikke alene rent personlige ting såsom sengetøj, sko og klæder; men også f. eks. møbler, cykler og sportsudstyr. Udtagelsesretten tilkommer ikke børnene selv, men den ægtefælle, der får forældremyndigheden over børnene. Reglen finder ikke anvendelse, hvis ingen af forældrene – være sig fordi børnene er fyldt 18 år eller af andre grunde – har forældremyndigheden over dem.

§ 68 a, stk. 2, er selvsagt uden betydning for genstande, der ejes af børnene, f. eks. arv eller gaver til børnene. Sådanne ting hører ikke til fællesboet og registreres ikke under skiftet. Ting, der tilhører børnene, og hvorover børnenes værge, jfr. herved myndighedslovens § 6, stk. 2 og 3, har rådgigheden, kan værgen fordrø sig udleveret fra den anden ægtefælle. Krav herom kan ikke behandles af skifteretten.

§ 69

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Ved skifte i anledning af ægteskabs omstødelse udtager hver ægtefælle forlods så meget af fællesboet, som svarer til, hvad han har indbragt i boet ved ægteskabets indgåelse eller gennem senere erhvervelse ved arv eller gave, eller hvad han har overført til fællesboet fra eget særeje. Strækker den fælles formue ikke til, sker der forholdsvis afskorting.

Bestemmelsen i § 69 om skifte efter omstødelse gentager indholdet af ægteskabslov I § 46 bortset fra bestemmelsen om, at en ægtefælle efter ægteskabets omstødelse kan kræve tilbage, hvad han har skænket den anden ægtefælle som særeje. Denne regel er ikke gentaget, fordi den antages også at ville gælde uden særlig lovhjemmel. Ægteskabslov I § 46 er ikke ophævet, men bør efter Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 305 af 1962 s. 39 ophæves ved revisionen af denne lov.

Den del af fællesboet, som ikke medgår til dækning af kravene om forlods udtagelse efter § 69, skiftes efter ganske samme regler, som gælder om skifte efter separation, skilsmisse eller bosondring, jfr. skiftelovens § 64 og ægteskabslov I § 45.

Efter § 69 kan hver ægtefælle forlods udtage værdien af visse af de ejendele, som er fælleseje og derfor indgået i boet, nemlig ting, som han ejede allerede ved ægteskabets indgåelse eller senere har arvet eller fået som gave eller har overført fra sit særeje til fællesboet. Gaver mellem ægtefællerne kan udtages forlods af giveren.

Hver af ægtefællerne har krav på, at en særskilt opgørelse over disse værdier foretages, således at kravet om forlods udtagelse kan gennemføres. Kun værdien af aktiver, som en af ægtefællerne kan godtgøre at have indbragt på den i § 69 nævnte måde, kan udtages forlods. Kan sådant bevis ikke føres, deles midlerne efter de øvrige regler i kapitel 6, d. v. s.

i almindelighed med halvdelen til hver. Forlodsudtagelse efter § 69 forudsætter en begæring herom fra ægtefællen.

De aktiver, hvis værdi kan udtages forlods efter § 69, skal – ligesom boets øvrige aktiver, jfr. § 65, stk. 2, og bemærkningerne til denne bestemmelse – vurderes til den almindelige handelsværdi på opgørelsestidspunktet og ikke til værdien på det tidspunkt, da aktivet blev indbragt i boet, jfr. bemærkningerne til ægteskabslov I § 46 i Familieretskommissionens betænkning af 1913 s. 171-178 og *Ernst Andersen: Ægteskabsret* I s. 60-61. Er en ting steget i værdi under ægteskabet som følge af konjunkturstigningen, tilfalder således konjunkturgevinsten den ægtefælle, der har indført tingen. Skyldes værdistigningen derimod helt eller delvis forbedringer foretaget af ægtefællerne ved personligt arbejde eller med midler, som ikke kan udtages forlods efter § 69, må denne del af den øgede værdi opføres blandt de aktiver, som skal deles efter almindelige skifteregler, d. v. s. normalt med halvdelen til hver.

Forlodsretten efter § 69 giver ikke ægtefællen krav på at få selve de indbragte ting udlagt, men kun på forlods at få tillagt et beløb svarende til tingenes værdi. Spørgsmålet om, i hvilke ejendele ægtefællen kan få dette beløb samt sin halvdel af det øvrige fællesbo udlagt, må afgøres udfra de almindelige regler om udlæg efter vurdering af boets ejendele, jfr. §§ 70 a og 70 b.

Ægtefællens forlodskrav efter § 69 bortfalder ikke, selvom tingene er forbrugt eller solgt, men vistnok, dersom tingene er gået hændeligt til grunde. I så fald kan imidlertid værdien af en eventuel forsikrings- eller anden erstatningsydelse udtages.

Forlodskravet efter § 69 kan kun rettes mod nettoværdien af det samlede fællesbo med fradrag af de genstande til personligt brug og ting til børnenes brug, som ægtefællerne har udtaget efter § 68 a. Forlodsudtagelsen efter § 68 a går formentlig forud for krav efter § 69. Strækker værdien af det beholdne fællesbo ikke til, foretages en forholdsmæssig af-

kortning af ægtefællernes forlods krav efter § 69, d. v. s. at netto boet med fradrag af udtagne personlige brugsting deles i forhold til, hvad hver har indbragt i fællesboet på de i § 69 nævnte måder.

§ 69a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Har en ægtefælle indbragt den væsentligste del af fællesboet på den i § 69 angivne måde, og vil en lighedeling være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring efter begæring bestemmes, at boets deling skal finde sted således, at bestemmelserne i § 69 bringes til anvendelse i det omfang, dette findes begrundet.

I tilfælde, hvor hovedparten af fællesboet er erhvervet af den ene ægtefælle på anden måde end ved arbejde eller anden personlig virksomhed under ægteskabet, og det på grund af ægteskabets kortvarighed ville være urimeligt, om han skulle aflevere halvdelen af disse aktiver til sin ægtefælle, kan skifteretten på begæring bestemme, at boet skal skiftes som et omstødelsesbo.

§ 69 a omfatter både skifte efter bosondring, separation og skilsmisse, og gælder uanset på hvilket grundlag afgørelsen om bosondringen, separationen eller skilsmissen er truffet.

Anvendelsen af skævdelingsreglen i § 69 a forudsætter en begæring herom fra en af ægtefællerne. Skifteretten må, eventuelt ved sin medhjælper, som et led i den almindelige vejledningspligt overfor ægtefæller, der ikke har bistand af advokat under skiftet, gøre parterne bekendt med skævdelingsreglen, dersom anvendelsen af denne regel ses at kunne komme på tale, jfr. retsplejelovens §§ 660 og 429, stk. 2. Om skævdeling efter § 69 a skal ske, afgør skifteretten ved dom, jfr. retsplejelovens § 660.

Reglen i § 69 a kan ikke bringes i anvendelse, dersom værdien af det, den ægtefælle, der begærer reglen lagt til grund for skiftet, har indført i fællesboet ved ægteskabets indgåelse, ved arv eller ved overførelse fra særeje, ikke er betydeligt større end værdien af det, den anden ægtefælle har indført i boet på denne måde. Værdiforskellen må udgøre et i forhold til hele boets værdi væsentligt beløb.

Anvendelsen af reglen om omstødelesskifte på andre fællesboskifter er endvidere betinget af, at en lighedling af boet efter de almindelige regler i kapitel 6 ville være *åbenbart urimelig*. I andre tilfælde, også efter et kortvarigt ægteskab mellem en mere og en mindre velstillet person, skal boet deles lige. Ved afgørelsen af, om lighedling ville være åbenbart urimelig, må skifteretten lægge de oplyste konkrete omstændigheder til grund, først og fremmest de vejledende momenter, som er fremhævet i lovteksten, d. v. s. ægteskabets varighed og graden af økonomisk fællesskab mellem ægtefællerne, men også andre omstændigheder, der findes af betydning i det foreliggende tilfælde. F. eks. kan størrelsen af værdiforskellen og undertiden også skyldspørgsmålet, navnlig hvor den ene klart bærer hovedskylden, have betydning for rimelighedsskønnet, jfr. herved fra praksis før loven af 1963, hvorved reglen i § 69 a blev indført, *UfR 1956.163*, der med hjemmel i ægteskabslov I § 67 tilkendte ægtemanden en godtgørelse af en sådan størrelse fra hustruen, at denne blev afskåret fra at opnå økonomisk fordel ved delingen af fællesboet, der udelukkende hidrørte fra ægtemandens midler. Skilsmissemis var givet på grund af hustruens utroskab, og ægteskabet havde varet 1 år. Dommen er omtalt i Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 12 og 21.

Betænkningen nævner s. 41, at et »økonomisk fællesskab af betydning«, som fremhævet i § 69 a bl. a. foreligger, hvor ægtefællerne ved fælles indsats har bidraget til at bevare eller forøge den af den ene ægtefælle indbragte formue. Et sådant fællesskab foreligger derimod ikke, hvor parterne ikke har stiftet et fælles hjem. Også selve det faktum, at ægtefællerne

endnu ikke har foretaget større og mere omfattende indkøb af bohaver o. lign. under ægteskabet kan vel siges at være manglende økonomisk fællesskab.

Bestemmelsen i § 69 a pålægger skifteretten ved skønnet over, om lighedeling ville være åbenbart urimelig, at lægge vægt på ægteskabets varighed, men en bestemt tidsgrænse, efter hvilken omstødelesskifte er udelukket, findes ikke. En regel om, at omstødelesskiftereglen i almindelighed ikke kan anvendes efter 5 års forløb, er foreslået i Sverige, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning s. 41.

De almindelige lighedelingsregler kan fraviges i større eller mindre grad på grundlag af § 69 a. Skifteretten er ikke bundet til fuldtud at følge omstødelessesdelingsnormen, men kan begrænse forlodsudtagelsen til et bestemt mindre beløb end § 69 ville føre til, f. eks. til en brøkdelt af værdien af de indførte ting, til værdien af en eller flere bestemte ting, som en ægtefælle har indført, f. eks. en arv, eller til den værdi, en bestemt ting havde ved indbringelsen i boet, således at den senere værdistigning deles lige. Afgørende for i hvilket omfang, skævdelingen skal ske, er, hvor stor en afvigelse fra lighedelingen som er nødvendig for at nå et rimeligt resultat, ikke blot et resultat som ikke er åbenbart urimeligt. Den størst mulige fravigelse, som § 69 a hjemler, er fuldt ud at følge reglen i § 69, d. v. s. at udlægge ægtefællerne forlods så meget, som i værdi svarer til, hvad de har indbragt i fællesboet ved ægteskabets indgåelse eller senere har erhvervet ved arv eller gave eller overført til fællesejet fra særeje. Den anden ægtefælle kan ikke stilles ringere, end han ville være stillet ved et omstødelesskifte.

§ 69 a giver kun ægtefællerne krav på forlods at få tillagt værdien af det indbragte, men ikke på at udtage selve de indbragte ejendele. Det afgøres efter de almindelige regler i §§ 70 a og b, i hvilke aktiver ægtefællerne kan kræve deres andele udlagt. Det indbragte skal ligesom boets øvrige aktiver i boopgørelsen ansættes til værdien på opgørelsestidspunktet, jfr. bemærkningerne til §§ 69 og 65, stk. 2.

Kravet om forlods udtagelse efter § 69 a kan rettes mod hele det beholdne fællesbo. Forlodsretten skal dækkes både af værdierne i ægtefællens egen og i den anden ægtefælles bodel. Aktiver, som den anden ægtefælle kan udtage efter §§ 68 a og 70, kan dog ikke benyttes til opfyldelse af krav efter § 69 a. Er det samlede beholdne fællesbo ikke tilstrækkeligt til dækning af ægtefællernes forlodskrav efter § 69 a, må kravene nedsættes forholdsmæssigt, jfr. i det hele bemærkningerne til § 69.

Den del af fællesboet, der ikke anvendes til dækning af kravene på forlods udtagelse, deles efter de almindelige regler om fællesbodeling.

Skifterettens afgørelse om anvendelse af § 69 a træffes ved dom, jfr. retsplejelovens § 660. Afgørelsen kan ankes efter de almindelige regler om anke af skifteretsdomme, jfr. retsplejelovens §§ 662-665.

§ 69b

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Har en ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, kan han forlods udtage vederlag herfor af sin bodel.

Bestemmelsen om krav på vederlag af fællesboet for midler overført fra særeje, som tidligere fandtes i ægteskabslov II § 23, stk. 2, 2. pkt., er ved lov nr. 412 af 18. december 1963 flyttet til skifteloven. Flytningen, der er sket for at understrege kravenes karakter af skiftekrav, d. v. s. at de kun kan gøres gældende på skifte, har ikke medført nogen realitetsændring, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 41 f. Tidligere var kravet undergivet ægteskabslov II § 24, hvorefter kravet kun kunne gøres gældende på skiftet. Samme resultat følger nu allerede af reglens placering i skifteloven.

Den ægtefælle, der har anvendt midler af sit særeje til bed-

ste for sin bodel, kan efter § 69 b kun kræve vederlag herfor af sin egen bodel. Denne begrænsning antoges også at gælde efter ægteskabslov II § 23, stk. 2, 2. pkt., ud fra en begrænsende fortolkning af denne bestemmelse støttet på motiverne, jfr. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 216-17.

Ægteskabslov II § 23, stk. 2, 2. pkt. er ophævet ved § 4 i loven af 1963.

§ 70

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Kan en ægtefælle ikke inden for den del af boet, som tilfalder ham, udtage bohave og andet løsøre, der er nødvendigt til opretholdelse af hjemmet, og har han ikke udsigt til på anden måde at kunne skaffe det fornødne, kan det efter begæring bestemmes, at en større del af boet skal tilfalde ham.

Bestemmelserne i §§ 70 og 70 a, stk. 2, nr. 5, der giver en ægtefælle forlodsudtagelsesret efter omstændighederne for et større beløb end halvdelen af boet til opretholdelse af hjemmet, er trådt i stedet for ægteskabslov I § 66, stk. 2, der er ophævet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Bestemmelsen i § 70 er anvendelig ved alle skifter mellem ægtefæller, medens ægteskabslov I § 66, stk. 2, kun gjaldt skifte efter separation i medfør af ægteskabslov I § 53, stk. 1.

§ 70 kan anvendes også i tilfælde, hvor skævdeling finder sted i henhold til § 69 a.

Efter § 70 a, stk. 2, nr. 5, kan en ægtefælle kræve udlæg efter vurdering af bohave og andet løsøre i det omfang, dette skønnes rimeligt til opretholdelse af hjemmet. Sådanne genstande kan udlægges til ægtefællen, selvom deres værdi overstiger hans lod i boet, mod at ægtefællen betaler den anden ægtefælle det overskydende beløb, jfr. § 70 b. Betydningen af § 70 er, at ægtefællen fritages for at udløse den anden. Mange små boer kan slutes ved udlæg af personlige genstande efter

§ 68 a, stk. 1, til hver af ægtefællerne og af indbo og ting til børnenes brug til den ægtefælle, der har fået forældremyndigheden over børnene efter §§ 68 a, stk. 2, og 70.

En ægtefælle vil i mindre boer ikke altid kunne udtage fornuddent bohavende inden for sin boslod. Udløsningsretten efter § 70 b kan kun benyttes, hvis de fornøddne midler til at udløse den anden ægtefælle kan skaffes, og dette vil ofte være ugørligt eller dog meget vanskeligt. § 70 b giver dog ægtefællen en vis mulighed for at opnå henstand, jfr. nærmere bemærkningerne til § 70 b.

Har ægtefællen ikke mulighed for under skiftet eller senere at skaffe penge til udløsning af den anden ægtefælle efter § 70 b og heller ikke på anden måde, f. eks. af særejmidler eller af løbende indtægter, er i stand til at skaffe sig nødvendigt bohavende eller andet løse til opretholdelse af hjemmet, kan skifteretten tildele ham en større del af boet, eventuelt hele boet. Ved bedømmelsen af muligheden af at skaffe sig bohavende må også muligheden af køb på afbetaling tages i betragtning.

Reglen i § 70 gælder kun bohavende og andet løse, der er nødvendigt til hjemmets opretholdelse. Herunder falder indbo af enhver art, sengetøj, køkkentøj o. lign., efter omstændighederne formentlig også rede penge, men ikke arbejdsredskaber og andet erhvervsløse. Sådanne ting kan kun udtages inden for ægtefællens boslod eller ved udløsning, jfr. §§ 70 a, stk. 2, nr. 4, og 70 b. Ved bestemmelsen af genstanden for retten efter § 70 kan formentlig en vis vejledning hentes fra retsplejelovens § 509, stk. 1 og 2. En ægtefælle vil dog efter omstændighederne kunne udtage værdier til et noget højere beløb efter § 70 end efter § 509, såfremt dette er nødvendigt for at opretholde et hjem af nogenlunde samme karakter som det hidtidige fælles hjem. Fastholdes må dog, at § 70 kun kan anvendes i mindre boer.

Anvendelsen af § 70 forudsætter en begæring fra vedkommende ægtefælle. Skifteretten har imidlertid vejledningspligt overfor parter, der ikke møder med advokat, jfr. retspleje-

lovens §§ 429, stk. 2, og 660, og skal derfor gøre ægtefællerne opmærksomme på, hvilke delingsregler der kan være tale om at bringe i anvendelse.

Kræver begge ægtefæller § 70 anvendt til fordel for sig, og opfylder de begge betingelserne i § 70 for forhøjelse af bosloden, må begunstigelsen efter § 70 gives til den af ægtefællerne, der har *størst* behov for at udtage mere bohave end svarende til værdien af det halve bo. Ved vurderingen af parternes behov må hensyn tages til, hvem der skal have børnene hos sig og til deres mulighed for af arbejdsindtægter eller på anden måde at skaffe sig det fornødne.

§ 70a

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Ved bodelingen er hver af ægtefællerne berettiget til at kræve boets ejendele udlagt efter vurdering.

Stk. 2. *Kræver ægtefællerne udlagt samme ejendel, skal den ægtefælle, til hvis bodel den hører, have fortrinsret. Der gælder dog herfra følgende undtagelser:*

- 1) *Fast ejendom, der udelukkende eller hovedsagelig er beregnet til familiens bolig, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt boligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne ægtefælle af hensyn til hjemmets opretholdelse.*
- 2) *Fast ejendom, der har tjent til sommerbolig for familien, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt sommerboligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne.*
- 3) *Erhvervsvirksomhed kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt virksomheden udelukkende eller dog i det væsentlige er blevet drevet af denne.*
- 4) *Arbejdsredskaber og andet erhvervsløse kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, dette skønnes rimeligt af hensyn til fortsættelsen af erhvervet.*

5) *Bohave og andet løsøre, der har hørt til det fælles hjem, kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, dette skønnes rimeligt af hensyn til opretholdelsen af hjemmet, eller iøvrigt fordi genstandene særligt har tjent den pågældende ægtefælles behov.*

Stk. 3. *Finder udlæg ikke sted efter de i stk. 1 og 2 indeholdte regler, afhændes ejendele på den i §§ 27 og 28 angivne måde.*

§ 70 a, stk. 1, slår fast, at begge ægtefæller kan kræve sig boets ejendele udlagt efter vurdering. Denne ret omfatter alle boets aktiver, både fast ejendom og løsøre og gælder både udlæg til dækning af den gæld, som måtte påhvile ægtefællen, og udlæg til dækning af bosloddet. De aktiver, der ikke udlægges til ægtefællerne, sælges, jfr. § 70 a, stk. 3. Retten til at forlange udlæg efter vurdering tilkommer ægtefællen personligt. Dør en af ægtefællerne under skiftet kan dødsboet ikke kræve udlæg i aktiver som hørte til afdødes bodel forud for den anden af ægtefællerne, jfr. UfR 1948.376 H. Om ægtefællernes kreditorer, se § 67.

§ 70 a, stk. 2, giver regler til løsning af konflikten mellem ægtefæller, der ønsker at udtage samme ting. *Hovedreglen* er, at den ægtefælle, til hvis bodel tingen hører, har fortrinsret, d. v. s. at tingen udlægges til den ægtefælle, der ejede tingen ved ægteskabets indgåelse eller senere har erhvervet den, hvad enten erhvervelsen er sket ved køb, arv eller gave, eller på anden måde, jfr. ægteskabslov II § 15, stk. 1. Skiftelovens § 65 indeholdt i dens affattelse før loven af 1963 samme regel, men mens den gamle § 65 var ufravigelig, findes nu under litra 1 til 5 i § 70 a, stk. 2, en række undtagelser fra bodelsægtefællens fortrinsret, jfr. Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 13 f med note 1.

Hovedreglen kan efter § 70 a, stk. 2, fraviges for de under nr. 1 til 5 opregnede grupper af ejendele, navnlig ting af særlig betydning for hjemmet eller for ægtefællernes erhverv, således at tingene kan udlægges til den anden ægtefælle, dersom

denne har større behov for dem, end den til hvis bodel de hører. Skyldspørgsmålet er ikke nævnt i § 70 a og bør i almindelighed heller ikke tillægges betydning. Finder skifteretten ikke i undtagelsesbestemmelserne under nr. 1-5 tilstrækkeligt grundlag for den anden ægtefælles krav om udlæg, udlægges genstanden i overensstemmelse med hovedreglen i stk. 2, 1. punktum, til den ægtefælle, til hvis bodel den hører.

Hovedreglen om retten til udlæg efter vurdering fører ikke til noget resultat for ting, som hører til begge ægtefællers bodel, f. eks. ting købt for begges midler, eller for ting, som ikke kan godtgøres at høre til den enes eller den andens bodel. Sådanne ting omfattes derimod af undtagelsesreglerne. Strid om retten til udlæg af sådanne aktiver må derfor afgøres på grundlag af de i § 70 a, stk. 2, under 1-5, angivne principper. Lodtrækning om aktiverne i boet kan kun foretages, hvis ægtefællerne er enige om at benytte denne fremgangsmåde. Ønsker ægtefællerne ikke at trække lod, og giver de i § 70 a, stk. 2, angivne retningslinier ikke grundlag for at udlægge aktiverne til den ene fremfor den anden ægtefælle, må tingene afhændes, og provenuet deles, jfr. § 70 a, stk. 3.

Udtagelsesreglerne i stk. 2 finder kun anvendelse på aktiver, der hører til fællesboet. En ægtefælle kan ikke udtage den anden ægtefælles særemidler, uanset om betingelserne i § 70 a, stk. 2, iøvrigt er opfyldt.

Bestemmelserne i § 70 a, stk. 2 henviser til et skøn over ægtefællernes behov for tingene og til rimelighed, og øger derfor skifterettens muligheder for at mægle forlig mellem parterne og lette indgåelsen af rimelige forlig. Der er dog fastsat bestemte grænser for skønnet. Om de enkelte regler bemærkes:

Punkt 1. Fast ejendom, der udelukkende eller hovedsagelig er beregnet til *familiens bolig*, kan udlægges til den ægtefælle, til hvis bodel den ikke hører, såfremt boligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne ægtefælle af hensyn til hjemmets opretholdelse.

Reglen omfatter kun fast ejendom, som »udelukkende eller

hovedsagelig er beregnet til familiens bolig«. Huse beregnet til to eller flere familier og udlejningsejendomme, hvori ægtefællerne har haft en lejlighed, falder uden for bestemmelsen. Derimod gælder bestemmelsen, selvom familien har lejet et par værelser ud, og selvom disse værelser har været adskilt fra den øvrige beboelse, som en særlig lejlighed. Bestemmelsen er anvendelig uanset om den ene eller den anden ægtefælle har udøvet et erhverv i eller fra huset, dersom denne brug har været underordnet i forhold til boligformålet, jfr. herved reglen under pkt. 3.

Bestemmelsen omfatter ethvert enfamilieshus, som er »beregnet til familiens bolig«. Bestemmelsen kan derfor finde anvendelse, uanset om huset er beboet af nogen af ægtefællerne, når skiftet finder sted, og uanset om samlivsophævelsen er sket før eller under ægteskabssagen. Også en ejendom, som ægtefællerne aldrig har beboet sammen, vil kunne omfattes af reglen, f. eks. et hus erhvervet til bolig for familien, som ægtefællerne ikke har nået at flytte ind i, før ægteskabssagen blev rejst. Reglen i pkt. 1 gælder ikke om sommerhuse og om erhvervsejendomme. Her gælder reglerne i pkt. 2 og 3.

Udlæg af en ejendom, der omfattes af bestemmelsen, til den ægtefælle, der begærer den udlagt uden at have indbragt den, er betinget af, at boligen har den væsentligste betydning for ham, for at han kan opretholde hjemmet. Anvendelse af bestemmelsen vil navnlig komme på tale til fordel for den ægtefælle, der har forældremyndigheden over børnene, men reglen er dog ikke begrænset til kun at gælde i sådanne tilfælde. Har begge ægtefæller fået tillagt forældremyndigheden over et eller flere børn, må skifteretten skønne over, hvem af ægtefællerne boligen har størst betydning for. En vis vejledning kan hentes fra praksis efter lejelovens § 85 om retten til at fortsætte lejemål.

Undtagelsesbestemmelsen i pkt. 1 er – ligesom bestemmelserne i pkt. 2 til 5 – fakultativ. En ægtefælle, der opfylder de stillede betingelser, har ikke krav på at få huset udlagt. Fastholder den ægtefælle, der har indbragt ejendommen, sit ønske

om at udtage den, og kan han tilbyde ægtefællen en anden passende bolig ved at stille en lejlighed til disposition, eller har den anden ægtefælle selv økonomisk mulighed for at skaffe sig en bolig, kan bestemmelsen i pkt. 1 i almindelighed ikke anvendes. Skifteretten må også tage hensyn til ejendommens betydning for den ægtefælle, til hvis bodel den hører, f. eks. til om ejendommen har været i hans slægts eje gennem en årrække, eller af andre grunde har affektionsværdi for ham og om ægtefællen ønsker at efterlade ejendommen til sine særbørn. Selvom købesummen faktisk er afholdt af den ene ægtefælles bodel, kan den anden ægtefælle dog f. eks. ved sin virksomhed i hjemmet have bidraget til at muliggøre den nødvendige opsparing. Reglen i pkt. 1 kan derfor lettere anvendes på en fast ejendom, som er erhvervet ved køb under ægteskabet end på ejendomme, som en ægtefælle har bragt ind i ægteskabet ved dets indgåelse, eller som er erhvervet ved arv, gave eller på lignende måde under ægteskabet.

Punkt 2 angår fast ejendom, der har tjent til *sommerbolig* for familien.

Strid mellem ægtefællerne om retten til at få udlæg i et sommerhus, må skifteretten afgøre ud fra et skøn over, for hvem af parterne sommerboligen må antages at være af den væsentligste betydning. Det vil ofte være naturligt, at sommerboligen tilfalder den ægtefælle, der får forældremyndigheden over børnene.

Er der ingen børn i ægteskabet, således at alene ægtefællernes egen interesse i at beholde sommerboligen, skal afvejes overfor hinanden, vil f. eks. kunne lægges vægt på, om ægtefællerne kan antages selv at ville bruge sommerboligen eller om de vil afhænde huset eller leje det ud, og om den ene ægtefælle har vist væsentlig større interesse for og anvendt mere tid og arbejde på sommerhuset end den anden. Har sommerhuset ikke væsentlig større betydning for den ene end for den anden af ægtefællerne, udlægges huset i overensstemmelse med hovedreglen til den, til hvis bodel det hører.

Punkt 3 bestemmer, at en *erhvervsvirksomhed* udlægges til

»den anden ægtefælle«, såfremt virksomheden udelukkende eller dog i det væsentlige har været drevet af ham. At virksomheden er drevet af ægtefællen, betyder at denne har haft ledelsen af virksomheden. Betegnelsen erhvervsvirksomhed omfatter alle arter af erhverv, f. eks. også landbrug og læge- eller advokatpraksis.

Drives en virksomhed af den ægtefælle, til hvis bodel den hører, har denne ægtefælle efter hovedreglen i § 70 a, stk. 1, ubetinget fortrinsret til at udtage virksomheden. Drives virksomheden af den anden ægtefælle, kan efter undtagelsesbestemmelsen i pkt. 3 virksomheden udlægges til ham. Har ægteskabet været af kortere varighed, bør hovedreglen dog i almindelighed næppe fraviges. Ved siden af ægteskabets varighed og varigheden af ægtefællens ledelse af virksomheden må ved anvendelsen af reglen i pkt. 3 vægten lægges på, om ægtefællen har ydet en reel personlig indsats, eller om driften kun formelt har været forestået af ham. Overfor den ene ægtefælles ledelse af virksomheden må afvejes den anden ægtefælles interesse for virksomheden, som den har lagt sig for dagen f. eks. ved arbejde i virksomheden eller ved den tilknytning, han kan have til den f. eks. ved at have arvet den fra slægtninge, ved tidligere at have forestået virksomheden eller ved et ønske om at kunne efterlade den til sine særbørn.

Bestemmelsen i pkt. 3 vil eksempelvis kunne få praktisk betydning, nævner Ægteskabsudvalgets betænkning, nr. 305 af 1962, s. 45, hvor manden er funktionær og tillige ejer en butik eller anden forretningsvirksomhed, som udelukkende eller hovedsagelig passes af hustruen, der har næringsbrev. I et sådant tilfælde kan det være naturligt at udlægge forretningen til hustruen. Som et andet eksempel nævnes, at en fabrik, der er tilfaldet den ene ægtefælle ved arv, gennem en årrække udelukkende eller hovedsagelig er blevet drevet ved den anden ægtefælles indsats og i kraft af dennes uddannelse. Den ene ægtefælles interesse i at beholde den arvede fabrik bør efter omstændighederne vige for den andens interesse i at videreføre virksomheden. Omfanget og værdien af den anden

ægtefælles indsats ved driften af virksomheden bør tillægges væsentlig betydning for afgørelsen.

Bestemmelsen i pkt. 3 kan kun anvendes, hvis en erhvervsvirksomhed udelukkende eller i det væsentlige har været drevet af den ægtefælle, der ikke har indført den, men ikke hvis begge ægtefæller i betydeligt omfang har taget del i driften.

Punkt 4 omfatter *arbejdsredskaber og andet erhvervsløsøre*. Er løsøret indbragt af den erhvervsdrivende ægtefælle selv, kan han få det udlagt efter hovedreglen i stk. 1. Er det indbragt af den anden, kan det udlægges til ham i det omfang, det skønnes rimeligt af hensyn til hans mulighed for at kunne fortsætte erhvervet.

Reglen i pkt. 4 omfatter enhver art af løsøre, som har betydning for udøvelsen af ægtefællens erhverv. En handlende kan f. eks. få udlagt inventar og lager, en håndværker arbejdsredskaber og værkstedsinventar og en landmand maskiner, redskaber og andet løsøre, der anvendes i landbrugets drift. Omfanget af udtagelsesretten er ikke begrænset til det strengt nødvendige for at holde virksomheden igang, men beror på, hvad der findes rimeligt. Ofte vil det være rimeligst at udlægge alt virksomhedens løsøre til den ægtefælle, som vil drive den videre. Udlæg af en forretningsvirksomhed i sin helhed med tilhørende fast ejendom, good-will, udestående fordringer etc. falder udenfor reglen i pkt. 4, men hovedreglen i stk. 1 om, at fortrinsretten tilkommer den, der har indbragt aktivet, kan for så vidt angår virksomheden i sin helhed fraviges i medfør af undtagelsesbestemmelsen i pkt. 3.

Punkt 5 fastsætter, at *bohøve og andet løsøre*, der har hørt til det fælles hjem, kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, det skønnes rimeligt *enten* af hensyn til opretholdelsen af hjemmet, *eller* fordi genstandene særligt har tjent den anden ægtefælles behov.

Bestemmelsens 1. led om hjemmets opretholdelse omfatter møbler, sengetøj, køkkentøj, husgeråd og lignende. Under 2. led falder en hvilken som helst ting, som den ene ægtefælle særlig har interesseret sig for eller brugt, f. eks. bøger, musik-

instrumenter og sportsudstyr. Undtagelsesbestemmelsen i pkt. 5 har en videre rækkevidde end transgbeneficiet efter retsplejelovens § 509. Bestemmelsen kan anvendes, selv om de mest påtrængende behov er dækket. Afgørende er, om det under hensyn til ægtefællernes økonomi og vilkår iøvrigt skønnes rimeligt, at ægtefællen får udlagt den ting, han ønsker. Bestemmelsen stiller skifteretten meget frit ved udøvelsen af rimelighedsskønnet. Som forhold, der hyppigt vil have vægt, kan fremhæves ægteskabets varighed, ægtefællernes økonomiske forhold, tingens hidtidige benyttelse erhvervelsesmåden samt tingens økonomiske værdi og affektionsværdi.

§ 70 a, stk. 3, bestemmer, at ejendele, som ikke udlægges til nogen af ægtefællerne i henhold til de i stk. 1 og 2 indeholdte regler og heller ikke er udtaget forlods efter § 68 a, skal afhændes på den måde, der er angivet i skiftelovens §§ 27 og 28, d. v. s. ved frivillig offentlig auktion, eller, hvis ægtefællerne er enige om afhændelsesmåden, på anden måde.

En ægtefælle kan ikke kræve ejendele hørende til hans bodel solgt, dersom den anden ønsker dem udlagt, jfr. UfR 1956.528.

Se om praksis før loven af 1963 de efter § 70 b citerede domme.

§ 70b

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Udlæg efter vurdering kan finde sted, selv om værdien af det udlagte overstiger ægtefællens lod i boet. Det overskydende beløb må betales til den anden ægtefælle. Efter skifterettens nærmere bestemmelse kan der i særlige tilfælde tilstås afdragsvis betaling af beløbet mod en af skifteretten fastsat rente og mod en sikkerhed, som efter ægtefællernes formueforhold skønnes passende.

§ 70 b giver en ægtefælle ret til at begære udlæg efter vurdering for et større beløb end værdien af bosloddén. Sådan

udløsning af den anden ægtefælle kan ske, for så vidt angår genstande, som efter § 70 a kan udlægges til ægtefællen. Det overskydende beløb må betales til den anden ægtefælle, i almindelighed kontant under skiftet, men skifteretten kan i særlige tilfælde tilstå afdragsvis betaling af beløbet. Indrømmelse af henstand er navnlig påkrævet, hvor udredelsen af udløsningssummen ville skabe sådanne økonomiske vanskeligheder for ægtefællen, at opretholdelsen af hjemmet eller fortsættelsen af hans hidtidige erhverv i høj grad ville blive vanskeliggjort. Ved bedømmelsen heraf må hensyn tages til ægtefællernes økonomi, til erhvervets art og ægtefællernes erhvervsevne. Væsentlig betydning har også, om den ægtefælle, der ønsker afdragsordning, har børnene hos sig, og fordelingen af underholdsforpligtelserne mellem ægtefællerne.

Gives henstand, må skifteretten fastsætte en afdragsordning, i almindelighed med bestemt angivelse af afdragenes størrelse og forfaldstider. Ændrer forholdene sig, kan skifteretten senere ændre afdragsvilkårene. Afdragene må afpasses efter parternes økonomiske forhold. Den anden ægtefælle har krav på sådan sikkerhed, som skifteretten efter et skøn over ægtefællernes formueforhold finder passende. Sikkerheden kan stilles i form af pant, kaution eller på anden måde. Henstand kan gives, selvom sikkerheden ikke efter de almindelige kreditgivningssynspunkter ville kunne betegnes som betryggende, jfr. herved bemærkningerne til § 63. Den ægtefælle, der får henstand, skal forrente beløbet efter skifterettens nærmere bestemmelse, vel i almindelighed med 5 % p. a. fra skiftets slutning, sml. Gældsbrevelovens § 62.

ad § 70 a og b: Praksis før loven af 1963

UfR 1883.275. Ifølge vurdering af aktiverne i et skilsmissebo var disse mindre end passiverne. Manden begærede sig da boet udleveret mod at tilsvare gælden, medens hustruen forlangte boets ejendele solgt ved auktion. Denne påstand blev

forkastet, hvorimod hustruen fandtes at kunne forlange omvurdering for fællesboets regning.

UfR 1884.867. I et separationsbo var manden – efter at det i henhold til skiftelovens § 64 (nu § 66) mod hustruens protest var tilstedet ham at forblive i besiddelse af det registrerede separationsbo – ved skiftedecision kendt berettiget til at få boets ejendele udlagt efter vurdering i medfør af skiftelovens § 48. Manden fandtes ikke at kunne kræve fradrag i vurderingssummen på grund af tab, påløbet under hans bestyrelse.

UfR 1895.605. I et separationsbo var det en forudsætning ved ægtefællernes forhandlinger, at grundlaget for boets opgørelse skulle udfindes ved vurdering. Manden havde ved skiftets begyndelse fået boets aktiver overladt til fortsættelse af dets forretning. Vurdering foretaget af 2 af skifteretten udmeldte mænd lagdes til grund ved opgørelsen, uden at manden kunne få medhold i en påstand om, at varelageret helt eller delvis skulle realiseres ved auktion, og dennes provenu danne opgørelsesgrundlaget.

UfR 1904. A. 174. Skifteretskendelse, hvorved boets ejendele som utilstrækkelige til dækning af passiverne var udlagt til manden, blev annulleret, idet skifteretten havde undladt at foretage en af hustruen begæret omvurdering, hvis berettigelse den selv havde erkendt.

UfR 1931.825. Motordroske af værdi 1.000 kr. vurderedes til 3.500 kr., under hensyn til vognmandsforretningen og droskenummeret, som kunne omsættes.

UfR 1941.160. Hustru anset fortrinsberettiget til at udtage forretning, som var indbragt af manden, men i en årrække drevet af hende alene.

J.D. 1943.268. Ved separationsdom tilkendtes retten til at fortsætte lejemålet om en butik med baglokaler manden, der drev skrædderivirksomhed der, idet der ikke kunne lægges vægt på, at et til skrædderiet knyttet damppresseri var startet på hustruens initiativ og ledet af hende.

V.L.T. 1944.149. Fast ejendom kunne ikke anses som ind-

bragt af den ene fremfor den anden. Beboelsesbygning opført på den for fællesboets midler, uden at det kunne afgøres, hvem der havde tilvejebragt den overvejende del. Lodtrækning.

J.D. 1945.101. Bagerforretning, erhvervet før ægteskabet af ægtefællerne i forening ansås indbragt af dem i forening.

J.D. 1945.268. Ved separationskifte blev restauration udtaget af manden. Antaget, at alle indtægter af virksomheden indtil opgørelsen skulle regnes som aktiver i boet, men at der burde tillægges manden en vis driftslederløn for tiden efter separationen.

UfR 1945.411. Antaget, at 2 af hustruen under ægteskabet begyndte hatteforretninger var indbragt i boet af hende, og at hun var fortrinsberettiget til at få dem udlagt i separationsboet.

J.D. 1947.82. På skilsmissekifte blev konfekturforretning, drevet af manden og hustruen i forening på mandens borgerskab og erhvervet for lån fra mandens fader, udlagt til hustruen, der allerede før ægteskabet var uddannet i branchen.

J.D. 1948.307 citeret under indledningen til kapitel 6.

UfR 1948.376 H, jfr. i *TfR 1949.203*. Et under behandlingen af et skilsmissebo, der den 21. juli 1942 var begæret taget under offentlig skiftebehandling, mellem ægtefællerne indgået, betinget forlig, som ikke endeligt var tiltrådt af manden M, da han den 1. juli 1944 afgik ved døden, fandtes efter omstændighederne ikke bindende for hustruen H. Da M, der evt. agtede at kræve udlæg efter vurdering i en boet tilhørende, under M's rådighed værende fabriksvirksomhed, ikke ved sin død overfor skifteretten havde fremsat begæring herom, måtte retten til sådant udlæg i medfør af skiftelovens § 65 tilkomme H – ikke M's dødsbo.

Antaget, at boet efter almindelige skifteretlige synspunkter ville være at opgøre efter forholdene ved skiftets afslutning med hensyn såvel til indvundet udbytte som til værdiernes fastsættelse. Se nu skiftelovens § 65, stk. 2.

V.L.T. 1950.331. Under separationsskifte blev det ikke anset for godtgjort, at nogle grunde, som var erhvervet under ægteskabet i mandens navn og delvis drevet sammen med hans husmandsbrug, var erhvervede for hustruens midler. Herefter blev de anset som mandens bodel (og indbragt af ham), uanset hustruens deltagelse i driften.

UfR 1950.592. Fast ejendom udlagt ægtefælle i separationsbo. Ikke fradrag som boudgift af fradragsbeløbet i henhold til § 5 i lov nr. 202 af 20. maj 1933 om grundstigningskyld. Se nu lovbekendtgørelse om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme nr. 305 af 1. august 1960 § 52.

J.D. 1955.49. Under separationsskifte kunne hustruen kræve udlagt et sommerhus, der var anskaffet for midler, væsentligst indbragt af hende.

J.D. 1955.65. Effekter anskaffet under ægteskabet for begges indtægter måtte deles ved separation.

UfR 1956.528. Hustruen kunne modsætte sig, at ejendom tilhørende mandens bodel solgtes på auktion, og kræve den udlagt til sig, da manden ikke ville have den.

UfR 1958.951. En lærer M og hans hustru H, der under ægteskabet lejlighedsvis havde arbejdet som lærervikar, blev separeret. Antaget, at en ejendom i København var erhvervet dels for midler, der hidrørte fra salg af en ejendom i Næstved, som M under ægteskabet havde købt for midler, der i alt væsentligt hidrørte fra hans indtægter, dels fra et af M i en låneforening optaget lån, og at den var indført i fællesboet af M, der herefter på separationsskiftet kunne udtage den, uanset om han herved udtog mere end sin boslod. H hævdede, at den ved salg kunne indbringe mere end den ved skiftevurderingen fastsatte værdi.

Advokatbladet 1959.330 (Landsskatteretskendelse): Et beløb på 8.000 kr., som en kvinde havde modtaget fra sin fraskilte mand, ansås efter omstændighederne som erstatning for andel i fællesboet og derfor ikke som skattepligtig indkomst, jfr. *Hartvig Jacobsen: Skatteretten* s. 173, hvorefter afkald

eller overdragelser som led i fællesboskifte ikke er gave. Sml. om arveafkald bemærkningerne ad § 50.

UfR 1960.464. For boligretten i et boligselskab udstedtes der grundfondsbevis for det indskudte beløb. Beviset måtte ikke overdrages for større beløb end dets pålydende, bortset fra overdragelse mellem visse nærpårørende. I 1958 erhvervede M fra sin fader et grundfondsbevis for betydeligt mere end pålydendet og flyttede sammen med sin hustru H ind i boligen. Kort efter blev M og H separeret, og ved dommen fik H retten til boligen tillagt. Under skiftet påstod H, at boligretten skulle udlægges hende efter grundfondsbevisets oprindelige pålydende med tillæg for forbedringer og fradrag for mangler. Selv om det således opgjorte beløb var bevisets handelsværdi, fandtes H efter det foreliggende at burde tilsvare den sum, M havde betalt for huset samt et skønsmæssigt beløb for forbedringer.

UfR 1961.859. I et skilsmissebo var løsøret delt, da det vurderedes, og hustruen fandtes umiddelbart efter at være blevet bekendt med vurderingen at burde have fremsat krav om omvurdering, således at vurderingen ikke nu kunne forhøjes; der fandtes ikke at kunne tages hensyn til den pris, hvortil manden havde solgt en del af det vurderede, der var tillagt ham. At der hvilede kloakgæld på en fast ejendom, fandtes ikke at have forringet dens værdi.

UfR 1963.890. Under separationsskifte vurderedes en landarbejderbolig, der var omfattet af lov nr. 72 af 26. februar 1949 i medfør af skiftelovens § 48 til 38.000 kr. Statens jordlovsudvalg oplyste, at der ved en salgssum over 32.000 kr. ville blive krævet et forholdsmæssigt beløb som godtgørelse for lempelse af rente for statslån. Manden fandtes ikke ved at tage skiftevurderingen til efterretning at have afskåret sig fra at anfægte vurderingen, der ikke havde taget hensyn til de særlige regler om erhvervelse af ejendomme som den pågældende.

3. A F S N I T

Om privat skifte

KAPITEL 7

§ 71

Vil arvingerne i de tilfælde, hvor dette efter det foregående er tilladt, selv overtage boet uden skifterettens mellemkomst, har de for denne at tilkendegive deres vilje i så henseende samt forelægge den de oplysninger, som den måtte anse fornødne. Dog vil der i reglen ikke være at affordre de sig meldende arvinger efter loven bevis for deres opgivende om slægtskabsforholdene, medmindre skifteretten måtte finde grund til at betvivle rigtigheden deraf, i hvilket tilfælde retten kan forlange, at arvingerne skal fremskaffe oplysninger, der bestyrker rigtigheden af deres opgivende. Påstås det, at de i § 5 nævnte betingelser for ved skiftet at forbigå en person, der ville være arving, hvis han havde overlevet arveløderen, er tilstede, har skifteretten at prøve de i så henseende fremsførte oplysninger, og derefter træffe afgørelse, samt, hvis det tillades arvingerne at behandle boet privat, at pålægge dem snarest mulig at udstede arveproklama (§ 22) med sådant varsel, som skifteretten bestemmer. Dersom arvingerne fremstiller personer, som kan give oplysning om de omstændigheder, som skal oplyses, for at det kan tillades arvingerne at skifte privat, skal skifteretten være berettiget til at afhøre disse samt, dersom det skønnes fornødent, lade dem bekræfte deres forklaring med ed.

Se afgørelser citerede ved §§ 4-9.

Begæringen om udlevering til privat skifte

V.L.K. af 17. april 1963, trykt i Advokatbladet 1963.127 og Fuldmægtigen 1964.20: I en begæring om overtagelse af et dødsbo til privat skifte er det ikke tilstrækkeligt at anføre, at der ikke er »andet arveberettiget afkom« end de begærende. Der skal gøres rede for, hvilket afkom arveladeren efterlader sig, respektive at der intet afkom efterlades incl. adoptivbørn, så skifteretten selv kan konstatere, om de begærende er eneste arvinger.

Begæringen kan fremsættes mundtligt til skiftebogen eller skriftligt. Den skriftlige begæring fremlægges til skiftebogen, jfr. justitsministeriets skrivelse nr. 248 af 1. oktober 1890. Ønskes de i anmeldelsen nævnte dokumenter såsom testamenter, arveafkald eller fuldmagter tilbageleveret må bekræftede genparten vedlægges, jfr. justitsministeriets skrivelse nr. 155 af 8. september 1876.

Skifterettens prøvelse

UfR 1964.109 H (dissens): Den 10. oktober 1946 afgik fru A ved døden efter at have hensiddet i uskiftet bo. Hun efterlod sig 2 fællesbørn og 2 særkulddøtre, B og C født udenfor ægteskab henholdsvis 1895 og 1898.

B havde ikke siden sin fødsel haft forbindelse med moderen og hendes familie – C ikke siden 1931.

Fællesbørnene begærede fællesboet udleveret til privat skifte. De oplyste overfor skifteretten, at moderen havde haft en datter (C) uden for ægteskab. Endvidere oplyste de C's pigenavn, samt meddelte, at de senest ca. 15 år tilbage havde haft forbindelse med C, og at hun da boede i København (hvor hun iøvrigt stedse siden havde boet).

Skifteretten udleverede uden nærmere undersøgelse boet til fællesbørnene til privat skifte, idet det pålagdes dem at udstede arveproklama, hvilket skete, uden at nogen meldte sig.

I 1959 indgav B og C, der nu havde fået underretning om

moderens død, begæring til skifteretten om boets genoptagelse.

Begæringen afvistes under henvisning til, at eventuelt arvekrav var bortfaldet i medfør af § 25 i loven om borteblevne.

I 1962 anlagde C sag mod skiftedommeren med påstand om erstatning for sin arvelod.

Skiftedommeren tilpligtedes at svare erstatning, idet det statueredes, at der ikke havde været grundlag for at antage, at C ved skiftet ikke længere var i live, ligesom man ved nærmere afhøring af fællesbørnene havde kunnet få oplyst C's omtrentlige alder og derefter med meget stor sandsynlighed kunne have fundet frem til hende ved henvendelse til Københavns folkeregister, eventuelt med politimæssig bistand.

Et anbringende om, at erstatningskrav skulle være afskåret ved analogisk anvendelse af § 25, stk. 1, pkt. 2, i loven om borteblevne, toges ikke til følge.

Udlevering til privat skifte på grundlag af testamente

Såfremt *notarialtestamente* foreligger, udleveres i praksis boet til testamentsarvingerne, uden at de legale arvinger indkaldes. Oplysning fra centralregistret for testamente kan før boet er udleveret til arvingerne kun indhentes af skifteretten, jfr. justitsministeriets cirkulære nr. 146 af 30. juni 1932.

Foreligger et *vidnetestamente*, udleveres boet først til testamentsarvingerne, når vidnerne er ført, *eller* testamentet er anerkendt af de legale arvinger. Fra 1. april 1964 gælder om vidnetestamente arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 57. Herefter kan bevis for, at testamentet er gyldigt oprettet også ske på anden måde end ved førelse af testamentsvidnerne. Indkaldelse af de legale arvinger bør formentlig ske i samme omfang som hidtil.

Se om den refererede praksis *Victor Pürschel* i UfR 1962 B. 100: »En lidt tvivlsom skifteretspraksis« og *O. Fog-Poulsen* i UfR 1963 B. 35: »En lidt mere tvivlsom skifteretspraksis«.

Tilførsel til skifteprotokollen

Justitsministeriets skrivelse nr. 248 af 1. oktober 1890 og justitsministeriets skrivelse nr. 85 af 1. marts 1898: Der skal ske tilførsel til skifteprotokollen om udlevering til privat skifte.

Afgørelsesmåden

UfR 1938.378. Udtalt, at skifterettens afgørelse af, om en hustru kunne forlange sin mands bo udleveret til privat skifte som eneste arving i henhold til testamente mod afdødes slægtsarvingers protest, burde være truffet ved dom og ikke ved kendelse.

V.L.T. 1941.251. Skifterets beslutning om, at anmeldelse fra stiftelse om overtagelse af bo efter afdød beboer, efter hvem stiftelsen ifølge fundatsen havde arveret, til privat skifte ikke kunne tages til følge, burde være truffet ved dom.

UfR 1949.506. Ægtemand begærede sin afdøde hustrus bo udleveret til privat skifte som universalarving i henhold til gensidigt testamente. Hustruens forældre protesterede. Udlevering nægtet ved kendelse, idet det var omtvistet, hvem der var arvinger. Udtalt i kendelsen, at dette sidste spørgsmål måtte afgøres af skifteretten ved dom under offentlig behandling af boet. – Afgørelsen er formentlig urigtig, jfr. *Harbou* i *UfR 1949 B. 286:* »Et skifteprocessuelt spørgsmål«. Se også *Bonnevie* i *UfR 1950 B. 50:* »Dom eller kendelse« og bemærkningerne ovenfor til § 4.

UfR 1953.179 og UfR 1958.394 citerede ved § 72.

Fuldmagt

UfR 1962.386. Antaget, at en i USA underskrevet skiftefuldmagt, der ikke var oprettet for en konsul eller notar, men var medunderskrevet af 2 vitterlighedsvidner, efter omstændighederne kunne danne grundlag for udlevering af et bo til privat skifte.

P. H. Raaschou i Fuldmægtigen 1962.113: »Notarbekræftelse af fuldmægter fra arvinger bosat i udlandet?«

Om *pligt til at møde for skifteretten*, se retsplejelovens § 660, stk. 2, citeret ved § 64.

Om *ed*, se retsplejelovens §§ 186-189.

Om *vidneførsel*, se retsplejelovens §§ 660, stk. 1 og 193.

Om *visse indberetninger*, se ved § 12.

Tinglysning og registrering

Lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning § 12, stk. 3: »Ved privat skifte og en ægtefælles hensiddende i uskiftet bo tinglyses skifteudskrift eller erklæring fra skifteretten om, at arvingerne har overtaget boet til privat skifte, eller at boet er udleveret ægtefællen til uskiftet bo. Sådant udskrift eller erklæring er da tilstrækkeligt grundlag for de pågældende til tinglysning af dokumenter ejendommen vedrørende«.

Se de ved § 81 citerede afgørelser.

Lov nr. 93 af 29. april 1957 om skibsregistrering, § 23, stk. 5, hvorefter meddelelse om privat skifte for så vidt angår registreringspligtigt skib skal sendes til skibsregistret.

Overtagelse til privat skifte kan registreres i medfør af § 10, stk. 1, nr. 2 i *lov nr. 135 af 31. marts 1960 om registrering af rettigheder over luftfartøjer*.

Advokatbistand

Sagførerbladet 1948 s. 181: Stridende mod god advokatskik, at advokat i privatskiftet bo repræsenterer både arving og kreditor.

UfR 1963.1018 H. I 1949 udfærdigede en advokat opgørelse i et privat skiftet dødsbo. I 1962 anlagde en af arvingerne sag mod ham med påstand om erstatning, idet arvingen mente at have haft krav på et yderligere arvebeløb. Kravet ansås forældet i medfør af forældelsesloven af 1908.

Arveanmeldelse

Lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 om afgift af arv og gave §§ 26 til 34 og 38.

Ifølge lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 43 stk. 3, jfr. bekendtgørelse nr. 47 af 10. februar 1923 og lovbekendtgørelse nr. 62 af 31. marts 1962 vedrørende personlig skat til kommunen § 44, stk. 3, skal skifteretterne meddele ligningsmyndighederne underretning om indholdet af arveanmeldelser, når bobeholdningen udgør mindst 10.000 kr.

Hvornår er privat skifte sluttet?

Se bemærkningerne ved § 81.

Andre spørgsmål

UfR 1901.685. En afdød mands bo blev overtaget til privat skifte af hans enke og søn. Inden boet var delt, døde enken, og hendes bo toges under behandling af skifteretten. Antaget, at det i virkeligheden var ægtefællernes fællesbo, som nu behandlede.

Justitsministeriets skrivelse nr. 226 af 12. november 1934 (M. T. 1934.274): Privatskiftende arvinger efter en i uskiftet bo hensiddende person bør have adgang til at gøre sig bekendt med fællesboopgørelse indgivet ved førstafdødes død. Efter 1. april 1964 gælder *arvelovens* § 13, stk. 3, hvorefter arvingerne også, mens længstlevende lever, har ret til at gøre sig bekendt med fællesboopgørelsen.

UfR 1936.769. Bo udleveret bl. a. afdødes mand til privat skifte. Skifteforvalteren udstedte attest om, at enkemanden kunne indgå nyt ægteskab, da offentligt skifte var påbegyndt. Senere fundet ansvarlig for arvinges tab som følge heraf.

Se iøvrigt om attest fra skifteretten efter ægteskabslovens § 17 Ringgård og Funch-Jensen: Ægteskabsloven s. 45 f.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 504 f, 573 og 732. Bentzon: Arveret s. 58 og 342. Borum: Arvefaldet s. 68 ff. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 33, 71 og 129 f. Munch-Petersen: Skifteret s. 237, note 6, 238-39, 241, 278 og 308.

§ 72

Når arvingerne ikke fremkommer med begæring om selv at overtage boet eller ikke forskaffer de af skifteretten i så henseende forlangte oplysninger, eller de ikke i det i § 71, næstsidste punktum, omtalte tilfælde udsteder behørig indkaldelse til arvingerne inden den fastsatte frist, bliver boets behandling at fremme i overensstemmelse med reglerne om offentligt skifte. Finder skifteretten derimod, at der er fremkommet de efter omstændighederne fornødne oplysninger for at kunne tillade arvingerne selv at overtage boet, afholder den sig fra at påbegynde skiftebehandling. Arvinger, der senere måtte melde sig, er beføjede til at fordrø boet overtaget til offentligt skifte, men kun efter, at de har ført juldstændigt bevis for deres arveberettigelse, hvis denne ikke anerkendes af de andre arvinger.

Omgørelse af beslutningen om udlevering til privat skifte og genoptagelse

UfR 1884.1009. Ifølge bestemmelse i skøde vedrørende gård skulle sælgerens bo ved hans død tilfalde ejeren af gården, mod at han bekostede sælgerens begravelse. I henhold til denne bestemmelse udleveredes boet til A. En arving efter sælgeren, B, anlagde sag mod A ved almindelige domstole og påstod sig boets værdi tilkendt. A påstod sagen afvist under henvisning til, at spørgsmålet om retten til boet var afgjort ved skifterettens beslutning om udlevering til ham. Antaget, at B's erstatningskrav kunne tages under påkendelse af almindelige domstole.

UfR 1886.826. Efter at en i testamente indsat arving havde fået boet udleveret til privat skifte, begærede legalarvingerne offentligt skifte, idet de bestred testamentets gyldighed. Skifteretten forkastede begæringen uden at give legalarvingerne lejlighed til at godtgøre deres anbringende, men sagen hjemvistes af overretten til fornyet behandling ved skifteretten.

UfR 1891.933, jfr. 1893.1053. Skifteret havde udleveret et bo til nogle i et testamente indsatte personer til privat skifte. Afdødes legale arvinger fandtes at kunne anlægge retssag mod de pågældende i 1. instans til omstødelse af testamentet.

UfR 1895.1010. Efter at et bo var overtaget til privat skifte af afdødes enke som eneste arving i henhold til testamente, begærede legalarvingerne offentligt skifte, idet de bestred testamentets gyldighed. Skifteretten forkastede begæringen uden at give parterne lejlighed til at procedere spørgsmålet, men overretten hjemviste sagen til fornyet behandling ved skifteretten.

UfR 1896.228 citeret ved § 81.

UfR 1898.303. Antaget, at den omstændighed, at en skifteret havde udleveret boet efter en afdød kvinde til hendes mand som eneste arving ifølge testamente til privat skifte ikke afskar skifteretten fra ved mandens død at tage det af hustruens legale arvinger rejste spørgsmål, om de var berettigede til at få arv efter hende, og om ægtefællernes fællesbo skulle tages under offentlig behandling, op til afgørelse.

UfR 1935.843. Den 23. maj 1934 afgik A ved døden, hvor- efter B, som opgav at være eneste arving, overtog boet til privat skifte og betalte arveafgiften den 30. s. m. Den 2. juni 1934 meldte der sig en anden arving, C, og uagtet skiftelovens § 72 om boets overgang til offentligt skifte antoges kun at angå tilfælde, hvor det private skifte ikke er sluttet, toges C's begæring om sådan overgang til følge, også under hensyn til, at der var mistanke om svig fra B's side.

Justitsministeriets sag 2. kontor 1951-110³²⁰: En fast ejendom tilhørende et i medfør af skiftelovens § 75 til videre privat skifte udleveret bo, hvori der var 3 myndige og 1 umyndig arving, blev af boet for 15.000 kr. solgt til de 2 myndige

arvinger, der inden boets slutning videresolgte den for 25.000 kr., således at den 3. myndige arving, der var den umyndiges moder og værge, modtog en del af fortjenesten. Justitsministeriet foranledigede en ad hoc værge beskikket for den umyndige og pålagde denne at begære boet genoptaget.

Antaget, at der ikke var hjemmel for justitsministeriet til at pålægge skifteretten at genoptage boet, da skifterettens afgørelse af, om genoptagelse bør ske, er judiciel.

UfR 1953.179. I 1947 fik fru H som eneste arving i henhold til testamente sin mand (H)'s bo udlagt til privat skifte. I 1952 begærede A skiftet genoptaget under henvisning til, at han ifølge dødsattest var H's ægtebarn af et tidligere ægteskab. Fru H ville ikke anerkende, at A var H's ægtebarn. A fandtes at måtte søge sin arveret fastslået ved anlæggelse af søgsmål i første instans.

Udtalt, at klagen over skifterettens kendelse, hvorved genoptagelse af boet nægtedes, burde være sket ved anke – ikke ved kære.

UfR 1958.394. Boet efter en her afdød norsk statsborger N var af en dansk skifteret udleveret en herboende testamentarisk arving A til privat skifte. Under kære af afgørelsen anførte N's legale arvinger bl. a., at de agtede at bestride testamentets gyldighed. A var enig i, at spørgsmålet herom afgjordes senere, ligesom skifteretten var villig til at påkende dette spørgsmål. Da bobehandlingen herefter ikke kunne anses endeligt afsluttet, fandtes klagen med rette at være gjort gældende ved kære.

UfR 1964.109 H citeret ved § 71.

Se iøvrigt om omgørelse af skifteretsafgørelser bemærkningerne ved § 71.

Litteratur. *Deuntzer:* Skifteret s. 571 f. *Bentzon:* Arveret s. 342. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 33, 129 f og 140 ff. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 237, note 6, 239, 243-44 og 278.

§ 73

Skifteretten kan på begæring af mødende arvinger opfordre ikke mødte myndige arvinger, der har bekendt opholdssted, til at erklære, om de begærer offentligt skifte, med den virkning som ved opfordringen udtrykkelig bør betydes dem, at de, hvis ingen erklæring afgives, anses for at ville overtage boet til privat deling med de øvrige arvinger. Når pågældende i dette tilfælde undlader at indfinde sig på skiftet eller at sende fuldmægtig for sig, har skifteretten at beskikke en god mand til at varetage deres tarv ved det private skifte. Arvingen underrettes om den truffne foranstaltning. Når han møder eller lader møde, ophører den beskikkede mands hverv.

Bestemmelsen anvendes ikke i praksis.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 537 f og 574. Bentzon: Arveret s. 273 og 278. Borum: Arvefaldet s. 39, note 3 og 54. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 126. Munch-Petersen: Skifteret s. 237 note 6 og 239. Ernst Andersen: Arv og Legat s. 274.

§ 74

I det i § 71, næstsidste punktum, omtalte tilfælde må boet ikke deles, forinden indkaldelsesfristen er udløben, eller den pågældende arving har ladet møde på skiftet. Sker det desuagtet, bliver de delende arvinger overfor den forbigåede arving solidarisk ansvarlige for det tab og den skade, han derved måtte komme til at lide.

Indeholder det offentliggjorte proklama en indkaldelse af arvinger (og legatarer) i almindelighed må boet ikke deles førend fristen er udløbet, selvom den arving, der særlig er tænkt på ved udstedelsen, har meldt sig.

Om arvingernes ansvar overfor en forbigået arving efter proklamaets udløb og boets slutning gælder reglerne i lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne §§ 18, 22 og 25. Se herved UfR 1940.386 og 1960.639 H jfr. TfR 1961.79 samt *Borum*: Arvefaldet s. 134 ff.

Litteratur. *Deuntzer*: Skifteret s. 732. *Bentzon*: Arveret s. 342. *Harbou*: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 136. *Munch-Petersen*: Skifteret s. 278.

§ 75

Når samtlige myndige arvinger såvel som de umyndiges eller fraværendes værger, efter at boet behørig er registreret og vurderet, eller efter at den længstlevendes opgørelse af dets indgæld og udgæld ifølge § 60 er befundet rigtig, fremsætter begæring om at erholde boet udleveret til videre behandling og deling, kan skifteretten uden hensyn til boets størrelse tilstå dette, når der ikke i særlige love eller i arveladerens gyldige viljebestemmelse er noget til hinder derfor, og skifteretten efter boets beskaffenhed, arvingernes personlige forhold og de øvrige forhåndenværende omstændigheder finder, at de umyndiges eller fraværendes interesse ikke herved udsættes for fare; når dertil findes anledning, kan skifteretten til yderligere oplysning herom indhente nærmere erklæring fra vedkommende kommunale myndighed eller troværdige mænd, som er bekendte med forholdene. Udleveringen kan dog kun finde sted med de anmeldte kreditors samtykke, hvis disse ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de ville blive det til forfaldstid, og forsåvidt kreditorerne er blevet indkaldte, først efter udløbet af den dem satte frist.

Stk. 2. *De myndige arvinger overtager i de i foregående stykke ommeldte tilfælde overfor de umyndige eller fraværende et solidarisk ansvar for efterlevelsen af bestemmelserne i § 78, samt for den behørig tilbagebetaling af udbetalte beløb i tilfælde af, at skifteretten anordner dette i henhold til § 80.*

Stk. 3. *De i denne paragraf omhandlede regler kommer i det hele ikke til anvendelse, når der kun er umyndige eller fraværende arvinger.*

Justitsministeriets skrivelse nr. 176 af 19. november 1890 (M.T. 1890.172): Udtalt, at udlevering til privat skifte efter skiftelovens § 75 kun bør ske på grundlag af en registrering og vurdering i overensstemmelse med skiftelovens § 15 eller af en i overensstemmelse med skiftelovens § 60 prøvet og godkendt opgivelse af boets indgæld og udgæld.

Justitsministeriets cirkulære nr. 27 af 17. marts 1927: Når et bo overgår fra offentligt til privat skifte, bør der gives vedkommende arvinger tydelig forklaring herom samt om betydningen af denne ændring, og bemærkning om den meddelte forklaring bør optages i skifteprotokollen.

UjR 1926.910 citeret ved § 92.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 2. november 1942, justitsministeriets sag R 2036/1942 jfr. dommerforeningens årsberetning 1941-42 s. 34: Skiftelovens § 75 jfr. § 78 anset direkte anvendelige i tilfælde, hvor der er spørgsmål om udlevering til privat skifte, uanset at fuldmagt ikke har kunnet tilvejebringes fra fraværende arvinger, der befinder sig på et sådant sted i udlandet, at det for tiden ikke er muligt at komme i forbindelse med de pågældende.

Sikkerhedsstillelse

Skifteretten må også i sin egenskab af pupilautoritet sikre umyndige arvinger mod eventuelle tab. Det er normalt ikke nødvendigt at kræve en egentlig sikkerhedsstillelse hertil. Ved mange skifteretter følges den praksis ved udlevering i medfør af skiftelovens § 75, at umyndiges arvelodder indbetales gennem skifteretten til overformynderiet, og at skifteretten ved udleveringen tilbageholder utvivlsomt tilstrækkelige midler af boets aktiver hertil, jfr. nærmere *Dalgas Rasmussen* i *Fuld-*

mægtigen 1963.155 f og artikler i Fuldmægtigen 1963.89 og Advokatbladet 1963.229 f.

Skat

Advokatbladet 1963.239 (Skattedepartementets afgørelse): Boet efter en skatteyder, som var afgået ved døden den 16. februar 1962 efterladende sig enke og umyndige arvinger, blev den 18. april 1962 i henhold til skiftelovens § 75 udleveret til videre privat skifte. Boet anset formueskattepligtigt for skatteåret 1962/63 af afdødes boslod og eventuelle særejemidler. Enken anset formueskattepligtigt for samme skatteår af sin boslod og sine eventuelle særejemidler.

Attest i henhold til loven om ægteskabs indgåelse m. v. § 17. Justitsministeriets sag J 4452/1934: Attest fra skifteretten om, at et bo er ekstraderet til arvingerne til privat skifte i medfør af skiftelovens § 75 er ikke fyldestgørende, men må suppleres med erklæring fra skifteret eller arvinger om, at det private skifte er tilendebragt.

UfR 1936.769. Ægteskabsattest, hvor boet er udleveret efter § 75, må først udstedes, når opgørelsen er godkendt og fremlagt, jfr. § 78. Se iøvrigt om Ægteskabslovens § 17, *Ringgaard og Funch Jensen: Ægteskabsloven* s. 45.

Appel

Ifølge retsplejelovens § 663 kan anke eller kære ikke finde sted mod skifterettens bestemmelser i henhold til skiftelovens § 75. Rekurs til justitsministeriet er ligeledes udelukket, da afgørelserne må betragtes som judicielle.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 575, 651 og 691. *Borum:* Arvefaldet s. 68 og 70. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 48, 132 f, 137 f, 141 og 220. Samme i *UfR 1949 B. 301.* *Munch-Petersen:* Skifteret s. 15, 241, 244, 278-79 og 312, note 9. *Ernst Andersen:* Arv og Legat s. 292.

§ 76

Opstår der imellem arvinger, der selv skifter og deler, strid desangående, kan sagen, når parterne er enige derom, indbringes for den skifteret, som i tilfælde af offentlig skiftebehandling skulle have behandlet boet, til afgørelse efter de almindelige for skifteretssager gældende procesregler. Skifteretten mægler da forlig mellem parterne.

Twister i privatskiftede boer afgøres ved de almindelige domstole, medmindre parterne i medfør af § 76 enes om at forelægge tvisten for skifteretten. Da parterne altid efter retsplejelovens almindelige regler ville kunne vedtage underretsbehandling og aftale værneting, er § 76's betydning alene, at sagen forelægges skiftedommeren i retskredse med flere dommere. Sagen behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 58.

UfR 1943.970. Efter at et offentligt behandlet bo var overgået til privat skifte, traf skifteretten i medfør af skiftelovens § 76 afgørelse om medhjælperens salær, hvilken afgørelse påkæredes til landsretten med skifteretten som part. For skifterettens vedkommende afvistes sagen. Udtalt, at skifterettens afgørelse burde have været truffet ved dom.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 727 f. Bentzon: Arveret s. 293. Borum: Arvefaldet s. 72-73. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 136. Munch-Petersen: Skifteret s. 244, 278 og 301, note 11. Trolle i Juristen 1949 s. 364.

§ 77

Ethvert bo, der deles uden skifterettens mellemkomst, uagtet ikke samtlige arvinger er myndige og personlig eller fuldmægtig, tilstede i riget (jfr. §§ 5 b, 7 og 75), bør såvidt muligt være sluttet inden 1 år fra dødsfaldet. Medens det derhos iøvrigt ved privat skifte beror på de pågældende arvinger,

hvorvidt de vil udstede indkaldelse til kreditorerne, bør dette i de her omhandlede tilfælde kun undlades, når den afdøde efter hans livsforhold ikke kan formodes at have stået i nogen ualmindelig forbindelse formedelst handel eller deslige.

Skattedepartementets skrivelse nr. 151 af 15. oktober 1924: Udtalt, at de i arveafgiftslovens §§ 26 og 29 ommeldte frister for indgivelse af arveanmeldelse også må anses for at gælde de i skiftelovens § 77 omhandlede tilfælde, d. v. s. at arveanmeldelse skal indgives inden 6 måneder efter boets udlevering, medmindre forlængelse af fristen opnås.

Skattedepartementets skrivelse af 13. juni 1942, jfr. justitsministeriets sag Q 1971/1941: Udtalt, at privatskiftet bo, i hvilket en arving var afgået ved døden efterladende en umyndig arving, vel formelt omfattedes af skiftelovens § 77, jfr. § 7, men at man ikke i et tilfælde som det foreliggende, hvor den afdøde arvings bo's interesse påsås af skifteretten, havde noget imod, at arveanmeldelsen i det privat skiftede bo medunderskrevs af den skifteret, som behandlede den afdøde arvings bo, således at der ikke udfærdigedes opgørelse i henhold til § 78.

J.D. 1956.152. Bo skiftedes privat. En arving døde og efterlod sig umyndige arvinger. Hans bo skiftedes offentligt. Antaget, at det privat skiftede bo ikke var sluttet med arveanmeldelse og betaling af arveafgift, men havde afventet skiftet af arvingens bo. Spørgsmål om, når et privat bo er sluttet, er iøvrigt omtalt ved § 81.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 727 og 733. *Borum:* Arvefaldet s. 70. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 138 f og 141. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 240, 243, 245 og 278-79.

§ 78

Som ændret ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

I de i foregående paragraf omhandlede boer forfattes et dokument, som bør indeholde fortegnelse over boets indgæld og udgæld, beregning af arvelodderne og forklaring om, hvorledes enhver for samme erholder udlæg, hvorved bliver at bemærke, at der udenfor det i § 63 omhandlede tilfælde ikke uden skifterettens samtykke kan gives umyndige eller fraværende udlæg for deres arvelod på anden måde end i rede penge. Dette dokument, ledsaget af bevis for, at de beløb, som skal indgå i overformynderiet, er afgivne til samme, bliver, efter at være underskrevet af samtlige arvinger eller værger, snarest mulig at indsende til skifteretten, som har at gennemgå det. Hvis retten ikke i de umyndiges eller fraværendes interesse finder noget at erindre derved, påtegner den dokumentet sin godkendelse og lader afskrift af det indføre i skifteprotokollen eller lader det vedlægge denne. I modsat tilfælde har retten på den i § 17 bestemte måde at kalde samtlige arvinger eller værger for sig og opfordre dem til at erklære sig nærmere over opgørelsen samt eventuelt berigtige dens udsættelser. Befindes de hertil uvillige, kan skifteretten ved kendelse erklære den stedfundne opgørelse og deling for ugyldig samt straks overtage boet til behandling og deling i overensstemmelse med reglerne for behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås.

Lov nr. 412 af 18. december 1963 har ophævet § 78, stk. 2, der lød således:

»I det i § 63, 1. stykke, omhandlede tilfælde bliver uddrag af den i nærværende paragraf omhandlede opgørelse at tinglæse på samme måde og mod samme betaling som ellers skifteekstrakten. Uddraget skrives ligesom opgørelsen på ustempleet papir.«

Justitsministeriets skrivelse nr. 23 af 14. januar 1891 (M.T. 1891 s. 21): Udtalt, at skifteretten ikke blot skal påse, at den

opgivne arvemasse er korrekt fordelt og udbetalt, for så vidt de umyndige angår, men også, at den ikke er opført med et mindre beløb, end boets beskaffenhed og status måtte medføre.

Justitsministeriets skrivelse nr. 68 af 21. april 1926: Salg af fast ejendom fra et bo udleveret efter § 75 til flere arvinger, hvoraf en var mindreårig, skulle efter §§ 24 og 51, jfr. § 78 godkendes af skifteretten, men ikke af amtet.

Justitsministeriets sag Q 1971/1941 citeret ved § 77.

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26, som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957 (citeret ved § 16) gælder også de i §§ 77-80 nævnte boer.

Justitsministeriets cirkulære nr. 11 af 26. januar 1960 om indberetning vedrørende arv, der tilfalder legater m. v. citeret ved § 45.

UfR 1902 A. 559. Udtalt, at arvinger, som har fået boet udleveret efter § 75, er berettigede til i forening at indtale boets rettigheder.

Litteratur. Deuntzer: Skifteret s. 733 f. *Bentzon:* Arveret s. 291, 323, 325 og 339. *Borum:* Arvefaldet s. 79. *Personretten* s. 97. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 137 ff, 141 og 220. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 244-45 og 278-79.

§ 79

Ligeledes kan skifteretten, dersom arvingerne ikke har sluttet boet inden 1 års forløb, uden at herfor af dem anføres nogen tilstrækkelig grund, overtage boet til opgørelse og deling på den i foregående paragraf angivne måde.

§ 79 angår ligesom § 78 de i § 77 nævnte boer. Ved overtagelse af boet efter § 79 må samme fremgangsmåde som foreskrevet i § 78 iagttages.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 141. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 244-45 og 278-79.

§ 80

Når skifteretten i henhold til bestemmelserne i de foregående paragraffer overtager og deler boet, er arvingerne forpligtede til at tilbageføre, hvad der måtte være udloddet til dem, for så vidt skifteretten anser sådan tilbageførsel for nødvendig til berigtigelse af skiftet.

Skifterettens afgørelse må formentlig træffes ved dom, som er eksigibel, jfr. herved skiftelovens § 36 og retsplejelovens § 660. Bestemmelsen i § 80 angår direkte overtagelse af boet i medfør af §§ 72, 78 og 79, men kan måske analogt anvendes på overtagelse af et bo til offentligt skifte i medfør af § 8.

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 339. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 142. *Munch-Petersen:* Skifteret s. 278-79.

§ 81

Med hensyn til arvingers retsforhold indbyrdes samt til legatarer og kreditorer ved privat skifte, såvel som med hensyn til retsforholdet mellem den længstlevende ægtefælle og den først-afdødes arvinger og mellem ægtefæller indbyrdes ved privat skifte har det iøvrigt sit forblivende ved den gældende rets regler i forbindelse med de af nærværende lovs bestemmelser, som efter deres beskaffenhed er anvendelige derpå.

Legitimation

UfR 1888.1031. En person, til hvem skifteretten havde udleveret et dødsbo som afdødes eneste arving, anset derved legitimeret til at optræde som sagsøger til udlevering af boets

ejendele, uden at bevis kunne fordres for, at den pågældende var eneste arving i boet.

UfR 1902 A. 559. Arvinger, som i henhold til skiftelovens § 75 havde fået et dødsbo udleveret til privat skifte, blev under en sag om, hvorvidt afdøde havde vundet hævde på en jordlod, anset berettigede til i forening at indtale boets rettigheder.

UfR 1908.55. Udtalt, at skifterettens anerkendelse af, at betingelserne for udlevering til privat skifte er til stede, indeholder tilstrækkelig legitimation til at råde over boets ejendele – også faste ejendomme.

Tinglysning af adkomst på fast ejendom

Lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning § 12, stk. 3 citeret ved § 71.

UfR 1875.879. Bestyreren af skøde- og pantebøgerne anset uberettiget til at kræve andet bevis for privatskiftende arvingers dispositionsret over boets faste ejendomme end afdødes testamente og skifterettens attest om overtagelsen til privat skifte.

UfR 1890.376. Antaget, at enke og 2 børn, hvoraf et var umyndigt, der efter skiftelovens § 75 havde fået fællesboet udleveret til privat skifte, derved var blevet behørigt legitimerede til at råde over boets faste ejendom. Ved opgørelsen i henhold til skiftelovens § 78, der var godkendt af skifteretten, havde enken fået udlagt ejendommen. Antaget, at enken derved havde fået legitimation til at råde over den.

UfR 1908.55 citeret foran.

UfR 1927.1055. Som grundlag for tinglysning af skøde fra privatskiftende arvinger krævedes, at disse havde ladet tinglyse skifteudskrift eller skifteretsattest som adkomst for sig. – Blot forevisning af skifteudskrift som legitimation er således ikke tilstrækkelig, jfr. *Illum.*: Tinglysning s. 94, note 96.

UfR 1928.340 (V.L.T. 1928.30): En skifteudskrift, hvorefter 3 søskende, hvoraf den ene havde meddelt arveafkald,

havde overtaget deres forældres bo til privat skifte, kunne i forbindelse med arveanmeldelsen om boets deling mellem de 2 andre søskende med skifterettens påtegnede beregning af arveafgiften efter omstændighederne tinglyses som adkomst for de 2 arvinger på boets faste ejendom.

V.L.T. 1936.248. I et privatskiftet bo, i hvilket nogle arvinger var umyndige, var opgørelse i henhold til skiftelovens § 75 jfr. § 78 fremlagt. I forbindelse hermed bemærkede dommeren til skifteprotokollen, at en boet tilhørende fast ejendom udlagdes til arvingerne i sameje i et nærmere angivet forhold. Opgørelsen godkendtes af den myndige arving, værgen for de umyndige og dommeren, hvorefter boet udleveredes til fortsat privat skifte. Antaget, at en udskrift af det passerede, vedhæftet en ekstraktudskrift af regnskab og opgørelse kunne tinglyses på ejendommen som adkomst. – Særskilt lysning af skøde er her som i UfR 1937.1103 og V.L.T. 1950.76 undgået, jfr. *v. Eyben*: Formuerettigheder, 2. udgave, s. 326 f.

UfR 1937.1103. Antaget, at de 5 af 6 privatskiftende arvinger kunne forlange tinglyst som adkomst for dem på boets faste ejendom en skifteudskrift påtegnet af den sjette arving, om at han havde modtaget sin arvepart kontant, at han ikke havde yderligere krav på boet, og at han var indforstået med tinglysningen. – *Illum*: Tinglysning s. 94, note 98, anser afgørelsen for urigtig.

V.L.T. 1950.76: Et dødsbo udleveredes til privat skifte til fru A og fru B som eneste arvinger. Fru B levede i formuefællesskab med sin ægtefælle B. En skifteretsattest, forsynet med påtegning af arvingerne om, at en fastejendom var udlagt som arv til fru B, indleveredes til lysning som adkomst for hendes ægtefælle B, men afvistes fra tingbogen. Antaget, at attesten burde have været tinglyst som adkomst for fru B, men at begæringen om lysning som adkomst for B var en disposition, der skulle ske ved ægtepagt, hvorfor afvisning for så vidt var sket med rette. Se bemærkningerne til UfR 1927.1055, citeret ovenfor.

UfR 1954.281 H. M., der havde tinglyst adkomst til en

ejendom, som beboedes af hans broder B, overdrog ejendommen til B, uden at tinglysning herom fandt sted. Efter at M i 1942 var afgået ved døden, blev hans enke E hensiddende i uskiftet bo. I 1949 lod en af E's kreditorer K foretage udlæg for en fordring på E i ejendommen, og efter at K uden E's medvirken havde ladet skifteudskrift lyse på ejendommen som adkomst for E, lod K udlæget lyse som hæftelse. Under disse omstændigheder fandtes B's ret at have savnet beskyttelse overfor K's tinglyste udlæg.

Illum: Tinglysning s. 93-94. *v. Eyben:* Formuerettigheder, 2. udgave, s. 326-327.

Fuldmagt

UfR 1940.599. En A fra en broder i Amerika meddelte fuldmagt til at repræsentere denne på skiftet efter deres forældre og foretage ethvert skridt vedrørende boet, som A måtte anse nødvendigt eller hensigtsmæssigt, fandtes ikke, efter at boet, hvis væsentligste aktiv var en fast ejendom, var udleveret brødrene til privat skifte, at bemyndige A til på begge vegne at afhænde et til ejendommen hørende jordstykke.

UfR 1941.1157. En i 1934 til en af 6 selvskiftende arvinger udstedt fuldmagt fra de 5 andre arvinger til at sælge boets faste ejendom, på hvilken skifteudskrift var tinglyst som adkomst for arvingerne, kunne ikke i 1941 danne grundlag for den befuldmægtigede arvings udstedelse af skøde på ejendommen.

UfR 1954.886. Under et privat skifte havde en række arvinger udstedt fuldmagter, der bemyndigede en arving A til blandt andet at træffe bestemmelse om salg eller arveudlæg af boets ejendele. Fuldmagten fandtes ikke at være tilstrækkelig legitimation for A til at udstede arveudlægsskøde på boets faste ejendom til sig selv. A havde ved skiftet opnået meget væsentlige begunstigelser i forhold til de øvrige arvinger.

UfR 1961.246. 6 privatskiftende arvinger havde givet en advokat fuldmagt til bl. a. at arveudlægge boets værdipapirer.

Et af advokaten udstedt arveudlægsskøde til 2 af arvingerne afvistes fra tingbogen, da fuldmagten ikke med sikkerhed indeholdt bemyndigelse til arveudlæg af fast ejendom.

UfR 1962.386 citeret ved § 71.

Hæftelse for arveafgift og for afdødes gæld

Privatskiftende arvinger hæfter solidarisk for arveafgiften, jfr. lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 om arve- og gaveafgift § 34, stk. 2.

UfR 1913.744. Privatskiftende arvinger fandtes at hæfte for underholdsforpligtelse, der havde påhvilet afdøde. Efter skiftelovens § 81 jfr. § 52 måtte boet ikke deles, før kravet var fyldestgjort, eller der var stillet sikkerhed.

UfR 1929.170. Nogle arvinger, som havde delt en afdød husmands efterladenskaber ved privat skifte, blev dømt til at betale statskassen og vedkommende kommunekasse nogle beløb, som afdøde uberettiget og mod bedre vidende havde oppebåret først som alderdomsunderstøttelse og siden som aldersrente, dog at, som det hedder, »arvingerne, da sagsøgerens fordring ikke havde været anmeldt og krævet betalt i boet forinden dets deling, i henhold til skiftelovens § 81 jfr. § 53, kun hæftede for tilbagebetalingen i det forhold, hvori de var berettigede til at tage arv«.

Justitsministeriets skrivelse nr. 102 af 29. april 1950 (M.T. 1950 s. 180): Efter at en dame havde overtaget sin søns dødsbo til privat skifte, fandtes boet bidragspligtigt til et uden for ægteskab født barn. Det kunne efter justitsministeriets formening ikke påhvile moderen at betale mere til dækning af underholdsbidragene, end hvad der fandtes i boet med fradrag af gældsposter og et passende beløb til afdødes begravelse. Se herved § 26 i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab, som er opretholdt ved lov om børns retsstilling nr. 200 af 18. maj 1960 § 22, stk. 3, jfr. *Bitsch's* kommentar til sidstnævnte lov s. 127 ff.

Se endvidere *arvelovens* § 29, stk. 2.

*Privatskiftende arvingers erstatningsansvar
og indbyrdes regres*

UfR 1896.228. Nogle personer, der havde fået et bo efter en bortebleven udleveret til privat skifte, fandtes at have gjort sig skyldige i sådanne misligheder overfor en af dem forbigået medarving, at de måtte være solidarisk ansvarlige for hans tab.

UfR 1905. A. 69. Arving i privatskiftet bo havde måttet udrede et legatbeløb, som arvingernes befuldmægtigede havde forbrugt. Han fandtes alene at have pro rata regres mod medarvingerne.

Privatskiftende arvinger, der ved deres administration af boet pådrager sig erstatningsansvar overfor trediemand hæfter formentlig solidarisk for erstatningen og ikke som efter § 53 pro rata i det forhold, hvori de er berettigede til at tage arv, jfr. herved *UfR 1931.1127* og kritikken af denne dom, citeret ved § 53.

Kreditorfølging

UfR 1932.67 H jfr. *TfR 1932.413.* I 1³/₄ år under privat skifte værende dødsbo, der blandt andet omfattede en fast ejendom, som skulle prioriteres af hensyn til opgørelsen, kunne udlæg af den ene arvinges kreditorer kun gøres foreløbigt i overensstemmelse med retsplejelovens § 511, stk. 2, jfr. D.L. 1-24-30, og ikke i en anpart af den enkelte ejendom.

UfR 1942.381. En kreditor for et lån, der havde fået transport på debtors arvekrav i hans forældres dødsbo, kunne ikke, selv om det måtte antages, at boet, der havde henstået til privat skifte i ca. 3 år, ikke burde udsættes yderligere, få udlæg i de enkelte aktiver i boet – der var ikke begæret foreløbigt udlæg i henhold til retsplejelovens § 511, stk. 2, jfr. D.L. 1-24-30 i debtors arvekrav.

Borum: Arvefaldet s. 66 og 113-14 samt *Gomard:* Fogedret s. 68.

Udlevering til hensidden i uskiftet bo

UfR 1948.499. En enke, der havde overtaget mandens bo til privat skifte i forening med mandens adoptivdatter, kunne senere – inden skiftet var afsluttet – begære boet udleveret til hensidden i uskiftet bo.

Hvornår er et privatskiftet bo sluttet?

UfR 1932.67 H, jfr. *TfR 1932.413*, citeret ovenfor.

UfR 1935.843 citeret ved § 72.

Justitsministeriets sag L 2483/1936: Vedrørende tilfælde, hvor bo var overtaget til privat skifte af afdødes enke, udtalt, at behandlingen af boer, der er overgået til privat skifte, ikke altid vil kunne anses som afsluttet ved indgivelse af arveanmeldelse, og at justitsministeriet, da en af afdøde tidligere dreven forretning, der af enken var fortsat med afhændelse for øje, endnu ikke var afhændet, ikke ville betragte boet som afsluttet.

UfR 1942.381 citeret ovenfor.

J.D. 1956.152 citeret ved § 77.

UfR 1958.394 citeret ved § 72.

UfR 1960.773 H. Ifølge en i 1940 indgivet arveanmeldelse var afdødes gård udlagt til hans 4 børn med $\frac{1}{4}$ til hver. Efter at en af arvingerne var udløst, erhvervede en af de andre i 1949 og 1950 de to sidste medarvingers andele. Udtalt, at uanset hvornår boet måtte anses for sluttet, måtte erhvervelserne i 1949 og 1950 anses for køb, og under de foreliggende omstændigheder foretaget med henblik på opnåelse af fortjeneste ved videresalg. Fortjenesten var derfor indkomstskattepligtig.

UfR 1961.1077 citeret ved § 8.

Se iøvrigt afgørelser citerede ved § 50 og *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 136.

Andre spørgsmål

UfR 1892.980. Enke og 4 umyndige fællesbørn havde efter skiftelovens § 75 fået boet efter afdød mand udleveret til privat skifte, idet enken og børnenes værge forpligtede sig til at indbetale børnenes arvelodder til overformynderiet. Dette skete ikke, men det ene barns arvemidler forbruges af enkens anden mand, uden at forbruget kunne godtgøres at have været i barnets interesse. *Værgen anset erstatningspligtig*, uanset at det ikke var godtgjort, at enkens anden mand var ude af stand til at betale.

UfR 1906.915. En person, som mente at være indsat som legatar i et af hans afdøde broder og dennes efterlevende enke oprettet testamente, fandtes overfor enkens protest at være berettiget til at få en *afskrift af testamentet*, da dette havde været fremlagt i skifteretten som hjemmel for enkens overtagelse af boet. – Jfr. nu retsplejelovens § 41 og – om fællesboopgørelser – Arvelovens § 13, stk. 3.

UfR 1933.383. *Indkaldelse til tvangsauktion*, der var sendt til panthaver ved anbefalet brev, *returneredes med påtegningen »Adressaten død«*. Herefter foretoges ikke yderligere indkaldelse. Panthaverens privatskiftende arvinger påstod auktionen kendt ugyldig i forhold til dem. Dette toges ikke til følge. Dommen er næppe rigtig jfr. *Gomard: Fogedret s. 147-48 med note 25.*

Litteratur. *Bentzon:* Arveret s. 282-83, 285, 292, 314, 317, 321, 334 og 339. *Borum:* Arveret s. 281-82. Arvefaldet s. 68-73. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 134 og 265. Samme i *UfR 1949 B s. 300-01.* *Munch-Petersen:* Skifteret s. 243 note 28, 277 og 286. *Ernst Andersen:* Arv og legat s. 281 og 293-94. *Trolle* i *Juristen 1949 s. 365.* *Gomard:* Fogedret s. 55.

4. A F S N I T

Tillægsbestemmelser

KAPITEL 8

§ 82

De om offentlig skiftebehandling af dødsboer givne regler bliver med de lempelser, som følger af forholdets natur, at anvende i andre boer, såsom interessentskabsboer, der kommer under skiftebehandling, uden at indbringes under konkursbehandling efter konkurslovens § 145.

Spørgsmål om anvendelse af skiftelovens § 82

a) *Enkelte genstande*

UfR 1907.860. Afgørelse af, om sameje med hensyn til en so kunne kræves opløst af en samejer og foretagelsen af en sådan opløsning fandtes at ligge udenfor skifterettens kompetence.

UfR 1918.622. Sameje om en hest kunne ikke opløses ved skifteretten, idet der ikke forelå et bo til deling, men kun sameje om en enkelt ting. Samejer fandtes berettiget til at bortsælge hesten ved offentlig auktion på vilkår som for tvangsauktion.

UfR 1927.179. 2 af 3 samejere af en fast ejendom fandtes at kunne kræve samejet ophævet og ejendommen bortsolgt ved auktion. Samejeforholdet kunne ikke opløses ved skifteretten, da det alene omfattede den faste ejendom.

UfR 1931.1087 citeret under f).

J.D. 1945.132 citeret under f).

UfR 1951.331. Efter at såvel A som B, der hver ejede halvdelen af et på lejet grund opført fiskepakhhus med tilbehør, i

hvilket de i forening drev fiskeforretning, var afgået ved døden, lejede C hele pakhuset af A's arvinger og B's enke og købte senere den enken tilhørende halvpart. Antaget, at A's arvinger under de således foreliggende omstændigheder kunne kræve samejet opløst ved salg af pakhuset på offentlig auktion.

Om opløsning af sameje se *Illum.*: Dansk tingsret s. 309 ff og *v. Eyben*: Formuerettigheder, 2. udgave, s. 152-154.

b) *Foreninger*

Justitsministeriets sag S 5433/1943: Bo efter forening til oprettelse af boliger for mindrebedemlede behandlet ved skifteretten i henhold til skiftelovens § 82. Foreningen, der tidligere havde været aktieselskab, var nu en selvejende institution, og ejede en fast ejendom.

Sindballe: Selskabsret II, s. 167 f og *Poul Meyer*: Dansk Foreningsret s. 200 f.

c) *Interessentskaber*

UfR 1912.808. En enke søgte sin mands medinteressenter til at fremlægge regnskab og fortegnelse over – samt til at udbetale og udlevere hende mandens andel i interessentskabet. Efter de indstævntes begæring blev sagen som rettet på at få en samlet opgørelse af interessentskabsboet og udbetaling iværksat afvist som henhørende under skifteretten.

UfR 1913.357. En interessent fandtes at kunne kræve interessentskabet opløst efter de foreliggende omstændigheder. Da der ikke kunne opnås enighed om afhændelse af selskabets værdier og deling, fandtes de andre interessenter at kunne kræve deling ved skifteretten.

UfR 1916.601. Opløsning og opgørelse af interessentskab afvist fra de almindelige domstole som henhørende under skifteretten.

UfR 1922.526 H. Hver af interessenterne i et interessentskab anset berettigede til at kræve dette opløst på grund af uoverensstemmelser. Bemærket i dommen, at skiftelovens § 82 i mangel af anden aftale kunne bringes i anvendelse.

UfR 1922.724. En interessent havde begæret interessentskabets bo taget under skiftebehandling. Medinteressenterne protesterede. Spørgsmålet om, hvorvidt den førstnævnte interessent havde krav på opløsning, måtte afgøres ved de almindelige domstole.

UfR 1935.34 H (HRT 1934.449). To personer indgik interessentskab om udnyttelse af tørvemassen i en mose, som tilhørte den ene. Efter at tørvemassen var opbrugt, opstod tvist mellem parterne om opgørelsen af deres mellemværende. Sagen afgjort ved de almindelige domstole.

UfR 1937.872. Interessent i vandværk fandtes berettiget til at kræve sig løst af fællesskabet. Han kunne dog ikke udtræde, men kunne forlange, med et passende varsel, at interessentskabet opløstes, således at en fuldstændig opgørelse af dets forhold fandt sted, om fornødent ved skifteretten.

UfR 1944.269 H (HRT 1943.708). To personer overdrog eneret til salg i udlandet af en opfindelse til en tredje. Efter at samarbejdet var ophørt, opstod der tvist om opgørelse af mellemværendet. Sag herom afgjort ved almindelige domstole.

UfR 1944.1045. To interessenter blev under ophævelse af interessentskabet uenige om opgørelsen, bl. a. om værdiansættelsen af udestående fordringer. Den ene interessent anlagde ved de almindelige domstole sag mod den anden med påstand om betaling af et beløb. Sagen blev afvist, idet spørgsmålet henhørte under skifterettens afgørelse i medfør af skiftelovens § 82.

UfR 1957.83 H (HRT 1956.853). To personer ejede et teglværk i lige sameje. Efter uoverensstemmelser overdrog den ene sin andpart til den anden. Senere opstod tvist om opgørelsen af deres mellemværende. Sag herom afgjordes ved de almindelige domstole.

UfR 1963.440. To brødre ejede i forening en ejendom og drev sammen en restauration i den. Efter den enes død fandtes hans enke, der sad i uskiftet bo, ikke at have krav på at indtræde i afdødes sted, men den efterlevende broder fandtes på den anden side ikke at have krav på at udløse enken efter

vurdering. Udskiftning måtte ske ved skifteretten, eventuelt således at aktiverne stilledes til offentlig auktion.

UfR 1964.196. Efter interessentskabskontrakt mellem to murermestre var interessentskabet uopsigeligt og uoverensstemmelse skulle afgøres ved voldgift. Antaget, at spørgsmålet om den ene parts udtræden eller vilkårene for interessentskabets opløsning henhørte under voldgift, og at skifteretten var inkompetent til at tage interessentskabets bo under behandling.

Frants Thygesen i *UfR 1958 B s. 242-248*: »Afgørelse af tvistigheder i interessentskabsboer under privat likvidation«.

d) *Aktieselskaber*

Lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952 om aktieselskaber § 62: »Bliver likvidatorer ikke valgt, foretager skifteretten på overregistrators begæring selskabets opløsning, jfr. herved § 82 i lov af 30. november 1874 om skifte af dødsbo m. v. Reglerne i nærværende lovs § 63, § 64, 1. pkt., § 65, 1., 2., 4. og 5. stk., § 66, 2. stk., samt §§ 67 og 68 finder herved tilsvarende anvendelse«.

Gersted: Likvidation af insolvente aktieselskaber s. 74 f og *Krenchel*: Håndbog i dansk aktieret 2. udgave s. 303 f.

e) *Kommanditselskaber*

UfR 1917.291. En kommanditist anset berettiget til at få selskabet opløst ved skifteretten, efter at den aktive deltager var død.

f) *Ægtefællers særejeboer og samlevendes boer*

UfR 1931.1087. Ved skilsmisse mellem ægtefæller, mellem hvem der intet formuefællesskab bestod, ansås skifteretten – uanset at ægtefællerne var enige om at begære tvisten afgjort af denne – ikke kompetent til at afgøre, om der med hensyn til visse effekter måtte være stiftet et tilfældigt samejeforhold, og om manden havde krav på godtgørelse for udlæg og arbejde ved hustruens villa.

UfR 1934. 1138. Under separationsforhandlinger konstateredes det, at parterne ikke, således som de troede, var gift. Det fællesbo, parterne havde dannet, fandtes – ved skifte, privat eller ved skifteretten, at burde deles med halvdelen til hver.

UfR 1944.402. En mand og en kvinde levede sammen i en årrække og drev forskellige forretninger. Da samlivet ophørte, fandtes de midler, parterne da var i besiddelse af, at måtte betragtes som indtjent i fællesskab, og kvinden at have krav på en nogenlunde ligelig deling af det indtjente. Hun fandtes mod manden at have et krav, som skønsmæssigt ansattes til 2.000 kr. Sagen afgjort ved almindelige domstole.

J.D. 1945.132. Ægtefæller, mellem hvem der intet formuefællesskab bestod, havde erhvervet en ejendom i forening. Skifteretten ansås ikke kompetent til at behandle spørgsmålet om ophævelse af det ved erhvervelsen indtrådte sameje.

UfR 1953.182. En række indbogenstande, som fandtes på en afdød mands og hans mangeårige samleverskes fælles bopæl, fandtes at tilhøre dels manden, dels samleversken, dels dem begge i forening. Disse genstande fandtes at udgøre et bo, som skiftelovens § 82 måtte komme til anvendelse på, og skifte af genstandene fandtes at burde ske ved skifteretten.

UfR 1959.793. M og K, der havde samlevet i en årrække uden at være gift, havde i fællesskab anskaffet forskellige effekter. Antaget, at der herved var opstået et samejeforhold, som M ved samlivets ophør kunne kræve delt af skifteretten.

UfR 1961.122 H, jfr. TfR 1961.294. Ved ophævelse af 10-årigt samliv mellem mand og kvinde opstod tvist om fælles lejlighed. Lejligheden tillagt kvinden under retssag. Lejelovens §§ 84 og 85 fandtes ikke anvendelige. – Dommen er omtalt af *Tamm* i *UfR 1961 B. 37*: »Om fællesrettigheder ved fællesskabets ophør«.

UfR 1961.269. Mellem ægtefæller bestod fuldstændigt sær-eje. Under retssag antaget, at manden i tilfælde af separation eller skilsmisse ville have krav på godtgørelse for udgifter,

han havde afholdt til prioritetsafdrag og vedligeholdelse på en af hustruen indbragt villa.

UfR 1961.283. Ægtefæller oprettede i 1938 en ægtepagt, hvorefter der var fuldstændigt særeje mellem dem, også med hensyn til fremtidige erhvervelser. Ved ægtefællernes separation antaget, at der med hensyn til grund, som manden i 1950 fik skøde på, samt noget løsøre var etableret et samejeforhold, hvis opgørelse måtte foretages af skifteretten.

Lejelovens § 85 citeret ved § 65.

Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 20. Samme i *Juristen* 1951.35 ff: »Andre boer, jfr. skiftelovens § 82«. *Ernst Andersen: Ægteskabsret II*, s. 53-54 og 367.

Spørgsmål under boets behandling

UfR 1900.121. Midlerne i et brugsforeningsbo, der behandles efter skiftelovens § 82, viste sig utilstrækkelige til dækning af gælden. Statueret, at boet i henhold til en på en skiftesamling fattet beslutning var berettiget til at kræve kontant erlagt, hvad et foreningsmedlem endnu ikke havde indbetalt af sin andel i foreningens kapital.

UfR 1904. A. 442. Kurator i brugsforeningsbo, der behandlede efter skiftelovens § 82, fandtes ikke at have haft skifterettens samtykke til at opgive den solidariske hæftelse for nogle medlemmer for gæld til foreningen, hvorfor denne hæftelse fandtes at bestå.

UfR 1904 B. 324. Udtalt, at da den i skiftelovens § 82 omhandlede skiftebehandling af interessentskabsboer kun har til formål at fordele interessentskabets formue mellem dets medlemmer, men ikke tilsigter en konkursbehandling mellem interessentskabets kreditorer, kan disse ikke være pligtige af hensyn til skiftebehandlingen at tåle nogen forringelse eller forandring i deres kontraktsmæssige rettigheder overfor interessentskabet eller dets bo, og enhver panthaver i et sådant bos faste ejendomme må derfor være berettiget til at modsætte sig,

at sådanne ejendomme sættes til tvangsauktion såvel som at de med sådan auktion forbundne omkostninger falder dem til last. Dette måtte også gælde, hvor det drejede sig om et aktieselskab, og hvor det måtte anses for tvivlsomt, om boets aktiver ville kunne dække gælden.

UfR 1906.643 citeret ved § 22.

UfR 1909.789. Et forsikrings-selskabs bo, der var behandlet ved skifteretten efter skiftelovens § 82, sluttedes, uden at det var afgjort, om en udlægshaver eller en transporthaver var berettiget ifølge en fordring i boet. Spørgsmålet afgjort under en retssag mellem de 2 nævnte ved de almindelige domstole.

V.L.T. 1951.351. Antaget, at de enkelte interessenter, efter at interessentskabet var trådt i likvidation og boet taget under behandling af skifteretten havde mistet den berettigelse, de hidtil havde haft til på egen hånd at disponere på interessentskabets vegne, således at det i mangel af enighed mellem interessenterne tilkom skifteretten at træffe beslutning under størst mulig hensyntagen til de af interessenterne fremsatte meninger.

Litteratur. Munch-Petersen: Skifteret s. 1, note 2, 283 og 286-87. Sindballe: Dansk Selskabsret ved N. Klerk s. 92 ff og 302. Ernst Andersen: Ægteskabsret II, s. 53-54. Gomard: Fogedret s. 55, note 140. Gomard: Skifteret, 1. hæfte s. 6-8. Mogens Munch i TfR 1951 s. 98 ff: »Sameje og interessentskabsforhold mellem ægtefæller«. v. Eyben: Formuerettigheder, 2. udgave, s. 152-154. Illum: Dansk Tingsret s. 309 ff.

§ 83

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

Dødsboers behandling ved skiftekommissarier og testaments-eksekutorer med dømmende myndighed bortfalder, forsåvidt angår de boer, der først tages under behandling, efter at denne lov er trådt i kraft.

Stk. 2. Ved kgl. bevilling kan en eller flere myndige, pålidelige og vederhæftige personer beskikkes til som eksekutorer uden dømmende myndighed at behandle et dødsbo. Bevillingen meddeles af justitsministeren eller af den, han bemyndiger dertil. Boet udleveres til eksekutorerne af skifteretten og bliver at behandle efter reglerne i denne lov. De i den øvrige lovgivning indeholdte bestemmelser angående eksekutorers forhold forbliver i kraft.

Bestemmelserne i den øvrige lovgivning om eksekutorers forhold findes navnlig i lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer, som også indeholder reglerne om eksekutorboers overgang til behandling ved skifteretten, og i retsplejelovens § 660, stk. 3, om behandling af tvistigheder, der opstår under boets behandling.

Lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer som ændret ved lov nr. 128 af 15. april 1930.

§ 1.

Forinden eksekutor påbegynder skiftebehandlingen, skal eksekutorbevilling og afdødes testamentariske dispositioner forevises for skifteretten; bekræftede genparter af disse dokumenter overleveres samtidig til retten.

Skifteprotokol og kassebog skal autoriseres af den tilsynsførende myndighed, i København af præsidenten i Københavns byret.

Når skifteretten har udleveret boet til eksekutor, sender den straks meddelelse herom til den tilsynsførende myndighed, jfr. § 3, med angivelse af bevillingens datum.

§ 2.

Forinden afslutningen af begyndelses- og registreringsforretningen i henhold til skiftelov nr. 155 af 30. november 1874 §§ 12, 13, 15 og 16 skal eksekutor til protokollen lade hver

især af de mødende arvinger og øvrige vedkommende afgive en skriftlig erklæring på tro og love om, at der dem bekendt ikke findes yderligere at registrere, ligesom eksekutor for sit eget vedkommende tilfører protokollen tilsvarende erklæring.

En erklæring som foran foreskrevet afgives ligeledes ved boets slutning såvel af eksekutor som af de mødende arvinger og øvrige vedkommende.

§ 3.

Tilsynet med de af eksekutor behandlede dødsboer udøves i København af præsidenten i byretten og nævnte rets skifteafdeling, udenfor København af vedkommende skifteret. Endvidere er eksekutor med hensyn til boets beholdninger af værdipapirer og kontante midler undergivet tilsyn af justitsministeriets kasseinspektører efter de for justitsministeriets kassebetjente gældende regler.

Revisionen af sådanne boer udøves i København af en særlig af justitsministeren dertil beskikket revisor, udenfor København af vedkommende skifteret, dog at revisionen for afgiftsberegningens vedkommende såvel i som udenfor København tillige udøves af finansministeriet på grundlag af den i § 24 i lov nr. 147 af 10. april 1922 foreskrevne indberetning.

De nærmere regler angående de tilsynsførende myndigheders virksomhed gives ved en af justitsministeren – for revisionen af afgiftsberegningens vedkommende efter samråd med finansministeren – udfærdiget instruks.

For så vidt afgiftsberegningen angår, er revisionen underlagt finansministeren.

§ 4.

Senest 6 uger efter, at bevillingen er meddelt, skal eksekutor til den tilsynsførende myndighed indsende:

- 1) Bekræftet genpart af afdødes testamentariske dispositioner.

- 2) Udskrift af begyndelses- og registreringsforretningen.
- 3) Fortegnelse over arvinger og legatarer, indeholdende oplysning om, hvorvidt de har givet møde på skiftet, og om nogle af dem er umyndige eller fraværende, jfr. skiftelov nr. 155 af 30. november 1874 § 14, i hvilket fald det tilfælde skal oplyses, hvem der er værge for dem og med hvilken hjemmel værgen fungerer.
- 4) Fortegnelse over boets aktiver og – i det omfang, oplysning derom haves – over dets passiver. Af fortegnelsen skal fremgå, hvorledes boets kontante midler er anbragt, og på hvis navn boets værdipapirer lyder.
- 5) Forslag om sikkerhedsstillelsens størrelse, jfr. § 7.

Såfremt der i henhold til afdødes testamentariske bestemmelser skal oprettes legater eller stiftelser, skal der endvidere, for så vidt den tilsynsførende myndighed forlanger, at der beskikkes værge for disse, indsendes oplysning om, hvem der er beskikket til værge, og af hvilken myndighed beskikkelsen er foretaget.

§ 5.

Når boet ikke er sluttet inden 1 år efter, at bevillingen er meddelt, skal eksekutor til den tilsynsførende myndighed indsende indberetning over det avsluttede skifte efter et af justitsministeriet foreskrevet skema. Derefter skal, så længe boet henstår avsluttet, sådan indberetning afgives, når der er forløbet et halvt år siden fristen for afgivelsen af den sidste indberetning. Har boets behandling henstået længere end 2 år, er den tilsynsførende myndighed derhos berettiget til at forlange indberetning afgivet oftere.

Den tilsynsførende myndighed er endvidere berettiget til når som helst at forlange sig forelagt boets skifteprotokol og kassebog, de for anbringelsen af boets kontante midler udstedte beviser (bank- eller sparekassebøger, kontokuranter m. v.) samt boets værdipapirer.

§ 6.

På det i henhold til reglerne i § 4, jfr. § 5, fremkomne grundlag undersøger den tilsynsførende myndighed, om boets behandling er behørigt fremmet, og om der foreligger lovlig repræsentation for arvinger og legatarer. For så vidt der findes mangler i så henseende, eller der iøvrigt findes noget at indvende mod skiftebehandlingens forsvarlighed, og manglerne ikke ved forhandling med eksekutor snarest afhjælpes, skal indberetning til justitsministeriet straks finde sted.

§ 7.

Senest 2 måneder efter, at bevillingen er meddelt, skal eksekutor stille en passende sikkerhed, hvis størrelse fastsættes af den tilsynsførende myndighed efter samråd med eksekutor og under hensyn til boets beskaffenhed og de nærmere forhold i det enkelte tilfælde. Hvis sikkerheden ikke stilles i overensstemmelse med de for oppebørselsbetjente gældende regler, bestemmer den tilsynsførende myndighed endvidere, hvori den skal bestå, samt hvorledes den skal anbringes. Bevis for, at sikkerheden er stillet, indsendes til den tilsynsførende myndighed.

Sikkerheden frigives efter den tilsynsførende myndigheds bestemmelse, når det godtgøres, at samtlige i boet interesserede samt det offentlige for afgifternes vedkommende er fyldestgjort for deres krav.

§ 8.

Boets kontante midler – med undtagelse af det beløb, der skønnes nødvendigt til løbende udbetalinger, dog højst 1.000 kr. – skal anbringes i en sparekasse eller bank.

Boets på ihændehaven lydende værdipapirer skal så vidt muligt noteres på boets navn. Afvigelse herfra kan kun ske, såfremt alle arvinger er myndige og til skifteprotokollen meddeler samtykke.

§ 9.

Når boet er opgjort, og udbetaling til kreditorer, arvinger og legatarer har fundet sted, skal eksekutor snarest indsende boet til revision.

Indsendelsen sker til den i § 3 nævnte myndighed, til hvilken boets skifteprotokol og kassebog med samtlige bilag afgives.

Justitsministeriet kan fastsætte regler om opbevaring af boets akter efter revisionen.

Om revisionen, der skal tilendebringes snarest muligt, indsendes, så snart den er afsluttet, meddelelse til eksekutor.

§ 10.

På tilsvarende måde som i § 9 fastsat foregår revision af foreløbig opgørelse af boet i henhold til arveafgiftslov nr. 147 af 10. april 1922 § 24. Når sådan opgørelse finder sted, skal ikke blot arveafgiften indbetales, men også skifteafgift og repartitionsstempel erlægges, således at berigtigelse også for disse afgifter finder sted ved boets slutning.

§ 11.

Når bobehandlingen genoptages på grundlag af den oprindelig meddelte eksekutorbevilling, skal eksekutor straks indsende meddelelse herom til den tilsynsførende myndighed.

De i §§ 4, 5 og 7 fastsatte frister regnes fra genoptagelsens dato; iøvrigt kommer lovens bestemmelser til anvendelse med de lempelser, der følger af forholdets natur.

§ 12.

Et af eksekutorer behandlet bo skal overgå til behandling af skifteretten i følgende tilfælde:

1. Ifølge skifterettens bestemmelse, som ikke er genstand for anke eller kære:

a) Når de mødende stemmeberettigede fordringshavere, efter at det er afgjort, at gælden ikke vedgås, på en i dette øjemed indkaldt skiftesamling med en flerhed af stemmer, der både efter tal og vægt svarer til mindst halvdelen af samtlige bekendte fordringshaveres krav, vedtager det, medmindre skifteretten efter samtlige foreliggende oplysninger må anse boet for solvent. Udelukkede fra at deltage i afstemningen er fordringshavere, hvis fordringer er tilstrækkeligt sikrede ved pant, kaution eller på anden måde. Om og for hvilket beløb en fordringshaver er stemmeberettiget, afgøres efter de foreliggende oplysninger foreløbig af eksekutor.

Til prøvelse af, om boet skal overgå til skifteretten, kan enhver fordringshaver forlange en skiftesamling indkaldt til afholdelse inden 14 dage. Indkaldelsen skal indeholde angivelse af det til afgørelse foreliggende spørgsmål. Efterkommer eksekutor ikke denne begæring, eller vægrer han sig ved overensstemmende med det i skiftesamlingen vedtagne at afgive behandlingen til skifteretten, kan enhver fordringshaver forelægge sagen for skifteretten, der, efter at have givet eksekutor lejlighed til at udtale sig og eventuelt at have for boets regning afholdt en skiftesamling, afgør spørgsmålet.

b) Når eksekutor undlader inden den foreskrevne frist at stille sikkerhed overensstemmende med § 7.

2. Ifølge justitsministerens bestemmelse:

Foruden i tilfælde af klage over boets utilbørlige forhandling, jfr. skiftelov nr. 155 af 30. november 1874 § 89, kan sådan bestemmelse træffes i følgende tilfælde:

a) Når eksekutor eller en af eksekutorerne ikke længere er i besiddelse af de til at beskikkes som sådan fornødne egenskaber.

- b) Når det skønnes, at boets behandling ikke behørigt fremmes af eksekutor.
- c) Når eksekutor har gjort sig skyldig i misligheder med hensyn til behandlingen af boets midler, eller eksekutor undlader på forlangende at meddele den tilsynsførende myndighed de for dennes virksomhed nødvendige oplysninger, eller der iøvrigt foreligger væsentlige mangler ved skiftebehandlingen.

Når der er truffet bestemmelse om, at boet skal overgå til skifterettens behandling, er eksekutor pligtig til straks at aflevere boets aktiver, bøger og papirer under ansvar efter straffeloven af 10. februar 1866 § 98, 2. stykke, (nu straffelovbekendtgørelse nr. 284 af 1. juli 1963 § 119), ligesom han snarest muligt skal aflægge behørigt regnskab til skifteretten for sin bestyrelse af boet.

I alle tilfælde, i hvilke boet efter denne paragraf overgår til skifteretten, skal det behandles til ende af denne. Skifteretten afgør – uden hensyn til indholdet af afdødes testamentariske dispositioner –, om og i bekræftende fald hvilket vederlag der skal tillægges eksekutor for hans hidtidige behandling af boet.

§ 13.

Af de af eksekutorer behandlede dødsboer erlægges en afgift, der udgør 1 p. m. af boets beholdne formue efter fradrag af skifteafgifter og repartitionsstempel, dog ikke under 10 kr. og ikke over 500 kr. Afgiftens størrelse kan nedsættes ved kgl. anordning samt igen senere forhøjes på samme måde, dog ikke ud over den foran angivne størrelse.

Ved reassumptionsbehandling og ved foreløbige opgørelser, jfr. § 10, erlægges ingen afgift.

De nærmere regler om afgiftens indbetaling fastsættes af justitsministeren efter samråd med finansministeren. For afgiften hæfter eksekutorer og arvinger efter samme regler som for skifteafgifter.

§ 14.

Denne lov træder i kraft den 1. juli 1926 og finder anvendelse på alle dødsboer, for hvilke eksekutorbevilling udfærdiges efter lovens ikrafttræden, eller som genoptages til behandling efter dette tidspunkt.

På boer, der ved lovens ikrafttræden henstår under behandling, kommer lovens bestemmelser ligeledes til anvendelse, dog med undtagelse af reglerne i §§ 1, 2, 4 og 7, jfr. § 12 nr. 1 b.

§ 15.

Eksekutorers forpligtelse i henhold til forordning 12. februar 1790 § 7 til at indsende designationer over skifter og den dem i medfør af forordning om kancelliets kasse- og regnskabsvæsen af 8. juli 1840 § 14, jfr. § 10, påhvilende forpligtelse til halvårlig at indsende en kasseekstrakt ophæves.

Iøvrigt bemyndiges finansministeren til at træffe bestemmelse om ophævelse af eller lempelser med hensyn til indberetninger og lignende, som eksekutorer efter den hidtil gældende lovgivning skal indgive af hensyn til afgifter til statskassen.

§ 16.

Regeringen bemyndiges til før lovens ikrafttræden på Færøerne ved kongelig anordning at foretage sådanne ændringer i loven, som kræves for disse øers vedkommende.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

*Bekendtgørelse nr. 94 af 22. marts 1933:
Instruks for det ved lov nr. 119 af 20. april 1926 anordnede
tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer som ændret
ved bekendtgørelse nr. 278 af 27. august 1959.*

I henhold til § 3 i lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer udfærdiges herved

følgende instruks angående de tilsynsførende myndigheders virksomhed:

§ 1.

Tilsynet med de af eksekutorer behandlede dødsboer udøves i København af præsidenten i byretten og denne rets skifteafdelinger, udenfor København af skifteretten.

Med hensyn til fordelingen af tilsynsforretningerne mellem præsidenten i byretten og denne rets skifteafdelinger henvises til de følgende bestemmelser i nærværende instruks.

Endvidere er eksekutor med hensyn til boets beholdninger af værdipapirer og kontante midler undergivet tilsyn af justitsministeriets kasseinspektør efter reglerne i nærværende instruks.

§ 2.

Når skifteretten har taget en begæring om et bos udlevering til eksekutor til følge, sender skifteretten, i København vedkommende skifteafdeling i byretten, straks meddelelse herom med angivelse af eksekutorbevillingens dato til justitsministeriet og i København tillige til præsidenten i byretten.

I januar, april, juli og oktober måneder meddeler skifteretterne skattedepartementet fortegnelse over de boer, som i løbet af det forudgående kvartal er udleveret til eksekutorbehandling. Er i løbet af et år ingen boer udleveret, afgives indberetning herom i det påfølgende års januar måned.

Skifteprotokol og kassebog autoriseres af skifteretten, i København af præsidenten i byretten.

§ 3.

Det påhviler skifteretten at påse, at der senest 6 uger efter at eksekutorbevillingen er meddelt – for reassumptionsboer, efter at eksekutors begæring om at erholde boets dokumenter udlånt i anledning af genoptagelsen er imødekommet – indsendes:

- 1) Bekræftet genpart af afdødes testamentariske dispositioner.
- 2) Udskrift af begyndelses- og registreringsforretningen.
- 3) Fortegnelse over arvinger og legatarer, indeholdende oplysning om, hvorvidt de har givet møde på skiftet, og om nogle af dem er umyndige eller fraværende, jfr. skifte-lov nr. 155 af 30. november 1874 § 14, i hvilket fald det tillige skal oplyses, hvem der er værge for dem, og med hvilken hjemmel værgeren fungerer.
- 4) Fortegnelse over boets aktiver og – i det omfang oplysning derom haves – over dets passiver. Af fortegnelsen skal fremgå, hvorledes boets kontante midler er anbragt, og på hvis navn boets værdipapirer lyder.
- 5) Forslag om sikkerhedsstillelsens størrelse og art, jfr. nedenfor § 4.

Såfremt der i henhold til afdødes testamentariske bestemmelse skal oprettes legater eller stiftelser, er den tilsynsførende myndighed berettiget til at forlange, at der beskikkes værge for disse, og der skal da snarest indsendes oplysning om, hvem der er beskikket til værge, og af hvilken myndighed beskikkelsen er foretaget.

Den indsendte udskrift af begyndelses- og registreringsforretningen sammenholdes med den indsendte fortegnelse over boets aktiver, og den tilsynsførende myndighed er berettiget til at forlange sig tilstillet oplysning om de efter begyndelses- og registreringsforretningen foretagne dispositioner over de da forhåndenværende aktiver.

I København vil de indsendte dokumenter snarest mulig af skifteretten være at tilstille præsidenten i byretten til brug ved fastsættelsen af den sikkerhed, som eksekutor skal stille, jfr. nedenfor § 4, og ved udøvelsen af det efterfølgende tilsyn.

§ 4.

Senest 2 måneder efter at bevillingen er meddelt eller et bos dokumenter er udlånt til reassumtion, skal eksekutor stille en

passende sikkerhed, hvis størrelse fastsættes af skifteretten, i København af præsidenten i byretten, efter samråd med eksekutor og under hensyn til boets beskaffenhed og de nærmere forhold i det enkelte tilfælde. Deponering af boets aktiver, tinglysning af spærredeklARATION på boets faste ejendomme eller lignende begrænsninger i eksekutors rådighed over boets aktiver bør ikke godkendes som hel eller delvis erstatning for sikkerhedsstillelse. Hvis sikkerheden ikke stilles i overensstemmelse med de for statens kassebetjente gældende regler, bestemmer den tilsynsførende myndighed, hvori sikkerheden skal bestå, samt hvorledes den skal anbringes.

Efter de for statens kassebetjente gældende regler, jfr. bekendtgørelse nr. 122 af 3. juni 1927, kan sikkerheden bestå i:

a. Forsikringsbreve fra selskaber, hvis formål er at tegne kautionsforsikring, når det pågældende selskab har opnået finansministeriets anerkendelse af, at dets forsikringsbreve kan antages i nævnte øjemed.

b. Danske statsobligationer, af staten garanterede obligationer, nationalbankens obligationer og nationalbankaktier samt sådanne på Københavns børs noterede værdipapirer, hvori umyndiges midler anordningsmæssigt kan anbringes.

Iøvrigt kan sikkerheden kun bestå i sådanne værdipapirer eller bankgarantier, som den tilsynsførende myndighed mener at kunne godkende som sikkerhed.

Forsikringsbreve og bankgarantibreve deponeres hos den tilsynsførende myndighed. Denne bør ikke modtage værdipapirer til egen opbevaring, men sådanne papirer skal af eksekutor deponeres i bank eller sparekasse mod receptisse, der tages i forvaring af den tilsynsførende myndighed, og som skal indeholde bestemmelse om, at udlevering kun må finde sted med denne myndigheds påtegnede tilladelse.

Stilles sikkerhed ved tegning af forsikring eller ved bankgaranti, skal den tilsynsførende myndighed påse, at forsikrings- eller garantidokumentet klausuleres således, at forsikringen eller garantien ikke kan hæves eller ændres uden skriftligt samtykke fra den tilsynsførende myndighed, at der

fra forsikringsselskabet eller banken ufortøvet vil være at sende meddelelse til den tilsynsførende myndighed, for så vidt forsikringspræmien eller garantivederlaget ikke rettidig betales, eller anden misligholdelse finder sted, samt *at* forsikringen eller garantien forbliver i kraft indtil en måned efter, at der er tilsendt den tilsynsførende myndighed meddelelse om misligholdelsen.

Sikkerheden kan under boets behandling forlanges forhøjet, når omstændighederne taler derfor, ligesom den eventuelt kan nedsættes. Den frigives efter den tilsynsførende myndigheds bestemmelse, når det godtgøres, at samtlige i boet interesserede samt det offentlige for afgifternes vedkommende er fyldstgjort for deres krav.

For så vidt sikkerhed ikke stilles inden den foreskrevne frist, skal boet ifølge skifterettens bestemmelse overgå til behandling af skifteretten, jfr. lovens § 12, punkt 1 b.

Det har sit forblivende ved justitsministeriets cirkulære nr. 146 af 22. oktober 1930 angående udgiften ved tegning af kautionsforsikring.

§ 5.

Justitsministeriets kasseinspektør skal påse, at boets kontante midler er anbragt i en sparekasse eller bank. Det er tilladt eksekutor at have et til løbende udbetalinger nødvendigt beløb, dog højst 1.000 kr. til rådighed som kassebeholdning; med hensyn til denne kassebeholdning skal kasseinspektørerne påse, at den findes til stede, uden at det dog kræves, at den foreligger i særskilt forvaring. Endelig skal de påse, at boets værdipapirer, der ikke er noteret på afdødes navn, er noteret på boets navn, for så vidt sådan notering kan ske; afvigelse herfra kan dog ske, såfremt alle arvinger er myndige og til skifteprotokollen har meddelt samtykke.

Eksekutor er pligtig på kasseinspektørens begæring at indfinde sig til boets eftersyn på skifterettens kontor i den retskreds, hvor eksekutor er bosat, eller hvor kasseinspektøren

iøvrigt måtte bestemme det indenfor den nævnte retskreds eller den by, hvor retskredsens skifteret har kontor. Eksekutor skal til eftersynet medbringe boets værdipapirer, bøger og akter.

Om udfaldet af de af kasseinspektørerne foretagne eftersyn vil der være at sende indberetning til justitsministeriet og til skifteretten, i København præsidenten i byretten.

Det påhviler skifteretten, i København præsidenten i byretten, efter begæring at meddele kasseinspektørerne oplysning om, hvilke boer der er udleveret til eksekutorbehandling, og som endnu henstår usluttede, samt de andre oplysninger, som kasseinspektørerne måtte ønske ved udøvelsen af deres hverv.

Ligeledes kan kasseinspektørerne til brug ved deres eftersyn erholde udlånt de hos den tilsynsførende myndighed beroende dokumenter vedrørende de enkelte boer, særlig udskrifterne af begyndelses- og registreringsforretningerne. Endelig bør den tilsynsførende myndighed af egen drift gennem justitsministeriet gøre kasseinspektørerne bekendt med sådanne forhold vedrørende eksekutorboerne, som skønnes at være af betydning for kasseinspektørernes virksomhed.

Dersom kasseinspektøren har grundet formodning om, at eksekutor har gjort sig skyldig i misligheder med hensyn til behandlingen af boets midler, og kasseinspektøren nærer betænkelighed ved at lade ham beholde rådigheden over bomidlerne, indtil justitsministeriet kan træffe bestemmelse i henhold til eksekutorlovens § 12, stk. 1, nr. 2 c, kan kasseinspektøren træffe foranstaltninger til at hindre en forrykkelse af boets tilstand, såsom ved at foranledige boets værdipapirer og bank- og sparekassebøger deponeret hos den stedlige skifteret.

§ 6.

Det påhviler skifteretten, i København præsidenten i byretten, at påse, at boerne fremmes mest muligt, og at eksekutor, når et bo ikke er sluttet inden et år, efter at bevillingen er meddelt, indsender indberetning over det usluttede skifte efter det

som bilag til nærværende instruks vedføjede skema. Derefter skal, så længe boet henstår usluttet, sådan indberetning afgives, når der er forløbet et halvt år siden fristen for afgivelsen af den sidste indberetning. Har boets behandling henstået længere end 2 år, er den tilsynsførende myndighed derhos berettiget til at forlange indberetning afgivet oftere.

Den tilsynsførende myndighed er endvidere berettiget til når som helst at forlange sig forelagt boets skifteprotokol og kassebog, de for anbringelsen af boets kontante midler udstedte beviser (bank- eller sparekassebøger, kontokuranter m. v.) samt boets værdipapirer og indtægts- og udgiftsbilag.

§ 7.

På det i henhold til reglerne i lovens §§ 4 og 5, jfr. nærværende instruks §§ 3 og 6, fremkomne grundlag undersøger den tilsynsførende myndighed – skifteretten, i København præsidenten i byretten, – om boets behandling fremmes behørigt, og om der foreligger lovlig repræsentation for arvinger og legatarer. For så vidt der findes mangler i så henseende, eller der iøvrigt findes noget at indvende mod skiftebehandlingens forsvarlighed, og manglerne ikke ved forhandling med eksekutor snarest afhjælpes, skal indberetning til justitsministeriet straks finde sted.

Sådan indberetning skal ligeledes straks finde sted, for så vidt der efter den tilsynsførende myndigheds formening foreligger sådanne forhold, der medfører, at boet må overgå til behandling af skifteretten, jfr. lovens § 12, 1. stk. punkt 2.

§ 8.

Når boet er opgjort, og udbetaling til kreditorer, arvinger og legatarer har fundet sted, samt afgifterne til statskassen er betalt, skal eksekutor snarest indsende boet til revision. Indsendelsen sker i København til den af justitsministeren beskikkede revisor, udenfor København til skifteretten, til hvilken

myndighed boets skifteprotokol og kassebog med samtlige bilag afgives.

Samtidig med boets indsendelse til revision skal eksekutor, såfremt der i boet er tilfaldet umyndige arv, sende meddelelse herom samt om arvens størrelse og om, hvorledes der er forholdt med den, til skifteretten i den retskreds, i hvilken værge-målstilsynet skal føres (i København overformyndieriet), jfr. herved § 2 i justitsministeriets bek. nr. 64 af 12. marts 1930.

Når et bo er modtaget til revision, tilstilles der straks justitsministeriet, skattedepartementet og i København tillige præsidenten i byretten meddelelse herom.

§ 9.

Revisionsmyndigheden bør påse, at umyndiges og fraværendes midler, der henhører under overformyndieriets bestyrelse, er indbetalt til overformyndieriet, og at testamentariske bestemmelser om båndlæggelse af midler er overholdt. Endvidere bør den reviderende myndighed særlig have opmærksomheden henvendt på bobehandlingens forsvarlighed, navnlig for så vidt angår umyndiges og fraværendes tarv, på ansættelsen af boets værdier og på afgifternes rigtige beregning, derunder at afgift er berigtiget af udenfor boet værende afgiftspligtige erhvervelser. Det bør derhos ved revisionen påses, at eksekutor har givet skifteretten meddelelse, for så vidt der i et bo er afgiftspligtige erhvervelser, af hvilke afgifter ikke på det foreliggende skifte kan endelig berigtiges, og med hensyn til hvilke boet efter de derom gældende regler skal optages på skifterettens årlige fortegnelse over sluttede boer, i hvilke kapitalarveafgift endnu ikke er endeligt berigtiget, samt at eksekutor har givet skifteretten underretning om afgiftspligtige erhvervelser, der er trådt i kraft ved afdødes død, men som ikke hidrører fra afdøde, jfr. herved finansministeriets cirkulære nr. 377 af 21. december 1908, afsnit B, I, stk. 1 og 2. Revisionsmyndigheden bør endelig påse, at eksekuto-

terne behørig har afgivet de dem påhvilende indberetninger m. v. såsom til skattevæsenet.

Der må ikke gives eksekutor meddelelse om, at der intet er fundet at erindre mod boets behandling eller mod en foreløbig opgørelse i dette, forinden der fra skattedepartementet foreligger meddelelse om, at dette ikke på grundlag af den det tilstillede indberetning, jfr. lov nr. 147 af 10. april 1922 § 24, ønsker at foretage videre.

Tilsynsmyndigheden og revisionsmyndigheden er pligtige at medvirke ved indhentning af de oplysninger, som finansministeriet anser for nødvendige for dets revision efter lovens § 3.

Revisionen skal tilendebringes snarest muligt. Har revisionen givet anledning til antegnelser af væsentlig betydning, foranlediger revisionsmyndigheden, at den i anledning af revisionen stedfundne brevveksling og den eventuelle tillægsopgørelse m. v. fremlægges til skifteprotokollen. Når revisionen er afsluttet, forsynes såvel skifteprotokollen som eksekutorbevillingen med revisionsmyndighedens påtegning herom. Om revisionens afslutning sendes der straks meddelelse til eksekutor, i København tillige til skifteretten. Endvidere underrettes 1. revisionsdepartement på særlig formular med oplysning om samtlige indbetalte afgifter.

§ 10.

Efter revisionen skal boets akter opbevares i skifterettens arkiv.

Udlevering til eksekutor af boets dokumenter bør kun ske efter skriftlig begæring, som indeholder fyldestgørende oplysning om, hvortil dokumenterne skal bruges, navnlig om skiftebehandlingen skal genoptages, eller der skal berigtiges yderligere afgifter til staten. Begæringen rettes til skifteretten, også i tilfælde, hvor boet efter den hidtil gældende ordning er blevet revideret af amtet.

For så vidt udlevering finder sted i anledning af berigtigelse af afgifter til staten, skal der sendes meddelelse til skatteministeriet herom. Sådant meddelelse kan optages på de i instruksens § 2 nævnte kvartalsindberetninger.

§ 11.

På tilsvarende måde som i §§ 8-9 foreskrevet foregår revision af foreløbig opgørelse af boet i henhold til arveafgiftslov nr. 147 af 10. april 1922 § 24.

Skifteretten påser, at foreløbig opgørelse og indbetaling af skifteafgift, arveafgift samt erlæggelse af repartitionsstempel rettidig finder sted, samt indsender i januar, april, juli og oktober måneder til skatteministeriet fortegnelse over de boer, hvorpå denne bestemmelse i løbet af det forudgående kvartal er kommet til anvendelse.

§ 12.

Når bobehandlingen genoptages på grundlag af den oprindelig meddelte eksekutorbevilling, skal eksekutor straks indsende meddelelse herom til skifteretten, hvorfra meddelelse om genoptagelsen derefter tilstilles justitsministeriet og skatteministeriet, i København tillige præsidenten i byretten.

§ 13.

Den i tilsynslovens § 13 omhandlede afgift indbetales til vedkommende skifteret umiddelbart efter, at den i boet affattede opgørelse er godkendt af boets vedkommende, eller der ikke længere med retsvirkning kan gøres indsigelse imod, at indbetaling i henhold til opgørelsen finder sted. Ved indbetalingen afleveres anmeldelse over afgiftens beregning på samme måde som ved indbetaling af skifteafgift.

Nærmere regler om berigtigelse af afgifter iøvrigt og om meddelelse af de til afgiftsrevisionen fornødne oplysninger vil eventuelt blive givet af finansministeriet.

§ 14.

Denne instruks træder i kraft den 1. april 1933. Fra samme tidspunkt at regne ophæves instruks nr. 186 af 30. juni 1926 med tillægsinstruks nr. 230 af 30. august 1927.

I. *Eksekutorbevillingens udfærdigelse*1. *Af hvem udfærdiges bevillingen*

Eksekutorbevilling kan udfærdiges af amterne eller overpræsidiets såfremt de i justitsministeriets cirkulære af 25. marts 1964 opstillede betingelser er opfyldt. Cirkulæret er trådt i kraft den 1. april 1964 og gælder således, hvor dødsfaldet er sket efter denne dato, jfr. lov nr. 412 af 18. december 1963 § 3, stk. 1. Er cirkulærets betingelser ikke opfyldt, skal sagen forelægges justitsministeriet, jfr. cirkulærets § 8. Justitsministeriet kan udfærdige bevilling, blot de i loven angivne betingelser er opfyldt, uanset vedkommende overøvrighed ikke efter cirkulæret kan meddele bevilling.

Ændringen af § 83, stk. 2 vedrører alene spørgsmålet om, i hvilket omfang eksekutorbevilling kan udleveres af overøvrigheden og nødvendiggør derfor ikke ændring af de hidtil fulgte retningslinier for i hvilke tilfælde eksekutorbevilling gives. Dog er som noget nyt udtrykkeligt bestemt, at eksekutorerne skal være myndige, og at boet skal udleveres dem af skifteretten, men dette stemmer med hidtidig praksis.

Justitsministeriet må antages herved at fastholde sin hidtidige praksis. Denne praksis har ligeledes betydning for forståelsen af cirkulæret i det omfang dette bygger på den ældre praksis.

Justitsministeriets cirkulære af 25. marts 1964 om meddelelse af eksekutorbevillinger. (Til overpræsidenten i København og amtmændene). I medfør af skiftelovens § 83, stk. 2, som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963 bemyndiger justitsministeriet herved overøvrigheden til at meddele eksekutorbevillinger i dødsboer i nedennævnte tilfælde.

Andragendet, der stemples med 1 kr., jfr. stempellovbekendtgørelse nr. 309 af 11. oktober 1961 § 121, stiles i alle tilfælde til kongen.

2. Haves krav på eksekutorbevilling, når betingelserne er opfyldt

§ 83, stk. 2 kræver, at den udnævnte eksekutor skal være myndig, pålidelig og vederhæftig. Skiftelovens § 6 bestemmer, at arveladeren ved testamente kan indsætte en eksekutor til at behandle sit bo. Forsåvidt angår spørgsmål, der ikke beror på fortolkning af de nævnte lovbestemmelser afhænger meddelelsen af eksekutorbevilling af et skøn, og ministeriet er derfor ikke ubetinget bundet til de retningslinier, som er afstukket i cirkulæret eller hidtidig praksis, jfr. herved:

UjR 1897.739. Sagsanlæg fra person, der påstod grundlaget for eksekutorbevilling kendt ugyldigt, subsidiært sig selv kendt berettiget til at behandle boet som eksekutor sammen med den, til hvem bevillingen var udfærdiget, afvist, da spørgsmålet om udnævnelse af testamentseksekutorer hører under øvrighedens afgørelse.

3. Eksekutors personlige egenskaber

Cirkulærets § 1. Bevilling må kun meddeles myndige, pålidelige og vederhæftige personer, som er bosat her i landet.

Stk. 2. Er andrageren ikke overøvrigheden bekendt, skal hans myndighed, pålidelighed og vederhæftighed godtgøres ved attest fra to med hans forhold bekendte personer. Dette gælder dog ikke, såfremt andrageren i kraft af sin stilling, f. eks. som tjenestemand, advokat eller statsautoriseret revisor, må forudsættes at opfylde de nævnte betingelser.

Hidtidig praksis

§ 83, stk. 2 kræver, at eksekutor skal være myndig, pålidelig og vederhæftig. Kravet om myndighed er først indføjet i loven

ved lov nr. 412 af 18. december 1963, men har også før 1963 loven været stillet i praksis.

Justitsministeriets sag S 1112/1943. Person, der er under *lavværgemål*, kan ikke være eksekutor.

Eksekutor behøver ikke at være jurist, og det er ingen betingelse for udfærdigelse af bevilling til en ikke-jurist, at denne antager juridisk bistand jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1957-101¹¹*.

Eksekutorbevilling til dommerfuldmægtige

Justitsministeriets skrivelse nr. 137 af 19. august 1936 (Ministerialtidende 1936 s. 208): En dommerfuldmægtig, der i embeds medfør som retshjælp affatter et testamente bør i almindelighed være udelukket fra at lade sig indsætte som eksekutor i testamentet, dog at dette ikke kan anses for utilstedeligt, hvis eksekutorindsættelsen er naturligt begrundet ved slægtskab, langvarigt bekendtskab eller venskab mellem de pågældende eller lignende særlige forhold. – Ved lov nr. 218 af 11. juni 1959 er dommerkontorernes pligt til at yde retshjælp begrænset til udfærdigelse af anmeldelse om hensiddende i uskiftet bo og om overtagelse af bo til privat skifte, fællesbo opgørelse, samt arveanmeldelse og opgørelse efter skiftelovens § 78, jfr. retsplejelovens § 14, stk. 2 som affattet ved loven af 1959.

Eksekutors bopæl

Eksekutorbevilling meddeles ikke til personer, bosiddende i udlandet. Danske statsborgere kan dog e. omst. få bevilling som medeksekutorer, såfremt de opholder sig i Danmark en væsentlig del af den tid, der medgår til behandling af boet.

Justitsministeriets skrivelse nr. 37 af 7. februar 1877. Udtalt, at eksekutorbevilling ikke ville kunne udfærdiges til person bosiddende i udlandet (Hamborg).

Justitsministeriets skrivelse nr. 137 af 22. maj 1895 (Mini-

sterialtidende 1895 s. 141): Eksekutorbevilling kunne ikke udfærdiges til 2 personer, bosiddende i Semarang og Soerabaja.

Justitsministeriets sag 2. k. 1954-101⁶²: Eksekutorbevilling nægtet person, der var bosat i England, uanset at den pågældende ville tage ophold her, medens skiftet stod på.

Justitsministeriets sag 2. k. 1957-101⁹⁵: Bevilling nægtet udlænding, bosat i udlandet.

Undtagelse er gjort, når eksekutors udlændighed skyldes tjeneste i diplomatiet eller militæret eller ægteskab med en tjenestemand i udenrigsministeriet.

Justitsministeriets sag H 16¹⁶⁷/1933: Eksekutorbevilling meddelt til dansk legationssekretær i Haag.

Justitsministeriets sag 2. k. 1954-101¹³⁴: Bevilling meddelt herboende eksekutor i forening med en dame, gift med en dansk vicekonsul i Australien og boende der.

Justitsministeriets sag M 16²¹²/1937: Bevilling meddelt til herboende og en i udlandet boende eksekutor med bemærkning, at sidstnævnte en væsentlig del af tiden under boets behandling måtte opholde sig her.

Justitsministeriets sag 2. k. 1949-101¹³⁰: Bevilling som medeksekutor givet en i England boende dansk statsborger med forbehold om at møde her, når bobehandlingen krævede det, jfr. også justitsministeriets sag 2. k. 1952-110¹⁸⁴.

Eksekutor bortrejst til udlandet

Justitsministeriets sag 2. k. 1956-101¹³: Eksekutorbevilling meddelt, selvom eksekutor var bortrejst til udlandet i ca. 2 måneder. Tilkendegivet, at der ikke i eksekutors fravær burde foretages retshandlinger, der på afgørende punkter foregreb boets videre behandling, ligesom han ved sin underskrift i skifteprotokollen måtte godkende det under hans fraværelse passerede.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960-101¹³⁷: Eksekutorbevil-

ling meddelt, uanset at eksekutor var bortrejst som delegeret i FN. Tilkendegivelse som i fornævnte sag.

Speciel inhabilitet

Eksekutorbevilling kan meddeles en arving i boet, jfr. *justitsministeriets sag R 16¹¹³/1942*: Eksekutorbevilling udfærdiget til advokat i hans og hans afdøde hustrus fællesbo.

Bevilling kan også meddeles, uanset at den pågældende nu er gift med den afdødes efterlevende ægtefælle jfr. *justitsministeriets sag E 2976/1930*.

Eksekutorbevilling kan meddeles til personer, som har medvirket ved testamentets oprettelse. Testamentets gyldighed påvirkes ikke af, at et eller flere af vidnerne er indsat som eksekutorer, jfr. arvelovens § 43, stk. 3 og Arvelovsudvalgets betænkning nr. 291 af 1961 s. 102.

Stillingen som eksekutor kan ikke forenes med hvervet som værge for en arving, jfr. *bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 28*: »Hvervene som executor testamenti i et dødsbo og som værge for en arving i dette kan ikke forenes«. Det samme gælder stillingen som *lavværge*, jfr. *justitsministeriets sag E 2976/1930*, og som *testamentsværge efter lov af 26. maj 1868 angående forvaltningen af umyndiges midler § 11*, jfr. *justitsministeriets skrivelse nr. 481 af 1. december 1903* (Ministerialtidende 1903 s. 537).

4. Grundlaget for bevillingen

Cirkulærets § 2. Bevilling kan meddeles på grundlag af et testamente, hvori andrageren er indsat til at behandle boet som eksekutor.

Stk. 2. Er testamentet ikke oprettet for en notar, skal det godtgøres, at testamentet er gyldigt oprettet, jfr. arvelovens § 57, stk. 1, eller at der ikke vil blive rejst indsigelse mod testa-

mentets gyldighed af nogen af dem, som vil arve, hvis testamentet erklæres ugyldigt, jfr. arvelovens § 55.

Stk. 3. Er flere i testamentet indsat til i fællesskab at behandle boet som eksekutorer, men er en af disse forhindret i at påtage sig hvervet, uden at en anden er indsat til at træde i hans sted, finder reglerne i § 3 anvendelse.

§ 3. Bevilling kan endvidere meddeles efter andragende, der er tiltrådt af samtlige arvinger i boet, medmindre en af arvingerne er umyndig eller er en stiftelse, et legat eller lignende, som ikke bestod på tidspunktet for dødsfaldet, eller det oplyste giver grund til at antage, at boet er insolvent. Andragendet skal medunderskrives af arvingerne personligt eller i henhold til en fuldmagt, der udtrykkelig omfatter begæring om eksekutorbehandling.

Stk. 2. Bevilling må ikke meddeles, såfremt det vil stride mod bestemmelserne i afdødes testamente.

§ 4. Bevilling til behandling af fællesboet efter afdøde og efterlevende ægtefælle må kun meddeles, hvis ægtefællen ved medunderskrift på afdødes testamente eller på anden måde har samtykket i bevillingens meddelelse. Selv om samtykke tidligere er givet, bør bevilling ikke meddeles, hvis den længstlevende ægtefælle protesterer derimod.

Hidtidig praksis

A. Testamenter

Længstlevende ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo, kan med virkning for hele fællesboet indsætte eksekutor, jfr. skifteovens § 6 og nedenfor. Iøvrigt kan en ægtefælle ikke ensidigt træffe bestemmelse om eksekutorbehandling af fællesboet. Har kun førstafdøde truffet bestemmelse om eksekutorbehandling, er det en betingelse for at meddele bevilling, at den anden ægtefælle tiltræder andragendet, jfr. justitsministeriets skrivelse nr. 413 af 13. december 1912 (Ministerialtidende

1912 s. 471), *justitsministeriets sager 2. k. 1950-101¹²⁰, 2. k. 1954-101¹¹¹ og 2. k. 1962-101¹⁵* og cirkulærets § 4. Dette er på den anden side også tilstrækkeligt, erklæring fra arvingerne er uforuden jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1954-101¹²⁸*.

Justitsministeriets sag M 16²⁰⁶/1937. Førstafødte ægtefælle havde indsat eksekutor i testamente. Fællesbo. Længstlevende ægtefælle umyndiggjort. Eksekutorbevilling udfærdiget på grundlag af tiltrædelse af den pågældendes værge.

Testamente oprettet af ægtefælle hensiddende i uskiftet bo

En efterlevende ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo, kan med virkning for hele fællesboet indsætte eksekutor, jfr. skiftelovens § 6.

Justitsministeriets sag J. 16³⁰/1934. Eksekutorbevilling udfærdiget med hensyn til fællesbo på grundlag af længstlevendes eksekutorindsættelse, uanset arvingens protest.

Justitsministeriets sager 2. k. 1960-101¹⁸⁵ og 2. k. 1961-101⁴³. Fællestestamente uden eksekutorindsættelse. Længstlevende anset berettiget til at indsætte eksekutor.

Ægtefællers fællestestamente

Arveloven giver i § 48 den fortolkningsregel, at længstlevende ægtefælle, der har taget arv efter et gensidigt testamente, i et vist omfang kan ændre fordelingen af arven efter sig, jfr. herved Arvelovsudvalgets betænkning s. 105. Opstillingen af denne fortolkningsregel har næppe påvirket de retningslinier for afgørelsen af, om testamentets eksekutorindsættelse kan ændres af længstlevende ægtefælle, som har dannet sig i praksis før arveloven.

En efterlevende ægtefælle kan indsætte en ny eksekutor, når den eller nogen af de eksekutorer, ægtefællerne i forening har indsat, er afgået ved døden eller er forhindret, jfr. *justitsministeriets sag V 16¹⁹²/1946*.

Også bortset fra tilfælde, hvor den eller de af ægtefællerne i forening indsatte eksekutorer bliver forhindret, vil den længstlevende af ægtefællerne i almindelighed kunne ændre den fælles eksekutorindsættelse, idet der skal særlige momenter til for at anse eksekutorindsættelse i fællestestamente for uigenkaldelig. Dette gælder selvom testamentet iøvrig ikke kan genkaldes, jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1961-110*⁸⁵. I overensstemmelse hermed meddeles ved skifte i længstlevendes levende live ikke eksekutorbevilling på grundlag af bestemmelser i fællestestamente, når længstlevende protesterer, jfr. cirkulærets § 4.

Justitsministeriets sag X 237/1921. A indsat som eksekutor i fællestestamente med uigenkaldelighedsbestemmelse. B indsat i en af længstlevende oprettet kodicil. Efter længstlevendes død meddeltes eksekutorbevilling til A og B i forening.

Justitsministeriets sag A 3371/1926. A indsat som eksekutor i fællestestamente med uigenkaldelighedsbestemmelse. B indsat ved kodicil af længstlevende. Efter længstlevendes død meddeltes eksekutorbevilling til B, jfr. også *justitsministeriets sager L 16*¹⁷²/*1936*, *2. k. 1950-101*⁵⁶, *2. k. 1951-101*³⁹ og *2. k. 1953-101*¹⁰³.

Justitsministeriets sag D 1632/1929. A indsat som eksekutor i fællestestamente med uigenkaldelighedsbestemmelse. B indsat ved kodicil af længstlevende. Efter længstlevendes død protesterede arvingerne mod, at bevilling meddeltes B. Boet overgik til behandling ved skifteretten.

*Justitsministeriets sag N 16*⁴⁸/*38.* I fællestestamente var A og B indsat som eksekutorer. Efter længstlevendes død søgte A alene bevilling, idet han anførte, at længstlevende havde givet udtryk for, at B ikke måtte befatte sig med hans anliggender. B erkendte, at der havde været et modsætningsforhold mellem ham og afdøde, men protesterede imod, at der meddeltes A enebevilling. Bevilling udfærdiget til A alene, efter at der var indhentet erklæring fra universalarvingen, et legat.

*Justitsministeriets sag O 16*⁵⁰/*1939.* A og B indsat som

eksekutorer i forening i genkaldeligt fællestestamente. Længstlevende indsatte i stedet C ved formløst testamente. Efter længstlevendes død protesterede arvingerne mod, at der meddeltes C bevilling, og B ønskede ikke bevilling. Efter arvingernes ønske fik A bevilling.

Justitsministeriets sag S 5723/1943. I fællestestamente indsattes A, B og C som eksekutorer, således at de hver skulle udnevne deres stedfortræder ved skiftets begyndelse. Eksekutorindsættelsen var uigenkaldelig. Længstlevende ægtefælle efter omstændighederne anset berettiget til at indsætte en stedfortræder for A, såfremt han skulle blive forhindret.

Justitsministeriets sag 2. k. 1950-101¹⁶¹. I genkaldeligt fællestestamente indsattes A som eksekutor og B som medadministrator af de pågældende virksomheder m. v. Ved skifte i den længstlevendes levende live udfærdigedes efter længstlevendes ønske eksekutorbevilling til A og B i forening.

Justitsministeriets sag 2. k. 1952-101⁵⁸. I fællestestamente, som ikke var inddelt i afsnit og indeholdt uigenkaldelighedsbestemmelse, indsattes A som eksekutor. Længstlevende indsatte i kodicil B og C. Efter længstlevendes død behandlede boet af skifteretten.

Justitsministeriets sag 2. k. 1959-101³⁹. A og B indsat som eksekutorer i fællestestamente med bestemmelse om, at ingen af ægtefællerne skulle kunne foretage nogensomhelst ændring i eller tilføjelse til testamentet efter den andens død. Længstlevende (forespørgsel fra denne) anset uberettiget til at ændre fællestestet. Oplyst, at justitsministeriet sædvanligvis ikke giver en i uigenkaldeligt fællestestamente indsat eksekutor bevilling mod den længstlevendes klare protest, jfr. også *justitsministeriets sag C 1640/1928* og cirkulærets § 4.

Tvivel om testamentariske dispositioners gyldighed

Justitsministeriets sag Q 16³⁸/41. Andragende om eksekutorbevilling på grundlag af vidnetestamente afslået, da der var rejst tvivl om, hvorvidt testator havde været sin fornuft fuldkommen mægtig, og nogle af de legale arvinger protesterede.

*Justitsministeriets sag 2. k. 1952-101*⁴⁹. I et notarialtestamente fra 1942 var A indsat som eksekutor i fællesboet efter testator og dennes hustru af 2. ægteskab. I 1927 havde han i forening med sin første hustru oprettet et vidnetestamente, der begunstigede den første hustrus slægt, og hvori advokat B var indsat som eksekutor. I første omgang nægtedes A eksekutorbevilling. Efter at vidnetestamentet ved dom var blevet erklæret uden retsvirkning, blev der meddelt A bevilling.

Særligt om notarialtestamenter

Erklæring fra de forbigåede legale arvinger om, at de ikke vil anfægte testamentets gyldighed, er ikke nødvendig.

Justitsministeriets sag X 3500/21. Giver notarialtestamente ikke hjemmel for, at en udskrift af notarialprotokollen kan træde i dets sted, meddeles eksekutorbevilling ikke på grundlag af testamentet, såfremt originalen ikke tilvejebringes.

Særligt om vidnetestamenter

Justitsministeriets skrivelse nr. 303 af 17. december 1932: Et vidnetestamente anses for lovformeligt, når dets rigtighed er godtgjort ved vidneførsel, uanset at vidnerne ikke er edsfæstede, jfr. også *justitsministeriets skrivelser nr. 136 af 14. juli 1883* og *nr. 136 af 22. maj 1894*. Ifølge arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 57 kan vidnetestamenters gyldighed også godtgøres på anden måde end ved førelse af testamentsvidnerne.

Formløse testamenter

For at eksekutorbevilling kan meddeles på grundlag af et formløst testamente, må erklæring foreligge fra de legale arvinger eller de ved et tidligere testamente indsatte, nu forbigåede arvinger, hvorved de anerkender dispositionen jfr. *justitsministeriets sag B 798/1927*.

Et vidnetestamente behandles som et formløst testamente, når vidnerne ikke er ført, og dets rigtighed ejheller på anden måde kan godtgøres. Ved den nedennævnte praksis må erindres, at efter arveloven af 31. maj 1963 også andet bevis end førelse af vidnerne kan modtages, jfr. dennes § 57.

Justitsministeriets sag D 1876/1929. Vidnetestamente med eksekutorindsættelse. Bevilling kunne ikke udfærdiges, sålænge vidnerne ikke var ført, og der ikke forelå samtykke fra arvingerne, uagtet disse var ukendte og skulle indstævnes ved offentlig indkaldelse, og afdøde efterlod sig en forretning, hvorfor bevillingens udfærdigelse hastede.

Justitsministeriets sag J 16¹⁸²/1934. Afdød efterlod sig nogle formløse optegnelser, hvoraf fremgik, at hun ønskede NN som eksekutor. Arvingerne var 2 umyndige børn af et tidligere ægteskab. De anerkendte ved deres fader og værge. Bevilling meddelt.

Justitsministeriets sag M 16²¹⁶/1937. Vidnetestamente. Bevilling meddelt, uanset at erklæring manglede fra 2 i Amerika boende arvinger og vidnerne ikke var ført. På grund af stævnevarslets længde ville der gå lang tid, før vidneførslen kunne finde sted.

Justitsministeriets sag P 16⁷⁴/1940. Vidnetestamente, hvor vidnerne ikke var ført, godkendt af mindreårig intestatarving ved sin værge, dog med forbehold, at godkendelsen ikke indeholdt noget afkald på den legale arveret.

Justitsministeriets sag 2. k. 1954-101¹⁴⁰. Afdøde havde ved formgyldigt testamente fordelt efterladenskaberne blandt luter *legatarer* og havde samtidig forbeholdt sig at træffe formløs bestemmelse om eksekutorindsættelse; bevilling udfærdiget på grundlag af sådan formløs bestemmelse uden samtykke – heller ikke fra legatarerne.

Justitsministeriets sag 2. k. 1958-101¹⁵⁰. Eksekutorbevilling udfærdiget på grundlag af vidnetestamente, hvor vidnerne ikke var ført, men hvor der forelå tiltrædelse fra enken og ad hoc værger for 3 mindreårige børn.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960-101¹¹. Eksekutorbevilling

udfærdiget på grundlag af vidnetestamente, hvor vidnerne ikke var ført, men testamentet tiltrådt af arvingerne.

*Justitsministeriets sag 2. k. 1961-101*¹⁷⁹. Eksekutorbevilling udfærdiget på grundlag af udtalelse i brev. Tiltrådt af myndige arvinger og værger for umyndige. Over halvdelen af arvingerne efter vægt var umyndige.

*Eksekutor udpeget af en anden person i henhold til
formgyldigt testamente*

Justitsministeriets sag X 4574/1921. Eksekutorbevilling uden samtykke fra arvingerne meddelt en person, som var udnævnt af den ved testamentet indsatte eksekutor, der havde substitutionsret og ikke selv kunne få bevilling på grund af ophold i udlandet.

*Justitsministeriets sag 2. k. 1960-101*¹⁸¹. Eksekutorbevilling meddelt – uden samtykke fra arvingerne – til en person, som var udpeget af 3 i afdødes testamente i dette øjemed indsatte personer. Sammenlign om delegation af testationskompetencen, *Ernst Andersen: Arv og legat* s. 116-118.

Udenlandske testamenter

Eksekutorbevilling kan udfærdiges på grundlag af testamente oprettet i udlandet, når testamentet er gyldigt efter vedkommende fremmede ret, i almindelighed oprettelsesstedets ret, jfr. *Borum: Lovkonflikter*, 4. udgave, s. 126 ff. *Justitsministeriets sager G 5938/1932 (Italien)*, *T 16*¹⁹⁵/*1944 (Tyskland)*, *2. k. 1948-101*³¹ (*Tyskland*), *2. k. 1961-101*¹⁴⁵ (*USA*).

Umyndiggjorts testamente

*Justitsministeriets sag K 16*⁷⁹/*1935*. Eksekutorbevilling udfærdiget på grundlag af umyndiggjorts testamente uden samtykke fra arvingerne. – Samme resultat må antages efter arveloven, uanset at kravet om kgl. konfirmation af umyndiggjor-

tes testamenter i arveforordningens § 22 er bortfaldet, dersom umyndiggørelsen ikke skyldes sindssygd, åndssvagthed eller anden sjælelig forstyrrelse, jfr. myndighedslovens § 2 nr. 1.

B. Arvingernes begæring

Begæring om udfærdigelse af eksekutorbevilling må i almindelighed være tiltrådt af alle arvingerne i boet, jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1952-101*⁵⁵: Eksekutorbevilling kunne ikke meddeles i et tilfælde, hvor et flertal af arvingerne ønskede en advokat som eksekutor, men hvor en herværende myndig arving protesterede.

Foreligger testamente, må begæringen fremsættes af de i testamentet indsatte arvinger. Samtykke fra de legale arvinger er uforment, medmindre testamentets udelukkelse af de legale arvinger med føje anfægtes.

Er et legat arving eller universalarving, må begæringen tiltrædes eller fremsættes af legatbestyrelsen. Er legatet oprettet ved testamentet, kan begæringen tiltrædes af den i testamentet indsatte bestyrelse eller i mangel heraf af en beskikket ad hoc værge, jfr. *justitsministeriets sager R 16*³⁰/*1942 og 2. k. 1961-101*¹⁸⁷.

Samtykke fra legatarer kræves ikke. Som en særegen undtagelse kan dog nævnes *justitsministeriets sag 2. k. 1956-101*³⁵: Eksekutorbevilling kunne kun meddeles efter samtykke fra en legatar, der var indsat til at arve en ret stor sum, idet der intet ville udkomme til universalarvingen, en forening.

Eksekutorbehandling udelukket ved testamente

*Justitsministeriets sager X 319/1921 og J 16*²⁰/*1934*. Afdøde havde i testamente bestemt, at boet skulle behandles ved skifteretten. Samtlige arvinger ønskede X som eksekutor. Bevilling nægtet. Anderledes *justitsministeriets sag S 16*¹²⁶/*1943*: Bevilling til at fortsætte og tilendebringe behandlingen efter tidligere eksekutors død udfærdiget trods modstående testamenterisk bestemmelse.

Arvinger ukendte

Er nogle arvinger ukendte, meddeles bevilling på grundlag af samtykke fra de kendte arvinger, når disse er lodtagne i boet med mere end halvdelen, jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1953-101²⁵*.

Arvinger bosat i udlandet

Er nogle arvinger bosat i udlandet, meddeles bevilling på grundlag af samtykke fra de herboende arvinger, når disse er lodtagne i boet med mere end halvdelen.

Justitsministeriets sag 2. k. 1949-101²³. Eksekutorbevilling meddelt advokat på grundlag af andragende fra 2 af ialt 8 arvinger. De 6 arvinger, fra hvem erklæring ikke forelå, og som repræsenterede 40 0/0 af arvekravene, havde alle bekendt bopæl i Nordamerika.

Justitsministeriets sag 2. k. 1949-101¹¹⁷. Samtykke fra 9 af 13 arvinger. De 4 øvrige, der boede i USA, repræsenterede 2/3 af boet. Bevilling alligevel meddelt bl a. under hensyn til, at testamentet havde bestemt eksekutorbehandling.

Ved beregningen af, om et flertal efter vægt foreligger i fællesbo, tæller en efterlevende ægtefælle både med bos- og arvelod.

Arving umyndig

Kun begæring fra myndige arvinger tillægges betydning, jfr. *justitsministeriets sager J 16¹¹⁹/34, L 16¹⁵⁰/1936, 2. k. 1952-101³⁰ og 2. k. 1953-101¹⁰³*.

Er nogle arvinger myndige, nogle umyndige, udfærdiges bevilling, såfremt de myndige arvinger er lodtagne med mere end halvdelen og fremsætter begæring, medens de umyndiges værger tiltræder, jfr. *justitsministeriets sager 2. k. 1952-101³¹, 1953-101⁴¹ og 1953-101⁹¹*.

Justitsministeriets sag 2. k. 1957-101¹⁴⁸. Eksekutorbevilling med hensyn til særbo nægtet. Afdødes ægtefælle, der var indsat til at arve mest muligt – lige halvdelen af boet – i kon-

kurrence med 2 små børn, havde fremsat begæring, jfr. også justitsministeriets sag 2. k. 1958-101¹⁵⁹.

Justitsministeriets sag 2. k. 1961-101¹³⁸. Andrageren indsat i testamente sammen med en anden, som ikke ønskede bevilling. Samtykke fra en myndig arving, der kun skulle have en mindre del af boet og fra den anden umyndige arvinges værge. Bevilling nægtet.

Ved beregningen af, om et flertal efter vægt foreligger, tæller en efterlevende ægtefælle både med bos- og arvelod jfr. *justitsministeriets sager 2. k. 1948-101¹⁵⁰, 1953-101¹¹⁵ og 1956-101¹¹⁴*.

Boet insolvent

Justitsministeriets sag 2. k. 1963-101⁸⁴. Eksekutorbevilling på samtykkegrundlag i insolvent dødsbo meddeles normalt ikke, medmindre 67⁰/₀ efter vægt af de ikke særligt sikrede, simple kreditorer samtykker, sml. herved eksekutortilsynsloven § 12.

ad A og B

Er boet ganske lille og simpelt, nægtes eksekutorbevilling undertiden, jfr. *justitsministeriets sager 2. k. 1951-101¹⁸⁵ og 1953-101²*.

5. Dokumentation for dødsfaldet

Cirkulærets § 5. Er dødsattest eller attest fra skifteretten om anmeldelse af dødsfaldet ikke forevist overøvrigheden, må bevilling kun udstedes efter indhentet erklæring fra skifteretten.

6. Bevilling til at fortsætte og tilendebringe behandlingen og reassumptionsbevilling

Cirkulærets § 6. Afgår eksekutor ved døden, efter at bevillingen er meddelt, men inden boets behandling er afsluttet, kan overøvrigheden under de i §§ 1-4 anførte betingelser med-

dele en anden bevilling til at fortsætte og tilendebringe boets behandling.

Stk. 2. *Skal et af eksekutorer behandlet bo senere genoptages, efter at eksekutorerne eller nogen af disse er blevet ude af stand til at genoptage bobehandlingen, kan overøvrigheden, såfremt betingelserne efter §§ 1-4 er opfyldt, meddele bevilling hertil.*

Stk. 3. *I de i stk. 1 og 2 nævnte tilfælde skal bevillingen indeholde oplysning om, af hvem boet tidligere er behandlet.*

Justitsministeriets sag 2. k. 1953-101⁵⁴: Eksekutorbevilling udfærdiget til reassumption af bo, der var udlagt for begravelsesomkostningerne.

7. Gebyrspørgsmål m. v.

Cirkulærets § 7. Gebyret for bevillingen andrager 40 kr. Er der tidligere udfærdiget bevilling til at behandle vedkommande bo, eller udstedes bevillingen på grundlag af et testamente, der er forsynet med kgl. konfirmation, betales intet gebyr.

Stk. 2. *I bevillingen anføres afdødes sidste bopæl.*

Stk. 3. *Har en bevilling ved en fejltagelse fået et urigtigt indhold, f. eks. således at den omfatter behandlingen af et fællesbo i stedet for et særbo, skal den tidligere benyttede bevillingsblanket kasseres, og ny bevilling udfærdiges uden gebyr.*

Gebyrspørgsmål

Gebyret for eksekutorbevilling er 40 kr., jfr. lov nr. 78 af 17. marts 1947 § 1 og cirkulærets § 7.

Bevilling til at videreføre og tilendebringe behandlingen af et af en anden eksekutor behandlet bo samt reassumptionsbevilling udfærdiges uden gebyr.

Justitsministeriets sager D 5056/1929, Q 16¹⁷⁸/1941 og 2. k. 1955-110¹¹⁴: I et konfirmeret testamente var eksekutorbehandling foreskrevet. Ved en senere kodicil indsattes en an-

den eksekutor. Bevilling til denne kunne kun udfærdiges mod gebyr.

Justitsministeriets sager E 648/1930 og 2. k. 1955-110¹¹⁴: I tilfælde hvor ægtefællers bo efter førstafdødes død har været behandlet af eksekutor, skal ved længstlevendes død udfærdiges ny bevilling mod gebyr.

8. Andre spørgsmål vedrørende udfærdigelse af eksekutorbevilling

Justitsministeriets sag P 1964/1940: Ved udfærdigelse af eksekutorbevilling skal meddelelse gives til den tilsynsførende skifteret.

Justitsministeriets sag 2. k. 1947-101³¹: Der forlanges dokumentation, når en i et testamente indsat eksekutor i andragendet angives at være død, medmindre dødsfaldet let kan verificeres ad anden vej, således i almindelighed ikke når den indsatte var advokat.

Justitsministeriets sag 2. k. 1954-101¹⁸⁵: Genpart af bevillingen udfærdiget i omfattende bo med pligt til med bopakken at aflevere både genpart og original.

Justitsministeriets skrivelse af 15. september 1961, advokatbladet 1961 s. 239, justitsministeriets sag 2. k. 1961-110¹²⁶: Ved ansøgning om eksekutorbevilling på grundlag af testamente er det tilstrækkeligt, at testamentsgenpartens rigtighed er bekræftet af en advokat, også hvor advokaten selv er den indsatte eksekutor.

Justitsministeriets sag 2. k. 1952-101²⁰⁹: Et fællesbo blev under eksekutorbehandling udleveret til den efterlevende ægtefælle til hensiddens i uskiftet bo. Ved længstlevendes død måtte ny eksekutorbevilling udfærdiges, jfr. også *justitsministeriets sag V 3146/1920 og E 648/1930*.

Justitsministeriets sag 2. k. 1955-101⁶⁸: Bestemt i medfør af eksekutortilsynslovens § 12, at behandlingen af eksekutorbo skulle overgå til skifteretten. Uagtet arvingerne var enige

herom, kunne der ikke meddeles bevilling for en anden til som eksekutor at fortsætte og tilendebringe bobehandlingen.

Justitsministeriets sag 2. k. 1955-101¹⁸³: Bevilling nægtet advokat, som var indsat bl. a. med det formål at søge fastslået, at en livsarving, med hvem testator sad i uskiftet bo, ikke var arveberettiget.

Justitsministeriets sager X 7313/1921 og 2. k. 1959-101¹⁵³: Eksekutorbevilling udfærdiget med hensyn til afdødes særbo og et med den efterlevende ægtefælle eventuelt bestående fællesbo.

9. Autorisation af skifteprotokol og kassebog

Eksekutors skifteprotokol og kassebog skal autoriseres af skifteretten, i København af byrettens præsident, jfr. Eksekutorinstruksen § 2, stk. 3.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 7. november 1961, justitsministeriets sag K 899, dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 7 og advokatbladet 1962.253: Den tidligere ved nogle skifteretter praktiserede ordning at afkræve eksekutorer et skifterettens kontorpersonale tilfaldende ekspeditionsgebyr ved autorisation af skiftebøger, er uhjemlet og bør bringes til ophør.

II. Sikkerhedsstillelse

Kravet om sikkerhedsstillelse er nævnt i eksekutortilsynslovens §§ 4, nr. 5 og 7 samt i instruksens § 4.

a) Sikkerhedens art

Finansministeriets bekendtgørelse nr. 204 af 24. juni 1953 om anerkendelse af forsikringsselskabers forsikringsbreve som sikkerhed for statens kassebetjente m. m. indeholder bestemmelser om, i hvilke forsikringsselskaber kautionsforsikring for eksekutorer kan tegnes:

Assurance-Compagniet Baltica A/S,
 Dansk Kautionsforsikrings Aktieselskab,
 Forsikrings Aktieselskabet Hånd i Hånd,
 Forsikrings Aktieselskabet Skjold,
 Forsikringsselskabet Codan A/S samt
 Forsikrings Aktieselskabet Normannia.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 175 af 23. juli 1954 jfr. justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²⁷³: Justitsministeriet har intet at indvende mod, at skifteretterne accepterer bankgarantier som sikkerhedsstillelse for eksekutorer.

b) *Sikkerhedens størrelse*

Justitsministeriets sag M 4697/1937: Ved fastsættelsen af sikkerhedens størrelse kan man bortse fra den del af værdien af faste ejendomme, som modsvares af restgælden på tinglyste pantehæftelser i ejendommene, jfr. *justitsministeriets sag 2. k. 1962-110²⁰⁴*. Ligeledes kan allerede foretagne udbetalinger fradrages, idet der dog, såfremt der er tale om større beløb, bør kræves dokumentation for udbetalingerne ved forevisning af skifteprotokol eller kvitteringer.

c) *Hvad dækker sikkerhedsstillelsen*

Justitsministeriets skrivelse nr. 16 af 29. januar 1934, jfr. *justitsministeriets sag H 5617/1933*: Udtalt, at eksekutors sikkerhedsstillelse efter justitsministeriets formening omfatter ethvert ansvar, som måtte påhvile eksekutor over for de i boet interesserede eller over for det offentlige, herunder tab, der er forvoldt efter boets overtagelse, men inden tegning af kautionsforsikring. Endvidere udtalt, at spørgsmålet henhører under domstolenes afgørelse.

Justitsministeriets sag 2. k. 1961-110²⁵²: Udtalt, at krav om, at eksekutorerne skulle tilvejebringe erklæring fra deres forsikringsselskab om, at sikkerhedsstillelsen tillige omfattede en af dem antagen kurators virksomhed, kunne frafaldes. Sik-

kerhedsstillelsen ansås efter policens bestemmelser at omfatte ansvar for kurators virksomhed.

Se *Dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 7* og *Advokatbladet 1962.253*.

d) *Kapitel 5 boer*

Justitsministeriets skrivelse nr. 108 af 18. juni 1931, jfr. *justitsministeriets sag F 1983/1931*: Udtalt, at der vil være at stille sikkerhed i et bo, som behandles efter reglerne i skiftelovens kap. 5, men at der intet er til hinder for, at der kræves væsentlig mindre sikkerhed i et sådant bo, end i et bo, i hvilket eksekutor ligger inde med aktiverne, jfr. herved skiftelovens § 58.

e) *Fritagelse for sikkerhedsstillelse*

Justitsministeriets skrivelse nr. 183 af 15. oktober 1927: Samtlige arvinger, der var myndige og repræsenterede på skiftet, havde vedtaget, at der ikke skulle stilles sikkerhed. Udtalt, at arvingerne ikke med bindende virkning kan træffe bestemmelse om, at ingen sikkerhed skal stilles, eller om sikkerhedens størrelse.

Justitsministeriets skrivelse nr. 43 af 28. februar 1940 jfr. *justitsministeriets sag P 348/1940*: Sikkerhedsstillelse kan frafalde, såfremt revisionen kan slutes uden antegnelser inden udløbet af den i tilsynslovens § 7 nævnte frist. Selvom revisionen endnu ikke er sluttet, vil der kunne være grund til at kræve en mindre sikkerhed end sædvanligt, såfremt det kan ses, at arven i hvert fald i hovedsagen er udloddet til de rette personer, og at afgifterne til det offentlige er betalt med beløb, som i hvert fald i det væsentlige er rigtige, således at der kun kan blive spørgsmål om antegnelser med hensyn til punkter, der er af ringe betydning i forhold til hele bobehandlingens forsvarlighed, jfr. også *justitsministeriets sag L 1241/1936*.

Justitsministeriets sag M 3023/1937: Selvom boet er indleveret til revision inden udløbet af den i tilsynslovens § 7

nævnte frist, er tilsynsmyndigheden berettiget til at forlange sikkerhedsstillelse, såfremt en tilfredsstillende ordning ikke kan opnås på anden måde ved forhandling med eksekutor.

f) *Kan udgift til kautionsforsikringspræmie afholdes af boet?* *Justitsministeriets cirkulære nr. 146 af 22. oktober 1930:* Udgift til kautionsforsikringspræmie kan kun belastes boet, når samtlige arvinger eller de i boet berettigede er myndige, og har samtykket heri, samt når der i afdødes testamente er truffet udtrykkelig bestemmelse om, hvilket salær der skal tillægges eksekutor. Cirkulæret er opretholdt ved § 4, sidste stk. i eksekutorinstruksen.

UfR 1937.226. Eksekutor anset uberettiget til at belaste boet med udgift til kautionsforsikringspræmie.

Justitsministeriets sag F 2185/1931: Legat, der var universalarving, kunne give samtykke til, at kautionsforsikringspræmie afholdtes af boet.

Justitsministeriets sager J 2753/1934 og 2. k. 1962-114¹⁶⁹: Kautionsforsikringspræmie afholdt af boet uden særlig begrundelse. De myndige arvinger og værger for umyndige havde tiltrådt. Godkendelse nægtet. I *justitsministeriets sager K 2289/1935 og 2. k. 1953-110¹⁰⁶* blev dog samtykke fra umyndige arvingers værger på grund af særlige forhold godkendt.

Justitsministeriets skrivelse nr. 206 af 24. november 1931, jfr. justitsministeriets sag F 4984/1931: Eksekutorbo udleveret afdødes enke til hensiddens i uskiftet bo med umyndige arvinger. Enken havde godkendt boopgørelsen, men ikke udtrykkeligt at kautionsforsikringspræmie var afholdt af boet. Såfremt dette skete, havde justitsministeriet intet at erindre imod, at antegnelse om forholdet frafaldtes.

g) *Andre afgørelser*

Skattedepartementets skrivelse nr. 152 af 25. september 1926: Dokumenter, som udfærdiges til opfyldelse af eksekutors pligt til at stille sikkerhed, kræves ikke stemplede.

Justitsministeriets skrivelser af 14. marts 1944 (Dommer-

foreningens medlemsblad 1943/44 s. 29, jfr. justitsministeriets sager S 4417 og S 4570/1943: Undladelse af at påse, at behørig sikkerhed stilles inden den i tilsynslovens § 7 foreskrevne frist vil kunne medføre personligt erstatningsansvar for skifteforvalteren, hvis eksekutor efter fristens udløb forgriber sig på boets midler.

Justitsministeriets sager 2. k. 1952-110¹⁷⁹ og 1953-110¹⁹⁰: Justitsministeriet kan omgøre skifterettens nægtelse af at anerkende sikkerhedsstillelse.

III. Boets overgang til skifteretten

Bestemmelser herom findes i eksekutortilsynslovens § 12 og skiftelovens § 89.

Justitsministeriets sag X 8117/1921: 2 eksekutorer. Den ene samt 2 arvinger ønskede, at boets behandling skulle overgå til skifteretten. Den anden ønskede enebevilling. Dette tiltrådtes af de øvrige arvinger. Bestemt, at bobehandlingen skulle overgå til skifteretten.

Justitsministeriets sag 2. k. 1955-101⁶⁸ citeret under I.

IV. Eksekutors legitimation og beføjelser

Justitsministeriet udfærdiger på begæring (eksekutorbevillingen vedlægges) følgende attestation vedrørende den en eksekutor efter dansk ret tilkommende legitimation:

»Det attesteres herved, at N. N. i henhold til kgl. bevilling af har taget boet efter afdøde M. M. under behandling som eksekutor.

Det attesteres endvidere, at en eksekutor efter dansk ret er legitimeret til med fuld forbindende virkning for boet at modtage og kvittere for boets ejendele – det være sig løsøre, deposita, tilgodehavender, aktier, livsforsikringsbeløb eller andet, og at transportere eller sælge boets værdier, såvel fast ejendom som løsøre, både her i landet og i udlandet«.

Ujfr 1895.637. Antaget, at eksekutor, sålænge hans bevil-

ling ikke var tilbagekaldt, selv kunne afgøre, om han ville tage hensyn til indsigelser mod hans overtagelse af boet til behandling.

UfR 1905 B. 136. Eksekutor i et ikke-vedgåelsesbo havde optaget lån på boets vegne og stillet nogle boet tilhørende værdipapirer som håndpant. Antaget, at transaktionerne ikke var bindende for boet, idet de ikke var vedtaget af kreditorerne på skiftesamling.

UfR 1930.1096. 2 pantebreve, udstedte af eksekutorerne i et dødsbo, med pant i boets faste ejendom afvist fra tinglysning, idet eksekutorerne ikke havde godtgjort samtykke til pantsætningen fra boets vedkommende. Se herved *Ipsen* i J. 1960, 30 f og *v. Eyben: Formuerettigheder*, 2. udgave, s. 325.

V. Tinglysning

Eksekutor skal når der er fast ejendom i boet, uopholdeligt sende tinglysningsdommeren meddelelse om skiftet til tinglysning, jfr. tinglysningslovens § 13 og *Illum: Tinglysning* s. 93 f med note 95. Eksekutorbevillingen skal ikke tinglyses, men kan efter tinglysningsanordningens § 7 bogføres som legitimationspapir, jfr. *Illum: Tinglysning* s. 28 med note 10.

Skattedepartementets skrivelse nr. 14 af 17. januar 1931: For tinglysningen erlægges gebyr efter lovbekendtgørelse om afgift ved tinglysning m. m. nr. 100 af 23. april 1929 som ændret ved lov nr. 112 af 12. april 1957 §§ 12 og 14.

Justitsministeriets skrivelse nr. 201 af 22. november 1935: Det påhviler ikke skifteretten som tilsynsførende myndighed at påse, at eksekutor giver tinglysningsdommeren den i tinglysningslovens § 13 omhandlede meddelelse, men skifteretten bør som reviderende myndighed gøre antegnelse til boet, for så vidt der ikke blandt boets dokumenter findes dokumentation for, at den foreskrevne meddelelse har fundet sted.

UfR 1960.869. Antaget, at eksekutors underskrifter på arveudlægsskøde måtte forsynes med underskrift af vitterlighedsvidner.

VI. Forvaltning af boets kontante midler

Bestemmelser herom findes i eksekutortilsynslovens § 8 og instruksens § 5.

Justitsministeriets sager 2. k. 1958-104² og 1958-104⁴: Eksekutor anset berettiget til at indsætte boet tilhørende kontante midler (udover 1000 kr.) på en på boets navn lydende checkkonto, men større beløb, som ikke kan påregnes anvendt til udbetaling indenfor den nærmeste fremtid, bør dog indsættes således, at der opnås en rimelig forrentning.

VII. Registrering og vurdering

En bestemmelse om registreringsforretningen findes i eksekutortilsynslovens § 2.

Justitsministeriets sag U 2198/1945: Registrering og vurdering bør foretages af eksekutor selv, en autoriseret vurderingsmand eller en skifteret.

VIII. Kan eksekutor give andre fuldmagt?

Justitsministeriets sag E 3796/1930: Eksekutor kunne i sygdomstilfælde give en trediemand fuldmagt, således at det i fuldmagten udtrykkelig var anført, hvilke retlige skridt den befuldmægtigede kunne foretage.

Justitsministeriets sag 2. k. 1953-101⁶³: Justitsministeriet havde intet at erindre imod, at den ene af to eksekutorer under sin sygdom gav den anden fuldmagt til på begge vegne at foretage afslutning af boet.

Justitsministeriets sag 2. k. 1956-101¹³: Eksekutor havde meddelt en advokat fuldmagt til at foretage alle skridt i boet, medens han var bortrejst til udlandet i ca. 2 måneder.

Tilkendegivet, at der ikke i eksekutors fravær burde foretages retshandlinger, som på afgørende måde foregreb boets videre behandling, samt at eksekutor ved sin underskrift i skifteprotokollen til sin tid måtte godkende, hvad der var passeret.

*Justitsministeriets sag 2. k. 1960.104*³¹: Eksekutor havde givet en advokat fuldmagt til at foretage enhver retshandling, som han i egenskab af eksekutor selv kunne foretage.

Udtalt, at eksekutor i almindelighed personlig bør foretage eller i hvert fald på forhånd tiltræde alle vigtigere dispositioner i boet, samt deltage i skiftesamlinger, hvori der tages stilling til spørgsmål, som er af væsentlig betydning for boets behandling.

IX. Umyndige og fraværende arvinger

Bekendtgørelse nr. 64 af 12. marts 1930 angående værgens beføjelser og pligter § 26 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 251 af 9. juli 1938 og bekendtgørelse nr. 317 af 23. december 1957) citeret ved § 16 og afgørelser vedrørende § 26 citeret ved §§ 16, 45 og 47.

Om arveudlæg til umyndige og fraværende, se afgørelser citeret ved §§ 45 og 47.

*Justitsministeriets sager 2. k. 1957-105*¹², *1957-114*⁵⁷ og *1957-114*²⁴⁹: Værgens anerkendelse af formløst testamente skal ikke godkendes af pupilautoriteterne.

*Justitsministeriets sag 2. k. 1961-114*³³³: Værgens anerkendelse af testamentarisk disposition skal godkendes af pupilautoriteterne, såfremt anerkendelsen ikke alene skal afhjælpe formmangel, men også habilitetsmangel.

X. Hvilke udgifter kan afholdes af boet?

a) Kautionsforsikringspræmier

Se om præmie for eksekutors kautionsforsikring, afgørelser citeret foran under II.

b) Kuratorsalær

UfR 1870.1044: Kuratorsalær kunne afholdes af boet.

UfR 1909.337 citeret under XII a).

UfR 1937.226. En afdød mands bo, i hvilket hans hustru var universalarving, behandlede af eksekutor. Idet hustruen

ikke havde modsat sig, at der blev antaget en kurator, fandtes eksekutor mod hendes protest at kunne lade boet betale kuratorsalær.

Justitsministeriets sag 2. k. 1950-101¹¹¹ citeret under XI d.

Sagførerbladet 1952.223. Advokat X var eksekutor sammen med ikke-advokat A. Desuden var advokat Y antaget som kurator. Der kunne beregnes fuldt eksekutorsalær til X og halvt til A, medens salæret til Y måtte udredes af X's salær.

Sagførerbladet 1954.281: Honorar til advokat, som i afdødes testamente var indsat som medhjælper for eksekutorerne.

c) *Repartitørsalær*

Salærtakster for danske advokater af 1964 V A, a, stk. 9 lyder således: »For afholdte udgifter til medhjælp ved affattelse af repartitioner i dødsboer kan der foruden eksekutorsalæret debiteres boet 10 % af salæret. De 10 % beregnes, når der er flere eksekutorer, af det salærbeløb, der ville have været at beregne, såfremt der kun havde været en eksekutor«.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 129 af 23. april 1940 angående dommerfuldmægtiges adgang til mod vederlag at udfærdige boopgørelser og repartitioner i de af eksekutorer behandlede boer.

UfR 1909.338. Salær til repartitør kunne afholdes af boet.

Sagførerbladet 1941.262. En specielt kyndig repartitør forlangte 15 % af eksekutorsalæret. Arvingerne protesterede. Antaget, at boet ikke kunne debiteres mere end 10 %.

J.D. 1943.137. Honoraret til eksekutorerne var i afdødes testamente fastsat til 5 %. Eksekutorerne var ikke herved afskåret fra at debitere boet for lønnet medhjælp til udfærdigelse af regnskab og repartition. Repartitørsalæret fastsat til 10 % af eksekutorsalæret.

Justitsministeriets skrivelse af 30. juni 1950, Dommerforeningens medlemsblad 1949/50.62 og Fuldmægtigen 1950.94 citeret under XII, a.

Justitsministeriets skrivelse af 30. juni 1950 (Sagførerbladet 1950.305): Honorar for udfærdigelse af regnskab og repartition kan eventuelt udredes af boet til en af eksekutors personale.

Justitsministeriets skrivelse af 20. december 1951 (Fuldmægtigen 1952.58 og justitsministeriets sag 2. k. 1951-111³²⁴): Honorar for udfærdigelse af regnskab og repartition kunne udredes af boet til eksekutors bogholderske, som havde udført arbejdet udenfor sædvanlig kontortid.

Sagførerbladet 1953.224, justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²⁵¹: Repartitørsalær, 10 0/0 af eksekutorsalæret, godkendt.

Sagførerbladet 1958.214: Eksekutorbo kunne ikke debiteres salær, som var udbetalt til en hos eksekutor ansat kontordame, der havde udfærdiget boregnskabet, medens repartitionen var udfærdiget af eksekutor selv.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960-105⁸ citeret nedenfor under XI, g.

d) Revision

Justitsministeriets sag S 2638/1943: Et eksekutorbo kan i reglen ikke belastes med udgifter til revision. Hvor der undtagelsesvis er grund til at anvende revisor, må der ydes ham honorar i forhold til det af ham udførte arbejde.

e) Skriverhonorar

UfR 1870.1044, UfR 1909.338, UfR 1917.540, Sagførerbladet 1953. 224 jfr. justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²⁵¹, justitsministeriets sag 2. k. 1955-110¹⁴³ og Sagførerbladet 1957.125: Udgifter til skriverhonorar kan ikke afholdes af boet.

f) Andre afgørelser

UfR 1935.804. Under sag mellem enearving og eksekutor om eksekutorsalæret, som førte til nedsættelse af dette fra 7.000 kr. til 5.000 kr., dømtes eksekutor til at betale arvingen sa-

gens omkostninger med 300 kr. Anset uberettiget til at lade boet afholde denne udgift mod arvingens protest.

Sagførerbladet 1953.224, justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²⁵¹: Udgift til gennemgang af afdødes papirer kunne ikke debiteres boet.

Sagførerbladet 1957.195: En advokat, der som eksekutor havde foretaget en rejse på 1½ dag til en anden by for at forhandle med en kollega om boets interesser i et amerikansk bo, havde foruden rejseomkostninger debiteret boet for dagpenge 300 kr. Dette fandtes uberettiget.

Litteratur: Hans Becker i Fuldmægtigen 1951.26 og Axel H. Pedersen: Sagførersalærer, 1958, s. 163 ff.

XI. Eksekutorsalæret

Se afgørelser om medhjælperalær citeret ved § 31.

Salærtakster for danske advokater af 1964 V A, a, lyder således:

»A. Dødsboer

a. Executorboer

Stk. 1. For boer på indtil 20.000 kr. beregnes 6% af aktivmassen. For boer mellem 20.000 kr. og 300.000 kr. er taksterne følgende:

Aktivmasse kr.	Salærtakst kr.
20.000	1.200
30.000	1.600
40.000	2.000
50.000	2.200
60.000	2.400
70.000	2.600
80.000	2.800
90.000	2.900

100.000	3.000
110.000	3.100
120.000	3.200
130.000	3.300
140.000	3.500
150.000	3.700
160.000	3.900
170.000	4.100
180.000	4.300
190.000	4.500
200.000	4.600
210.000	4.740
220.000	4.880
230.000	5.020
240.000	5.160
250.000	5.300
260.000	5.440
270.000	5.580
280.000	5.720
290.000	5.860
300.000	6.000

For boer på 300.000 kr. og derover er salærtaksten 2 % af aktivmassen uden tillæg. For ikke opgivne størrelser af aktivmasser udregnes salæret ved almindelig forholdsregning.

Stk. 2. Af den behæftede del af boets faste ejendomme beregnes dog kun 1 %.

Stk. 3. Hvor to eller flere advokater er executorer sammen, er satserne 50 % højere, bortset fra pantegælden. Advokater, der driver virksomhed i fællesskab, regnes i denne forbindelse kun som een advokat.

Stk. 4. Arveforskud kan ved salærberegning kun under særlige omstændigheder medregnes til boets aktivmasse.

Stk. 5. I insolvente dødsboer og gældsfragåelsesboer kan der, når executors virksomhed på grund af boets karakter er

af lignende beskaffenhed som kurators i et konkursbo, beregnes et højere salær, dog ikke over hvad der ville kunne beregnes som kuratorsalær i et tilsvarende konkursbo.

Stk. 6. For virksomhed som kurator i boer, hvor ingen advokat er executor, beregnes almindeligt executorsalær.

Stk. 7. I reassumptionsboer beregnes honoraret efter foranstående regler af de nye aktiver, der indgår i boet. Sker reassumptionsbehandlingen, uden at der indgår nye aktiver, beregnes honorar under hensyn til de i hvert enkelt tilfælde foreliggende særlige forhold.

Stk. 8. De foranstående takster er vejledende normaltakster, og executorsalæret kan forhøjes, når ganske særlige forhold har besværliggjort boets behandling.

Stk. 9. For afholdte udgifter til medhjælp ved affattelse af repartitioner i dødsboer kan der foruden executorsalæret debiteres boet 10 % af salæret. De 10 % beregnes, når der er flere executores, af det salærbeløb, der ville have været at beregne, såfremt der kun havde været een executor.

Stk. 10. De salærer, hvormed executor belaster boet ud over det almindelige executorsalær, f. eks. for affattelse af overdragelsesdokumenter, udførelse af retssager, prioritering og lignende særlige forhold, der ligger uden for selve executorhvervet, skal fremgå særligt af boregnskabet.«

a) *Afhænger salærets størrelse af arbejdets omfang?*

Sagførerbladet 1924.82: Da eksekutorbehandling havde været aldeles uforholdsmæssig, ansås eksekutor ikke berettiget til at beregne sig større vederlag, end han ville kunne have beregnet sig for affattelse af anmeldelse til skifteretten om, at den efterlevende ægtefælle overtog boet til privat skifte, samt arveanmeldelse. Således også *UfR 1912.224* og *Sagførerbladet 1930.125.*

Justitsministeriets sag B 943/1927: En eksekutor havde reassumeret boet i et tilfælde, hvor dette ikke var nødvendigt. Antaget, at han ikke havde krav på salær.

Sagførerbladet 1947.87 citeret nedenfor under d.

Sagførerbladet 1950.5 citeret under XII b.

Sagførerbladet 1952.215: En af en skifteret rejst kritik af, at en advokat ikke – under hensyn til arveforholdenes klarhed – havde behandlet et dødsbo som privat skifte i stedet for som eksekutorbo, afvist med bemærkning, at også andre forhold end arveforholdenes indviklethed kan begrunde eksekutorindsættelse.

Sagførerbladet 1955.131: Der kan i eksekutorboer beregnes takstmæssigt salær uden hensyn til det in concreto udførte arbejde, dog kun såfremt eksekutorbehandling ikke må skønnes at have været åbenbar urimelig. På den anden side vil selv et ikke ringe arbejde udover det i et eksekutorbo sædvanligt forekommende ikke kunne begrunde en forhøjelse af salæret udover det takstmæssige. Se *Sagførerbladet 1953.63* som et tilfælde, hvor forhøjelse ikke kunne ske.

Sagførerbladet 1954.280: Der kunne ikke beregnes salær over det takstmæssige i anledning af, at der havde været ekstraordinært stort arbejde med at finde frem til boets 33 arvinger og med at realisere en dårligt vedligeholdt ejendom.

Sagførerbladet 1957.97 citeret nedenfor under d.

b) Grundlaget for salærberegningen

Sagførerbladet 1929.123 jfr. *Sagførerbladet 1930.127*: Efter at skattedepartementet havde godkendt nedsættelse af den kurs, hvortil et boet tilhørende gældsbeholdning var optaget, måtte eksekutorsalærerne nedsættes tilsvarende, idet det endelige bo-regnskab måtte lægges til grund.

UfR 1943. 463. En pantefordring mod boet må fradrages ved beregning af eksekutorsalær, når pantekreditor har afgivet erklæring i henhold til retsplejelovens § 680 om alene at ville holde sig til pantet og forfølge sin ret uafhængigt af bo-behandlingen.

Sagførerbladet 1950.5 citeret under XII, b.

Sagførerbladet 1952.223: Ved beregning af eksekutorsalær kunne man ikke opføre den fulde lejeindtægt af boets faste ejendom under aktiverne, men kun med fradrag af ejendom-

mens udgifter med undtagelse af prioritetsydelse og skatter, hvilke kunne optages under passiverne.

Sagførerbladet 1953.167: Ved beregningen af eksekutorsalær i et bo, hvis væsentligste aktiv var et apotek, der gennem $\frac{1}{2}$ år, indtil det blev solgt, blev drevet af boet, var det berettiget at optage apotekets bruttoaktiver med tillæg af driftsoverskudet for det nævnte halve år som boindtægt, og apotekets gæld som boudgift.

Advokatbladet 1962.171: Nedsættelse af eksekutorsalæret til 1 % for så vidt angår den behæftede del af boets faste ejendomme skal ske, selv om ejendommene ved boets afslutning er bortsolgt.

c) *Salæret fastsat i afdødes testamente*

UfR 1909.333. I testamente bestemt, at en navngiven overretssagfører og testators ældste broder skulle være eksekutorer. Endvidere bestemt, at overretssagførerens salær skulle være 2 % af boets bruttomasse. Antaget, at broderen også havde krav på salær.

Justitsministeriets sag S 16²/1943: I et testamente var en advokat A og en ikke-advokat B indsat som eksekutorer, og salæret fastsat, for begge til bestemte beløb. Idet A senere var død, udfærdigedes på arvingernes begæring bevilling til 2 andre advokater i forening med B. De 2 advokater ønskede at beregne sig almindeligt takstmæssigt salær, hvilket tiltrådtes af arvingerne. Udtalt, at justitsministeriet intet havde at erindre imod, at de juridiske eksekutorer ikke ansås for bundne af salærberegningen i testamentet.

Justitsministeriets sag S 1815/1943: Eksekutorsalær fastsat i afdødes testamente. Eksekutor beregnede sig desuagtet et højere salær, som dog var mindre end det takstmæssige. Regnskab og repartition godkendt af arvingerne. Antegnelse frafaldet.

J.D. 1943.137 citeret under X c.

Sagførerbladet 1953.224, justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²⁵¹: Eksekutorsalæret fastsat i afdødes testamente. Anta-

get, at eksekutor ikke var afskåret fra med samtykke af alle arvingerne, der var myndige, at beregne sig højere salær efter almindelige takster.

Sagførerbladet 1960.107: 2 advokater var eksekutorer. Salærerne fastsat i afdødes testamente. Uanset at eksekutorerne ved bobehandlingens begyndelse havde taget forbehold overfor bestemmelsen om salærernes størrelse, fandtes der ikke grundlag for at beregne større salærer end fastsat.

d) *Flere eksekutorer*

UfR 1907.882. Angående størrelsen af eksekutor- og kurator-salærer i tilfælde, hvor den ene af 2 testamentarisk indsatte eksekutorer var død under bobehandlingen og en anden eksekutor indsat i hans sted.

UfR 1909.333 citeret under c.

UfR 1910.344. Angående fastsættelsen af salær til advokat, der havde været eksekutor sammen med en ikke-retskyndig mand, som dog ikke ønskede salær.

Sagførerbladet 1941 B. 262 og *Sagførerbladet 1947.113*: Hvor en advokat og en ikke-advokat i forening har virket som eksekutorer, beregnes sædvanligvis takstmæssigt salær til den anden eksekutor.

Sagførerbladet 1947.87: Når 2 advokater i forening er indsat som eksekutorer, skal salæret deles lige, uanset om den ene i testamentet er indsat som kurator, og uanset arten og omfanget af det af hver udførte arbejde.

Sagførerbladet 1948.212: Om beregning af eksekutorsalær i boer med flere eksekutorer.

Justitsministeriets sag 2. k. 1950-101¹¹¹: I tilfælde, hvor en advokat A og en ikke-advokat B var eksekutorer i forening, og hvor der var antaget kurator, var der beregnet fuldt takstmæssigt eksekutorsalær til kurator, og halvt til hver af eksekutorerne. Antaget, at der kun kunne beregnes fuldt takstmæssigt salær til A og halvt til B, medens A måtte udrede salær til kurator.

Sagførerbladet 1953.294: En advokatfuldmægtig var ind-

sat som eksekutor sammen med sin principal. Der kunne ikke debiteres boet noget salær til fuldmægtigen.

Advokatbladet 1961.149: Eksekutorbo behandlet af en advokat og hans søn, som var fuldmægtig hos ham, da testamentet blev oprettet, men ikke da boet kom til behandling. Der kunne ikke beregnes halvanden gange takstmæssigt salær.

Sagførerbladet 1957.97: Advokat X havde været eksekutor sammen med ikke-advokat A. A's arbejde havde alene bestået i at fremskaffe adresser på 9 arvinger. Antaget, at A havde krav på salær, halvdel af det, som tilkom X, uanset hvor lidt arbejde han havde ydet ved boets behandling, og uanset at han først havde rejst spørgsmålet om salær umiddelbart før sidste skiftesamlings begyndelse.

Advokatbladet 1958.231: 3 advokater, X, Y og Z, hvoraf Y og Z var kompagnoner, havde i forening som eksekutorer behandlet et bo. X havde udført halvdel af arbejdet, Y og Z tilsammen resten. Salæret skulle fordeles med halvdel til X og halvdel til Y og Z.

Justitsministeriets skrivelse nr. 81 af 13. maj 1958 jfr. *skrivelse af 16. april 1958* (Ministerialtidende 1958.132, *Advokatbladet 1958.145*), *justitsministeriets sager 2. k. 1958-105³ og 1958-105⁴*: I tilfælde, hvor der i et bos behandling har deltaget 2 eller flere eksekutorer, bør der i almindelighed ikke godkendes større eksekutorsalær end ialt halvanden gang sædvanligt takstmæssigt salær for eneksekutor.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960.105⁸ citeret nedenfor under g.

e) *Flere boer efter ægtefæller*

Sagførerbladet 1940.90: 2 ægtefæller døde med 5 års mellemrum, og en i ægtefællernes testamente indsat advokat behandlede i begge tilfælde boet som eksekutor. Beregnet fuldt takstmæssigt salær begge gange.

Sagførerbladet 1953.325: Efterlader afdøde sig både fællesbo og særbo foretages selvstændig salærberegning i hvert

af boerne. Dette er formentlig kun beføjet dersom boerne har måttet behandles hver for sig.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960.105²³: Under eksekutorbehandling af fællesbo, efter afdød hustru og hendes efterlevende mand, døde manden, og den pågældende eksekutor fik nu også bevilling til at behandle mandens bo, hvilket i alt væsentligt bestod af hans bos- og arvelod i fællesboet. Der kunne beregnes fuldt takstmæssigt salær i fællesboet, men kun halvt salær i mandens bo.

f) *Reassumptionsboer*

Sagførerbladet 1954.346: Eksekutorsalæret i reassumptionsbo, i hvilket der ikke er inddraget nye aktiver, beregnes som halvdelen af takstmæssigt eksekutorsalær. Omplacering af boets midler ved udnyttelse af tegningsret, hvorved der indtjentes kursgevinst, ansås ikke for inddragelse af nye aktiver.

Advokatbladet 1962.250: I et reassumptionsbo var der ingen egentligt nye aktiver, men en del 2-9 år tidligere til overformynderiet indleverede værdipapirer var ombyttede med andre. Eksekutorsalæret ansat til halvdelen af takstmæssigt eksekutorsalær.

g) *Ikke-vedgåelsesboer, insolvente boer*

Sagførerbladet 1945.20: Solvent ikke-vedgåelsesbo. Da eksekutors virksomhed ikke havde været af lignende art som kurators i konkursbo, godkendtes kun salær efter sædvanlige dødsbotakster.

Sagførerbladet 1930.4 og 1953.175: Eksekutorsalærer i insolvente ikke-vedgåelsesboer beregnede til højere beløb end takstmæssigt eksekutorsalær.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960.105⁸: Eksekutorsalær til juridisk eksekutor i insolvent bo måtte beregnes efter taksterne for insolvente dødsboer. Der kunne ikke beregnes salær til ikke-juridisk medeksekutor. Derimod kunne der beregnes repartitørsalær.

h) *Boet overgået til skifteretten*

UfR 1913.805. En advokat behandlede sammen med en anden et dødsbo som eksekutor, men justitsministeriet traf under behandlingen bestemmelse om boets overgang til skifteretten. Antaget, at advokaten ikke havde krav på eksekutorsalær, idet han til skade for de øvrige arvinger havde ydet nogle arvinger forskud, som var større end deres arv, havde undladt at give skifteretten oplysning om nogle ham bekendte forhold vedrørende boet, og sammen med medeksekutor på uforsvarlig måde havde forhalet boet.

Se eksekutortilsynslovens § 12, stk. 3.

i) *Boet udleveret til hensiddens i uskiftet bo*

Sagførerbladet 1949.128: Om salærberegningen i tilfælde, hvor boet udleveredes afdødes enke til hensiddens i uskiftet bo.

j) *A'conto udbetalinger*

UfR 1900.953. Eksekutor havde kvitteret for sit salær straks efter fremlæggelse af repartitionsudkast, men anlagde foranlediget af en arvinges indsigelse mod udkastet retssag mod trediemand. Eksekutor blev tilpligtet at svare renter af salærløbet for tiden indtil fremlæggelse af endelig repartition og boets slutning.

Justitsministeriets skrivelse nr. 62 af 24. marts 1928 (Ministerialtidende 1928.661, *justitsministeriets sag B 2157/1927*): A'conto udbetaling af eksekutorsalær bør kun ske rent undtagelsesvis, og kun såfremt der foreligger gyldig vedtagelse derom på skiftet, samt, såfremt der er umyndige arvinger i boet, tillige samtykke fra justitsministeriet.

Sagførerbladet 1943.84, Dommerforeningens årsberetning 1942/43.45, justitsministeriets sag Q 14¹⁵.1941: Eksekutor havde oppebåret salær for administration af en boet tilhørende ejendom. Antaget, at salæret måtte betragtes som a'conto debitering af eksekutorsalær, hvortil eksekutor havde været uberettiget uden forudgående vedtagelse på skiftesamling.

Justitsministeriets sag 2. k. 1947.101²⁷⁹: A'conto udbeta-

ling af eksekutorsalær i bo med umyndige arvinger godkendt, under hensyn til at bomassen var betydelig, og bobehandlingen langvarig.

k) *Advokatrådets afgørelser*

UfR 1925.508 og *UfR 1928.673*: Advokatrådets afgørelse vedrørende salærspørgsmål er bindende for den part, som har begæret afgørelsen. Jfr. herved retsplejelovens § 143.

l) *Revision*

Justitsministeriets skrivelse nr. 43 af 28. februar 1940 (justitsministeriets sag P 348/1940): Revisionsmyndighederne skal ex officio påtale beregningen af eksekutorsalæret, for så vidt det skønnes, at eksekutor har beregnet sig et usædvanligt og i forhold til det med bobehandlingen forbundne arbejde urimeligt højt salær.

Justitsministeriets skrivelse af 6. oktober 1951 (Fuldmægtigen 1952.57, justitsministeriets sag 2. k. 1951-110²⁴¹): Revisionen bør påtale enhver uforsvarlig fastsættelse af eksekutorsalæret, selvom det ligger indenfor advokaternes vejledende takster, og selvom arvingerne ikke har gjort indsigelse. Således også *justitsministeriets sag 2. k. 1952-110²²⁹*.

Justitsministeriets sag 2. k. 1955.110¹⁴³: Eksekutorsalær, som oversteg det takstmæssige, godkendt af arvingerne, der var myndige, efter at de var gjort bekendt med, at de ikke var pligtige hertil. Salærberegningen påtalt. Således også *Advokatbladet 1958-214* og *justitsministeriets sag 2. k. 1962-110⁷⁹*.

m) *Gælder en frist for arvingernes påtale af salærberegningen UfR 1931.441*. Arvingerne i eksekutorbo kunne sagsøge eksekutor i 1. instans til tilbagebetaling af for meget beregnet eksekutorsalær uden at være bundet af ankefristen vedrørende skifte. Se nærmere *Munch-Petersen*: Skifteret s. 273-274 med note 16 og Den kommenterede Retsplejelov ad § 660, stk. 3.

Litteratur: Axel H. Pedersen: Sagførersalærer, 1958, s. 163 ff.

XII: Særlige salærer

a) Kurator- og repartitørsalærer til eksekutor selv

UfR 1909.337. Eksekutorsalæret fastsat i afdødes testamente. Eksekutor anset uberettiget til udover det fastsatte beløb at beregne sig vederlag for administration af boets ejendom og kuratorsalær til sig selv. Derimod kunne han beregne sig provision for fremskaffelse af lån til omprioritering af ejendommen.

Justitsministeriets skrivelse af 30. juni 1950, Dommerforeningens medlemsblad 1949/50.62 og Fuldmægtigen 1950.94: Eksekutor er uberettiget til udover eksekutorsalæret at beregne repartitørsalær til sig selv.

b) Salær for administration af boets faste ejendomme

UfR 1909.337 citeret under a.

Sagførerbladet 1925.25: Eksekutor kan ikke beregne sig særligt vederlag for administration af boets faste ejendomme.

Sagførerbladet 1943.84, Dommerforeningens årsberetning 1942/43-45 og justitsministeriets sag Q 14¹⁵.1941 citeret under XI, j.

Justitsministeriets sag S 5989/1943: Værgen for en umyndig kan ikke uden justitsministeriets samtykke godkende, at eksekutor har beregnet sig et særskilt salær for administration af boets faste ejendom.

Sagførerbladet 1950.5: En eksekutor fandtes at have været berettiget til at beregne sig et særligt salær for bestyrelsen af en boet tilhørende fabriksvirksomhed, der fortsattes under bobehandlingen, samt for forhandlinger med prisdirektoratet i anledning af, at afdøde i en årrække havde overtrådt prisbestemmelserne. Derimod kunne han ikke ved beregningen af eksekutorsalæret medregne virksomhedens varesalg under bobehandlingen til boets bruttomasse.

Salæret godkendtes dog under hensyn til omfanget og arten af eksekutors arbejde.

c) *Prioritering af boets faste ejendom*

UjR 1909.337 citeret under a.

d) *Mortification*

Sagførerbladet 1952.113: Eksekutor anset berettiget til at beregne sig særskilt salær for mortification af pantebrev i boets ejendom, som skulle sælges.

e) *Salær for virksomhed ved salg af boets faste ejendomme*
Sagførerbladet 1953.167 og 202 samt *Sagførerbladet 1955.131*: Der kunne ikke beregnes særligt salær for skøde vedrørende boets ejendom i København, hvor også boet hørte hjemme.

Sagførerbladet 1924.61 og 1935.51 jfr. *Dommerforeningens medlemsblad 1935.15* samt *Sagførerbladet 1937.107 og 1953.172*: Eksekutor er ikke berettiget til at beregne sig mæglerisalær ved salg af boets faste ejendomme, medmindre særlig aftale træffes med boets interesserede.

Justitsministeriets sag 2. k. 1960-110¹⁰⁶, *Advokatbladet 1962.185* og *Dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 7*: En eksekutor kan kun undtagelsesvis, hvor arbejdets omfang eller andre særlige omstændigheder gør det rimeligt, træffe aftale med boets interesserede om, at han skal oppebære særskilt salær for salg af boets faste ejendomme.

Justitsministeriets sag 2. k. 1961-105³ jfr. *Advokatbladet 1961.294* citeret under i.

Advokatbladet 1963.167. For behandlingen af et privat skiftet bo med en arvebeholdning på ca. kr. 124.000, havde advokat X beregnet et salær på kr. 4.500, heri inkluderet mæglerisalær for salg af boets faste ejendom.

Salæret, der for et eksekutorbo af samme størrelse efter salærtaksterne ville have andraget kr. 3.300 à kr. 3.400, blev nedsat til kr. 2.000, idet der ikke fandtes noget grundlag for beregning af mæglerisalær, og idet der toges hensyn til dels bobehandlingens omfang dels, at X havde forsømt at udarbejde fuldt tilfredsstillende boopgørelse, og dels, at han af egne

midler havde betalt en yderligere arveafgift på kr. 642, som ellers ville have påhvilet arvingerne.

f) *Udlægsskøder*

Sagførerbladet 1937.106: En eksekutor udlagde fast ejendom til afdødes enke efter vedtagelse på skiftesamling om, at hun skulle afholde omkostningerne, inclusive salær til eksekutor, der herefter fandtes berettiget til at debitere enken et mindre ekspeditionssalær.

Sagførerbladet 1951.486, 1953.108 og 1957.39: Eksekutor kan principielt ikke beregne sig særligt salær for udfærdigelse af arveudlægsskøde.

g) *Auktionsrekvirentsalær*

Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 9. april 1958: Auktionsrekvirentsalærer og lignende indtægter i forbindelse med bortsalg af boernes ejendele skal i alle tilfælde føres til indtægt for vedkommende bo og kan ikke indvirke på størrelsen af eksekutorsalær (medhjælperhonorar) udover den forhøjelse, som følger af forøgelsen af boets masse.

Justitsministeriets skrivelse nr. 273 af 8. december 1960 (Ministerialtidende 1960.598, *justitsministeriets sag 2. k. 1960-111*¹⁷³, *Advokatbladet 1961.8*): *Justitsministeriets cirkulære af 9. april 1958 om auktionsrekvirentsalærer i eksekutorboer m. v.* afskærer ikke en eksekutor fra at beregne sig incassosalær, når han selv virker som incassator ved auktion over boets løsøre.

h) *Retsager*

Advokatbladet 1960.48: Redaktionsartikel angående særligt salær for underretssager i eksekutorboer.

i) *Incassation af fordringer*

*Advokatbladet 1961.294, justitsministeriets sag 2. k. 1961.105*³: Udtalt, at der i almindelighed ikke kan beregnes særskilt salær for inddrivelse af boets udestående fordringer, men

at man i tilfælde som det foreliggende, hvor det havde været rimeligt at tage fordringen til incasso, således at debitor havde kunnet afkræves dækning for omkostningerne derved, ikke fandt anledning til at skride ind overfor, at eksekutor regnede sig til gode det omkostningsbeløb, debitor havde erlagt ud over selve fordringen.

Endvidere udtalt, at eksekutor ikke kunne beregne sig særskilt salær for forberedelse af en ikke gennemført, frivillig auktion over boets faste ejendom. Det beregnede salær dog godkendt under hensyn til, at arvingerne havde besværliggjort realisationen.

j) *Legatfundats*

Sagførerbladet 1952.136: Eksekutor anset uberettiget til at beregne sig særligt salær for udarbejdelse af legatfundats.

k) *Andre afgørelser*

UfR 1908.885. Eksekutor anset uberettiget til at forlange salær hos afdødes hustru for forhandlinger med boets interesserede om salg til hustruen af afdødes forfatterrettigheder.

Sagførerbladet 1950.5 citeret under b.

Litteratur: Axel H. Pedersen: Sagførersalærer 1958, s. 190 ff.

XIII. Tvistigheder under bobehandlingen og krav mod boet

Tvistigheder under bobehandlingen og om anmeldte fordringer eller fremsatte krav mod boet afgøres under retssag ved de almindelige domstole, jfr. retsplejelovens § 660, stk. 3 og bemærkningerne til denne bestemmelse i Den kommenterede Retsplejelov.

UfR 1883.195 jfr. *UfR 1882.457* citeret ved § 51: Tvist om, i hvilke effekter nogle rentenydelseskapitaler skulle indleveres til overformynderiet.

UfR 1901.285. Sag om anfægtelse af en af eksekutor foretagen overdragelse.

UfR 1921.867. Tvist mellem efterlevende ægtefælle og ar-

vinger i fællesbo om udkast til opgørelse afvist fra skifteretten.

UfR 1926.434. Spørgsmål om hvorvidt bestemmelse om arveberettigelse i afdødes testamente var ugyldig som stridende mod et af testatrix i levende live afgivet tilsagn.

UfR 1940.149. Tvist om arveberettigelse, arveudlæg og vurdering af forretning.

UfR 1940.433. Kreditorkrav.

UfR 1944.367. Indsigelse fra legatar mod boudgifter.

UfR 1947.87. Spørgsmål om vederlag for afståelsesværdi af forretning, som overtoges af en af flere arvinger.

UfR 1953.283 H. Under eksekutorskifte meddeltes der en arving og hans hustru skilsmisse. Da hustruen ved skilsmissevilkårene havde fået tillagt $\frac{1}{2}$ af mandens faldne arv, antoges hun at kunne anlægge sag direkte mod eksekutor og kræve boet rigtigt opgjort.

UfR 1963.608. Spørgsmål om afkortning i arv af erstatningstilsvær, som formentes at påhvile arvingen.

Bestemmelser i testamente, der giver eksekutor beføjelse til at afgøre tvistigheder m. v.

UfR 1913. 454. Bestemt i testamente, at eksekutorerne skulle have den mest vidtgående beføjelse til at fortolke testamentets bestemmelser, hvorved de skulle kunne se hen til testators formodede vilje, ligesom de skulle kunne foretage mindre ændringer og tillæg. Eksekutorernes afgørelser skulle være inappellable og uangribelige. Betingelse ved indsættelsen af arvinger og legatarer, at disse underkastede sig eksekutorernes bestemmelser.

Sagsanlæg fra legatarer, som var tillagt pengebeløb, med påstand om tilsidesættelse af eksekutorernes bestemmelse om, at legatarerne selv skulle udrede arveafgifter, afvist.

UfR 1916.658. I testamente bestemt, at eksekutorerne afgjorde alle tvivlsspørgsmål om testamentets fortolkning og detaljerede udførelse.

Twist mellem arvingerne afvist i henhold til denne bestemmelse, uanset at arvingerne var enige om, at den burde afgøres ved domstolene, og at eksekutorerne ikke modsatte sig dette.

UfR 1932.841. Bestemmelse i testamente om, at eksekutorerne skulle have beføjelse til at afgøre enhver tvivl med bindende virkning, fandtes ikke at afskære domstolene fra at tage spørgsmålet om princippet for bodelingen under pådømmelse.

UfR 1933.783. Ved testamente tillagdes der en legatar 10.000 kr. i 5 % kreditforeningsobligationer. Da eksekutorerne efter testamentet afgjorde enhver tvivl med bindende virkning, fandtes en strid om, hvorvidt der tilkom legataren obligationer til pålydende eller til kursværdi 10.000 kr. at være unddraget domstolenes afgørelse.

UfR 1946.13. R havde i en skrivelse bestemt, at en kapital skulle hensættes til rentenydelse for hans datter, og at hendes børn, dersom hun efterlod sig sådanne, efter hendes død skulle nyde renterne eller efter ønske kunne hæve hele kapitalen, – alt efter hr. B's nærmere bestemmelse. B var i R's testamente indsat som eksekutor med ret til »autentisk at fortolke min sidste vilje«.

Uanset om R's skrivelse måtte betragtes som en livsgave-disposition eller en testamentarisk disposition, havde B ikke hjemmel til at afskære datterens afkom udenfor ægteskab fra at blive ejere af kapitalen. Spørgsmålet taget under pådømmelse af domstolene.

J.D. 1949.181: I testamente bestemt, at eksekutor skulle have »fortolkende myndighed«. Spørgsmålet om, hvorvidt en fast ejendom skulle udlægges 2 arvinger som båndlagt eller til fri rådighed, fandtes at kunne tages under domstolenes afgørelse.

Litteratur: Ernst Andersen: Arv og Legat s. 116-118, Borum: Arveretten s. 139-40 og Erik Mikkelsen i UfR 1954 B. 158 »Nogle processuelle spørgsmål i eksekutorboer«.

XIV. Afgifter

a) *Stempelafgifter*

Lovbekendtgørelse nr. 309 af 11. oktober 1961 om stempelafgift § 47 jfr. § 48: Eksekutorer skal anholde dokumenter med hensyn til hvilke der ses eller må formodes at være begået stempelovertrædelse.

b) *Børsstempel*

Skattedepartementets skrivelse nr. 217 af 16. juli 1942: Skifteretten skal, når det af et eksekutorbos dokumenter fremgår, at der har fundet en efter lov nr. 313 af 20. december 1915 om børsstempelafgift stempelpligtig overdragelse af aktier sted, uden at afgift er berigtiget, give indberetning til skattedepartementet herom, og kvittance må ikke gives, før der foreligger meddelelse fra skattedepartementet om afgiftens berigtigelse.

c) *Berigtigelse af skifte- og arveafgift*

Om berigtigelse af arveafgift, se lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 om afgift af arv og gave §§ 23-25.

Bekendtgørelse nr. 188 af 1. april 1943 angående indbetalingen af de i eksekutorboer beregnede skifte-, bo- og arveafgifter.

UfR 1883.828 H. Statens krav på arveafgift, skifteafgift og stempel privilegeret efter konkurslovens § 33, nr. 1 i eksekutors konkursbo. Se også afgørelser citeret under IXX.

UfR 1885.957. Flere eksekutorer er solidarisk ansvarlige for skifteafgifter.

UfR 1891.1157. Eksekutor er, når boet er delt, ansvarlig for arveafgifter, således, at han ikke kan forlange, at resterende arveafgifter først søges inddrevet hos arvingerne.

UfR 1946.1189 citeret nedenfor under IXX.

Justitsministeriets sag 2. k. 1954-110²⁵²: Det påhviler ikke eksekutor i gavegivers bo at berigtige eller foranledige berigtiget den afgift, som i henhold til arveafgiftslovens § 5 b skal svares ved givers død af gaver ydet i levende live med forbe-

hold af rentenydelse, når den pågældende gavemodtager ikke er arving eller legatar i afdødes bo, men alene at give skifteret og gavemodtager fornøden underretning til brug for arveafgiftsberegningen.

XV. Indbetalinger til overformyndieret

Justitsministeriets sag 2. k. 1960-105²²: Skifteretterne påtager sig ikke i eksekutorboer at indsende arvebeløb til overformyndieret. Dette påhviler eksekutor selv.

XVI. Kan eksekutor udlevere boet til privat skifte?

Se afgørelser citeret ved § 9.

XVII. Boets slutning

Se afgørelser citeret ved § 50 samt Advokatbladet 1963.126 citeret nedenfor under XVIII.

XVIII. Anfægtelse af bobehandlingen.

Gælder ankefristen for arvingers sagsanlæg mod eksekutor? UfR 1894.1153 jfr. 1895.1136: Bestemmelserne om frist for appel af bobehandling og opgørelse fandtes analogt anvendelige i tilfælde, hvor en arving i et eksekutorbo ved sagsanlæg i 1. instans mod eksekutor påstod skiftebehandlingen annulleret, og en ny opgørelse udarbejdet. Se også *UfR 1897.170*.

UfR 1918.654. Den i skiftelovens § 88 (nu retsplejelovens § 662) foreskrevne appelfrist fandtes analogt anvendelig i et tilfælde, hvor nogle arvinger søgte eksekutor i 1. instans til udbetaling af et beløb.

UfR 1931. 441. Ankefristen for skifte fandtes ikke anvendelig i tilfælde, hvor arvingerne i eksekutorbo sagsøgte eksekutor i 1. instans til tilbagebetaling af for meget beregnet eksekutorsalær.

UfR 1941.875. Bobehandling og repartition i eksekutorbo blev efter udløbet af sædvanlig ankefrist med justitsministeriets tilladelse indbragt for landsretten, men sagen hævedes. En senere anlagt sag afvist, idet den ikke var anlagt inden den i retsplejelovens § 437, stk. 4, jfr. § 399, fastsatte frist.

UfR 1946.1229 H. Antaget, at opgørelsen i eksekutorbo kunne indbringes for domstolene ved søgsmål mod eksekutorerne, samt at ankefristen i retsplejelovens § 662 var analogt anvendelig på et sådant søgsmål. Sag ansås rettidigt anlagt, idet stævningen var indleveret inden 4 uger efter, at eksekutorerne havde underrettet sagsøgerinden om, at de endeligt havde afvist hendes krav.

Advokatbladet 1963.126 (Skattedepartementets afgørelse): Et eksekutorbo efter en i maj 1961 afdød er fritaget for indkomstskat for skatteåret 1963/64, når regnskab og repartition er endelig godkendt før den $\frac{1}{4}$ -63, eller anke er frafaldet inden nævnte frist, eller ankefristen er udløbet inden $\frac{1}{4}$ -63, uden at regnskab og repartition er påanket af nogen dertil berettiget.

Se iøvrigt om spørgsmålet Den kommenterede Retsplejelov ad § 660, stk. 3, *Munch-Petersen: Skifteret* s. 276-277 og *Albeck: Behandlingen af eksekutorboer*, 3. udgave s. 68 med note 85.

IXX. Eksekutors ansvar m. v.

UfR 1883.828 H. Krav på arve- og skifteafgifter privilegeret i eksekutors konkursbo efter konkurslovens § 33 nr. 1.

UfR 1889.1111 og *UfR 1931.171*: Fordring mod afdød eksekutors bo hidrørende fra midler, den pågældende havde fået i hænde som eksekutor, var fortrinsberettiget efter konkurslovens § 33 nr. 1.

UfR 1926.1000. En eksekutor, der selv var medarving, havde i 14 år ligget inde med midlerne i boet, hvilke midler ifølge testamente skulle administreres af to nærbeslægtede rentenydere. Han antoges at have beholdt midlerne i henhold til denne beføjelse, hvorfor kravet på erstatning af dem ikke var fortrinsberettiget i hans konkursbo efter konkurslovens § 33, nr. 1.

UfR 1933.47. Kautionsforsikringsselskab, der havde påtaget sig sikkerhed for to eksekutorer A og B, måtte dække beløb, forbrugt af A. Antaget, at selskabet ikke kunne gøre krav gældende mod B, som havde overladt midlerne uden kontrol til A, der var advokat, og mod hvem der ikke havde været anledning til mistanke.

UfR 1946.1189. En eksekutor undlod at lade nogle lodtagere i boet tiltræde gældsvedgåelsen, idet han betragtede dem som legatarer. Revisionsmyndighederne forlangte dem betragtede som arvinger og krævede forhøjet skifteafgift efter taksten for ikke-vedgåelsesboer. Efter omstændighederne fandtes eksekutor ikke at have pådraget sig erstatningsansvar ved opgørelsen af boet og kunne derfor afkræve arvingerne det yderligere afgiftsbeløb.

UfR 1948.820 H. Eksekutor i et gældsvedgåelsesbo havde solgt boets faste ejendom mod universalarvingens protest og ved salg underhånden i stedet for ved offentlig auktion som foreskrevet i skiftelovens § 56 jfr. § 27. Eksekutor dømt til at erstatte skønsmæssigt ansat tab.

XX. Strafansvar

UfR 1930.527 og UfR 1931.255. Eksekutor, der havde forbrugt boets midler til egen fordel, straffet efter reglerne om forbrydelser i embedsforhold. Se herved straffelovens kapitel 16 og retsplejelovens § 136.

UfR 1942.610. Eksekutor dømt for overtrædelse af sundhedsvedtægten for København i anledning af, at gårde og gen-

nemgang m. v. i boets ejendom ikke var renholdt på behørig måde.

XXI. Tilsyn og revision m. v.

Justitsministeriets sag B 2157/27: Udtalt, at revisionen ved foreløbig revision, såvidt muligt bør kontrollere rigtigheden af indsendte opgørelser og er beføjet til, i det omfang det er nødvendigt og muligt, at kræve nærmere oplysninger af eksekutorerne, navnlig ved eftersyn af skifteprotokol og kassebog, men at det er umuligt at opstille en almindelig regel i så henseende.

Justitsministeriets cirkulære nr. 68 af 22. marts 1933: I tilfælde, hvor en dommerfuldmægtig er eksekutor i et under retskredsen henhørende bo, skal tilsyn og revision overtages af dommeren personligt.

I tilfælde, hvor en dommer er eksekutor i et bo, som hører under hans eget tilsyn, skal han, forinden hvervet overtages, træffe aftale med en anden dommer om at overtage tilsyn og revision.

Justitsministeriets sag K 3397/35: Ikke tilstrækkelig anledning til at pålægge en eksekutor at indsende de i eksekutorinstruksens § 3, 2-4. pkt., omhandlede oplysninger i særlige dokumenter, idet de nødvendige oplysninger indeholdtes i en indsendt udskrift af skifteprotokollen.

Justitsministeriets cirkulære nr. 170 af 23. oktober 1935 angående revision af eksekutorboer (udenfor København):

»Revisionen af eksekutorboer bør foretages snarest muligt efter boernes indlevering til skifteretten.

Såsnart skifteretten har tilendebragt sin revisionsmæssige gennemgang af boet, tilstiller den skattedepartementet underretning om de af retten påtænkte antegnelser, der har afgiftsmæssig betydning, eventuelt om, at skifteretten ikke har sådanne antegnelser at gøre. Når skifteretten derefter modtager meddelelse fra skattedepartementet, skal eksekutor straks underrettes om, hvilke antegnelser der gøres, eller om, at der intet er fundet mod behandlingen at erindre.

Der bør ikke gives eksekutor meddelelse om antegnelser af afgiftsmæssig natur, forinden meddelelse fra skattedepartementet er modtaget. Hvis der forinden gives eksekutor meddelelse om andre antegnelser, bør der tages forbehold om eventuelle yderligere antegnelser.

Såfremt der gøres antegnelser, bør det påses, at eksekutor inden en rimelig tid besvarer disse, eventuelt foretager de fornødne berigtigelser. Så snart dette er sket, bør der gives eksekutor meddelelse om, at der herefter ikke haves yderligere imod behandlingen at erindre.

Det tilføjes, at der på hvert dommerkontor bør føres en protokol over eksekutorboerne til støtte ved kontorets virksomhed som tilsynsførende og reviderende myndighed«.

Justitsministeriets cirkulære nr. 61 af 23. april 1936 vedrørende påtegning på eksekutorbevillinger om afslutning og reassumption af bobehandlingen:

»Når revisionen af et af eksekutorer behandlet bo er endelig afsluttet, meddeler revisionsmyndigheden eksekutorbevillingen påtegning om, at bobehandlingen er afsluttet, hvorefter bevillingen henlægges til boets akter. Bevillingen må derefter ikke udleveres eller udlånes udenfor tilfælde af bobehandlingens genoptagelse; dette gælder også, selvom boets akter iøvrigt udlånes. Der vil derimod på begæring kunne meddeles eksekutor attest om, at han har behandlet det pågældende bo som executor testamenti; attesten må indeholde bemærkning om, at bobehandlingen ikke for tiden er genoptaget.

Ved enhver fremtidig genoptagelse af bobehandlingen på grundlag af den oprindelig meddelte eksekutorbevilling meddeler skifteretten ved udleveringen af boets dokumenter bevillingen påtegning om reassumptionen. Når bobehandlingen og revisionen af denne påny er afsluttet, meddeler revisionsmyndigheden atter bevillingen påtegning om, at behandlingen er afsluttet, hvorefter bevillingen igen henlægges ved boets akter«.

Justitsministeriets sag O 4129/39: Originalt testamente med eventuelt tilhørende ggl. konfirmation samt en af ekseku-

tor bekræftet genpart skal indsendes med boets øvrige dokumenter til revision.

Justitsministeriets sag P 4308/40: Hvor udenlandske arvinger eller legatarer har givet fuldmagt til eksekutor selv, bør kvittering for arvens udbetaling indhentes fra vedkommende arving eller legatar personligt. Såfremt dette ikke lykkes, skal sagen forelægges justitsministeriet.

Justitsministeriets skrivelse af 5. oktober 1955, Dommerforeningens årsberetning 1955/56.10: Skifteretten er berettiget til at stille krav om, at boopgørelsen indeholder en fyldig redegørelse for alle de for behandlingen og revisionen af boet relevante forhold.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 238-58. *Munch-Petersen:* Skifteretten s. 14-16 og 270-77. *Albeck:* Behandlingen af eksekutorboer, 3. udgave, 1958. *V. Ravnsholt Rasmussen* i *Juristen* 1946.163 ff: »Om eksekutorboer – a'jourført af *P. Windfeld* i *Advokatbladet* 1959. 233. *Erik Mikkelsen* i *UfR* 1954 B. 157-67: »Nogle processuelle spørgsmål i eksekutorboer.« *Axel H. Pedersen:* *Sagførrersalærer*, 1958, s. 163-75 og 190 ff.

§ 84

Søgsmål, som går ud på at gøre arverettigheder eller fordringer på legater og døds-gaver gældende, såvel som søgsmål, hvorved fordringer på arveladeren gøres gældende mod arvingerne som sådanne, kan anlægges ved den ret, som i dødsøjeblikket var den afdødes hjemting.

Bestemmelsen er opretholdt ved retsplejelovens § 241.

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 287 og 334. *Harbou:* Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 137. *Munch-Petersen:* Skifteretten s. 264 og 269.

§ 85

Søgsmål til tilbagebetaling af, hvad nogen som arving eller kreditor i et under offentlig skiftebehandling stående bo ifølge foreløbigt udlæg eller endelig udlodning, som senere i det hele eller for en del er funden urigtig, har modtaget, kan anlægges ved retten på det sted, hvor skiftet holdes.

Bestemmelsen er opretholdt ved retsplejelovens § 241. Skifteretten kan formentlig afsige eksigibel dom om tilbagebetaling, dersom udbetaling er sket mod skadesløs kvittering, jfr. skiftelovens § 36, der næppe er bortfaldet ved retsplejelovens § 660.

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 287. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 285 og 295.

§ 86

I de tilfælde, hvor arvinger eller kreditorer i medfør af §§ 55 og 85 kan søges for retten på det sted, hvor boet behandles, eller hvor sag i medfør af § 84 kan anlægges ved den afdødes hjemting, står det sagsøgeren frit for at indkalde modparten til forligsmægling for forligskommissionen sammesteds, dog at indkaldelsen for de personers vedkommende, der bor udenfor kredsen, sker med mindst 14 dages varsel.

Bestemmelsen må anses for bortfaldet, efter at forligsmægling for forligskommissioner er afskaffet ved lov nr. 220 af 7. juni 1952.

§ 87

Det bestemmes efter de hidtil gældende regler, hvilken skifteret det tilfalder at behandle et bo. Dog skal det, når en dansk, som ikke har bopæl her i landet, er afgået ved døden i udlan-

det, og der ikke der foretages skifte efter ham, være justitsministeriet tilladt at henvise sådant bos behandling til den indenlandske skifteret, som findes hensigtsmæssigst at kunne behandle det.

I. Værneting

1. Skifte af *dødsbo* henhører under skifteretten på det sted, hvor afdøde havde sit personlige værneting (hjemting), forordning 21. juni 1793 § 1, jfr. *retsplejelovens* §§ 235-37 og *den nordiske dødsbokonvention (bekendtgørelse nr. 274 af 4. oktober 1935) art. 19.*

UfR 1885.621. Mand solgte kort før sin død sin ejendom i Helsingø og tog ophold i sin husbestyrerindes lejlighed i København. Hans bo måtte behandles i København.

Justitsministeriets skrivelse nr. 277 af 20. september 1889 (Ministerialtidende 1889 s. 312): Boet efter en svensker, som var druknet her, og som ikke havde fast bopæl, måtte behandles af skifteretten på det sted, hvor han fandtes død. Se nu *retsplejelovens* § 236, stk. 2.

UfR 1918.473. Boet efter en kvinde, som i 14 år havde været indlagt på sindssygehospital, og som i dette tidsrum var blevet skilt fra sin mand og nu ikke længere havde nogen tilknytning til det sted, hvorfra hun var blevet indlagt, henhørte under skifteretten for sindssygehospitalet. Skifteretten på dødsstedet kunne appellere kendelse afsagt af den anden skifteret om, at den ikke ville tage boet under behandling, jfr. nedenfor under 5. Jfr. *UfR 1937.641*, hvor de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed viste, at en ugift kvinde, som i 13 år havde været patient på hospitalet, havde bevaret sin bopæl i den retskreds, hvorfra hun var blevet indlagt.

Justitsministeriets sag V 2643/1946: Udtalt, at det efter justitsministeriets opfattelse påhvilede skifteretten i den kreds, hvor en på sindssygehospital afdød tidligere havde boet og hvor hans ægtefælle boede, at behandle hans bo, men at spørgsmålet iøvrigt hører under domstolenes afgørelse.

UfR 1960.286. En læge, som havde erhvervet amerikansk statsborgerskab og i de sidste år haft ansættelse i flere forskellige lande, antoges at have boet hos sin moder i København i det sidste 1½ år, før han omkom ved M/S Hans Hedtofts forlis, og det fandtes ikke godtgjort, at han havde bevaret bopæl noget andet sted. Skifteretten i København kunne tage boet under behandling.

V.L.T. 1958.63. En norsk statsborger antaget i hvert fald det sidste år før sin død at have været bosat i Århus, hvorfor boet henhørte under skifteretten i Århus.

Justitsministeriets sager F 2073/1931 og L 1507/1936 lignende afgørelser.

Havde afdøde bopæl i udlandet, men levede han i sædvanligt formuefællesskab med sin ægtefælle, som har eller efter dødsfaldet tager fast bopæl her i landet, kan fællesboet (men ikke afdødes særeje) tages under behandling af skifteretten på det sted, hvor den overlevende ægtefælle har bopæl ved skiftets begyndelse, jfr. *justitsministeriets skrivelser nr. 205 af 6. maj 1913 og nr. 169 af 6. juni 1933.* Denne praksis er forudsætningsvis anerkendt ved *UfR 1954.902.* Dommen fastslår direkte ud fra lovbekendtgørelse nr. 63 af 9. marts 1964 § 8, stk. 2 a fortiori, at der i sådanne tilfælde skal svares arveafgift af boet. Arvedelingen må ske efter loven på det sted, hvor afdøde havde sit sidste domicil.

Skifte efter hensidden i uskiftet bo, mens længstlevende lever, foretages, hvor den i uskiftet bo hensiddende ægtefælle har sit hjemting på det tidspunkt, begæring om skifte modtages, jfr. *UfR 1938.987:* Selv om enken var fraflyttet retskredsen, efter at skifteretten havde taget en af nogle af børnene fremsat begæring om skifte under behandling, kunne skifteretten dog fortsætte behandlingen.

Er dansk skifteret kompetent til at tage et dødsbo under behandling, omfatter skiftet også afdødes ejendele i udlandet. Navnlig i tilfælde, hvor disse midler skiftes i udlandet, kan det vise sig praktisk ugørligt at inddrage midlerne under den danske skiftebehandling. Var afdøde hjemmehørende i Dan-

mark, skal arveafgift svares »af samtlige de midler«, den afgiftspligtige erhvervelse omfatter, herunder de i udlandet værende midler, jfr. arveafgiftslovens § 9. Af midler, som ikke har kunnet inddrages under skiftet, svares ikke afgift. Om forståelsen af begrebet hjemsted (bopæl) i relation til arveafgiftsloven foreligger følgende domme:

UfR 1952.1036 H. En dansk statsborger, der i 1916 var udvandret til Kenya, og som der ejede en mejerifarm, rejste i 1935 efter sin hustrus død til Danmark, idet han efterlod sit indbo m. v. på farmen, som han lod bestyre. I 1940 agtede han at rejse tilbage, men hindredes af krigen og døde i 1945 her i landet. Afdøde antoges at have bevaret sin bopæl her i landet.

UfR 1916.754. En mand, som siden 1904 havde haft ophold her fraset kortere besøg i Amerika, hvor han ikke havde bevaret bopæl, blev anset for hjemmehørende her ved sin død i 1912, selv om han havde erhvervet og bevaret amerikansk statsborgerskab.

Grønland

Ifølge arvelov for Grønland nr. 190 af 7. juni 1958 § 30 hører skifte af dødsbo under grønlandsk domstol, såfremt afdøde ved sin død havde bopæl i Grønland.

Landsdommeren kan bestemme, at bobehandlingen skal foregå ved en skifteret i Danmark, når en af arvingerne begærer det, og omstændighederne iøvrigt taler derfor.

I så fald skal afdødes ejendele i Grønland registreres inden oversendelsen.

Udenlandsdanske

Dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 6: Skiftebehandling efter personer, der er omfattede af retsplejelovens § 237, skal finde sted her i landet, således at samtlige efterlændskaber efter den pågældende uden videre inddrages under skiftet. Spørgsmålet henhører under domstolene.

Eksterritoriale personer i Danmark

Justitsministeriets skrivelse nr. 363 af 12. oktober 1893 (Ministerialtidende 1893.364): Justitsministeriet anså sig ikke beføjet til at udfærdige eksekutorbevilling vedrørende boet efter udsendt tysk generalkonsul i København.

UfR 1911.110. Skifteretten kunne tage boet efter en her bosat fremmed konsul under behandling, da han kun i henseende til sine embedsforretninger var undtaget fra dansk jurisdiktion.

Dommerforeningens årsberetning 1961/62 s. 6: Ikke pligt til at anmelde eksterritoriale personers død til skifteretten.

2. Er *dødsformodningsdom* i henhold til lov nr. 397 af 12. juli 1946 afsagt ved dansk domstol, kan skifteretten på samme sted tage boet under behandling, jfr. justitsministeriets skrivelse nr. 74 af 19. marts 1949 og jfr. justitsministeriets sager 2. k. 1948-111²⁹⁰ og 1949-111¹³. Skifte efter lovens § 16 af boer, der ikke overstiger 2.000 kr., kan ske, hvor den borteblevne sidst boede eller opholdt sig, jfr. § 9.

3. Offentligt skifte af *fællesbo* i begge ægtefællers levende live foretages efter skiftelovens § 64 a på det sted, hvor ægtefællerne har bopæl, se herom nærmere bemærkningerne til § 64 a.

4. Skifte af et *selskabs* formue i henhold til § 82 må foretages, hvor selskabet har sit hjemting efter retsplejelovens § 238, d. v. s. i den retskreds, hvor dets hovedforretningslokale er. Et anmeldt handelsselskab kan formentlig begæres opløst, hvor det ifølge den til registret afgivne anmeldelse har sit forretningskontor, jfr. lov nr. 23 af 1. marts 1889 § 34, som er opretholdt ved retsplejelovens § 238. Skiftet af et fælleseje eller et interessentskab, som ikke har forretningslokale (forretningskontor), kan formentlig efter den subsidiære regel i § 238 ske ved ethvert af interessenternes (delejerne) hjemting.

UfR 1958.604 (VLT 1958.163): Opløsning af et interessentskab om aktiverne i et partrederi efter skibets salg kun-

ne ske ved skifteretten på den ene partreders bopæl, da den anden ikke i højere grad end denne havde varetaget en reders opgaver, og da skibets indregistreringssted var uden betydning.

5. *Subsidiært skifte*. Skifteretterne er pligtige at yde hinanden bistand ved registrering, bevaringstagelse m. v. Skifteretten på det sted, hvor en person, som har hjemting andetsteds, er død, skal *ex officio* foretage det fornødne til bevaring af afdødes ejendele i retskredsen, indtil den kompetente skifteret eller andre rette vedkommende kan tage sig af boet, sammenlign herved bestemmelserne i skiftelovens §§ 3, stk. 2 og 12 samt *Munch-Petersen: Skifteret* s. 13 og *Deuntzer: Skifteret* s. 30 ff. I *UfR 1918.473* udtalt, at det påhviler dødsstedets skifteret *ex officio* at tage sig af boet indtil videre. Denne skifteret var derfor beføjet til at appellere en afgørelse truffet af skifteretten på det formodede hjemsted om, at den ikke ville tage boet under behandling.

Var afdøde bosat i udlandet, har dødsstedets skifteret videregående pligter, jfr. herved *UfR 1955.883*: Skifteretten havde ret og pligt til, forinden den udleverede en her i landet afdød udlændings herværende aktiver til hans hjemlands skiftemyndigheder, at sørge for, at skatter, gebyrer, afgifter m. v. og den for skifteretten anmeldte gæld blev betalt eller sikkerhed for betaling blev stillet. Se herved *Munch-Petersen: Skifteret* s. 334 og *Borum: Lovkonflikter*, 4. udgave s. 124 f.

Om nogle af tyske myndigheder udpegede »testamentsfuldbyrdere«, til hvem en dansk skifteret urigtigt havde udleveret boet, se *UfR 1931.351*.

II. *Henvisning af bo til dansk skifteret*

Henvises boet efter § 87 til en dansk skifteret, svares arveafgift til den danske stat af de midler, som inddrages under skiftet i Danmark, jfr. arveafgiftslovens § 8, stk. 2. Arveanmeldelsen indgives ifølge lovens § 28, stk. 1 til den skifteret, til hvilken boet er henvist. Pligten til at svare arveafgift i Dan-

mark modificeres dog af en række traktater til undgåelse af dobbeltbeskatning af arvemidler, jfr. *bekendtgørelse (Lovtidende C) nr. 9 af 15. februar 1954 (Sverige) art. 3 og 4, nr. 30 af 23. juli 1956 (Finland) art 3 og 4, nr. 8 af 14. februar 1957 (Norge) art 3 og 4, nr. 44 af 17. september 1957 (Schweiz) art. 2 og 3.*

Danske skifteprocessuelle regler, formentlig også reglerne om udlæg in natura og ægtefællens ret til forlods udtagelse, herunder skiftelovens § 62 b, stk. 2, kommer til anvendelse også på boer henvist til skifte her i landet efter § 87. Derimod må arvedelingen ske efter loven på afdødes sidste domicil, jfr. *Borum: Lovkonflikter*, 4. udgave, s. 125 og s. 128. For så vidt boet efter en i Finland, Island, Norge eller Sverige bosat nordisk statsborger undtages, jfr. nedenfor under 3, henvises til dansk skifteret, bliver reglerne i Dødsbokonventionen (*bekendtgørelse nr. 274 af 4. oktober 1935*) afgørende for valget af den kompetente lov, jfr. om disse regler *Borum: Lovkonflikter* s. 129 ff og *Munch-Petersen: Skifteret* s. 351 ff.

Kun dødsboer kan henvises i medfør af bestemmelsen i § 87 pkt. 2. Afgørelsen af, om dødsfaldet er tilstrækkelig godtgjort, tilkommer skifteretten som judiciel myndighed, jfr. bemærkningerne til § 1. I enkelte tilfælde er henvisning sket på grundlag af en udenlandsk dødsformodningsdom, jfr. *justitsministeriets skrivelse af 8. juni 1953 (2. k. 1953-107⁴⁶)*. Om danske dødsformodningsdomme, se ovenfor under I, 2).

Henvisning efter § 87 forudsætter, at ingen dansk skifteret efter de under I, 1, anførte almindelige værnetingsregler er kompetent til at behandle boet.

Bestemmelsen i § 87, 2. pkt. udvides analogt på 3 punkter:

1. Bestemmelsen gælder kun »en dansk«. I praksis sker henvisning, selv om afdøde havde mistet sin danske indfødsret, f. eks. ved naturalisation eller ægteskab, og endog i tilfælde, hvor afdøde havde ringe tilknytning til Danmark, såfremt arvingerne ikke på anden måde vil kunne legitimeres til at disponere over her i landet efterladte midler.

2. § 87 kræver, at dødsfaldet er sket i udlandet, men hen-

visning antages at kunne ske uanset om dødsfaldet er indtrådt under midlertidigt ophold her i landet.

3. § 87 taler om henvisning af boet. Langt de fleste henvisninger omfatter kun afdødes her i landet værende ejendele. Henvisningen kan også tænkes kun at omfatte et enkelt aktiv, f. eks. en fast ejendom, som ikke kan inddrages under skifte på afdødes hjemsted. Henvisning af en del af afdødes efterladenskaber er anerkendt ved *UjR 1933.34 H.*

Henvisning kan kun ske, såfremt skifte ikke foretages i det land, hvor afdøde var bosat, eller – i de under 3 nævnte tilfælde – skiftet dog ikke omfatter eller vil komme til at omfatte aktiverne her i landet. Dette søges i almindelighed fastslået af justitsministeriet ved forespørgsel gennem udenrigsministeriet.

Var afdøde bosat i *Frankrig*, kan herværende efterladenskaber formentlig altid henvises til dansk skifteret, jfr. *Commercetraktaten af 23. august 1742 art. 40, justitsministeriets sager 2. k. 1947-107⁴⁷², 1948-111¹⁰² og 1950-111³⁸.*

Om *Thailand*, se bekendtgørelse (*Lovtid. C*) nr. 10 af 24. marts 1938 art. 21.

Den omstændighed, at skifte i afdødes hjemland er overladt til arvingerne selv uden myndighedernes mellemkomst, giver ikke uden videre grundlag for henvisning. De fremmede myndigheders anerkendelse af en privat bodeling behøver ikke at indebære anerkendelse af, at bobehandlingen og dermed de i retsplejelovens § 660 nævnte tvistigheder henskydes til en dansk skifterets afgørelse. Erklærer den kompetente fremmede myndighed, at den intet har at indvende imod dansk skiftebehandling, og er der iøvrigt rimelig grund hertil, er henvisning dog sket.

Falder dødsboet ind under den nordiske Dødsbokonvention, jfr. bekendtgørelse nr. 274 af 4. oktober 1935, kan henvisning normalt ikke ske. Henvisning er dog foretaget i enkelte tilfælde, hvor vedkommende domstol i det andet nordiske land har tiltrådt dette.

Omfatter boet fast ejendom, vil henvisning i reglen ske til

den skifteret, i hvis jurisdiktion ejendommen er beliggende. Omfatter boet kun værdipapirer, bankindestående o. lign., vil henvisning ske til en skifteret, i hvis kreds nogle af arvingerne er bosat, eller som har særlig adgang til at skaffe sig oplysning om boets forhold. Kun hvis disse synspunkter ikke giver nogen vejledning, er stedet, hvor pengeeffekterne befinder sig, afgørende.

Litteratur. Bentzon: Arveret s. 351. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 51-54 og s. 266-68. Borum: Lovkonflikter, 4. udgave, s. 122-25, 129, samme: Personalstatuttet, 1927, s. 520-34, Munch-Petersen: Skifteretten s. 9-10, 286 og 333-34.

§ 88

Påanke af den tilendebragte skiftebehandling må iværksættes inden 12 uger, efter at skiftet i henhold til reglen i § 50 anses som sluttet.

Stk. 2. Kendelser eller beslutninger, der forefalde under behandlingen, kunne gøres til genstand for særskilt påanke, som må iværksættes inden 12 uger efter afsigelsen. Boets behandling bliver dog ikke desto mindre at fortsætte, men skifteretten har i så fald at drage omsorg for, at den påankendes ret ikke foregribes ved boets behandling, medens påanken står på.

Stk. 3. Oprejsning bevilges aldrig, efter at der er hengået år og dag efter påankefristens udløb.

Reglerne i retsplejelovens §§ 662-665 om appel af skifterettens afgørelser og af den afsluttede skiftebehandling, er trådt i stedet for skiftelovens § 88. Se om retsplejelovens regler bemærkningerne i Den kommenterede Retsplejelov, 2. udgave.

Færøerne

Lov for Færøerne om rettens pleje nr. 95 af 16. marts 1960 §§ 112-13.

§ 89

Når skifteretten ikke efter foregående erindring tilbørlig fremmer et bo, kan justitsministeren beskikke en anden til at behandle samme; det skal da uvægerlig, under tvangsmiddel af suspension og tiltale til embedsfortabelse, overleveres til den således beskikkede, hvem den pågældende skifteforvalter vil have at tilsvare vederlag for hans arbejde efter justitsministerens bestemmelse, foruden at være tiltale undergiven til straf og erstatning efter plakat af 21. april 1824 § 1.

Stk. 2. Med hensyn til boer, som behandles af testaments-eksekutorer, kan justitsministeren, når der fra nogen af de interesserede i boet fremkommer klage over boets utilbørlige forhaling, og klagen, efter at der er givet testamentseksekutorerne lejlighed til at ytre sig over samme, findes begrundet, bestemme, at boets behandling skal gå over til den ordentlige skifteret.

Plakat af 21. april 1824 § 1 er ophævet ved lov nr. 127 af 15. april 1930 om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. *Gomard* antager i Skifteret, 1. hæfte, s. 2, at § 89, stk. 1 er bortfaldet ved retsplejelovens § 14, medens *Harbou* i J. 1957. 347 ff antager, at bestemmelsen først er bortfaldet ved grundlovens § 61. *Munch-Petersen*: Skifteretten, s. 14, note 2 mener, at reglen stadig er gældende.

Ved siden af § 89, stk. 2 gælder om eksekutorboers overgang til behandling ved skifteretten efter justitsministeriets bestemmelse reglen i lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer § 12, stk. 2, citeret ved § 83.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 41 og 255. *Munch-Petersen*: Skifteretten s. 14, note 2, 274, 275, 276-77 og 297. Samme i *Juristen* 1947.265.

§ 90

Skifteretterne er fremdeles, for så vidt de indesidder med boernes midler, undergivne de hidtil gældende regler angående regnskabsvæsenet i dødsboer og konkursboer, ligesom det har sit forblivende ved de gældende bestemmelser i henseende til tilsynet med skifternes fremme, revisionen af skiftebehandlingen og de dermed forbundne oppebørsler, samt tilsynet med, at de midler, som skal indgå i overformynderiet, virkelig indkommer. Nærmere forskrifter i de anførte henseender samt de med hensyn hertil fornødne tvangsmidler kan fastsættes ved kongelig anordning.

Justitsministeriets cirkulære nr. 199 af 17. december 1957 om underretternes kasse- og regnskabsvæsen.

Litteratur. Gomard: Skifteret 1. hæfte, s. 2 f. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 25. Munch-Petersen: Skifteretten s. 297.

§ 91

Skiftelovens § 91, hvorefter tilladelse til at forblive hensiddende i uskiftet bo meddeles for fremtiden udenfor København af skifteretten, dog med adgang til at bringe dennes afgørelse af den fremsatte begæring ind for overvrigheden er ophævet ved lov nr. 412 af 18. december 1963. Efter arvelovens § 24 træffer skifteretten sine afgørelser efter lovens kapitel 3 om uskiftet bo ved kendelse, der kan påkæres til landsretten. Se om retstilstanden før arveloven, efter lov nr. 120 af 20. april 1926 om ægtefællers arveret og uskiftet bo, VLT 1933.135 noten.

§ 92

For så vidt embedsmænd, hvem nogen del af skifteforvaltningen eller tilsyn med samme er betroet, måtte findes pligtige

at udrede erstatning til private i anledning af deres embedsførelse i så henseende, være sig i døds-, konkurs- eller andre boer, er statskassen ansvarlig for sådan erstatnings udredelse, dersom den ikke kan fås hos vedkommende embedsmænd eller i deres bo.

Statskassens subsidiære ansvar

Retsplejelovens § 1020: »For så vidt embedsmænd, hvem nogen i denne lov omhandlet embedsgerning eller tilsyn med samme er betroet, måtte findes pligtige at udrede erstatning til private i anledning af deres embedsførelse i så henseende, er statskassen ansvarlig for sådan erstatnings udredelse, dersom den ikke kan fås hos vedkommende embedsmand eller i hans bo.«

Betænkning om statens og kommunernes erstatningsansvar afgivet i 1958 af det af justitsministeriet den 24. februar 1952 nedsatte udvalg foreslår retsplejelovens § 1020 ophævet, således at statskassen bliver umiddelbart ansvarlig overfor skadelidte.

Poul Andersen: Offentligretligt erstatningsansvar s. 79-82.

Skifteforvalterens ansvar for fuldmægtige og anden medhjælp
UfR 1912.273 jfr. 1911.250: Skifteforvalter anset ansvarlig for nogle beløb, der af en værge for nogle umyndige var indbetalt til en skriver på skifterettens kontor, som forbrugte pengene. Tidspunktet for indbetalingen var aftalt telefonisk med skifteretten og den pågældende skriver modtog sædvanligvis penge.

UfR 1926.910 og 914: På en skiftesamling i et dødsbo, hvor skifteretten beklædtes af en fuldmægtig på dommerens ansvar, blev det tilført skiftebogen, at boet overgik til privat skifte, og at arvingerne ved deres underskrift kvitterede for boets midler. Kort efter tilegnede fuldmægtigen sig disse. Da det ikke antoges at have stået arvingerne klart, at midlerne

var udleverede til dem, fandtes dommeren pligtig at erstatte beløbet. Se justitsministeriets cirkulære nr. 27 af 17. marts 1927 citeret ved § 75.

UfR 1940.386. Skifteforvalter og skiftemedhjælper frifundet for ansvar for fejl begået af genealog, hvem det var overladt at udarbejde en liste over boets arvinger (over 100).

Lov nr. 138 af 7. maj 1937 om underretsdommeres og politimestres ansvar for deres personale:

»Underretsdommere og politimestre er ansvarlige for det tab, der i tjenestens udførelse forvoldes af deres fuldmægtige og øvrige kontorpersonale, for så vidt de har udvist forsømmelighed ved personalets antagelse, ved tilrettelægningen af dets arbejde eller ved tilsynet med dets udførelse.«

Litteratur. Poul Andersen: Offentligretligt erstatningsansvar s. 52-56. Troels G. Jørgensen i Sagførerbladet 1926.129: Om skifteforvalterens ansvar for sin fuldmægtig. Trolle i Juristen 1958.14-16: Om dommeres erstatningsansvar.

Andre afgørelser vedrørende skifteforvalterens ansvar

UfR 1929.733 citeret ved § 14. *UfR 1936.769* citeret ved § 71. *UfR 1954.868.* Skifteforvalter, der havde noteret uigenkaldelig fuldmagt fra arving til advokat, udbetalte arven direkte til arvingen. Anset ansvarlig for beløb, som advokaten forskudsvis havde udbetalt arvingen.

UfR 1961. 656 citeret ved § 14.

UfR 1964.109 H citeret ved § 71.

Litteratur. Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo s. 28-29. Harbou: En landsretsdom (*UfR 1961.656*) om skifterettens erstatningsansvar *UfR 1962. B. 62 ff.*

§ 93

Denne lov træder i kraft den 1. april 1875 samtidig med lov om betalingen for de til skiftevæsenet henhørende forretninger. Den er anvendelig ikke blot på de boer, der fra den dag tages under behandling, men også på de retshandlinger, der efter den dag måtte forefalde i de under behandling værende boer, for så vidt ikke forholdets beskaffenhed måtte udelukke sådan anvendelse.

Stk. 2. Regeringen bemyndiges til ved kongelig anordning at sætte loven i kraft på Færøerne med de lempelser, som ifølge disse øers særegne forhold måtte findes hensigtsmæssige.

Lov nr. 412 af 18. december 1963 om ændringer i skifte-loven træder i kraft den 1. april 1964, jfr. lovens § 2.

Ifølge § 3 er tidspunktet for arveladerens død bestemmende for om de nye regler i § 47 og §§ 57-63 eller hidtil gældende ret skal anvendes. De nye regler finder dog også anvendelse på skifte af uskiftet bo, såfremt den længstlevende ægtefælle dør efter lovens ikrafttræden, eller skifte i den længstlevendes levende live begæres efter dette tidspunkt.

Tidspunktet for afsigelse af dom i første instans til separation, skilsmisse eller ægteskabets omstødelse eller skifterettens kendelse om bosondring er bestemmende for, om de nye regler i §§ 64-70 b eller hidtil gældende ret skal anvendes. Gives separation eller skilsmisse ved bevilling, er tidspunktet for bevillingens meddelelse afgørende.

Færøerne

Anordning nr. 30 af 14. januar 1876, jfr. bemærkningerne til § 1.

Lov nr. 58 af 18. marts 1925 om en ændret affattelse af skiftelovens kapitler 5 og 6 indeholder ingen undtagelsesbestemmelse for Færøerne og gælder derfor også for Færøerne.

Loven af 1963 gælder derimod efter sin § 5 ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger. Sådant anordning er endnu (^{31/12} 1963) ikke udstedt.

De særlige færøske bestemmelser om arv og skifte og en fuldstændig fortegnelse over disse bestemmelser findes i Færøsk Lovsamling 1687-1953 med tillæg 1953-1959.

Grønland

Skifteloven gælder ikke for Grønland, se bemærkningerne til § 1.

SKIFTELOVEN

1. AFSNIT

Om dødsfaldets anmeldelse og om de almindelige betingelser for skifterettens overtagelse af dødsboers behandling.

KAPITEL 1

§ 1.

Når nogen afgår ved døden, skal derom uopholdelig gøres anmeldelse til stedets skifteret, som på forlangende og uden betaling meddeler attest om anmeldelsen. Ligets begravelse må ikke finde sted, forinden sådan attest er forevist.

Stk. 2. Anmeldelsespligten påhviler den afdødes ægtefælle, hvor sådan gives og er nærværende; i andet fald de tilstedeværende myndige arvinger og, hvor sådanne ikke findes, den, hos hvem den afdøde har været til huse, eller de myndige medlemmer af samme husstand.

§ 2.

Forsømmelse af den i foregående paragraf foreskrevne anmeldelse belægges under en offentlig politisag med en bøde til statskassen af 20-200 kroner. Samme straf pålægges den præst, som foretager jordpåkastelse eller anden begravelsesceremoni, uden forud at have ladet sig forevise skifterettens attest.

§ 3.

Ved anmeldelsen, som kan ske enten skriftlig eller mundtlig, bør det såvidt muligt opgives, hvor den afdøde havde bolig eller opholdssted, hvem arvingerne er, samt hvor efterladenskaberne forefindes.

Stk. 2. Det påhviler såvel anmelderen som andre, hos hvem en afdøds efterladenskaber beror med tilbørlig omhu at bevare disse, indtil skifterettens nærmere bestemmelse kan erholdes.

§ 4.

Adgang til at forlange offentligt skifte har enhver arving, om også de øvrige arvinger er enige i at ville dele boet selv. Derimod kan legatarer ikke forlange boet taget under offentlig skiftebehandling, og ej heller kreditorer, undtagen i de tilfælde, hvor sådant hjemles ved reglerne om konkurs.

§ 5.

Uden hensyn til arvingernes forlangende bliver dødsboer, med den af § 10 flydende indskrænkning, at tage under behandling af skifteretten:

- a) når ved skiftets begyndelse nogen af arvingerne på grund af alder er umyndig;
- b) når nogen af arvingerne ved skiftets begyndelse er umyndiggjort, med mindre den umyndiggjorte har i sædvanligt formuefællesskab med ham samlevende ægtefælle i live, i hvilket tilfælde værgen i forbindelse med denne kan tiltræde boet på den umyndiggjortes vegne;
- c) når ved skiftets begyndelse nogen af arvingerne er fraværende udenfor riget, eller hans opholdssted ikke vides, og han heller ikke har befuldmægtiget en anden til i boet at varetage sit tarv; vides det ikke, om en eventuelt arveberettiget person, hvis opholdssted ikke kendes, har overlevet arveladeren, kan boet dog overtages til privat skifte, når der er forløbet en tid af 5 år, siden der sidst havdes efterretning om ham, eller når de i forordningen af 11. september 1839 §§ 14 og 15 omhandlede betingelser, under hvilke en bortbleven persons arvinger ville kunne procedere til at erholde nytten og brugen af dennes formue, er tilstede med hensyn til ham.

§ 6.

Skifteretten har fremdeles, uden hensyn til arvingernes forlangende, at behandle sådanne dødsboer, som ved gyldig viljesbestemmelse af den afdøde er henviste til offentlig skiftebehandling. Selv om en arvelader efterlader sig livsarvinger, skal det være ham tilladt ved testamente at anordne offentligt skifte eller at indsætte testamenteksekutorer uden dømmende myndighed. Sådant bestemmelse kan med virkning for hele fællesboet træffes af den længstlevende ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo.

§ 7.

Har arvingerne overtaget boet til privat skifte og deling, indtræder offentligt skifte ikke, fordi forholdene senere under boets behandling forandrer sig derhen, at offentligt skifte måtte være indtrådt, hvis de havde været således ved dødsfaldet.

§ 8.

I tilfælde af uenighed imellem arvinger, som har begyndt privat skifte, er enhver enkelt af dem berettiget til at fordrø boet opgjort og delt ved skifteretten i overensstemmelse med reglerne for behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås.

§ 9.

Er offentligt skifte begyndt, men grunden til sådan behandling bortfalder, forinden boet sluttet, kan arvingerne fordr sig boet udleveret til privat skifte og deling, når de alle er enige herom, dog kun med de anmeldte kreditorers samtykke, hvis de ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de vil blive fyldestgjorte til forfaldstid, og, forsåvidt kreditorerne er blevet indkaldte, først efter udløbet af den dem satte frist.

Stk. 2. Under samme betingelser kan den længstlevende ægtefælle, for så vidt forudsætningerne for at hensidde i uskiftet bo er tilstede, fordr sig boet udleveret til fri rådighed.

§ 10.

Når det ifølge de ved dødsanmeldelsen foreliggende omstændigheder må antages, at der i et dødsbo ikke findes midler til at dække andre udgifter end begravelsesudgifterne, kan skifteretten straks udlægge, hvad der findes i boet, til den, som har bekostet eller vil bekoste begravelsen.

Stk. 2. Skønner skifteretten ifølge de ved dødsanmeldelsen foreliggende oplysninger, at boets formue er mindre end 400 kroner, og at gælden ikke overstiger dette beløb, finder der, når der er én eller flere myndige arvinger, og disse såvel som værgerne på de umyndige arvingers vegne straks erklærer at ville vedgå arv og gæld, ikke offentlig skiftebehandling sted, selv om dette ellers ifølge reglerne i § 5 ville være nødvendigt. Bestemmelserne i §§ 77-80 finder ikke anvendelse i sådanne boer.

§ 11.

Om fremgangsmåden, som arvinger, der ønsker at benytte deres ret til at skifte og dele selv, har at bruge, og om beviserne, som de i så henseende har at forskaffe, gælder iøvrigt de nedenfor i kap. 7 givne forskrifter.

2. AFSNIT

Om offentligt skifte.

KAPITEL 2

*Om den offentlige skiftebehandlings begyndelse
og om de første foranstaltninger ved den*

§ 12.

Er betingelserne for offentlig skiftebehandling tilstede skal der, for så vidt denne lov ikke bestemmer anderledes, snarest mulig efter, at døds-

anmeldelsen er sket, eller efter at skifteretten på anden måde er kommen til kundskab om dødsfaldet, afholdes en begyndelsesforretning, under hvilken skifteretten ved forsegling eller på anden hensigtssvarende måde har at tage under sin varetægt, hvad der findes i boet, ligesom den har at drage omsorg for, at de boet tilhørende genstande, som findes i andre retskredse, tages under forsegling eller under varetægt af stedets skifteret. Forefundne på ihændehavere lydende værdipapirer skal skifteretten snarest mulig foranstalte noterede på navn, for så vidt sådan notering kan finde sted. Erfares det, at den afdøde har haft noget udestående hos andre, bør med hensyn dertil træffes fornøden foranstaltning. Ting, som skønnes at tilhøre andre, og som disse kan forlange straks udleverede, bliver ikke at inddrage under behandlingen.

§ 13.

Den i foregående paragraf omhandlede begyndelsesforretning kan dog opsættes til straks efter begravelsen, for så vidt skifteretten ikke i de foreliggende omstændigheder finder betænkelighed derved.

Stk. 2. Når betingelserne for, at den længstlevende ægtefælle kan hensidde i uskiftet bo, eller for, at arvingerne kan tiltræde boet uden det offentliges mellemkomst, vel ikke straks ved anmeldelsen er tilstede, men det dog kan forudses, at de inden kort tid vil kunne opfyldes, kan skifteretten give en kort udsættelse med forretningen, for så vidt boets ejendele skønnes ikke at være udsatte for at forvanskes eller forkomme.

Stk. 3. Det har sit forblivende ved bestemmelserne i forordningen om kasse- og regnskabsvæsenet i almindelighed af 8. juli 1840 §§ 52 og 53.

§ 14.

Skifteretten har snarest mulig efter boets overtagelse at anstille undersøgelse om arvingerne og legatarerne, samt at give dem særskilt underretning om dødsfaldet, for så vidt dette behøves. Sådan underretning meddeles på den måde, skifteretten i hvert enkelt tilfælde anser for hensigtsmæssig, og det er den navnlig tilladt at benytte meddelelse ved anbefalet brev. Hvis der iblandt foranførte i boet interesserede personer findes umyndige, har skifteretten at gøre de fornødne skridt, for at værger snarest mulig kan blive beskikkede for dem, for så vidt dette ikke tidligere er sket. For fraværende arvinger, hvis opholdssted ikke kendes, eller som er så langt borte, at boets videre behandling ikke findes at burde udsættes, indtil deres bestemmelse kan indhentes, bliver der ligeledes, for så vidt ingen fuldmægtig giver møde for dem, efter skifterettens foranstaltning i overensstemmelse med reglerne i forordningen af 11. september 1839 § 6, jfr. § 7, at beskikke værger, der i enhver henseende har samme ret og pligt og er samme kontrol underkastede som værger for umyndige.

§ 15.

Enten i forbindelse med begyndelsesforretningen eller snarest mulig derefter skal skifteretten foretage registrering af boet og i forbindelse dermed lade iværksætte vurdering af det, ved hvilken lejlighed også boets indgæld og udgæld optegnes, for så vidt om samme på den tid haves kundskab, og det ikke skønnes hensigtsmæssigere at udsætte dette, indtil gennemsyn af boets regnskabsbøger og papirer har fundet sted, hvilket så snart som muligt bør iværksættes af skifteretten, således at der gives arvingerne lejlighed til at være tilstede.

§ 16.

Begyndelses- og registreringsforretninger udføres af skifteretten i for- ening med to vidner, hvilke under eds tilbud har at vurdere boets ejen- dele, for så vidt der ikke hertil udfordres særlige kundskaber, i hvilket tilfælde kyndige vurderingsmænd bliver at udmelde af skifteretten. Dersom det senere under skiftet forlanges, lader skifteretten vidnerne bekræfte den stedfundne vurdering med ed, som modtages i en skifte- samling. På steder, hvor omstændighederne gør det tilrådeligt, kan efter justitsministeriets nærmere bestemmelse et fast ansat retsbud i stedet for de tvende vidner benyttes til at foretage vurdering af indbo af min- dre betydning, ligesom med justitsministeriets billigelse faste edsvorne vurderingsmænd og vurderingskoner for retskredsen kan ansættes af skifteretten til at foretage alle vurderinger af løsøre. På landet kan skifteretten lade begyndelses- og registreringsforretninger i boer efter gårdmænd, der kun er brugere, samt husmænd og andre, der er stillede lige med dem, såsom håndværkere og mindre handlende, udføre af sognefogeden med to tilkaldte vidner. Disse forretninger indføres i en særskilt af amtet autoriseret protokol.

Stk. 2. Ved de i denne paragraf omhandlede forretninger bliver, så vidt det kan ske uden ophold, arvinger og legatarer at tilkalde. Skifteretten har enten ved registreringsforretningens slutning eller, navnlig for så vidt forretningen er udført af sognefogeden, i en særskilt skiftesamling, der afholdes snarest mulig derefter, efter forhandling med dem at tage be- slutning om sådanne foranstaltninger i boet, som ikke tåler opsættelse, og at opfordre dem til at erklære, om de vil overtage ansvaret for den afdødes gæld eller ikke. Til at afgive denne erklæring kan der tilstås dem en kort betænkningstid. Er der umyndige eller fraværende arvin- ger, for hvilke værger er beskikkede ifølge § 14, afgives erklæringen på deres vegne af disse; dog kan skifteretten, uagtet værgerne erklærer at ville vedgå arv og gæld, modsætte sig dette, når den antager, at der vil blive påført den umyndige eller den fraværende arving tab ved at over- tage gældsansvaret.

§ 17.

Når der fra de arvinger, som har været tilstede ved den i forrige paragraf omhandlede forretning, erholdes erklæring om, at de vil overtage gældsansvaret, eller de i alt fald ikke afgiver en modsat erklæring, men der er fraværende arvinger, fra hvilke ingen erklæring haves, har skifteretten uden ophold at indkalde samtlige arvinger og legatarer til en skiftesamling.

Stk. 2. De arvinger og legatarer, hvis bopæl eller opholdssted inden riget er skifteretten bekendt, skal have særskilt underretning, der kan gives ved anbefalet brev; dersom ikke alle arvingerne eller legatarerne kendes, eller nogen af dem ikke har bekendt bopæl eller opholdssted inden riget, foregår indvarslingen for deres vedkommende ved en offentlig indkaldelse, der indrykkes to gange i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser.

Stk. 3. Skifteretten bestemmer varslet efter et skøn over, hvad der i hvert enkelt tilfælde er nødvendigt; dog bør det i reglen ikke være kortere end 1 og ikke længere end 6 uger.

§ 18.

I den i foregående paragraf omhandlede skiftesamling skal skifteretten give arvingerne og legatarerne underretning om boets formuetilstand, så vidt oplysning herom haves, hvorefter arvingerne opfordres til at erklære, om de vil overtage ansvaret for den afdødes gæld eller ikke.

Stk. 2. Når der ikke, enten ved den i § 16 omhandlede sammenkomst med arvingerne eller ved den i overensstemmelse med § 17 berammede skiftesamling, fra alle arvingerne fås erklæring om at ville vedgå gæld, og når der heller ikke forlanges konkursbehandling i henhold til konkurslovens § 145, behandles boet i overensstemmelse med reglerne i det følgende kapitel med den virkning, at ethvert gældsansvar udover, hvad boets midler er i stand til at dække, undgås.

KAPITEL 3

Om behandlingen af dødsbo, når arvingerne ikke påtager sig ansvaret for gælden, og ej heller nogen kreditor forlanger boets behandling efter konkursloven ifølge dennes § 145.

Første underafdeling

Om behandlingsmåden i almindelighed.

§ 19.

Når arv og gæld ikke vedgås, er kreditorerne stemmeberettigede i boets anliggender så længe, indtil de er fyldestgjorte, eller behørig fyldest-

gørelse sikres dem. Fra dette tidspunkt af bliver derimod arvingerne at anse som dem, der har rådighed over boet. Rejses der tvivl om, hvorvidt nogen, der som fordringshaver møder i en skiftesamling, forinden fordringerne er prøvede, bør erkendes som sådan, har skifteretten ved at benytte de oplysninger, som på forhånd kan haves, at afgøre, hvorvidt den mødende kan stedes til stemme. Denne afgørelse er uden indflydelse på den senere prøvelse af hans fordring.

§ 20.

Vedgås arv og gæld ikke, skal indkaldelse, indeholdende udtrykkelig tilkendegivelse herom, straks udstedes til kreditorerne, jfr. dog § 43.

Stk. 2. Skifterettens pligt at meddele visse fordringshavere eller andre særlig underretning om skiftet vedbliver fremdeles ligesom hidtil.

§ 21.

Indkaldelsen til kreditorerne bør tillige indeholde opfordring til arvinger og legatarer, for så vidt disse ikke allerede kendes og deres opholdssted vides, om at melde sig inden samme frist; dog kan indkaldelsen i forhold til dem ikke medføre nogen pligt til at melde sig under deres rettigheders fortabelse. Den træder i alle henseender i stedet for den nu foreskrevne indkaldelse af arvinger med år og dags varsel, og hvor den lovmedholdelig kan undlades (jfr. § 43), er skifteretten ikke pligtig at vente nogen vis tid med boets opgørelse og slutning.

§ 22.

Indkaldelsen sker ved en 3 gange i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser indrykket bekendtgørelse med 3 måneders varsel, når den afdøde skønnes ikke at have stået i gældsforpligtelser eller at have arvinger på noget sted udenfor Europa eller på Island eller Færøerne, og i andet fald med 6 måneders varsel, i begge tilfælde regnet fra den sidste bekendtgørelse. Når skifteretten finder det rigtigt, kan indkaldelsen tillige bekendtgøres på anden hensigtsmæssig måde.

Stk. 2. Viser det sig, at den afdøde har haft kreditorer udenfor Europa eller på Island eller Færøerne, bliver der dog ikke at udstøde ny indkaldelse, men sådanne kreditorer kan fordrere deres krav tagne i betragtning, for så vidt de anmelder dem inden forløbet af det længere varsel, som burde være givet ved indkaldelsen. Sker slig anmeldelse, forinden endelig opgørelse er affattet, kan skifteretten, når den erkender, at den udstedte indkaldelse har givet for kort varsel, om fornødent, genoptage de allerede afsluttede dele af skiftebehandlingen. Dersom anmeldelsen først sker, efter at boet er sluttet, må den stedfundne skiftebehandling påankes til omgørelse, hvorefter der da under den fornyede behandling bliver at tage behørigt hensyn til de inden forløbet af 6

måneder fra den sidste bekendtgørelse af indkaldelsen lovlig anmeldte fordringer.

Stk. 3. Det har sit forblivende ved den gældende rets regler om den pligt, som indkaldelsen pålægger kreditorerne til at melde sig under deres fordringers fortabelse, samt om måden, hvorpå indkaldelsens virkning afbrydes.

§ 23.

Skiftesamlinger afholdes i boet efterhånden, som det findes fornødent. De tillyses ved en bekendtgørelse fra skifteretten i de for skiftetekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser – efter omstændighederne tillige i andre aviser – for så vidt skifteretten ikke foretrækker at give dem, der skal tilkaldes, særlig personlig underretning, hvilken kan meddeles på den måde, som skifteretten i hvert enkelt tilfælde finder hensigtsmæssig; det er tilladt at benytte anbefalet brev. Varslet, tiden og stedet bestemmes af skifteretten.

§ 24.

Med det under forhandling værende anliggende og boets videre behandling i henhold hertil forholdes i reglen på den måde, som de mødende stemmeberettigede (§ 19) forenes om, dog at skifteretten kan nægte sin godkendelse af en værges erklæring, når den skønner, at den tagne beslutning vil skade myndlingens tarv. Sålænge den for fordringernes anmeldelse bestemte frist ikke er udløbet, bør skifteretten dog ikke tage beslutninger til følge, som strider mod endnu ikke anmeldte kreditors interesse. Det følger iøvrigt af sig selv, at skifteretten ikke bør godkende beslutninger, hvorved de stemmende gør indgreb i nogens ret.

Stk. 2. I tilfælde af meningsulighed mellem de mødende tilfalder det skifteretten at tage beslutninger om de omhandlede punkter. Retten har herved at tage det størst mulige hensyn til de fremsatte meninger, men den er dog ikke bunden ved dem, hvorimod den, for så vidt ikke anderledes bestemmes i denne lov, har at handle efter sit eget skøn om, hvad der bedst tjener samtliges og især de fraværendes og umyndiges tarv.

§ 25.

Udebliver nogen fra en skiftesamling, til hvilken han lovlig er kaldet, er han afskåren fra at gøre nogen indvending imod hensigtsmæssigheden af de angående boets bestyrelse i samme tagne bestemmelser. Derimod kan den udeblivende selvfølgelig ikke anses for at have givet afkald på nogen rettighed eller fordring.

§ 26.

Møder på skiftesamlingen ingen stemmeberettiget, har skifteretten at tage beslutning angående det pågældende anliggende efter eget bedste skønnende om, hvad der er hensigtsmæssigt. Dog kan skifteretten, når

omstændighederne taler herfor, indkalde en ny skiftesamling, forinden endelig beslutning tages.

§ 27.

Salg af boets ejendele bør i almindelighed ske ved offentlig auktion, der da foretages på den for tvungen auktion foreskrevne måde og har de til samme knyttede virkninger. Dog kan salg underhånden finde sted, når flertallet af de mødende stemmeberettigede med skifterettens billigelse og under iagttagelse af reglerne i § 24, første stykke, jfr. § 25, deri er enige, eller når skifteretten med hensyn til genstande, som er udsatte for fordærvelse eller tab i værdi ved at henligge, bestemmer det.

§ 28.

Statsobligationer, kreditforeningsobligationer, bankaktier, jernbaneaktier og deslige offentlige værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, bliver at sælge til dagens kurs, i fornødent fald ved en vekslemægler, medmindre kreditorer eller arvinger vil modtage dem i udlæg efter kursværdien.

Stk. 2. Har boet iøvrigt udestående fordringer, der ikke er af den beskaffenhed, at de kan gives kreditorer eller arvinger i udlæg efter deres fulde pålydende, og det formedelst fordringernes usikkerhed, det ophold, boet ville lide ved deres inddrivelse, eller af andre grunde anses for utilrådeligt at bekoste søgsmål i anledning af samme, bør de bortselges ved offentlig auktion, for så vidt boets vedkommende ikke vil lade sig dem udlægge pro rata eller enes om en værdi, for hvilken en eller flere af dem vil overtage fordringerne.

§ 29.

Afhændelse af boets ejendele foretages ved skifterettens foranstaltning, såsnart dette efter omstændighederne er hensigtsmæssigt, og navnlig er kreditorerne, så længe deres fyldestgørelse ikke er sikret, berettigede til at forlange, at der skrives hertil snarest mulig og i reglen uden at afvente indkaldelsesfristens udløb. Er kreditorernes fyldestgørelse sikret, bliver det ved arvingernes stemmegivning eller skifterettens bestemmelse i henhold til grundsætningerne i § 51, jfr. §§ 47, 49, 60 og 63, at afgøre, når og hvorvidt der skal skrives til afhændelse.

§ 30.

Skifteretten har at udføre samtlige til boets behandling hørende forretninger; dog kan den forlange, at en inkassator skal antages. Denne vælges af boets vedkommende med stemmeflerhed i en tilvarslet skiftesamling, men skifteretten har at påse, at den antagne stiller betryggende sikkerhed.

§ 31.

Inkassator har at affatte forslag til auktionskonditioner for boets løsøre og forelægge disse for skifteretten; ved de løsøreauktioner, som holdes over boets ejendele, bliver han som selvskyldner ansvarlig for, at beløbene af de af ham antagne bud bliver indbetalte til skifteretten inden 4 uger efter den i auktionskonditionerne givne betalingsfrists udløb. Det kan også af skifteretten overdrages inkassator at indkræve boets udestående fordringer, hvilke dog, så snart de indgår, bliver at indbetale til skifteretten.

Stk. 2. Inkassators vederlag for hans ovennævnte forretninger bestemmes ved overenskomst eller, i fald en sådan ikke er afsluttet, ved skifterettens beslutning.

§ 32.

I København, såvel som uden for København, når et mindst halvdelen af de mødende stemmeberettigedes krav repræsenterende flertal derom er enigt, kan der antages en kurator for boet, for så vidt skifteretten dertil finder føje ifølge boets størrelse og beskaffenhed. Den, for hvem et flertal af den anførte beskaffenhed i en skiftesamling erklærer sig, bør i reglen vælges, med mindre skifteretten finder særlige grunde til at nægte valgets godkendelse, i hvilket tilfælde den efter eget skøn vælger kurator. Denne har som medhjælper under den hele skiftebestyrelse at bistå skifteretten med korrespondance m. m., hvorhos han, dersom der ikke er antaget en særskilt inkassator, tillige har at overtage dennes forretninger. Ingen, som står i tjenesteforhold til eller er ansat i skifteretten, kan vælges til kurator eller uden alle vedkommendes samtykke antages til for betaling at indkræve boets udestående fordringer eller at udføre de i § 33 nævnte forretninger.

§ 33.

Forinden der er givet boets vedkommende lejlighed til at vælge en kurator, såvel som når vedkommende ikke vil beslutte antagelsen af en kurator, er skifteretten berettiget til under administrationen af boet at benytte sådan anden hjælp, som måtte behøves til udførelsen af enkelte boet vedkommende forretninger, der ikke efter de hidtil gældende regler påligger den, såsom sagførelse, bestyrelse og tilsyn med boets faste ejendomme, begyndte forretningers tilendebringelse, gennemsyn af boets bøger og papirer o. s. v.

Stk. 2. Det vederlag, som tilkommer kurator eller andre, der antages til at udføre noget for boet, bestemmes i tilfælde af uenighed af skifteretten.

Anden underafdeling

Om den offentlige skiftebehandlings indflydelse
på fordringshavernes stilling,
når gældsansvar ikke overtages af arvingerne.

§ 34.

Fra den tid, et dødsbo er overtaget til offentlig skiftebehandling, skal alle fordringer på den afdøde eller med hensyn til hans efterladenskab fremsættes for skifteretten.

Stk. 2. Dog gælder det anførte ikke, når sag imod den afdøde var begyndt derved, at stævning lovligen var ham forkyndt, thi i så fald er boet pligtigt at tåle dens fortsættelse og pådømmelse ved den ret, ved hvilken den lovligen er anlagt.

§ 35.

Ved et dødsbos overgang til offentlig skiftebehandling taber arrest, som måtte være gjort i de til det hørende genstande, sin virkning, ligesom også al adgang bortfalder til, i anledning af fordringer på den afdøde eller med hensyn til efterladenskaberne, at lade afholde arrest eller til at søge fyldestgørelse igennem eksekution og tvangsauktion.

Stk. 2. Dog fortæbes ikke retten til ifølge udlæg, opnået før dødsfaldet, at søge fyldestgørelse i det udlagte, ligesom også den, der førend dødsfaldet har fået afsætning, bevarer sin ret til i sin tid at få udlæg og derefter søge fyldestgørelse i det afsatte. Det er en selvfølge, at heller ikke de, der kan afhænde de dem til sikkerhed tjenende genstande uden foregående retsforfølgning, såsom håndpanthavere eller statskassen som panthaver for krediterede toldafgifter i de en oplagshaver betroede oplagsvarer, jfr. forordningen af 1. februar 1797 § 75, er udelukkede herfra.

§ 36.

Ved skifterettens beslutninger og kendelser bestemmes, hvad der med hensyn til boets behandling og udlodning bliver at iagttage og derunder, med de i § 34 gjorte undtagelser, hvorvidt de mod samme fremsatte påstande skal antages eller ikke. Derimod har skifteretten ikke ret til at tilpligte nogen at indbetale noget i boet eller at udføre noget for det eller til iøvrigt at påkende boets fordringer på andre. Dog kan skifteretten, hvor nogen har anmeldt fordring i boet, påkende dettes modfordringer, for så vidt de kan komme til afdrag i dets gæld, ligesom den, når nogen påstår udlevering eller overdragelse af genstande, der findes i boet, kan gøre sådan udlevering eller overdragelse afhængig af, at vedkommende opfylder sine forpligtelser i den anledning mod boet. Også kan skifteretten, når noget er udbetalt af boet mod skadesløs kvit-

tering, afgøre, om dette i det hele eller for en del på grund af senere oplysninger eller omstændigheder bør tilbagebetales.

§ 37.

Enhver, som har noget at fordrø eller påstå i et dødsbo, bør anmelden dette enten i en skiftesamling eller i skrivelse til skifteretten, som på forlangende meddeler tilståelse for anmeldelsen og har at gøre fornøden tilførsel herom i skifteprotokollen eller anden hertil bestemt bog.

Stk. 2. Ved anmeldelsen erhverves alle de rettigheder med hensyn til renter, afbrydelse af hævd eller forældelse og desl., som ellers flyder af påklage for eller indkaldelse til forligskommissionen eller påtale til tinge.

§ 38.

Når den ved indkaldelsen til kreditorerne givne frist er udløben, har skifteretten inden en måned derefter at forfatte en liste over de anmeldte fordringer, om fornødent med angivelse af deres indbyrdes orden, og derpå at forelægge denne bilagt med anmeldelserne i en behørig tillyst skiftesamling. I denne samling gennemgås listen tilligemed de bemærkninger, som boets kurator, hvor en sådan er antagen, eller skifteretten har fundet anledning til at knytte til samme eller da fremsætte, og boets vedkommende opfordres til at erklære sig over fordringerne. Såfremt de vil gøre indsigelse mod nogen fordring eller den en sådan anviste plads i ordenen, skal de være pligtige at fremkomme med disse under samlingen eller senest inden 4 uger efter samme og dernæst uden ophold forfølge dem videre. De fordringer, mod hvilke ingen indsigelse er fremsat inden den foranførte tidsfrist, betragtes som anerkendte. I den nævnte samling bør derhos såvidt muligt fremlægges en oversigt over boets status.

§ 39.

Når nogen anmeldt fordring modsiges, bliver det, efter forgæves forsøgt forligsmægling af skifteretten, ved dennes kendelse i overensstemmelse med de hidtil gældende rettergangsregler at afgøre, om og for hvilket beløb fordringen skal komme boet til udgift. På samme måde afgøres tvistigheder om fortrinsret og alle andre tvistigheder om, hvorledes boet skal udloddes. Skifteretten drager omsorg for, at boets tarv i slige tilfælde varetages enten ved kurator eller om fornødent, ved en antagen sagfører.

§ 40.

De afsagte kendelser kan ikke, medmindre de pågældende parter frafalder påanke, eller vedkommende kendelse ifølge sin genstand er upåankelig, lægges til grund for boets videre behandling, førend påankefristen er udløben, uden at påanke er iværksat, jfr. § 88.

Stk. 2. Skulle kendelsen blive forandret eller annulleret ifølge en senere iværksat påanke, tages behørigt hensyn hertil ved boets videre behandling og i fornødent fald ved omgørelse af det foretagne, hvor skiftet ikke endnu er sluttet, men efter den tid må enhver forandring søges iværksat ved påanke af udlodningen.

Stk. 3. Lignende regler gælder om de i anledning af påanken afsagte overretsdomme.

§ 41.

Vil en eller flere af boets vedkommende påanke en i en tvist, hvori de ikke er boets modparter, afsagt skifte kendelse eller dom, ved hvilken boet vil lade det bero, da har de hertil adgang, for så vidt der ikke mellem boet og vedkommende er sluttet overenskomst om tvistens genstand, og sagens påanke ikke udsætter boet for tab af rettigheder, som ved kendelsen eller dommen måtte være det tilkendt.

§ 42.

Boets vedkommende, som ved påanke i henhold til foregående paragraf har forøget boets masse, er berettigede til at forlange de herpå anvendte bekostninger erstattede af boet, for så vidt de ikke overstiger den forøgelse, som boet derved vinder. Er boet sluttet, når den endelige dom falder, tilfalder det ved påanken vundne den eller dem, som har iværksat den, indtil deres bekostninger er dækkede; med overskuddet forholdes der efter de i tredje underafdeling givne regler.

Tredie underafdeling

Om dødsboets slutning og opgørelse.

§ 43.

Viser det sig, at der i et dødsbo ikke findes midler til at dække andre udgifter end begravelsesudgifterne, kan skifteretten straks slutte et sådant bo ved at udbetale eller udlægge til den, som har bekostet begravelsen, hvad der findes i boet. Er det overskydende ikke mere, end at det skønnes at ville medgå til dækning af privilegerede fordringer, kan skifteretten udlægge boets beholdning til disse efter deres orden og beskaffenhed og dermed slutte behandlingen.

§ 44.

Så snart som de i § 38 omhandlede 4 uger efter listens fremlæggelse er gæde, har skifteretten at iværksætte udlodninger til kreditorerne i overensstemmelse med reglerne i konkurslovens 14. kapitel.

Stk. 2. Ligeledes bliver forskrifterne i bemeldte lovs 1., 3. og 5. kapitel at anvende i de her omhandlede boer med den lempelse, der følger af forholdets natur.

§ 45.

Befindes der at være overskud at arve, efter at kreditorerne er fyldestgjorte, har skifteretten at skride til udlodning af boet til arvinger og legatarer, såsnart iøvrigt boets formue er samlet og indkommet.

§ 46.

Et dødsbo behøver ikke at henstå udluttet på grund af forpligtelser, der er afhængige af betingelser, om hvis indtrædelse der først længere hen i tiden kan fås vished, hvorimod der, når boet iøvrigt er færdigt til udlodning, afsættes det fornødne til sådanne fordringer. Det, som senere måtte vise sig at være uforment til fordringens fyldestgørelse, udlægges da ved en efterlodning til vedkommende.

Stk. 2. Heller ikke skal det være til hinder for et dødsbos slutning, at den afdøde har arv henstående i uskiftet bo eller anden sådan i henseende til størrelsen uberegnelig fordring, som må henstå i ubestemt tid, hvorimod en senere genoptagelse af skiftet også for så vidt forbeholdes.

§ 47.

Tidligere affattelse:

Enhver enkelt arving er berettiget til for sin arvelod at fordre udlæg efter vurdering, dog ikke i faste ejendomme; værgens påstand herom på en umyndigs vegne godkendes af skifteretten, når sådant skønnes at være til den umyndiges gavn. Forlange flere arvinger udlæg i den samme ting, bliver det ved lodtrækning at afgøre, hvem der skal have fortrinnet. Den længstlevende ægtefælle er berettiget til at forlange udlæg efter vurdering også i faste ejendomme for sin boslod og arvelod i fornødent fald mod at udbetale arvingerne det beløb, hvormed den faste ejendoms vurderingssum efter fradrag af de på ejendommen hvilende og af den længstlevende overtagne behæftelser over-

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963:

Enhver arving er berettiget til for sin arvelod at fordre udlæg efter vurdering, dog ikke i fast ejendom; værgens påstand herom på en umyndigs vegne godkendes af skifteretten, når det skønnes at være til den umyndiges gavn. Forlanger flere arvinger udlæg i den samme ting, bliver det ved lodtrækning at afgøre, hvem der skal have fortrinnet. Ting, der har særlig erindringsværdi for familien, skal den arving, fra hvis slægt eller slægtsgren tingen stammer, dog være fortrinsberettiget til at få udlagt. Om den efterlevende ægtefælles rettigheder på skifte henvises til § 61 a, 1. punktum, samt §§ 62 a-62 e og § 63.

stiger den længstlevendes boslod og arvelod. Opstår der strid mellem længstlevende ægtefælle og arvinger angående de ting, som ønskes udlagte, har den førstnævnte fortrin til at vælge.

Stk. 2. Med hensyn til den længstlevende ægtefælles ret til at beholde det hele bo eller større dele af boets ejendele ud over dens boslods og arvelods størrelse komme i forhold til arvingerne de nedenfor i § 60 jfr. § 63 givne regler til anvendelse.

§ 48.

Vil vedkommende lodtagere i boet, når udlæg efter vurdering af hele boet eller enkelte dertil hørende genstande skal finde sted, ikke erkende den under registreringen stedfundne vurdering for regel, står det enhver af dem åbent at forlange en formelig vurdering af de ting, som formenes at være urigtig ansatte. Denne vurdering iværksættes af mænd, som skifteretten efter forudgående meddelelse til alle vedkommende udmelder hertil, og bliver, såfremt det forlanges, at beedige i skifteretten.

§ 49.

For så vidt beløb, der på skifte tilfalder nogen, skal inddrages under overformynderiets bestyrelse, må der ikke uden samtykke af justitsministeriet for sådanne beløbs vedkommende gives udlæg i udenlandske pengeeffekter, som ikke kan noteres her i landet, eller som kan opsiges til udbetaling under sådanne former, at der kun med vanskelighed kan erholdes kundskab om forfaldstiden, eller hvis renter må inkasseres i udlandet.

§ 50.

Boets slutning kan foregå i en skiftesamling ved opgørelse til skifteprotokollen, og når da alle vedkommende erklærer sig tilfreds med opgørelsen, sker udtællingerne med det samme.

Stk. 2. Hvor denne fremgangsmåde efter boets beskaffenhed ikke kan benyttes bær skifteretten, såsnart boet er modent dertil, optage det til slutning og forfatte et udkast til opgørelse, hvortil den har en frist af i det højeste 6 – eller, når den består af flere medlemmer, 12 – uger fra optagelsesdagen. Udkastet bær, dersom ikke alle vedkommende erklærer, at de antager det, efter foregående offentlig bekendtgørelse, henlægges hos skifteretten til eftersyn og overvejelse i 14 dage, inden hvil-

ken frists udløb enhver heri interesseret kan henlede skifterettens opmærksomhed på mulige fejl og mangler i det. Finder skifteretten den fremsatte bemærkning grundet, berigtiger den udkastet i overensstemmelse hermed; men i modsat fald, såvel som når ingen indvending fremkommer inden fristens udløb, affattes den endelige opgørelse i overensstemmelse med udkastet, og skiftet sluttet, således at forandring deri kun kan ske ved påanke.

Stk. 3. Udtællinger i henhold til opgørelsen foregår først, når påankefristen (§ 88) er udløbet, uden at påanke af den er sket, eller alle vedkommende frafalder påanke.

KAPITEL 4

Om behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås.

§ 51.

Når arv og gæld vedgås, bliver der at forholde således med boets behandling, som de myndige arvinger og de umyndiges eller fraværendes værger er enige om at begære, dog at skifteretten kan nægte sin godkendelse af en værgeres erklæring, når den skønner, at den tagne beslutning vil skade myndlingens tarv.

Stk. 2. Er der uenighed mellem arvingerne, eller udebliver de alle, når beslutning på skiftesamling skal tages, tilfalder det skifteretten at tage fornøden bestemmelse. Retten har herved at tage det størst mulige hensyn til de fremsatte meninger, men den er ikke bunden ved dem, hvorimod den har at handle efter sit skøn om, hvad der bedst tjener samtliges og især de fraværendes og umyndiges tarv.

§ 52.

I de heromhandlede boer behøver indkaldelse til kreditorer ikke at udstedes, medmindre nogen arving forlanger det. Når ikke alle arvinger er myndige og tilstede, bør indkaldelse dog udstedes, medmindre skifteretten efter de foreliggende omstændigheder anser det for unødvendigt.

Stk. 2. Boet må ikke deles mellem arvingerne, medmindre de anmeldte kreditorer samtykker, hvis de ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de vil blive fyldestgjorte til forfaldstid, og, forsåvidt indkaldelse udstedes, først efter udløb af den ved samme givne frist.

§ 53.

Efter boets deling og skiftets slutning hæfter arvingerne en for alle og alle for en for den gæld, som har været anmeldt og krævet betalt i boet forinden dets deling, for anden gæld, forsåvidt den ikke er bortfalden som uanmeldt, hæfter arvingerne kun i det forhold, hvori de er berettede til at tage arv, medmindre de ifølge overenskomstens indhold er

en for alle og alle for en forpligtede, eller den afdøde har været regnskabspligtig for kongens penge, børnepenge, fattiges penge eller kirkepenge, og arvingerne har delt boet uden først at aflægge sådant regnskab.

§ 54.

Når arv og gæld er vedgået, kan der gøres arrest i de til boet hørende formuegenstande, ligesom der i dem kan søges fyldestgørelse ved eksekution og tvangsauktion, når et behørigt eksekutionsgrundlag er tilstede. Arrest, som forud for boets overtagelse måtte være gjort i de til det hørende formuegenstande, træder atter i kraft, som om den ikke var bleven afbrudt.

§ 55

Den, der vil gøre nogen fordring på den afdøde gældende for derefter at søge eksekution i boet, kan anlægge retssag mod arvingerne ved retten på det sted, hvor boet behandles.

Stk. 2. Arvingerne er pligtige at give møde efter stævning, forkyndt for skifteretten med varsel beregnet efter dens embedskontor, forøget med et tillæg af 14 dage; det er skifterettens pligt at meddele dem underretning om stævningen.

§ 56.

Ved de heromhandlede boer bliver der iøvrigt at forholde efter de i foregående kapitel givne regler, forsåvidt ikke denne lovs bestemmelser medfører andet.

KAPITEL 5

Tidligere affattelse:

Om behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle, og der helt eller delvis har bestået formuefællesskab mellem ægtefællerne.

§ 57.

Når skifte skal finde sted i anledning af en ægtefælles død, bliver den del af fællesboet, hvorover den afdøde hidtil rådede (hans bodel), og hans særeje, om han har haft sådant, at skifte efter de om behandling af dødsboer i almindelighed gældende regler, dog

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963:

Om behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle.

§ 57.

Såfremt skifteretten skønner, at der under hensyn til den efterlevende ægtefælles særlige rettigheder intet bliver at udlodde til arvingerne, og ægtefællen erklærer at ville overtage ansvaret for afdødes gæld, kan såvel fællesboet som afdødes særeje uden skifte-

under iagttagelse af reglerne i §§ 60, 2det stykke, 62 a og 63. Den del af fællesboet, hvorover den længstlevende har rådet, skiftes efter nedenstående regler og såfremt han tillige har haft særeje, vil også dette være at inddrage under skiftet i den udstrækning, hvori det er nødvendigt til fyldestgørelse af de i lov om ægteskabets retsvirkninger af 18. marts 1925 § 23 indeholdte regler.

§ 58.

Skifteretten skal sørge for, at der ikke sker videre indskrænkning i den længstlevendes benyttelse af hans bodel end højst nødvendigt.

Stk. 2. Kun for så vidt der er særlig grund til at befrygte, at den længstlevende, medens skiftet står på, utilbørligt vil forrykke sin bodels tilstand, kan skifteretten enten af egen drift eller ifølge opfordring af arvingerne eller disses værger træffe de fornødne foranstaltninger til at fratage den længstlevende rådigheden og overgive denne, medens skiftet varer, til en særlig beskikket værge.

Stk. 3. At sådan foranstaltning er truffet, bliver at kundgøre efter de for kundgørelse af umyndiggørelsesdekreter foreskrevne regler.

behandling udlægges til ægtefællen.

Stk. 2. I øvrigt bliver afdødes bodel og særeje at skifte efter lovens almindelige regler med de afvigelser, der følger af reglerne i § 61 a, §§ 62 a-62 e og § 63, medens den efterlevende ægtefælles bodel skiftes efter nedenstående regler. Hans særeje kan inddrages under skiftet i den udstrækning, det er nødvendigt til fyldestgørelse af de krav, der omhandles i § 23 i lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger og i arvelovens § 21.

Stk. 3. Har den efterlevende ægtefælle hensiddet i uskiftet bo, behandles hele boet efter nedenstående regler.

§ 58.

Under skiftet beholder den efterlevende ægtefælle rådigheden over sin bodel. Er der særlig grund til at befrygte, at han utilbørligt vil forrykke bodelens stilling, kan skifteretten dog helt eller delvis fratage ham rådigheden over bodelen under skiftet. Rådighedsfratagelsen tinglyses efter de i lov om tinglysning nr. 111 af 31. marts 1926 § 48, stk. 1, indeholdte regler.

§ 59.

De af den længstlevende opgivne arvinger bliver af skifteretten at underrette om skiftet i overensstemmelse med reglerne i §§ 14 og 23. For fraværende arvinger eller legatarer, hvis opholdssted ikke kendes, eller som er så langt borte, at boets behandling ikke findes at burde udsættes af hensyn til dem, bliver der, for så vidt ingen fuldmægtig møder for dem, efter skifterettens foranstaltning at beskikke værger, der har at varetage deres tarv på skiftet.

§ 60.

Skiftet bør grundes på den længstlevendes egen opgørelse af indgæld og udgæld, for så vidt denne erkendes af de tilstedeværende arvinger eller disses værger, og skifteretten ikke på de umyndiges eller fraværendes vegne finder nogen særdeles anledning til at betvivle dens rigtighed. Men selv når opgørelsen ikke fra alle sider erkendes for rigtig, bør dog ingen afhændelse af ejendelene finde sted, men disses værdi alene under anvendelse af reglerne i § 48 ansættes af uvildige mænd, ligesom der med hensyn til de anmeldte fordringers rigtighed i regelen kun bliver at anstille sådan undersøgelse, som af skifteretten skønnes efter omstændighederne at være tilstrækkelig, såsom ved at adspørge kreditorerne.

Stk. 2. Den længstlevende ægtefælle er berettiget til at udtage faste ejendomme, skibe og hvilke som helst andre effekter af fællesboet uden hensyn til, om disses

§ 59.

De af den længstlevende opgivne arvinger bliver af skifteretten at underrette om skiftet i overensstemmelse med reglerne i §§ 14 og 23. For fraværende arvinger eller legatarer, hvis opholdssted ikke kendes, eller som er så langt borte, at boets behandling ikke findes at burde udsættes af hensyn til dem, bliver der, for så vidt ingen fuldmægtig møder for dem, efter skifterettens foranstaltning at beskikke værger, der har at varetage deres tarv på skiftet.

§ 60.

Skiftet bør grundes på den længstlevendes egen opgørelse af indgæld og udgæld, for så vidt denne erkendes af de tilstedeværende arvinger eller disses værger, og skifteretten ikke på de umyndiges eller fraværendes vegne finder nogen særdeles anledning til at betvivle dens rigtighed. Men selv når opgørelsen ikke fra alle sider erkendes for rigtig, bør dog ingen afhændelse af ejendelene finde sted, men disses værdi alene under anvendelse af reglerne i § 48 ansættes af uvildige mænd, ligesom der med hensyn til de anmeldte fordringers rigtighed i regelen kun bliver at anstille sådan undersøgelse, som af skifteretten skønnes efter omstændighederne at være tilstrækkelig, såsom ved at adspørge kreditorerne.

værdi overstiger hans boslod og arvelod, når han er villig til i fornødent fald at give medarvingerne udlæg med det beløb i rede penge, som deres arvelodder efter vurdering befindes at udgøre.

§ 61.

Den længstlevende er ikke pligtig at indkalde sine kreditorer, selv om der efter hans opgørelse bliver et overskud at arve.

Stk. 2. Arvingerne efter den førstafdøde bliver ikke ved at modtage arv eller vederlag herfor ansvarlige for den gæld, der påhviler den længstlevende. Om det dem således udlagte eller udbetalte af kreditorerne kan forlanges tilbagegivet, afgøres efter konkurslovens forskrifter om retshandlers afkræftelse på grund af konkurs.

§ 61.

Arvingerne efter den førstafdøde bliver ikke ved at modtage arv eller vederlag herfor ansvarlige for den gæld, der påhviler den længstlevende. Om det dem således udlagte eller udbetalte af kreditorerne kan forlanges tilbagegivet, afgøres efter konkurslovens forskrifter om retshandlers afkræftelse på grund af konkurs.

§ 61 a.

Har den efterlevende ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, kan han forlods udtage vederlag herfor af sin bodel. Under samme betingelse kan den førstafdøde ægtefælles arvinger forlods udtage vederlag af førstafdødes beholdne bodel.

§ 62.

Den omstændighed, at den længstlevende på den heromhandlede måde skifter med den førstafdødes arvinger, indskrænker ikke den længstlevendes kreditorer i at forfølge deres ret mod ham ganske på samme måde, som om ingen skiftebehandling fandt sted.

Stk. 2. Er rådigheden over den længstlevendes bodel ifølge § 58

§ 62.

Den omstændighed, at den længstlevende på den heromhandlede måde skifter med den førstafdødes arvinger, indskrænker ikke den længstlevendes kreditorer i at forfølge deres ret mod ham ganske på samme måde, som om ingen skiftebehandling fandt sted.

frataget ham, bliver der af værgeren at drage omsorg for, at de lovlige krav på boet behørig fyldestgøres, ganske i overensstemmelse med, hvad der gælder i tilfælde af umyndiggørelse.

§ 62 a.

Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle kan derhos, for så vidt fællesboet er af ringe værdi, deraf udtage fornødent bohave såvel som arbejdsredskaber og andet løssøre i det omfang, hvori han skønnes at trænge dertil for at kunne fortsætte sin næringsvej, selv om der derved tilfalder ham mere, end hans andel i fællesboet udgør.

§ 62 a.

Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har endvidere ret til forlods at udtage genstande, der er erhvervet til børnenes brug.

§ 62 b.

Er boet af ringe værdi kan den efterlevende ægtefælle udtage bohave, arbejdsredskaber og andet løssøre i det omfang, hvori det skønnes nødvendigt, for at han kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved tilfalder ham mere end hans boslod og arvelod.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har altid ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med hans boslod og arvelod og hans særeje udgør indtil 20.000 kr.

§ 62 c.

Den efterlevende ægtefælle er be-

rettiget til af fællesboet at fordré udlæg efter vurdering for sin boslod og arvelod også i fast ejendom. Ønsker ægtefællen og arvinger udlæg i samme ting, har ægtefællen fortrinnet.

Stk. 2. Overstiger værdien af de ejendele, som den efterlevende ægtefælle ønsker udlagt, hans boslod og arvelod, skal han desuagtet være berettiget til at få dem udlagt mod at udbetale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.

§ 62 d.

I afdødes særeje kan den efterlevende ægtefælle fordré udlæg efter vurdering, for så vidt angår hans arv af særejet. Udlæg kan også forlanges i fast ejendom. Ægtefællen har fortrin fremfor andre arvinger, der ønsker udlæg i samme ting.

§ 62 e.

Bestemmelserne i §§ 62 c og d finder ikke anvendelse på ting, hvorover den førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamentet i medfør af arvelovens § 66.

§ 63.

I henseende til skifte mellem en afdøds børn eller børnebørn og den længstlevende af disses forældre eller bedsteforældre samt efter den længstlevendes død mellem dennes børn eller børnebørn og den efterlevende stiftader eller stiftmoder, stiftbedstefader eller stiftbedstemoder vedbliver de hidtil gældende regler at være i kraft, således at når børnenes eller bør-

§ 63.

I det omfang, arven til afdødes umyndige livsarvinger ikke kan udredes uden afhændelse af fast ejendom eller løsøre, som er nødvendige, for at den længstlevende kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, eller uden at den længstlevende berøves andre midler, som er nødvendige herfor, kan skifteretten mod en efter forholdene passende sikkerhed give ægtefæl-

nebørnenes arv ikke kan udredes uden at sælge det af boets løse eller faste gods, som den længstlevende behøver enten til sin næringsdrift eller til dagligt uundværligt brug, kan de umyndiges arvelodder forblive henstående hos den længstlevende mod sikkerhed i hele boet ifølge tinglæst skifteekstrakt.

len henstand med udbetalingen af arven, indtil børnene bliver myndige. Nærmere regler herom fastsættes af justitsministeren.

KAPITEL 6

Tidligere affattelse:

Om skifte af fællesbo i ægtefællers levende live.

Som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963:

Om skifte ved separation og skilsmisse m. v.

§ 64.

Når et ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse, samt når ægtefæller er blevet separeret, eller der er afsagt dekret om bopælsændring, finder offentligt skifte af fællesbo sted, såfremt en af ægtefællerne begærer det.

§ 64 a.

Begæring om skifte indgives til skifteretten på det sted, hvor ægtefællerne har bopæl. Har de ikke bopæl i samme retskreds, foretages skiftet af skifteretten på det sted, hvor de sidst har haft fælles bopæl, såfremt en af dem fortsat har bopæl i retskredsen. Medmindre der af ægtefællerne træffes anden aftale, foretages skiftet iøvrigt af skifteretten i den retskreds, hvor den af ægtefællerne, mod hvem kravet om skifte er rettet, har bopæl.

Stk. 2. Dersom ingen skifteret efter reglerne i stk. 1 kan tage boet under behandling, kan justitsministeren, såfremt mindst én af ægtefællerne har tilknytning til Danmark, efter begæring bestemme, at skifte skal finde sted her i landet. Justitsministeren bestemmer i så fald tillige, hvilken skifteret der skal foretage skiftet.

§ 64.

Når skifte af fællesbo i ægtefællers levende live finder sted ved skifterettens hjælp, bliver hver ægtefælles bodel at opgøre for sig. Har en ægtefælle tillige sær-eje, bliver også dette at inddrage under skiftet i den udstrækning, hvori det er nødvendigt til fyldestgørelse af de i lov om ægteskabets retsvirkninger af 18. marts 1925 § 23 indeholdte regler.

§ 66.

Når rigtigheden af den af en ægtefælle opgivne gæld bestrides af den anden ægtefælle, har skifteretten ved kendelse at afgøre, om der er oplyst det fornødne, for at gældsposten ved opgørelsen kan tages med i betragtning.

§ 65.

Efter registrering og vurdering foretages opgørelse over hver ægtefælles bodel. Har en ægtefælle tillige sær-eje, bliver også dette at inddrage under skiftet i den udstrækning, det er nødvendigt til fyldestgørelse af de krav, der omhandles i § 23 i lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger.

Stk. 2. Grundlaget for de i stk. 1 nævnte opgørelser er de aktiver og passiver, der hører til bodelene på tidspunktet for formuefællesskabets ophør, for bosondring dog tidspunktet for bosondringsbegæringens indgivelse. Hvis rigtigheden af den af en ægtefælle opgivne gæld bestrides af den anden ægtefælle, afgør skifteretten, om gældsposten kan tages i betragtning ved opgørelsen.

Stk. 3. Ved opgørelsen af bodelene medregnes ikke de krav mellem ægtefæller, som omhandles i §§ 47 og 67 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Krav på forfaldne underholdsbidrag medregnes ikke som aktiv i den berettigede ægtefælles bodel.

§ 70 b.

Findes der gæld, for hvilken begge ægtefæller hæfter, har enhver af dem ret til at forlange, at den anden betaler den del af gælden, som endeligt skal bæres af denne, eller at der stilles ham sikkerhed for betalingen eller afsættes midler hertil.

Stk. 2. Opstår der tvist mellem ægtefæller om, hvilken del af en dem begge påhvilende gæld der endeligt skal bæres af hver af dem, afgøres tvisten ved kendelse af skifteretten.

§ 64 a.

Skifteretten har at drage omsorg for, at skiftet ikke medfører videre indskrænkning i hver ægtefælles råden over sin bodel, end den anden ægtefælles tarv nødvendig kræver. Kun når der er særlig grund til at befrygte, at en ægtefælle vil forrykke sin bodels tilstand, kan skifteretten enten af egen drift eller på den anden ægtefælles begæring træffe de fornødne foranstaltninger til på den i § 58 bestemte måde at fratage ham rådigheden over bodelen under skiftet. I tilfælde af Bosondring kan reglen bringes til anvendelse, så snart begæring herom er indgivet til skifteretten.

§ 67.

Har en ægtefælle efter bosondringsbegæringens indgivelse, separationen eller skilsmissemis disponeret over ejendele eller indkasseret fordringer, som hører til hans bodel, er han pligtig at aflægge regnskab til skifteretten for det, han således har oppebåret.

§ 65 a.

Findes der gæld, for hvilken begge ægtefæller hæfter, har enhver af dem ret til at forlange, at den anden betaler den del af gælden, som endeligt skal bæres af ham, eller at der stilles ham sikkerhed for, at gælden betales.

Stk. 2. I tilfælde af uenighed mellem ægtefæller om, hvilken del af en dem begge påhvilende gæld der endeligt skal bæres af hver af dem, afgøres spørgsmålet af skifteretten.

§ 66.

Under skiftet beholder hver af ægtefællerne rådigheden over sin bodel. Er der særlig grund til at befrygte, at en ægtefælle vil forrykke sin bodels stilling, kan skifteretten dog helt eller delvis fratage ham rådigheden over bodelen under skiftet. Rådighedsfratagelsen tinglyses efter de i lov om tinglysning nr. 111 af 31. marts 1926 § 48, stk. 1, indeholdte regler.

§ 66 a.

Har en ægtefælle efter separation eller skilsmisse, efter dom til omstødelse eller efter indgivelse af begæring om bosondring disponeret over ejendele eller indkasseret fordringer, som hører til hans bodel, skal han aflægge regnskab til skifteretten.

§ 69.

Den omstændighed, at ægtefællerne skifter med hinanden på den foranførte måde, indskrænker ikke kreditorerne i at forfølge deres ret ganske på samme måde, som om ingen skiftebehandling stod på. Er rådigheden ifølge § 64 a frataget en af ægtefællerne, bliver der af værgerne at drage omsorg for, at lovlige krav behørig fyldestgøres, ganske i overensstemmelse med, hvad der gælder i tilfælde af umyndiggørelse.

§ 70 a.

Godtgørelse, som er tilkendt en ægtefælle i medfør af § 67 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, kan, for så vidt den er forfalden, under skiftet forlanges dækket af det, som herunder tilfalder den skyldige ægtefælle udover, hvad der medgår til dækning af anden dennes påhvilende gæld.

§ 68.

Indkaldelse til kreditorer bliver kun at udstede, når den ægtefælle, der hæfter overfor dem, begærer det. En ægtefælle bliver ikke ved at modtage udlæg for sin lod i den anden ægtefælles bodel ansvarlig for dennes gæld. Om ægtefællen er pligtig at tilbagegive det modtagne til kreditorernes fyldestgørelse, afgøres efter konkurslovens regler om retshandlers afkræftelse.

§ 67.

Et skifte mellem ægtefæller indskrænker ikke kreditorernes adgang til at forfølge deres ret på samme måde, som om intet skifte fandt sted.

§ 67 a.

Har en ægtefælle et krav mod den anden ægtefælle af den i § 65, stk. 3 nævnte art, kan han under skiftet forlange det dækket af den anden ægtefælles lod i boet.

§ 68.

Udviser den i henhold til § 65 foretagne opgørelse af en ægtefælles bodel overskud, deles dette ligeligt mellem ægtefællerne, medmindre andet følger af nedenstående bestemmelser eller af ægteskabslovgivningens regler.

Stk. 2. En ægtefælle bliver ikke ved at modtage udlæg for sin lod i den anden ægtefælles bodel ansvarlig for dennes gæld. Om ægtefællen er pligtig at tilbagegive det modtagne til kreditorernes fyldestgørelse, afgøres efter konkurslovens regler om retshandlers afkræftelse.

§ 70.

Hver af ægtefællerne har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til personligt brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Det har sit forblivende ved reglen i § 66, 2det stykke, i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning.

§ 68 a.

Hver af ægtefællerne har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Genstande, der er erhvervet til børnenes brug, kan udtages forlods af den ægtefælle, der har forældremyndigheden over børnene.

§ 69.

Ved skifte i anledning af ægteskabs omstødelse udtager hver ægtefælle forlods så meget af fællesboet, som svarer til, hvad han har indbragt i boet ved ægteskabets indgåelse eller gennem senere erhvervelse ved arv eller gave, eller hvad han har overført til fællesboet fra eget særeje. Strækker den fælles formue ikke til, sker der forholdsvis afkorting.

§ 69 a.

Har en ægtefælle indbragt den væsentligste del af fællesboet på den i § 69 angivne måde, og vil en ligedeling være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring efter begæring bestemmes, at boets deling skal finde sted således, at bestemmelserne i § 69 bringes til anvendelse i det omfang, dette findes begrundet.

§ 69 b.

Har en ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bo-

del, kan han forlods udtage vederlag herfor af sin bodel.

§ 70.

Kan en ægtefælle ikke inden for den del af boet, som tilfalder ham, udtage bohave og andet løsøre, der er nødvendigt til opretholdelse af hjemmet, og har han ikke udsigt til på anden måde at kunne skaffe det fornødne, kan det efter begæring bestemmes, at en større del af boet skal tilfalde ham.

§ 65.

Boet bliver på sædvanlig måde at registrere og vurdere, og dets ejendele bliver derefter at afhænde på den i §§ 27 og 28 angivne måde, medmindre ægtefællerne begærer deres lod i boet, være sig i løsøre eller fast ejendom, udlagt efter vurdering. Enhver af ægtefællerne er berettiget til at begære sin lod i fællesboet udlagt efter vurdering i løsøre, som er nødvendigt til fortsættelse af hans næringsvej. Kan ægtefællerne ikke forenes om delingen, bliver det ved lodtrækning at afgøre, hvilke af ejendele, der skal udlægges enhver af dem, dog at den, der har indbragt en genstand i boet, er fortrinsvis berettiget til at erholde den udlagt.

§ 70 a.

Ved bodelingen er hver af ægtefællerne berettiget til at kræve boets ejendele udlagt efter vurdering.

Stk. 2. Kræver ægtefællerne udlagt samme ejendel, skal den ægtefælle, til hvis bodel den hører, have fortrinsret. Der gælder dog herfra følgende undtagelser:

- 1) Fast ejendom, der udelukkende eller hovedsagelig er beregnet til familiens bolig, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt boligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne ægtefælle af hensyn til hjemmets opretholdelse.
- 2) Fast ejendom, der har tjent til sommerbolig for familien, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt sommerboligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne.
- 3) Erhvervsvirksomhed kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt virksomheden udelukkende eller dog i det

væsentlige er blevet drevet af denne.

- 4) Arbejdsredskaber og andet erhvervsløsøre kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, dette skønnes rimeligt af hensyn til fortsættelsen af erhvervet.
- 5) Bohave og andet løsøre, der har hørt til det fælles hjem, kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, dette skønnes rimeligt af hensyn til opretholdelsen af hjemmet, eller iøvrigt fordi genstandene særligt har tjent den pågældende ægtefælles behov.

Finder udlæg ikke sted efter de i stk. 1 og 2 indeholdte regler, afhændes ejendelene på den i §§ 27 og 28 angivne måde.

§ 70 b.

Udlæg efter vurdering kan finde sted, selv om værdien af det udlagte overstiger ægtefællens lod i boet. Det overskydende beløb må betales til den anden ægtefælle. Efter skifterettens nærmere bestemmelse kan der i særlige tilfælde tilstås afdragsvis betaling af beløbet mod en af skifteretten fastsat rente og mod en sikkerhed, som efter ægtefællernes fornuftforhold skønnes passende.

3. AFSNIT

Om privat skifte.

KAPITEL 7

§ 71.

Vil arvingerne i de tilfælde, hvor dette efter det foregående er tilladt, selv overtage boet uden skifterettens mellemkomst, har de for denne at

tilkendegive deres vilje i så henseende samt forelægge den de oplysninger, som den måtte anse fornødne. Dog vil der i reglen ikke være at affordre de sig meldende arvinger efter loven bevis for deres opgivende om slægtskabsforholdene, medmindre skifteretten måtte finde grund til at betvivle rigtigheden deraf, i hvilket tilfælde retten kan forlange, at arvingerne skal fremskaffe oplysninger, der bestyrker rigtigheden af deres opgivende. Påstås det, at de i § 5 nævnte betingelser for ved skiftet at forbigå en person, der ville være arving, hvis han havde overlevet arveladeren, er tilstede, har skifteretten at prøve de i så henseende fremførte oplysninger, og derefter træffe afgørelse, samt, hvis det tillades arvingerne at behandle boet privat, at pålægge dem snarest mulig at udstede arveproklama (§ 22) med sådant varsel, som skifteretten bestemmer. Dersom arvingerne fremstiller personer, som kan give oplysning om de omstændigheder, som skal oplyses, for at det kan tillades arvingerne at skifte privat, skal skifteretten være berettiget til at afhøre disse samt, dersom det skønnes fornødent, lade dem bekræfte deres forklaring med ed.

§ 72.

Når arvingerne ikke fremkommer med begæring om selv at overtage boet eller ikke forskaffer de af skifteretten i så henseende forlangte oplysninger, eller de ikke i det i § 71, næstsidste punktum, omtalte tilfælde udsteder behørig indkaldelse til arvingerne inden den fastsatte frist, bliver boets behandling at fremme i overensstemmelse med reglerne om offentligt skifte. Finder skifteretten derimod, at der er fremkommet de efter omstændighederne fornødne oplysninger for at kunne tillade arvingerne selv at overtage boet, afholder den sig fra at påbegynde skiftebehandling. Arvinger, der senere måtte melde sig, er beføjede til at fordrø boet overtaget til offentligt skifte, men kun efter, at de har ført fuldstændigt bevis for deres arveberettigelse, hvis denne ikke anerkendes af de andre arvinger.

§ 73.

Skifteretten kan på begæring af mødende arvinger opfordre ikke mødte myndige arvinger, der har bekendt opholdssted, til at erklære, om de begærer offentligt skifte, med den virkning som ved opfordringen udtrykkelig bør betydes dem, at de, hvis ingen erklæring afgives, anses for at ville overtage boet til privat deling med de øvrige arvinger. Når pågældende i dette tilfælde undlader at indfinde sig på skiftet eller at sende fuldmægtig for sig, har skifteretten at beskikke en god mand til at varetage deres tarv ved det private skifte. Arvingen underrettes om den truffne foranstaltning. Når han møder eller lader møde, ophører den beskikkede mands hverv.

§ 74.

I det i § 71, næstsidste punktum, omtalte tilfælde må boet ikke deles, forinden indkaldelsesfristen er udløben, eller den pågældende arving har ladet møde på skiftet. Sker det desuagtet, bliver de delende arvinger overfor den forbigåede arving solidarisk ansvarlige for det tab og den skade, han derved måtte komme til at lide.

§ 75.

Når samtlige myndige arvinger såvel som de umyndiges eller fraværendes værger, efter at boet behørig er registreret og vurderet, eller efter at den længstlevendes opgørelse af dets indgæld og udgæld ifølge § 60 er befundet rigtig, fremsætter begæring om at erholde boet udleveret til videre behandling og deling, kan skifteretten uden hensyn til boets størrelse tilstå dette, når der ikke i særlige love eller i arveladerens gyldige viljebestemmelse er noget til hinder derfor, og skifteretten efter boets beskaffenhed, arvingernes personlige forhold og de øvrige forhåndenværende omstændigheder finder, at de umyndiges eller fraværendes interesse ikke herved udsættes for fare; når dertil findes anledning, kan skifteretten til yderligere oplysning herom indhente nærmere erklæring fra vedkommende kommunale myndighed eller troværdige mænd, som er bekendte med forholdene. Udleveringen kan dog kun finde sted med de anmeldte kreditors samtykke, hvis disse ikke fyldestgøres, eller sikkerhed stilles dem for, at de ville blive det til forfaldstid, og forsåvidt kreditorerne er blevet indkaldte, først efter udløbet af den dem satte frist.

Stk. 2. De myndige arvinger overtager i de i foregående stykke ommeldte tilfælde overfor de umyndige eller fraværende et solidarisk ansvar for efterlevelsen af bestemmelserne i § 78, samt for den behørig tilbagebetaling af udbetalte beløb i tilfælde af, at skifteretten anordner dette i henhold til § 80.

Stk. 3. De i denne paragraf omhandlede regler kommer i det hele ikke til anvendelse, når der kun er umyndige eller fraværende arvinger.

§ 76.

Opstår der imellem arvinger, der selv skifter og deler, strid desangående, kan sagen, når parterne er enige derom, indbringes for den skifteret, som i tilfælde af offentlig skiftebehandling skulle have behandlet boet, til afgørelse efter de almindelige for skifteretssager gældende procesregler. Skifteretten mægler da forlig mellem parterne.

§ 77.

Ethvert bo, der deles uden skifterettens mellemkomst, uagtet ikke samtlige arvinger er myndige og, personlig eller ved fuldmægtig, tilstede i riget (jfr. §§ 5 b, 7 og 75), bør såvidt muligt være sluttet inden 1 år

fra dødsfaldet. Medens det derhos iøvrigt ved privat skifte beror på de pågældende arvinger, hvorvidt de vil udstede indkaldelse til kreditorerne, bør dette i de her omhandlede tilfælde kun undlades, når den afdøde efter hans livsforhold ikke kan formodes at have stået i nogen ualmindelig forbindelse formedelst handel eller deslige.

§ 78.

I de i foregående paragraf omhandlede boer forfattes et dokument, som bør indholde fortegnelse over boets indgæld og udgæld, beregning af arvelodderne og forklaring om, hvorledes enhver for samme erholder udlæg, hvorved bliver at bemærke, at der udenfor det i § 63 omhandlede tilfælde ikke uden skifterettens samtykke kan gives umyndige eller fraværende udlæg for deres arvelod på anden måde end i rede penge. Dette dokument, ledsaget af bevis for, at de beløb, som skal indgå i overformynderiet, er afgivne til samme, bliver, efter at være underskrevet af samtlige arvinger eller værger snarest mulig at indsende til skifteretten, som har at gennemgå det. Hvis retten ikke i de umyndiges eller fraværendes interesse finder noget at erindre derved, påtegner den dokumentet sin godkendelse og lader afskrift af det indføre i skifteprotokollen eller lader det vedlægge denne. I modsat tilfælde har retten på den i § 17 bestemte måde at kalde samtlige arvinger eller værger for sig og opfordre dem til at erklære sig nærmere over opgørelsen samt eventuelt berigtige dens udsættelser. Befindes de hertil uvillige, kan skifteretten ved kendelse erklære den stedfundne opgørelse og deling for ugyldig samt straks overtage boet til behandling og deling i overensstemmelse med reglerne for behandlingen af dødsboer, i hvilke arv og gæld vedgås.

§ 79.

Ligeledes kan skifteretten, dersom arvingerne ikke har sluttet boet inden 1 års forløb, uden at herfor af dem anføres nogen tilstrækkelig grund, overtage boet til opgørelse og deling på den i foregående paragraf angivne måde.

§ 80.

Når skifteretten i henhold til bestemmelserne i de foregående paragraffer overtager og deler boet, er arvingerne forpligtede til at tilbageføre, hvad der måtte være udloddet til dem, forsåvidt skifteretten anser sådan tilbageførsel for nødvendig til berigtigelse af skiftet.

§ 81.

Med hensyn til arvingers retsforhold indbyrdes samt til legatarer og kreditorer ved privat skifte, såvel som med hensyn til retsforholdet mellem den længstlevende ægtefælle og den førstafdødes arvinger og mellem ægtefæller indbyrdes ved privat skifte har det iøvrigt sit forblivende ved den gældende rets regler i forbindelse med de af nærværende lovs bestemmelser, som efter deres beskaffenhed er anvendelige derpå.

4. AFSNIT

Tillægsbestemmelser.

KAPITEL 8

§ 82.

De om offentlig skiftebehandling af dødsboer givne regler bliver med de lempelser, som følger af forholdets natur, at anvende i andre boer, såsom interessentskabsboer, der kommer under skiftebehandling, uden at indbringes under konkursbehandling efter konkurslovens § 145.

§ 83.

Dødsboers behandling ved skiftekommissarier og testamentseksekutorer med dømmende myndighed bortfalder, forsåvidt angår de boer, der først tages under behandling, efter at denne lov er trådt i kraft.

Stk. 2. Ved kgl. bevilling kan en eller flere myndige, pålidelige og vederhæftige personer beskikkes til som eksekutorer uden dømmende myndighed at behandle et dødsbo. Bevillingen meddeles af justitsministeren eller af den, han bemyndiger dertil. Boet udleveres til eksekutorerne af skifteretten og bliver at behandle efter reglerne i denne lov. De i den øvrige lovgivning indeholdte bestemmelser angående eksekutors forhold forbliver i kraft.

§ 84.

Søgsmål, som går ud på at gøre arverettigheder eller fordringer på legater og døds-gaver gældende, såvel som søgsmål, hvorved fordringer på arveladeren gøres gældende mod arvingerne som sådanne, kan anlægges ved den ret, som i dødsøjeblikket var den afdødes hjemting.

§ 85.

Søgsmål til tilbagebetaling af, hvad nogen som arving eller kreditor i et under offentlig skiftebehandling stående bo ifølge foreløbigt udlæg eller endelig udlodning, som senere i det hele eller for en del er funden urigtig, har modtaget, kan anlægges ved retten på det sted, hvor skiftet holdes.

§ 86.

I de tilfælde, hvor arvinger eller kreditorer i medfør af §§ 55 og 85 kan søges for retten på det sted, hvor boet behandles, eller hvor sag i medfør af § 84 kan anlægges ved den afdødes hjemting, står det sagsøgeren frit for at indkalde modparten til forligsmægling for forligskommissionen sammesteds, dog at indkaldelsen for de personers vedkommende, der bor udenfor kredsen, sker med mindst 14 dages varsel.

§ 87.

Det bestemmes efter de hidtil gældende regler, hvilken skifteret det tilfalder at behandle et bo. Dog skal det, når en dansk, som ikke har bopæl her i landet, er afgået ved døden i udlandet, og der ikke der foretages skifte efter ham, være justitsministeriet tilladt at henvise sådant bos behandling til den indenlandske skifteret, som findes hensigtsmæssigst at kunne behandle det.

§ 88.

Nu retsplejelovens §§ 662-665.

§ 89.

Når skifteretten ikke efter foregående erindring tilbørlig fremmer et bo, kan justitsministeren beskikke en anden til at behandle samme; det skal da uvægerlig, under tvangsmiddel af suspension og tiltale til embedsfortabelse, overleveres til den således beskikkede, hvem den pågældende skifteforvalter vil have at tilsvare vederlag for hans arbejde efter justitsministerens bestemmelse, foruden at være tiltale undergiven til straf og erstatning efter plakat af 21. april 1824 § 1.

Stk. 2. Med hensyn til boer, som behandles af testamentseksekutorer, kan justitsministeren, når der fra nogen af de interesserede i boet fremkommer klage over boets utilbørlige forhaling, og klagen, efter at der er givet testamentseksekutorerne lejlighed til at ytre sig over samme, findes begrundet, bestemme, at boets behandling skal gå over til den ordentlige skifteret.

§ 90.

Skifteretterne er fremdeles, forsåvidt de indesidder med boernes midler, undergivne de hidtil gældende regler angående regnskabsvæsenet i dødsboer og konkursboer, ligesom det har sit forblivende ved de gældende bestemmelser i henseende til tilsynet med skifternes fremme, revisionen af skiftebehandlingen og de dermed forbundne oppebørsler, samt tilsynet med, at de midler, som skal indgå i overformyndieret, virkelig indkommer. Nærmere forskrifter i de anførte henseender samt de med hensyn hertil fornødne tvangsmidler kan fastsættes ved kongelig anordning.

§ 91.

Ophævet ved lov nr. 412 af 18. december 1963.

§ 92.

Forsåvidt embedsmænd, hvem nogen del af skifteforvaltningen eller tilsyn med samme er betroet, måtte findes pligtige at udrede erstatning til private i anledning af deres embedsførelse i så henseende, være sig i døds-, konkurs- eller andre boer, er statskassen ansvarlig for sådan erstatnings udredelse, dersom den ikke kan fås hos vedkommende embedsmænd eller i deres bo.

*Ikrafttrædelsesbestemmelser i lov
nr. 412 af 18. december 1963:*

§ 2.

Denne lov træder i kraft den 1. april 1964.

§ 3.

Tidspunktet for arveladerens død er bestemmende for, om reglerne i § 1, nr. 1-14 og 16-18, eller hidtil gældende ret skal anvendes. De nye regler finder dog også anvendelse på skifte af uskiftet bo, såfremt den længstlevende ægtefælle dør efter lovens ikrafttræden, eller skifte i den længstlevendes levende live begæres efter dette tidspunkt.

Tidspunktet for afsigelse af dom i første instans til separation, skilsmisse eller ægteskabets omstødelse eller skifterettens kendelse om bosondring er bestemmende for, om reglerne i § 1, nr. 15, eller hidtil gældende ret skal anvendes. Giver separation eller skilsmisse ved bevilling, er tidspunktet for bevillingens meddelelse afgørende.

§ 4.

Fra lovens ikrafttræden ophæves Danske Lov 5-2-24 og 26, reskript af 7. februar 1794 angående sikkerhed og rigtighed for umyndiges midler m. v. § 2, plakat af 19. august 1823 angående en udvidelse og nærmere bestemmelse af rescr. 7. februar 1794, § 2 og fr. 21. juni 1799, plakat af 13. april 1824 at rescr. 7. februar 1794, 2 § og plakat 19. august 1823 måe extenderes til at gielde for København, lov af 26. maj 1868 inde-

§ 93.

Denne lov træder i kraft den 1. april 1875 samtidig med lov om betalingen for de til skiftevæsenet henhørende forretninger. Den er anvendelig ikke blot på de boer, der fra den dag tages under behandling, men også på de retshandlinger, der efter den dag måtte forefalde i de under behandling værende boer, for så vidt ikke forholdets beskaffenhed måtte udelukke sådan anvendelse.

Stk. 2. Regeringen bemyndiges til ved kongelig anordning at sætte loven i kraft på Færøerne med de lempelser, som ifølge disse øers særegne forhold måtte findes hensigtsmæssige.

holdende bestemmelser angående forvaltningen af umyndiges midler § 12, lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning § 66, stk. 2, samt lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 23, stk. 2, 2. punktum.

§ 5.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

SAGREGISTER

- A'conto udlodning til arvinger 125
A'conto udlodning til kreditorer 116
Ad hoc værge – se værge m. v.
Advokatbistand ved privat skifte 248
Afgiftspligtig beholdning 117
Afgiftspligtig grundstigning 143, 242
Afgørelse vedr. betingelserne for skiftebehandling 17, 39, 102
Afhændelse af boets ejendele 84, 85, 86, 87, 89, 92, 232, 233, 238, 239, 240, 339
Afkræftelse 18, 98, 115, 165, 220, 221
Aftale om bodeling mellem ægtefæller 194, 195, 196
Aftale om separationsvilkår 193, 195
Aktieselskab – likvidation 272
Aktionærforskrivning 75, 76
Andre boer 192, 269 ff.
Anke 62, 66, 68, 71, 81, 84, 86, 91, 93, 110, 111, 112, 139, 145, 150, 152, 213, 228, 252, 256, 281, 351
Anmeldelse af krav 71 ff., 95, 104, 217, 218
– efter boets slutning 36, 104, 105, 149
Anmeldelsens virkninger 104, 105, 217, 218
Ansvarligt selskab 42, 347
Appel 62, 66, 68, 71, 81, 84, 86, 91, 93, 110, 111, 112, 139, 145, 152, 161, 256, 281, 344, 351
Arrest 98, 156, 218
Arveafgift 71, 117, 118, 119, 140, 141, 142, 143, 147, 158, 173, 249, 265, 290, 336, 338, 345, 346, 348, 349
Arveafkald 146
Arveanmeldelse 249, 258, 267
Arveproklama – se proklama
Arveudlæg til umyndige og fraværende 123, 124, 186, 187, 259
Arvinger – hvem er? 15, 16
Arvings dødsbo 21, 22, 30
Arvings konkursbo 18, 22, 30, 31
Auktion 85, 87, 92, 152, 269, 270
Auktionsleder 85
Autorisation af protokoller 54, 276, 284, 310
Befordring 54
Begravelse 9, 11, 13
Begravelse på det offentliges bekostning 33, 34, 37
Begravelsesudlæg 33, 34, 35, 36, 37, 113, 168, 174
Begravelsesudlæggets omfang 34, 113
Begyndelses- og registreringsforretning 39, 44, 51, 52, 54, 201, 276, 277, 278, 285, 316
Behandlingsmåden 14
Bekendtgørelse om slutning 148
Beslutninger på skiftesamling 65, 66, 81, 82, 83, 85
Bevaringstagelse 14, 39, 348
Bidragsrestancer 173, 210, 211, 219, 220

- Bohave 170, 182, 229, 230, 231, 232, 237, 238
 Bolig 42, 231, 233, 234, 235, 243
 Bomidler 40, 135, 279, 284, 287, 316
 Boopgørelse 145
 Boopgørelsens tidspunkt 209, 216, 224, 241
 Borteblevne 12
 Borteblevne arvinger 19, 24, 46, 69, 122, 130, 132, 245, 246, 250, 254
 Boskat 119, 120, 121, 122
 Bosondringsskifte - se ægtefælle-skifte 211, 215
 Boudgifter 66, 83, 118, 119, 161, 242, 313, 317 ff., 324, 334
 Brandforsikring 41
 Brugsforeningsbo 274
 Børn 167, 168, 169, 173, 231, 234, 235, 239
 Børnebidrag 80, 105, 173, 210, 220, 265
 Båndlagte midler 130, 132, 204, 205
 Båndlæggelse 125, 130, 132, 179

 Centralregistret for testamenter 41, 46, 246

 Dekorationer 41
 Dokumentation for dødsfald 11, 307, 349
 Dom 16, 68, 94, 100, 108, 210, 213, 225, 228, 257, 261, 343
 Dom eller kendelse 16, 108, 210, 247
 Dom over ikke-vedgåelsesboer 95, 96
 Dødsanmeldelse 9, 14
 Dødsattest 12
 Dødsboskiftets omfang 345

 Ed 51, 54, 108, 244, 248, 302
 Efterlevende ægtefælle - se længstlevende
 Efterlodning 134, 135
 Eftersøgning af arvinger og legatarer 45
 - ved politiet 47
 - ved udenrigsministeriet 21, 46
 Ejendomsværdi 140, 141, 142, 143, 144
 Eksekutionsfrist 211
 Eksekutorbevilling, arvingers begæring 298, 305
 - - - arvinger i udlandet 306
 - - - arvinger ukendte 306
 - - - arving umyndig 298, 306, 307
 - - - boet insolvent 298, 307
 - - - modstående testamente 298, 305
 Eksekutorbevilling - dokumentation for dødsfaldet 307
 - dommere og dommerfuldmægtige 295, 340
 - efterlevende ægtefælle 298, 299, 300, 301
 - en af flere indsatte forhindret 298
 - fortsættelse af behandlingen 307, 308
 - gebyrspørgsmål 308, 309
 - genpart af bevillingen 309
 - kompetence til udfærdigelse 276, 293
 - krav på bevilling 294
 - personer i udlandet 295, 296
 - påtegning om slutning og reasumption 341
 - reasumption 307, 308
 - speciel inhabilitet 297
 Eksekutorbevilling testamente - formløst testamente 297, 302, 303, 304
 - - notarialtestamente 302

- Eksekutorbevilling - testamente
- - tvivl om testamentets gyldighed 301, 302
 - - udenlandske testamenter 304
 - - udpeget af en anden i henhold til testamente 304
 - - umyndiggjortes testamenter 304, 305
 - - vidnetestamente 297, 301, 302, 303, 304
 - - ægtefællers fællestestamente 299, 300, 301
- Eksekutorbevilling udfærdigelsen 309, 310
- ændring af bevillingen 308
- Eksekutorbo - afgift 282, 292
- anfægtelse af bobehandlingen 329, 333, 334, 335, 337, 338
 - ankefrist 329, 337, 338
 - antegnelser 291, 340, 341
 - autorisation af protokol og kassebog 276, 284, 310
 - beføjelse for eksekutor til at afgøre tvister 334, 335
 - bomidler 279, 284, 287, 316
- Eksekutorbo - boudgifter 317 ff., 324, 334
- - kaufionsforsikringspræmie 313, 317
 - - kuratorsalær 317, 322, 330
 - - repartitørsalær 318, 319, 322, 330
 - - revisionshonorar 319
 - - skriverhonorar 319
- Eksekutorbo - børsstempel 336
- foreløbig opgørelse 280, 282, 292, 340
 - ihænde havepapirer 279, 287
 - indberetninger 50, 62, 277, 278, 284, 285, 289, 340
 - indlevering af midler til overformynderiet 337
 - kasseeftersyn 277, 284, 287, 288
- Eksekutorbo - krav mod boet 333, 334
- kvittance 280, 291, 341
 - overgang til skifteretten 276, 280, 281, 282, 287, 309, 310, 314, 328, 352
 - reassumption 280, 282, 292, 307, 308, 322, 327, 341
 - registrerings- og vurderingsforretning 62, 276, 277, 278, 285, 316
 - revision 277, 280, 289, 290, 291, 315, 329, 340 ff.
 - skifte- og arveafgift 55, 60, 280, 292, 336, 338
 - slutning 337
 - stempelafgift 129, 130, 280, 292, 336
 - tilsyn 276, 277, 278, 279, 284, 289, 315, 340 ff.
 - tinglysning 315
 - tvist under bobehandlingen 276, 333, 334, 335
 - udlevering til eksekutor 276, 293
 - udlevering til privat skifte 25, 29, 30, 337
- Eksekutorindsættelse 24
- hindring for privat skifte 25, 26, 27
 - af ægtefælle i uskiftet bo 24, 298, 299, 300, 301
- Eksekutoransvar 86, 338, 339
- beføjelser og legitimation (at-test herom) 65, 314, 315
 - berettigelse til at give fuldmagt 316, 317
 - personlige egenskaber 49, 50, 276, 281, 293, 294, 295, 296, 297
- Eksekutors salær - a'conto udbetaling 328
- - administration af fast ejendom 330

- Eksekutors salær – advokatrådets afgørelser 329
 – – arbejdets omfang 322, 323
 – – auktionsrekvirentsalærer 332
 – – boer efter ægtefæller 326, 327
 – – boet overgået til skifteretten 282, 328
 – – flere eksekutorer 321, 325, 326
 – – frist for anfægtelse 329
 – – grundlaget for salærberegningen 323, 324
 – – ikke-vedgåelsesboer, insolvente boer 321, 322, 327
 – – incasso 332, 333
 – – legatfundats 333
 – – mortifikation 331
 – – prioritering 322, 330, 331
 – – reassumptionsboer 322, 327
 – – retssager 322, 332
 – – revision 329
 – – salg af fast ejendom 331
 – – salæret fastsat i testamente 324, 325
 – – salærtakster 320, 321
 – – særlige salærer 330 ff.
 – – udlevering til uskiftet bo 328
 – – udlægsskøder 332
 Eksekutors sikkerhedsstillelse 278, 279, 281, 285, 286, 287, 310 ff, 339
 – – fritagelse 286, 312, 313
 – – hvad dækkes 311, 312
 – – kapitel 5 boer 312
 – – kauforsikringspræmie afholdes af boet? 313, 317
 – – sikkerhedens størrelse 278, 279, 285, 286, 311
 – – sikkerhedsdokumenter fritaget for stempel 313
 Eksekutors strafansvar 282, 339, 340
 Eksterritoriale 13
 Enkepension 172
 Erhvervslejemål 240
 Erhvervsløsøre 170, 182, 231, 237
 Erhvervsvirksomhed 231, 235, 236, 237, 240, 241, 242
 Erindringsværdi 136, 176, 179
 Eventuelt arveberettigede 16, 22, 59, 60
 Faderskabssager mod afdøde 95
 Fallit – se konkurs
 Fast ejendom 41, 68, 77, 78, 86, 89, 121, 124, 129, 130, 132, 140, 141, 142, 143, 163, 177, 179, 183, 185, 186, 195, 215, 231, 233, 234, 235, 240, 242, 243, 260, 262, 263, 264, 350, 351
 Folkepension 43
 Folkeregister 10, 12
 Forbudssag mod afdød 97
 Foreløbigt udlæg 266
 Foreninger 270
 Forlodsret – længstlevendes 114, 136, 159, 167, 168, 169, 170, 173, 349
 – omstødelsskifte 223, 224, 225
 – ting til børnenes brug 167, 168, 169, 173, 222, 224, 230
 – ægtefællesskifte 196, 214, 220, 221, 222, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231
 Formuefællesskabets ophør 209, 210, 211, 216
 Formueskat 42, 120, 155, 256
 Forsegling 39
 Forsikringselskabsbo 275
 Fortrinsrettigheder 114, 115, 116
 Fortsat privat skifte 29, 254, 255, 256, 257
 Foster 20
 Fraværende arvinger 19, 20, 24, 45, 47, 48, 49, 59, 63, 122, 124,

- 130, 132, 163, 254, 255, 256 ff.,
285, 290, 317
- Fraværendes gældsvedgåelse 52,
59
- Fremmede 13
- Fri proces 197, 198
- Frivillig auktion 85, 87, 92, 152,
238, 269, 270
- Fuldmagt 20, 21, 45, 46, 247,
248, 298, 316, 317
- Fuldmægtig - udbetaling af arv
til 127
- Fællesboopgørelse 249
- Færøerne 10, 52, 63, 71, 80, 150,
157, 351, 356, 357
- Genoptagelse - bo udlagt for be-
gravelsesomkostningerne 34,
104, 105, 308
- bo udlagt til efterlevende ægte-
fælle 161
- mellemdøde børns boer 134,
135
- offentligt bo a. h. t. arvinger
69, 100
- offentligt bo a. h. t. kreditorer
68, 71, 100, 149
- privat skifte 250, 251, 252
- ægtefælleskifte 204, 206
- Godkendelse af værgers disposi-
tioner på skifte 38, 52, 56, 57,
58, 59, 61, 81, 123, 124, 136,
151, 160, 197, 260, 317
- Godtgørelseskrav 201, 209, 210,
219, 220, 226
- Good-will 55, 177, 178, 204, 237
- Gravstedsudgifter 118
- Grundbyrder 78
- Grønland 10, 19, 346, 357
- Gældsvedgåelse 52, 55
- eventuelle arvinger 59, 60
- fraværende arvinger 52, 59
- legat 60, 61
- umyndige 38, 52, 56, 57, 58
- Gældsvedgåelsesboer - afgørelse
af tvistigheder 151, 152, 157
- arvedelingen 153
- arvingers bestyrelse af boet
151
- arvingers gældshæftelse 154,
155
- arvingers hæftelse for skat 155
- kreditorforfølgning 156, 157
- sagsanlæg mod arvingerne 156,
157
- Handelsregistret 42
- Henstand for længstlevende med
umyndiges arv 186 ff.
- - - sikkerhed 187, 188, 189
- - - varighed 190, 191
- Henviſning af dødsboskifte 348 ff.
- - ægtefælleskifte 200
- Handehaverpapirer 39, 40, 279,
287
- Ikke-vedgåelsesboer 64, 65 ff.
- Indberetninger 41, 248
- om arveudlæg 125
- om arveudlæg til legater m. v.
125, 260
- til toldvæsen og kontrolmyn-
digheder 43
- Indkaldelse af arvinger og legata-
rer 63, 68
- til skiftesamling 63, 80
- Indkomstskat 42, 119, 120, 126,
146, 212, 242, 267, 338
- Indsigelse mod fordringer 74, 106,
107, 108
- Injuriesag mod afdød 97
- Inkassator 88, 92
- Interessentskab 86, 202
- opløsning af 270, 271, 273,
274, 275, 347, 348
- Invalidepension 43
- Invaliditetserstatning 202

- Jordeseddel 9, 10
- Kasse- og regnskabsvæsen 45, 90, 277, 353
- Kassebetjente 23
- Kautions 57, 102, 189, 213
- Kendelse 110, 210
- Kendelse eller dom 108, 247
- Kommanditselskab – opløsning 272
- Kommunefoged 10
- Kommuneskat 80, 120
- Konfiskationskrav mod afdød 97
- Konkurs 15, 17, 18, 64, 79, 86, 98, 101, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 135, 148, 149, 162, 173, 199, 218, 221, 338, 339
- Krav – boets mod andre 99, 100, 102, 103
- Krav mod boet 77, 99, 100, 101, 102, 107
- Kreditorers stemmeret 65, 66, 82
- Kredsdommeren 10
- Kurator 88, 92, 93, 106, 107
- Kvittering for anmeldelse 104, 105
- Kære 62, 66, 81, 83, 84, 86, 91, 93, 139, 152, 252, 256, 281
- Lavværgemål 41
- Legatarer 15, 16, 30, 61, 68, 117, 118, 119, 123, 126, 127, 129, 150, 163, 181, 261, 268, 303, 305, 334, 335
- Legat 23, 60, 61, 125, 131, 148, 278, 285, 298, 300, 305, 313
- Legatværgemål – honorar til 118
- Lejemål 42, 72, 114, 115, 192, 193, 273
- Ligbrænding 11
- Ligningsmyndighederne 42, 249, 291
- Likvidation af aktieselskabsboer 272
- Liste over anmeldte fordringer 106, 107
- Livrente 172
- Livsforsikring 172
- Lodtrækning 136, 233, 241
- Luftfartøjsregistret 41, 248
- Længstlevendes forlodsret 136, 159, 167, 168, 169, 170, 173, 349
- gæld 165
 - hæftelse i vedgåelsesbo 155
 - kreditorer 165, 167, 173
 - opgørelse 160, 164, 165
 - ret til henstand 136, 182 ff., 186 ff.
 - summariske udlæg 158, 159, 160, 161, 172
 - særlige bo 134, 135
 - udlæg efter vurdering 136, 138, 151, 168, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181
 - udløsningsret 136, 138, 168, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181
- Medhjælper 83, 88, 90, 93, 119, 214
- ansvar 90, 91
 - salær 90, 94, 257
 - sikkerhedsstillelse (herunder kautionsforsikring) 88, 89, 90
- Mellemdøde børn 21, 22, 134, 135
- Modkrav 96, 99, 100, 108
- Modregning overfor arving 87
- mellem ægtefæller 209, 219, 220
- Myndighedsalderen 20
- Mødepligt for skifteretten 207, 248
- Nordiske lande 53, 67, 71, 99, 100, 116, 139, 169, 178, 180, 191, 344, 349, 350
- Næringsbrev 42, 236

- Offentlig forsorg 34, 116
 Offentlighed 81
 Offentligt skifte 15, 16, 19, 20, 24, 28, 39 ff., 134, 250
 Omgørelse 109, 110, 150, 213, 250, 251, 252
 Omkostninger 15, 17, 112, 198
 Omstødelsskifte (se også ægtefælleskifte) 223, 224, 225
 Omvurdering 140, 141, 144, 177, 201, 239, 240, 243
 Opgørelse af bodele 209, 210
 Ordener 41
 Overformynderiet 67, 122, 130, 131, 132, 144, 145, 151, 183, 184, 188, 190, 218, 255, 259, 337
 Pant i fast ejendom 68, 72, 74, 98, 104, 107
 Pensionsbidrag 203
 Pensionsopsparingskonto 203
 Personlige genstande 167, 168, 221, 222, 224, 230, 237, 238
 Personlige og uoverdragelige retigheder 169, 172
 Personregistre 9, 10
 Politiaattest ved ligbrænding 11
 Postgiro 44
 Postvæsen 43, 44
 Privat skifte 20 ff., 244 ff.
 - - afgørelsesmåden 247
 - - begæringen 244, 245
 - - med arvings dødsbo 21, 22, 30
 - - med arvings konkursbo 22, 30, 31
 - - med eventuelt arveberettigede 22
 - - med legat 23, 25
 - - opgørelse når umyndige el. fraværende arvinger 258, 259, 260
 - - overgang til offentligt skifte 28, 29, 250, 259, 260, 261
 - - proklama 244, 253, 258
 - - prøvelse af betingelserne 244, 245, 246
 - - på grundlag af fuldmagt 20, 21, 247, 248
 - - på grundlag af testamente 246
 - - registrering m. h. t. skib og luftfartøj 248
 - - sikkerhedsstillelse 29, 31, 255, 256
 - - slutning 29, 32, 194, 249, 252, 257, 258, 267
 - - tilførsel til skifteprotokol 245, 247, 255
 - - tinglysning 248, 262, 263, 264
 - - tvistigheder 257
 - - udlevering til uskiftet bo 29, 32, 267
 - - udlevering til videre privat skifte 29, 254, 255, 256, 257
 Privatskiftende arvingers ansvar overfor forbigåede 253, 254, 266
 - - fuldmagt 264, 265
 - - hæftelse for arveafgift og af-dødes gæld 265
 - - indbyrdes regres 266
 - - kreditorforfølgning mod 261, 266
 - - legitimation 260, 261, 262, 263, 264
 - - retsforhold 261 ff.
 Prohibitivpåtegning 183
 Proklama 66 ff., 70, 153, 161, 165, 217, 221, 244, 253, 258
 Prækclusion 69, 71 ff., 105, 149, 155
 Pupilautoriteter 38, 46, 56, 57, 58, 59, 122, 123, 124, 255, 260
 Påvisningsret 218

- Reassumption - se genoptagelse
 Registrering 39, 44, 51, 52, 54,
 164, 201, 254, 255, 276, 277,
 278, 285, 316
 Registrering m. h. t. skib og luft-
 fartøj 41
 Rekurs til justitsministeriet 62,
 66, 81, 84, 86, 91, 93, 139, 256
 Rentenydelsesret 100, 102, 108,
 125, 140, 141, 333, 335
 Repartition 146
 Repartitionsstempel 118, 146
 Retlig interesse 17, 119
 Retsbøger - autorisation 54
 Retshjælp 295
 Retskraft 83, 108, 109, 110, 111
 Retssager mod afdøde 95, 96
 - - - når boet er udlagt for be-
 gravelsesomk. 36
 Retsvidner 51, 53
 Rettergangsmåden ved skifteret-
 ten 107, 108
 Rådighedsfratagelse 162, 163,
 167, 214, 215, 216, 220, 240
 Sagsanlæg - arvinge 83, 111, 251,
 252, 337, 338
 Sagsomkostninger 110, 119
 Salg af boets ejendele 84, 85, 86,
 87, 89, 92, 232, 233, 238, 239,
 240, 339
 Salær - auktionsrekvirentsalær
 332
 - eksekutors 320 ff.
 - inkassators 92
 - kurators 94
 - medhjælpers 90, 94
 Sameje - opløsning 269, 270
 Samlevendes boer - opløsning
 192, 272, 273, 274
 Separationsskifte - se ægtefælle-
 skifte 192 ff.
 Sikkerhedsstillelse - eksekutors
 278, 279, 285, 286, 287, 310 ff.
 Sikkerhedsstillelse for omkostnin-
 ger 17, 83, 102
 - inkassators 88
 - medhjælpers 88, 89, 90
 - ved privat skifte 29, 31, 255,
 256
 - ved ægtefælleskifte 198, 199
 - ægtefælles ved henstand 187,
 188, 189, 190, 239
 Skat 42, 79, 99, 115, 119 ff., 126,
 134, 147, 155, 211, 212, 213,
 242, 249, 256, 267, 338
 Skattekrav 72, 79, 99, 115, 134,
 147, 149, 155
 Skattemæssige konsekvenser af se-
 paration og skilsmisse 211,
 212, 213
 Skattepligt 15, 119 ff., 126, 147
 Skatteråd 42
 Skibsregistret 41, 248
 Skifteafgift 55, 60, 117, 118, 159,
 161, 193, 194, 196, 198, 209,
 280, 292, 336, 338, 356
 Skifteattest ved nyt ægteskab 249,
 256
 Skifteforvalterens ansvar 47, 69,
 88, 89, 91, 245, 246, 249,
 314, 352, 353 ff.
 - - for medhjælper 88, 89, 90,
 91, 354, 355
 Skifteprotokollen 33, 54, 245
 Skiftesaglisten 13
 Skiftesamling 63, 65, 80, 81, 82,
 83, 84, 85, 106, 145
 Skilsmissskifte - se ægtefælle-
 skifte 192 ff.
 Skævdeling ved omstødelingsskifte
 221, 223, 224, 225
 - - separations-, skilsmisse- og
 bosondringsskifte 221, 225,
 226, 227, 228, 229, 230, 231
 Slutning 113 ff., 134, 145, 148,
 149, 194, 209
 Sognefogeder 52, 54

- Sommerbolig 231, 235, 242
 Statskassens ansvar 354
 Statsskat 79, 80, 115, 119, 120,
 121, 126
 Statstidende 67
 Stempelafgift 114, 118, 127, 129,
 130, 336
 Stiftelser 43, 102, 131, 278, 285
 Straf 13, 202, 282, 339, 340
 Subsidiært skifte 39, 348
 - - efter døde i udlandet 348
 Succession - processuel 95, 96
 Sysselmænd 10
 Særeje 158, 159, 166, 168, 170,
 171, 175, 176, 178, 180, 192,
 193, 201, 204, 223, 228, 233
 Særejeboer - opløsning 192, 272,
 273, 274
 Særkuldbørn 173, 176, 179, 189
 Særlig indkomstskat 120, 121,
 122, 139
 Sømænd 37
 Sønderjylland 9, 14

 Testationskompetence 176, 179,
 180, 181
 Tilbagekaldelse af eksekutorbevil-
 ling 276, 280, 281, 282, 287
 Tilbagesøgning 68, 69, 100, 116,
 220, 261
 Tilhold m. h. t. fællesbo 215
 Tinglysning 41, 188, 315
 - af rådighedsindskrænkning
 162, 163, 214, 215
 Tinglysningsomkostninger 118,
 145, 188, 315
 Tinglyst skifteekstrakt 57, 130,
 182 ff.
 - - forældes ikke 183
 - - indfrielse 183, 184, 185
 - - ophør ved 21 år 183, 184
 - - overdragelse af ejendom,
 hvori indestår t. s. 185, 186
 - - prohibering 183

 Tinglyst skifteekstrakt - renter
 183
 - - rykning 185
 - - sikkerheden 183, 184
 - - tilsyn og regnskabspligt 183
 - - tinglysning 183
 Toldvæsen 43
 »Tolvtusindkronersreglen« 159,
 160, 161, 169, 170, 171, 172,
 173, 178
 Trangsbeneficiet 114, 168, 174,
 230, 238
 Tvangsauktion 85, 98, 156, 218,
 268
 Tvangsfuldbyrdelse 98, 99
 Tvistigheder i eksekutorboer 151,
 152, 157, 276, 333, 334, 335
 - - private boer 257
 - - skifteretsboer 82, 99, 101,
 107, 151, 157
 - - ægtefælleboer 201, 202, 203,
 208, 213
 Tyske statsborgere 13

 Udbetaling til arvinger i udlandet
 127, 128, 129, 131
 - - fuldmægtige 127
 - - legatarer 126, 127
 - - værger 127
 Udeblivelse fra skiftesamling 56,
 84
 Udenlandske ejendele 345
 Udland 11, 21, 48, 49, 57, 58, 67,
 120, 127, 128, 129, 131, 256,
 343 ff.
 Udlodning til arvinger 99, 117,
 122, 123, 124, 125
 - - kreditorer 99, 113
 Udlæg efter vurdering til arvinger
 136
 - - - - efterl. ægtefælle 136,
 138, 151, 174, 175, 176,
 177, 178, 180, 181

- Udlæg efter vurdering til arvinger
 - - - - umyndige 136, 137
 - - - ved ægtefælleskifte 196,
 214, 218, 220, 221, 227,
 231 ff., 239 ff.
- Udlæg til dækning af begravelses-
 omkostninger 33, 34, 35, 36,
 37, 113, 168, 174
 - ved begravelse på off. bekost-
 ning 33, 34, 37
- Udlæg til dækning af privilegere-
 de fordringer 105, 113
- Udlægs- og udløsningsværdi 177,
 240, 241, 242, 243
- Udlægsret - udelukkelse ved kre-
 ditorforfølgning 137, 152
 - - - modregning 139
 - - - testamente 138
- Udløsningsret - ægtefælles 136,
 138, 174, 175, 176, 177, 179,
 180, 181, 221, 229, 230, 238
 239 ff.
- Udmeldelse af vurderingsmænd
 52, 53, 140, 141
- Udsalg 86
- Udsættelse 38, 44, 45, 52, 199
- Udsættelse af begyndelsesforret-
 ning 44, 45
- Udsættelsesforretning 193, 211
- Umyndige 19, 20, 33, 41, 45, 48,
 56, 57, 58, 71, 72, 81, 82, 123,
 124, 125, 130, 131, 136, 137,
 153, 160, 161, 182 ff., 196, 251,
 254, 255, 256 ff., 278, 285, 290,
 313, 317, 328, 330
- Umyndig ægtefælle 19, 20, 46,
 151, 160, 196
- Umyndiges gældsvedgåelse 38, 52,
 56, 57, 58
- Underholdsbidrag til ægtefælle
 201, 210, 219, 220
- Underretning til arvinger og lega-
 tarer 45, 63, 163
 - - visse fordringshavere 66, 67
- Uoverdragelige og personlige ret-
 tigheder 169, 172
- Uskiftet bo 31, 32, 109, 134, 158,
 162, 353, 356
 - - skifte efter 134, 159, 160,
 174, 176, 184, 188, 345, 356
- Utilregnelige 20, 21, 47, 48, 57,
 58, 196, 305
- Vederlag til vurderingsmænd 53
- Vederlagskrav 101, 159, 166, 201,
 210, 220, 228, 229
- Vejledningspligt - skifterettens
 196, 225, 230
- Vekselkrav 71, 104
- Videreanmeldelse 12
- Vidneførsel 248
- Vidner 51, 53
- Vurdering 51, 52, 54, 140, 141,
 143, 144, 164, 177, 201, 224,
 227, 240
 - af fast ejendom 140, 141, 142,
 143, 144, 177, 243
- Vurderingsmænd og vurderings-
 koner 51, 52, 53, 140
- Vurderingsprincipper 54, 55, 143,
 177, 209, 216, 224, 227, 240
- Værgebeskikkelse for umyndige
 og fraværende m.v. 45, 47, 48,
 49, 163, 252, 278, 285
- Værgebeskikkende myndighed 48
- Værgemåls ophør 50
- Værgemålstilsyn 46, 56, 57, 58,
 59, 60, 61, 125
- Værges erstatningsansvar 268
 - inhabilitet 49, 50
- Værneting - dødsboskifte 343 ff.
 - dødsformodningsdom 347
 - eksterriore personer 347
 - Grønland 346
 - skifte af selskabsbo 347
 - søgsmål mod arvinger 156,
 157, 342

- Værneting – mod dødsbo 156,
157, 342
- tilbagesøgningsøgsmål 343
 - udenlandsdanske 346
 - ægtefælleskifte 199, 200, 347
- Ægtefælleboets deling 201, 202,
220, 221, 224, 225, 226, 227,
228
- Ægtefælles arv i uskiftet bo 203,
206
- død under ægtefælleskifte 199,
232, 241
 - forlodsret 114, 136, 159, 167,
168, 169, 170, 173, 196, 214,
220, 221, 222, 229, 230, 231,
349
 - gæld 165, 201, 207, 208, 209,
213, 215, 218, 220, 232
- Ægtefælles kreditorer 165, 167,
173, 207, 208, 217, 218, 221
- opgørelse 201, 207, 208
 - regnskabspligt 216, 217
 - ret til henstand 136, 182 ff.,
186 ff., 230, 238, 239
 - udlæg efter vurdering – fortrin
m. h. t. bestemte ting 136, 138,
168, 174, 175, 176, 177, 178,
180, 181, 196, 208, 214, 218,
220, 221, 227, 231 ff., 239 ff.
 - udløsningsret 136, 138, 168,
174, 175, 176, 177, 179, 180,
181, 221, 229, 230, 238, 239 ff.
- Ægtefælleskifte 23, 192 ff.
- Ægtefælleskiftets omfang 200,
201, 202, 203, 204, 205, 208,
209, 210
- Ægtepagt 41
- Ægteskabssager mod afdøde 95